

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

Brüssel, 7. mai 2024
(OR. en)

2021/0424(COD)

PE-CONS 105/23

ENER 722
ENV 1554
CLIMA 675
IND 720
RECH 577
COMPET 1317
ECOFIN 1439
CODEC 2607

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ja otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009 (uuesti sõnastatud)

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2024/...,

...,

mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ja otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009 (uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C 323, 26.8.2022, lk 101.

² ELT C 498, 30.12.2022, lk 83.

³ Euroopa Parlamendi 11. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu ... otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 715/2009⁴ on korduvalt oluliselt muudetud. Kuna kõnealusesse määrusesse on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud maagaasi siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele liidu tarbijatele – nii eratarbijatele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad, kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja kestlikkust.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 36).

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1119⁵ on liit võtnud kohustuse vähendada kasvuhoonegaaside heidet. Gaasiliste kütuste siseturu normid tuleb viia vastavusse kõnealuse määrusega. Sellega seoses on liit sätestanud, kuidas ajakohastada oma energiaturge, sealhulgas seoses gaasiturgude CO₂ heite vähendamisega, mida on käsitletud komisjoni 8. juuli 2020. aasta teatistes „Kliimaneutraalse majanduse saavutamine – lõimitud energiasüsteem kliimaneutraalse Euroopa nimel“ ja „Kliimaneutraalse Euroopa vesinikustrateegia“ (edaspidi „ELi vesinikustrateegia“) ning Euroopa Parlamendi 10. juuli 2020. aasta resolutsioonis Euroopa tervikliku lähenemisviisi kohta energia salvestamisele⁶. Käesolev määrus peaks aitama saavutada liidu eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside heidet, tagades samal ajal varustuskindluse ning maagaasi ja vesiniku siseturgude tõrgeteta toimimise.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁶ Euroopa Parlamendi 10. juuli 2020. aasta resolutsioon Euroopa tervikliku lähenemisviisi kohta energia salvestamisele (2019/2189(INI)) (ELT C 371, 15.9.2021, lk 58).

- (4) Käesolev määrus täiendab seotud liidu poliitikat ja õigusakte, eelkõige neid, mis esitati vastavalt komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatisele „Euroopa roheline kokkulepe“, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) 2023/857⁷, (EL) 2023/957⁸, (EL) 2023/1805⁹ ja (EL) 2023/2405¹⁰ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid (EL) 2023/959¹¹, (EL) 2023/1791¹² ja (EL) 2023/2413¹³, mille eesmärk on stimuleerida liidu majanduse CO₂ heite vähendamist ja tagada, et see püsib trajektoiril kliimaneutraalse liidu saavutamise poole 2050. aastaks, kooskõlas määrusega (EL) 2021/1119. Käesoleva määruse peamine eesmärk on võimaldada ja hõlbustada üleminekut kliimaneutraalsusele, tagades vesinikuturu kasvu ja tõhusa maagaasituru.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. aprilli 2023. aasta määrus (EL) 2023/857, millega muudetakse määrust (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning määrust (EL) 2018/1999 (ELT L 111, 26.4.2023, lk 1).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/957, millega muudetakse määrust (EL) 2015/757, et hõlmata meretransporditegevusi ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga ning näha ette täiendavate kasvuhoonegaaside heitkoguste ja täiendavate laevatuüpide tekitatud heite seire, aruandlus ja kontroll (ELT L 130, 16.5.2023, lk 105).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/1805, mis käsitleb taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega kütuste kasutamist meretranspordis ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 234, 22.9.2023, lk 48).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2405, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist säästva lennutranspordi jaoks (algatus „ReFuelEU Aviation“) (ELT L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj>)

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/959, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist (ELT L 130, 16.5.2023, lk 134).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, milles käsitletakse energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (5) Käesoleva määruse eesmärk on hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi ning vesiniku jõudmist energiasüsteemi, mis võimaldab loobuda fossiilse gaasi tarbimisest, ning anda taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasile ning vesinikule oluline roll liidu 2030. aasta kliimaeesmärkide täitmisel ja 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamisel. Samuti on käesoleva määruse eesmärk luua õigusraamistik, mis võimaldab kõigil turuosalistel loobuda fossiilsest gaasist, motiveerib neid seda tegema ja võimaldab neil kavandada oma tegevust, et vältida seotuse efekti, ning mille eesmärk on tagada fossiilse gaasi järkjärguline ja õigeaegne kasutuselt kõrvaldamine, eelkõige kõigis asjaomastes tööstussektorites ja kütte eesmärgil.

- (6) ELi vesinikustrateegias tunnistatakse, et kuna potentsiaal toota taastuvatest energiaallikatest vesinikku on liikmesriikides erinev, on avatud ja konkurentsivõimeline siseturg koos takistusteta piiriülese kaubandusega väga oluline konkurentsi, taskukohasuse ja varustuskindluse seisukohast. Lisaks rõhutatakse ELi vesinikustrateegias, et liikumine likviidse turu suunas, kus vesinikuga kaubeldakse kaubapõhiselt, hõlbustaks uute tootjate turuletulekut ja aitaks kaasa süsteemi tihedamale lõimimisele teiste energiakandjatega ning annaks usaldusväärseid hinnasignaale investeerimis- ja käitamisotsuste tegemiseks.
- Käesolevas määruses sätestatud õigusnormid peaksid seega soodustama vesinikuturgude, kaubapõhise vesinikukaubanduse ja likviidse kauplemise keskuste esilekerkimist.
- Liikmesriigid peaksid kõrvaldama kõik põhjendamatud tõkked, sealhulgas ebaproportsionaalsed tariifid ühenduspunktides. Tunnistades olemuslikke erinevusi, tuleks vesinikuturu puhul kaaluda ka elektri- ja maagaasi turgude jaoks välja töötatud kehtivaid norme, mis on võimaldanud tõhusat äritegevust ja kauplemist. Kuigi käesolevas määruses sätestatakse vesinikuturu toimimise suhtes kohaldatavad üldpõhimõtted, on nende põhimõtete kohaldamisel asjakohane võtta arvesse kõnealuse turu arengu etappi.

- (7) Sõe- ja CO₂-mahukate piirkondade toetamine fossiilsete kütuste järkjärgulisel kasutusel kõrvaldamisel ja taastuenergia järkjärgulisel kasutuselevõtul on õiglase ülemineku poliitika põhielement. Kõnealust toetust antakse kooskõlas asjakohase õigusraamistikuga, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056¹⁴ loodud Õiglase Ülemineku Fondiga, mis võimaldab rahastada taastuenergiatehnoloogiat. Komisjonil on oluline roll sellise riikliku poliitika toetamisel, mille eesmärk on järk-järgult vähendada olemasolevat sõe ja muude tahkete fossiilkütuste tootmist ja kaevandamisvõimsust. Kõnealune protsess nõuab rahastamist, et tegeleda sotsiaalse ja majandusliku mõjuga, sealhulgas tööjõu ümberõppega puhtale energiale ülemineku eesmärgil piirkondades, kus toimuvad struktuurimuutused. Sõe- ja CO₂-mahukate piirkondade toetamisel tuleb arvesse võtta iga asjakohase liidu rahastamisprogrammi konkreetseid eesmärke, ulatust ja kriteeriume. Õiglase Ülemineku Fondist rahastatakse üksnes taastuenergia tehnoloogiat.
- (8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2024/...¹⁵⁺ nähakse ette süsteemi ühendhalduri võimalus. Käesolevas määruses kehtestatud normidega ei nõuta seetõttu nimetatud direktiivi asjakohastele sätetele vastavate riiklike süsteemide korralduse muutmist.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) 2024/..., mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (ELT L, ..., ELI: ...).

⁺ ELT: palun lisada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number, kuupäev ja ELT viide ning vastav joonealune märkus.

- (9) Tuleb sätestada kriteeriumid, mille kohaselt määratakse kindlaks võrgule juurdepääsu tariifid, tagamaks et need vastavad täielikult mittediskrimineerimise põhimõttele ja tõrgeteta toimiva siseturu vajadustele, et nendes võetakse täielikult arvesse süsteemi terviklikkuse vajadust ja kajastatakse tegelikke tekkinud kulusid, niivõrd kui need kulud vastavad tõhusa ja võrreldava struktuuriga võrguhalduri kuludele ning on läbipaistvad, hõlmates samas asjaomast investeeringutasuvust ning võimaldades taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi lõimimist. Käesolevas määruses sätestatud võrgule juurdepääsu tariifide reegleid täiendavad lisareeglid, eelkõige sellised, mis on sätestatud käesoleva määruse kohaselt vastu võetud võrgueeskirjades ja -suunistes, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) 2022/869¹⁶ ja (EL) 2024/...¹⁷⁺ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/2001¹⁸ ja direktiivis (EL) 2023/1791.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/869 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 715/2009, (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 ning direktiive 2009/73/EÜ ja (EL) 2019/944 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 347/2013 (ELT L 152, 3.6.2022, lk 45).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2024/..., milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energeetikasektoris ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/942 (ELT L, ..., ..., ELI: ...).

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE- CONS 86/23 (2021/0423(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse number, kuupäev ja ELT avaldamisviide.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

- (10) Üldiselt on kõige tõhusam rahastada taristut selle kasutajatelt saadavast tulust ja vältida ristsubsideerimist. Peale selle oleks ristsubsideerimine reguleeritud varade puhul vastuolus kulupõhiste tariifide üldpõhimõttega. Erandjuhtudel võib ristsubsideerimine siiski tuua ühiskondlikku kasu, eelkõige võrgu arendamise varasemates etappides, kui lepinguline võimsus on tehnilise võimsusega võrreldes väike ja on märkimisväärne ebakindlus selle suhtes, millal tulevane nõudlus võimsuse järele realiseerub. Seega võiks ristsubsideerimine kaasa aidata mõistlike ja prognoositavate tariifide kehtestamisele võrgu varajastele kasutajatele ning vähendada võrguhaldurite investeerimisriske, mis võiks aidata luua investeerimiskliimat, mis toetab liidu CO₂ heite vähendamise eesmärke. Alternatiivina eeldatavalt kõrgematele võrgutariifidele, mida muidu tuleks nõuda varajastelt vesinikuvõrgu kasutajatelt, peaks vesiniku võrguhalduritel olema võimalik jagada võrgu arenduskulud teatud aja peale, lubades liikmesriikidel näha ette võimaluse, et tulevased kasutajad maksavad kulude ajalise jaotamise mehhanismi kaudu osa esialgsetest kuludest. Sellise kulude ajalise jaotamise mehhanismi ja selle aluseks oleva meetodika peab heaks kiitma reguleeriv asutus. Liikmesriikidel peaks olema võimalik täiendada sellist mehhanismi meetmetega vesinikuvõrgu haldurite finantsriski katmiseks, näiteks riigigarantiiga, tingimusel et need meetmed on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 107.

Kui võrkude rahastamine võrgu kasutajate makstavate võrgule juurdepääsu tariifide kaudu ei toimi, peaks reguleerival asutusel olema võimalik lubada teatavatel tingimustel rahalisi ülekandeid maagaasi- ja vesinikuvõrkudest eraldatud reguleeritud teenuste vahel. Kulusid, mis on seotud teostatavusuuringutega, mis on seotud maagaasivõrkude kasutusotstarbe muutmisega vesinikuvõrkudele, ei tuleks käsitada ristsubsideerimisena. Ristsubsideerimist ei tohiks rahastada teistes liikmesriikides asuvad võrgu kasutajad ning seepärast on asjakohane koguda ristsubsideerimiseks rahalisi vahendeid ainult väljavoolupunktidest kuni lõpptarbijateni samas liikmesriigis. Kuna ristsubsideerimine on erandlik, tuleks tagada, et ristsubsiidiumid oleksid proportsionaalsed, läbipaistvad, ajaliselt piiratud ja kehtestatud regulatiivse järelevalve all, tingimusel et nendest teatatakse komisjonile ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/942¹⁹ asutatud Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ametile (ACER).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/942, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ELT L 158, 14.6.2019, lk 22).

- (11) Turupõhiste meetmete, näiteks enampakkumiste kasutamine tariifide kindlaksmääramiseks peab olema kooskõlas direktiiviga (EL) 2024/...⁺ ja komisjoni määrusega (EL) 2017/459²⁰.
- (12) Kolmandatele isikutele osutatavate juurdepääsuteenuste ühine miinimumhulk on vajalik, et kehtestada kogu liidus reaalselt kehtiv ühine juurdepääsu miinimumstandard ja kindlustada, et juurdepääsuteenused kolmandatele isikutele ühilduksid piisavalt, ning võimaldada saada kasu tõrgeteta toimiva maagaasi siseturu pakutavatest eelistest.
- (13) Kolmandate isikute juurdepääsu korraldus peaks põhinema käesolevas määruses sätestatud põhimõtetel. Kindla võimsuse alusel maagaasi vaba jaotamist võimaldavate sisend-väljundsüsteemide korraldus sai heakskiidu 2013. aasta oktoobris 24. Euroopa gaasisektori reguleerimise foorumil (edaspidi „Madridi foorum“). Seepärast tuleks kasutusele võtta sisend-väljundsüsteemi mõiste, mis aitaks saavutada võrdsed tingimused taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasile ja vähese CO₂ heitega gaasile nii ülekande- kui ka jaotustasandil. Jaotussüsteemi haldurite ja vesiniku jaotusvõrgu haldurite tariifide kehtestamine ning maagaasi ja vesiniku ülekande- ja jaotustasemete vahel võimsuse jaotamise korraldamine tuleks jätta reguleerivate asutuste otsustada direktiivis (EL) 2024/...⁺ sätestatud põhimõtete alusel.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

²⁰ Komisjoni 16. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/459, millega kehtestatakse gaasi ülekandesüsteemide võimsuse jaotamise mehhanismide võrgueeskiri ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 984/2013 (ELT L 72, 17.3.2017, lk 1).

- (14) Juurdepääs sisend-väljundsüsteemile peaks üldjuhul põhinema kindlal võimsusel. Võrguhaldurilt tuleks nõuda niisugust koostööd, mis tagab suurima kindla võimsuse pakkumise, mis omakorda võimaldab võrgu kasutajatel jaotada vabalt maagaasi, mis kindla võimsuse alusel siseneb mis tahes sissevoolupunkti või väljub mis tahes väljavoolupunktist ühe ja sama sisend-väljundsüsteemi piires.
- (15) Kui kaks või enam kõrvuti asuvat sisend-väljundsüsteemi ühendatakse, peaks liikmesriikidel olema võimalik saavutada täielik või osaline piirkondlik lõimimine. Osaline piirkondlik lõimimine peaks saama hõlmata erinevaid tasakaalustuspiirkondi, mis on oluline samm maagaasi killustatud turgude lõimimise ja maagaasi siseturu toimimise parandamise suunas.
- (16) Kui võetakse ette piirkondlike turgude lõimimine, peaksid asjaomased ülekandesüsteemi haldurid ja reguleerivad asutused tegelema piiriülese mõjuga küsimustega, nagu tariifstruktuurid, tasakaalustuskord, järelejäanud piiriüleste punktide võimsused, investeerimiskavad ning ülekandesüsteemi haldurite ja reguleerivate asutuste ülesannete täitmine.
- (17) Tingimuslikku võimsust tuleks pakkuda ainult juhul, kui võrguhaldur ei suuda kindlat võimsust pakkuda. Võrguhaldur peaks tingimusliku võimsuse tingimused kindlaks määrama käitamispirangute alusel läbipaistval ja selgel viisil. Reguleeriv asutus peaks tingimused heaks kiitma ja tagama, et tingimusliku võimsuse toodete arv on piiratud, millega välditakse maagaasituru killustumist ja tagatakse kolmandatele isikutele tõhusa juurdepääsu pakkumise põhimõtte järgimine.

- (18) Maagaasi siseturu väljakujundamiseks tuleks saavutada piisav maagaasivõrkude piiriülese ühendusvõimsuse tase ja edendada turgude lõimimist.
- (19) Käesoleva määruse eesmärk on toetada kestliku biometaanitootmist liidus. Komisjon tegi oma talituste 18. mai 2022. aasta töödokumendis „Tegevuskava „REPowerEU“ rakendamine: investeerimisvajadused, vesinikusektori edendamise algatus ja biometaanitootmise eesmärkide saavutamine“, mis on lisatud tema 18. mai 2022. aasta teatisele „Kava „REPowerEU““ (edaspidi „kava „REPowerEU““), ettepaneku suurendada kestliku biometaanitootmist liidus 2030. aastaks 35 miljardi kuupmeetri võrra.

- (20) Biogaasi ja biometaani kasutuselevõtu koordineeritud kaardistamine on liikmesriikide jaoks vahend, mille abil määrata kindlaks biometaani osakaal nende 2021.–2030. aasta hinnangulises trajektoories, sealhulgas eeldatav summaarne koguenergia lõpptarbimine ja kavandatud installeeritud koguvõimsus, nagu on ette nähtud nende lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades. Kui liikmesriigid on kehtestanud biogaasi ja biometaani riiklikud trajektoolid, peaksid nad oma riiklikes energia- ja kliimakavades täpsustama poliitika ja meetmed nende arendamiseks, näiteks kestliku biogaasi ja biometaani riiklike strateegiate vastuvõtmine või biometaani aastase tootmise või tarbimise riiklike eesmärkide seadmine, mida väljendatakse kas absoluutkogustes või protsendina maagaasivõrku ühendatud tarbijate tarbitud maagaasi mahust. Selle hõlbustamiseks on komisjon esitanud liikmesriikidele, kellel on biometaani osas märkimisväärne potentsiaal, nende riikliku potentsiaali analüüsi ning teinud ettepanekuid selle kohta, kuidas seda potentsiaali kõige paremini ära kasutada. Lisaks võivad liikmesriigid direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 25 lõike 2 punkti b kohaselt võtta kõnealuse direktiivi artikli 25 lõikes 1 osutatud transpordisektori eesmärkide puhul arvesse biogaasi, mis juhitakse riigisissesse gaasi ülekande- ja jaotustaristusse.

- (21) Selleks, et luua tõhusa ja läbipaistva piiriülese ülekandevõrkudele juurdepääsu pakkumiseks ja haldamiseks vajalikud võrgueeskirjad ning tagada liidu maagaasisüsteemide kooskõlastatud ja piisavalt tulevikuvaatav kavandamine ja hea tehniline areng, sealhulgas võrkudevahelise ühendusvõimsuse loomine, võttes igakülgset arvesse keskkonnakaitset, on vaja paremat koostööd ja kooskõlastamist ülekandesüsteemi haldurite ja asjakohasel juhul jaotussüsteemi haldurite vahel. Võrgueeskirjad peaksid olema kooskõlas ACERi välja töötatud raamsuunistega, mis on oma olemuselt mittesiduvad. ACER peaks osalema võrgueeskirjade kavandite faktidest lähtuval läbivaatamisel, sealhulgas tuleks vaadata läbi kavandite vastavus raamsuunistele, ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. ACER peaks hindama võrgueeskirjade muutmiseks tehtud ettepanekuid ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. Ülekandesüsteemi haldurid peaksid haldama oma võrku kooskõlas kõnealuste võrgueeskirjadega.

- (22) Liidu maagaasi ülekandesüsteemi optimaalse juhtimise tagamiseks tuleks ette näha Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik (edaspidi „ENTSOG“). Selleks et tagada väikeste, mitteseotud või isoleeritud liikmesriikide õiglane esindatus, peaks õigus saada ENSOGi liikmeks olema lisaks maagaasi ülekandesüsteemi halduritele ka neil maagaasihoidlate halduritel, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 86 kohaselt erandit nimetatud direktiivi artiklist 60. ENSOGi põhikirja heakskiitmisel võib komisjon püüda tagada liikmeõiguste asjakohast diferentseerimist, mis kajastab liikmete erinevat staatust. ENSOG peaks oma ülesandeid täitma kooskõlas liidu konkurentsinoormidega, mida kohaldatakse ka ENSOGi otsuste suhtes. ENSOGi ülesanded peaksid olema täpselt kindlaks määratud ja tema töömeetodid peaksid tagama ENSOGi tõhususe, esinduslikkuse ja läbipaistvuse. Asjakohasel juhul võivad ENSOG ja Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustik (ENNOH) ühiselt välja töötada võrgueeskirjad sektoriülestes küsimustes. ENSOGi koostatud võrgueeskirjade eesmärk ei ole asendada vajalikke riiklikke tehnilisi norme, mida kohaldatakse riigisiseste küsimuste korral. Kuna tõhusamaid edusamme on võimalik saavutada piirkondliku lähenemisviisi kaudu, peaksid ülekandesüsteemi haldurid looma üldise koostööstruktuuri raames piirkondlikud struktuurid, tagades samas piirkondliku tasandi tulemuste kokkusobivuse liidu tasandi võrgueeskirjade ja kümneaastaste mittesiduvate võrgu arengukavadega. Koostöö sellistes piirkondlikes struktuurides eeldab võrguga seotud toimingute tõhusat eraldamist tootmisest ja tarnetegevusest. Sellise eraldamise puudumisel võib ülekandesüsteemi haldurite vahelise piirkondliku koostööga kaasneda konkurentsivastase käitumise oht. Liikmesriigid peaksid edendama koostööd ja jälgima võrguga seotud toimingute tulemuslikkust piirkondlikul tasandil. Piirkondliku tasandi koostöö peaks ühilduma edusammudega konkurentsivõimeliste ja tõhusate maagaasi ja vesiniku siseturgude suunas.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- (23) Selleks et tagada liidu maagaasi ülekandevõrgu arendamisel suurem läbipaistvus, peaks ENTSOG koostama ühise stsenaariumi ja vastastikku ühendatud mudeli alusel kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (edaspidi „kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava“), selle avaldama ja seda korrapäraselt ajakohastama. Kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava tuleks välja töötada läbipaistva protsessi käigus, mis hõlmab sisulist avalikku konsultatsiooni, kuhu on kaasatud sõltumatud teadusasutused, ning see peaks põhinema objektiivsetel ja teaduslikel kriteeriumidel. Selleks võib kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu anda teavet kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukava stsenaariumide kohta vastavalt määrusele (EL) 2022/869. Kõnealune kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava peaks hõlmama toimivaid maagaasi ülekandevõrke ja vajalikke piirkondlikke ühendusi, mis on olulised kaubanduslikust või varustuskindluse seisukohast. Kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukavaga tuleks edendada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja energiasüsteemi lõimimist ning aidata kaasa loodusvarade kaalutletud ja ratsionaalsele kasutamisele ning liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele.

- (24) Et tugevdada konkurentsi likviidsete maagaasi hulgimüügiturgude abil, on oluline, et maagaasiga saaks kaubelda, olenemata selle asukohast süsteemis. Ainus viis selle saavutamiseks on anda võrgu kasutajatele vabadus reserveerida eraldi sisse- ja väljavooluvõimsusi, nii et lepinguliste marsruutide asemel tekib maagaasi transport tsoonist tsooni. Selleks, et tagada vabadus sissevoolu- ja väljavoolupunktides sõltumatult võimsust reserveerida, ei tohiks ühe sissevoolupunkti jaoks kehtestatud tariifid olla seotud ühe väljavoolupunkti jaoks kehtestatud tariifiga, vaid neid tuleks pakkuda nende punktide jaoks eraldi ning tariif ei tohiks koondada sissevoolu- ja väljavoolutasu ühte hinda.
- (25) Komisjoni määruses (EL) nr 312/2014²¹ on sätestatud normid tasakaalustuskorra moodustavate tehniliste normide kehtestamiseks, kuid jäetud mitmesuguseid valikuid iga sellise tasakaalustuskorra ülesehitamiseks, mida kohaldatakse konkreetsetes sisend-väljundsüsteemis. Tehtud valikute kombinatsioon annab tulemuseks konkreetse tasakaalustuskorra, mis on kohaldatav konkreetsetes sisend-väljundsüsteemis, mis praegu kajastavad peamiselt liikmesriikide territooriume.
- (26) Võrgu kasutajad peaksid vastutama oma sisse- ja väljavoolu tasakaalustamise eest kauplemisplatvormidel, mis on loodud selleks, et edendada maagaasiga kauplemist võrgu kasutajate vahel. Selleks, et tagada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasile ja vähese CO₂ heitega gaasile võrdne juurdepääs turule, peaks tasakaalustusala hõlmama võimalikult suures ulatuses ka jaotussüsteemi tasandit. Maagaasi vahetamiseks võrgu kasutajate tasakaalustamiskontode vahel tuleks kasutada virtuaalset kauplemispunkti.

²¹ Komisjoni 26. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 312/2014, millega kehtestatakse ülekandesüsteemides gaasivarustuse tasakaalustamise võrgueeskiri (ELT L 91, 27.3.2014, lk 15).

- (27) Viited ühtlustatud ülekandelepingutele ülekandesüsteemi haldurite mittediskrimineeriva juurdepääsu kontekstis ei tähenda seda, et teatud süsteemihalduri ülekandelepingute tingimused peavad olema samad mis teistel ülekandesüsteemi halduritel samas või mõnes muus liikmesriigis, välja arvatud juhul, kui on sätestatud miimumnõuded, millele peavad vastama kõik ülekandelepingud.
- (28) Tuleb tagada võrdne juurdepääs süsteemi füüsilise seisundi ja tõhususega seotud andmetele, et kõik turuosalised saaksid hinnata nõudluse ja pakkumise üldist olukorda ning teha kindlaks hulgimüügihinna muudatuste põhjused. See hõlmab ka täpsemat teavet pakkumise ja nõudluse, võrgu läbilaskevõime, voogude ja käigushoidmise, tasakaalustamise ning hoidlate olemasolu ja kasutamise kohta. Kuna see teave on turu toimimiseks oluline, on vaja vähendada konfidentsiaalsusnõuete tõttu avalikustamisele seatud piiranguid.
- (29) Tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse nõuded on aga eriti olulised ettevõtja jaoks strateegiliste äriandmete puhul, kui maagaasihoidlal on vaid üks kasutaja, või selliste andmete puhul, mis puudutavad ülekande- või jaotussüsteemiga ühendamata süsteemi või alamsüsteemi väljavoolupunkte, mis on ühendatud üksiku tööstustarbijaga, kui selliste andmete avaldamine võib anda konfidentsiaalset teavet kõnealuse tarbija tootmisprotsessi kohta.

- (30) Selleks, et suurendada usaldust turu vastu, peavad turuosalisel olema kindlad, et kuritarvitamise eest on võimalik määrata mõjus, proportsionaalne ja hoiatav karistus. Pädevatele asutustele tuleks anda volitus uurida tulemuslikult turgude kuritarvitamist. Seetõttu on vajalik, et pädevatel asutustel oleks juurdepääs andmetele, mis sisaldavad teavet tarneettevõtja tehtud tegevuslike otsuste kohta. Maagaasiturul edastatakse kõik sellised otsused süsteemihalduritele võimsuste reserveerimise, registreerimise ja tegelike voogudena. Süsteemihaldurid peaksid hoidma seda teavet pädevate asutuste jaoks kättesaadavana ja kergesti juurdepääsetavana teatud kindlaksmääratud aja jooksul. Pädevad asutused peaksid ühtlasi regulaarselt jälgima, kas süsteemihaldurid järgivad eeskirju.
- (31) Juurdepääs maagaasihoidlatele ja maagaasi veeldusjaamadele on mõnes liikmesriigis ebapiisav, mistõttu on vaja parandada kehtivate normide rakendamist, seda nii läbipaistvuse kui ka kava „REPowerEU“ eesmärkide osas. Sellise parandamise puhul tuleks arvesse võtta kõnealustes hoidlates ja veeldusjaamades hoitavate taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi potentsiaali ja kasutuselevõttu siseturul.
- (32) Ülekandesüsteemi haldurite juhitud mittediskrimineerivad ja läbipaistvad maagaasisektori tasakaalustussüsteemid on olulised mehhanismid, eelkõige uute turule tulijate jaoks, kellel võib esineda rohkem raskusi oma müügiportfelli tasakaalustamisega kui ettevõtjatel, kes on end vastaval turul juba sisse seadnud. Seetõttu on vaja sätestada normid tagamaks, et ülekandesüsteemi haldurid rakendavad selliseid mehhanisme viisil, mis on kooskõlas mittediskrimineerivate, läbipaistvate ja tõhusate võrgule juurdepääsu tingimustega.

- (33) Reguleerivad asutused peaksid tagama käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud võrgueeskirjade ja suuniste järgimise.
- (34) I lisas sätestatud suunistes on kehtestatud üksikasjalikumad normid. Asjakohasel juhul tuleks neid norme aja jooksul edasi arendada, võttes arvesse riiklike maagaasisüsteemide erinevusi ja arengut.
- (35) Tehes ettepaneku I lisas sätestatud suuniste muutmiseks, peaks komisjon tagama Madridi foorumi raames eelnevate konsultatsioonide läbiviimise nende suunistega seotud kõigi asjaomaste osapooltega, keda esindavad kutseorganisatsioonid, ja liikmesriikidega.
- (36) Liikmesriigid ja pädevad riiklikud asutused peaksid komisjoni taotlusel andma talle asjakohast teavet. Teabenõue peaks sisaldama põhjuseid, miks teave on vajalik käesoleva määruse rakendamiseks. Komisjon peaks sellist teavet käsitlema konfidentsiaalsena.
- (37) Käesolev määrus ning selle alusel vastu võetud võrgueeskirjad ja suunised ei piira liidu konkurentsireeglite kohaldamist.
- (38) Liikmesriigid ja energiaühenduse lepinguosalisel peaksid tegema tihedat koostööd kõigis lõimitud maagaasikaubanduspiirkonna arendamisega seotud küsimustes ning ei tohiks võtta meetmeid, mis seaksid ohtu maagaasiturgude edasise lõimimise või liikmesriikide ja lepinguosaliste varustuskindluse.

- (39) Energiasüsteemi ümberkujundamine ja maagaasituru jätkuv lõimimine nõuavad rohkem läbipaistvust seoses ülekandesüsteemi haldurile lubatud või sihttuluga. Nimetatud teabel põhinevad mitmed maagaasivõrkudega seotud otsused. Näiteks vajavad praegusest rohkem läbipaistvust ülekandevarade üleviimine maagaasivõrgu haldurilt vesinikuvõrgu haldurile või ülekandesüsteemi haldurite vahelise hüvitusmehhanismi rakendamine. Peale selle nõuab tariifide muutumise hindamine pikas perspektiivis selgust nii maagaasi nõudluse kui ka kulude prognoosimisega seoses. Lubatud tulude läbipaistvus hõlbustab tõenäoliselt kulude prognoosimist. Eelkõige peaksid reguleerivad asutused esitama korrapäraselt teabe, mis käsitleb meetodikat, mida kasutatakse selleks, et arvutada ülekandesüsteemi haldurite tulu, nende regulatiivse varabaasi väärtus ja selle amortiseerumine, tegevuskulude väärtus, ülekandesüsteemi haldurite kasutatud kapitali kulud ning kasutatud stiimulid ja lisatasud, samuti ülekandetariifide pikaajaline areng ülekandesüsteemi haldurite lubatud või sihttulu ja maagaasinõudluse eeldatavate muudatuste alusel. Selleks et tagada ülekandesüsteemi haldurite tõhusust käsitleva läbipaistva ja korratava võrdlusuuringu andmete kogumis- ja tõlgendamisprotsessi nõuetekohane koordineerimine, peaks ACER suhtlema ülekandesüsteemi haldurite ja ENTSGiga.

- (40) Ülekandesüsteemi haldurite kulud on peamiselt püsikulud. Nende ärimudel ja praegu kehtivad riiklikud õigusraamistikud tuginevad eeldusele, et nende võrkude pikaajaline kasutamine hõlmab pikki amortisatsiooniperioode: 30–60 aastat. Energiasüsteemi ümberkujundamise kontekstis peaksid reguleerivad asutused seepärast suutma prognoosida maagaasinõudluse vähenemist, et õigeaegselt muuta õigusaktidest tulenevat korda ning vältida olukorda, kus ülekandesüsteemi haldurite kulude katmine tariifide abil ohustab tarbijate jaoks maagaasi taskukohasust püsikulude ja maagaasinõudluse suureneva suhtarvu tõttu. Vajaduse korral võib näiteks muuta ülekandearade amortisatsiooniprofiili või tasuvust.
- (41) Ülekandesüsteemi haldurite lubatud või sihttulu läbipaistvust tuleks suurendada, et võrgu kasutajad saaksid teha võrdlusi ja anda hinnanguid. Läbipaistvust tuleks suurendada ka selleks, et hõlbustada piiriülest koostööd ja ülekandesüsteemi haldurite vaheliste hüvitusmehhanismide loomist kas piirkondliku lõimimise eesmärgil või taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tariifisoodustuste rakendamiseks, nagu on sätestatud käesolevas määruses.

- (42) Selleks, et kasutada ära kõige ökonoomsemaid asukohti taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmiseks, peaksid võrgu kasutajad saama kasu võimsuspõhistest tariifisoodustustest. Sellised soodustused võiksid hõlmata soodustust taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmisrajatistest võrku sisestamise eest, maagaasihoidlate sisse- ja väljavoolupunktides kohaldatavate tariifide soodustust ning piiriüleste tariifide soodustust liikmesriikide vahelistes ühenduspunktides. Reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik otsustada, et teatavatel tingimustel nimetatud tariifide suhtes soodustusi ei kohaldata. Kui muude kui piiriüleste soodustuste väärtus muutub, peaks reguleeriv asutus tasakaalustama võrgu kasutajate ja võrguhaldurite huvid, võttes arvesse stabiilseid finantsraamistikke, mis on välja töötatud spetsiaalselt olemasolevate investeeringute jaoks, eelkõige taastuvatest energiaallikatest gaaside tootmise rajatistega seoses. Kui võimalik, tuleks soodustuse muutmise aluseks olevad näitajad või tingimused esitada piisavalt aegsasti enne soodustuse muutmist puudutava otsuse tegemist. Kõnealune soodustus ei tohiks mõjutada tariifide kehtestamise üldist metoodikat, kuid see tuleks asjaomase tariifi kohta esitada tagantjärele. Selleks, et soodustusest kasu saada, peaksid võrgu kasutajad esitama ülekandesüsteemi haldurile nõutud teabe keskkonnahoidlikkuse sertifikaadi alusel, mis on registreeritud direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 31a osutatud liidu andmebaasis.
- (43) Soodustuste kohaldamisest tulenevat tulude vähenemist tuleks käsitleda üldtulude vähenemisena, näiteks võimsuse vähenenud müügi puhul, ning seda oleks vaja aegsasti tariifidest katta, näiteks eritariifide tõstmise teel kooskõlas käesolevas määruses sätestatud üldnormidega.

- (44) Selleks et suurendada liidu maagaasi jaotusvõrkude tõhusust, tagada tihe koostöö ülekandesüsteemi haldurite ja ENTSGi vahel, suurendada liidu vesiniku jaotusvõrgu tõhusust ning tagada tihe koostöö vesiniku ülekandevõrgu haldurite ja ENNOHiga, tuleks ette näha Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus (edaspidi „ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“). ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks hõlmama ka maagaasi jaotussüsteemi haldureid ja tal peaks olema võimalik kaasata vesiniku jaotusvõrgu haldureid. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja selle töömeetodid peaksid tagama liidu jaotusvõrguhaldurite ja vesiniku jaotusvõrgu haldurite jaoks tõhususe, esinduslikkuse ja läbipaistvuse. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusel peaks olema vabadus kehtestada oma põhikiri ja töökord, võttes arvesse maagaasi-, vesiniku ja elektrisektorite vahelisi erinevusi. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võimaluse korral tegema tihedat koostööd ENTSGiga ja ENNOHiga võrgueeskirjade ettevalmistamisel ja rakendamisel ning peaks muu hulgas andma suuniseid hajatootmise lõimimise kohta ja muudes küsimustes, mis on seotud jaotusvõrkude haldamisega.

- (45) Jaotusvõrguhalduritel on oluline roll taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi lõimimisel süsteemi; näiteks on jaotusvõrguga ühendatud ligikaudu pool biometaani tootmisvõimsusest. Selleks, et hõlbustada sellise gaasiga turul osalemist, peaks kõigis liikmesriikides jaotusvõrku ühendatud tootmisrajatistel olema juurdepääs virtuaalsele kauplemispunktile. Peale selle peaksid jaotussüsteemi haldurid ja ülekandesüsteemi haldurid tegema käesoleva määruse kohaselt koostööd, et võimaldada vastassuunavooge jaotusvõrgust ülekandevõrku või tagada jaotussüsteemi lõimimine alternatiivsete ja samaväärsete vahendite abil ning hõlbustada seega taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi lõimimist turule.
- (46) Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismil ning vesinikuturu arendamise toetusmehhanismil võib olla keskne roll liidu energiapoliitika eesmärkide saavutamisel, milleks on turu läbipaistvus, CO₂ heite vähendamine, mitmekesistamine ja varustuskindlus.
- (47) Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism ning vesinikuturu arendamise toetusmehhanism aitavad kaasa liidu energiaturu ühtsusele, suurendades läbipaistvust ja tagades asjaomaste tarnijate jaoks nähtava energiaallikate nõudluse kõigis liikmesriikides.

- (48) Maagaasi nõudluse koondamine võib suurendada rahvusvahelist suhtlust maagaasitarnijatega, nii torugaasi kui ka veeldatud maagaasi puhul, mis on oluline, et aidata saavutada liidu energiapoliitika eesmärgi ja liidu energiaturu ühtsust. Eelkõige tagaks maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi ning vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi abil tugevam koordineerimine liikmesriikidega ja nende vahel kolmandate riikide küsimuses liidu kollektiivse mõjuvõimu tulemuslikuma kasutamise.
- (49) Maagaasi nõudluse koondamine võib aidata kaasa liidu CO₂ heite vähendamise eesmärkide saavutamisele, võttes nõudluse koondamisel ja pakkumiste kogumisel arvesse keskkonnastandardeid. Nimetatud eesmärkide saavutamisele võib kaasa aidata ka vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi käivitamine.
- (50) Käesoleva määruse alusel loodud maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism peaks hõlmama mitut etappi, alustades sellest, et liidus asutatud maagaasiettevõtjatel või maagaasi tarbijatel ettevõtjatel on võimalik koondada oma maagaasinõudlus teenuseosutaja kaudu, kellega komisjon on sõlminud lepingu. See võimaldaks maagaasi tarnijatel teha suurtel koondmahtudel põhinevaid pakkumisi, selle asemel, et teha arvukalt väiksemaid pakkumisi üksikostjatele. Seejärel koguks teenuseosutaja tarnepakkumised kokku ja võrdleks need eelnevalt koondatud maagaasi kogustega. Maagaasi ostulepingute üle läbirääkimiste pidamine ja nende sõlmimine pärast nõudluse koondamist peaks olema vabatahtlik.

- (51) Nõudluse koondamine tagab liikmesriikide ettevõtjatele võrdsema juurdepääsu uutele või täiendavatele maagaasiallikatele ning toob lõpptarbijate huvides kaasa konkurentsipõhised lepingutingimused maagaasi ostmiseks liikmesriikidest ja kolmandatest riikidest. Nõudluse koondamisega tuleks jätkuvalt toetada ka neid ettevõtjaid, kes varem ostsid maagaasi ainult või peamiselt ühelt tarnijalt, aidates neil hankida maagaasitarneid alternatiivsetelt maagaasitarnijatelt või -pakkujatelt soodsatel tingimustel. Nõudluse koondamine võib parandada selliste ettevõtjate positsiooni veeldatud maagaasi maailmaturul.
- (52) Komisjon peaks tagama, et teenuseosutajad korraldavad oma käesolevas määruses sätestatud ülesandeid, võttes arvesse mehhanismi eesmärke ja maagaasi eripära. Eelkõige peaksid teenuseosutajad kasutama maagaasi tarnepakkumiste jaotamisel nõudlust koondavate ettevõtjate vahel meetodeid, mis ei tee väiksematel ja suurematel osalejatel diskrimineerivalt vahet. Näiteks peaks teenuseosutajad jaotama maagaasi tarnepakkumised proportsionaalselt üksikute ettevõtjate poolt nõudlusena deklareeritud kogustega. See võib olla asjakohane, kui pakkumine ei kata piisavalt maagaasi nõudlust liidu energiaturul. Komisjon peaks täpsustama teenuseosutajate suhtes kohaldatavad nõuded asjakohastes hanketingimustes.

- (53) Komisjon peaks sõlmima teenuseosutajatelt vajalike teenuste osutamise lepingu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046²² kohaste asjakohaste hankemenetluste kaudu, et rakendada käesoleva määrusega kehtestatud mehhanisme. Liidu või liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide või varustuskindluse tagamiseks tuleks teenuseid hankida liidus asutatud teenuseosutajatelt.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- (54) Maagaasinõudluse koondamise protsessi peaks läbi viima asjakohane teenuseosutaja. Nõudluse koondamine ja maagaasi ostmine on keerukad protsessid, milles tuleb arvesse võtta eri elemente, mis hõlmavad lisaks hindadele ka tarnete mahtu, tarnekohti ja muid näitajaid. Võttes arvesse maagaasi nõudluse koondamisega seotud teenuste ja vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi tähtsust liidu läbipaistvuse, mitmekesistamise, CO₂ heite vähendamise ja varustuskindluse seisukohast, eelkõige varustuskindluse olukorra halvenemise korral, tuleks ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid või kes kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilise isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid, välistada maagaasi nõudluse koondamise teenuse osutajaks või vesiniku turu arengut toetava mehhanismi pakkujaks saamisest. Komisjon peaks täpsustama teenuseosutajate suhtes kohaldatavad nõuded hanketingimustes.

- (55) Tööstustarbijad, kes tarbivad oma tootmisprotsessides intensiivselt gaasi, näiteks väetise-, terase-, keraamika- ja klaasitootjad, võivad samuti ühisostudest kasu saada, kuna ühisostud võimaldavad neil koondada oma nõudlust, sõlmida lepinguid maagaasi ja veeldatud maagaasi tarnete kohta ning struktureerida tarneid vastavalt oma konkreetsetele vajadustele. Nõudluse koondamise protsessi korraldamise jaoks peaksid kehtima läbipaistvad osalemisreeglid, mis peaksid tagama ühisostu avatuse.
- (56) Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism ning vesinikuturu arendamise toetusmehhanism peaksid olema avatud liidus asutatud ettevõtjatele ning, arvestades tihedat kooskõla liidu energiaõigustiku ja energia siseturuga, energiaühenduse lepingu osalisriikides asutatud ettevõtjatele, tingimusel et on kehtestatud vajalikud meetmed või kord.
- (57) Selleks et järk-järgult kaotada või vältida liidu sõltuvust maagaasist või vesinikust, mida tarnivad ettevõtjad kolmandatest riikidest, kelle suhtes kohaldatakse liidu piiravaid meetmeid, ning kaitsta olulisi julgeolekuhuve, ei tohiks maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism ega vesinikuturu arendamise toetusmehhanism olla avatud ettevõtjatele, kelle suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, või kes kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid piiravaid meetmeid. Seepärast tuleks sellised ettevõtjad eelkõige tarnija või ostjana mõlemas mehhanismis osalemisest välja jätta.

- (58) Selleks et tulemuslikult osaleda maagaasi ühisostudes ja sõlmida tarnijatega maagaasilepinguid, on ettevõtjatel võimalik luua konsortsiume või kasutada muid koostöövorme, et pidada ühiselt läbirääkimisi teatavate ostutingimuste üle, nagu mahud, ostukohtade tarnetingimused ja -aeg, tehes seda liidu õiguses sätestatud piirides. Ühisostudega tegelevad ettevõtjad peaksid siiski tagama, et otseselt või kaudselt vahetatud teave piirdub sellega, mis on rangelt vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks. Käesoleva määruse kohaste ühisostude korraldamine ja rakendamine peaks toimuma kooskõlas liidu konkurentsinoormidega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102.
- (59) Kui teave tehakse kättesaadavaks komisjonile, juhtnõukogule, koordineerimisrühmadele, ekspertide rühmadele või teenuseosutajatele, on äärmiselt oluline tagada tundliku äriteabe kaitse. Seepärast peaks komisjon kohaldama mõjusaid vahendeid, et kaitsta nimetatud teavet loata juurdepääsu ja küberturvalisuse riskide eest. Kõiki isikuandmeid, mida võidakse töödelda maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi ning vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi raames, tuleks töödelda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2016/679²³ ja (EL) 2018/1725²⁴.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

- (60) Venemaa Föderatsiooni provotseerimata ja põhjendamatu sõda Ukraina vastu alates 2022. aasta veebruarist, mida toetab Valgevene, ning sellele järgnenud maagaasitarnete vähendamine relvana kasutamise eesmärgil ja turgudega manipuleerimine maagaasivoogude tahtlike häirete kaudu on toonud liidus ja selle liikmesriikides esile haavatavuse ja sõltuvuse, millel on selge otsene ja tõsine mõju nende olulistele julgeolekuhuvidele ja energiavarustuse kindlusele. Samal ajal kasvasid alternatiivsed gaasitarneallikad veeldatud maagaasi maailmaturul 2022. ja 2023. aastal üksnes vähesel määral. Uus märkimisväärne veeldatud maagaasi veeldamisvõimsus peaks kasutusele tulema alles 2025. aasta jooksul. Seetõttu on olukord ülemaailmsel maagaasiturul endiselt väga pingeline ja see jääb eeldatavasti pingeliseks teatava aja jooksul, mis põhjustab liidu ja selle liikmesriikide jaoks jätkuvalt haavatavat olukorda. Seda arvesse võttes on asjakohane võtta meetmeid jätkuva haavatavuse kõrvaldamiseks.

- (61) Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism on oluline vahend maagaasitarnete mitmekesistamise korraldamiseks ja Venemaa maagaasist sõltuvuse järkjärguliseks kaotamiseks paljudes liikmesriikides kooskõlas komisjoni 8. märtsi 2022. aasta teatisega „REPowerEU: Euroopa ühismeede taskukohasema, kindlama ja kestlikuma energiavarustuse tagamiseks“ („REPowerEU“). Liidu või liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, varustuskindluse tagamiseks ning maagaasist sõltuvuse tulemuslikuks ja kiireks lõpetamiseks ei tohiks Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit maagaasi tarneid või nendes riikides asuvatest veeldatud maagaasi rajatistest pärit veeldatud maagaasi tarneid pakkuda maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi kaudu kuni 31. detsembrini 2025. Pärast nimetatud kuupäeva peaks komisjonil olema võimalik otsustada jätta Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit maagaasi tarded või nendes riikides asuvatest veeldatud maagaasi rajatistest pärit veeldatud maagaasi tarded ajutiselt välja kuni üheks aastaks, mida võib põhjendatud juhtudel pikendada, kui see on vajalik liidu või liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide või varustuskindluse kaitsmiseks. Sellised piirangud ei tohiks põhjendamatult häirida maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist ning piiriülesed maagaasivood liikmesriikide vahel ei tohiks kahjustada liidu või liikmesriigi varustuskindlust, peaksid austama energiasolidaarsuse põhimõtet ning neid tuleks kohaldada kooskõlas liidu või liikmesriikide õiguste ja kohustustega kolmandate riikide suhtes.

- (62) Komisjon peaks võtma asjakohaseid olemasolevaid meetmeid tagamaks, et Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit maagaasi või nendes riikides asuvatest veeldatud maagaasi rajatistest pärit veeldatud maagaasi tarned jäetakse maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismist välja. Sellega seoses peaks komisjon nõudma, et asjaomane teenuseosutaja teeks vajalikud kontrollid. Need kontrollid võivad toimuda muu hulgas taotluse vormis, millega maagaasi tarnijatelt või tootjatelt, kes osalevad maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis, nõutakse varude tarnimisel asjakohaseid saatedokumente, kui see on tehniliselt teostatav. Lisaks tuleks maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalejatelt nõuda kinnitust selle kohta, et nad täidavad oma kohustust mitte pakkuda ega tarnida Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit maagaasi või nendes riikides asuvatest veeldatud maagaasi rajatistest pärit veeldatud maagaasi, kui see on kohaldatav.
- (63) Komisjoni peaks abistama liikmesriikide ja komisjoni esindajatest koosnev juhtnõukogu, et hõlbustada maagaasi nõudluse koondamisega seotud koordineerimist ja teabevahetust. Liikmesriikide osalemine peaks olema vabatahtlik ja see sõltub eelkõige juhtnõukogu koosolekute päevakorrast.

- (64) Vesinik on energiakandja, millel on kvaliteedi, transpordiviiside ja tarbimisharjumuste poolest maagaasist erinevad omadused. Samuti on endiselt märkimisväärne lõhe taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesiniku tootmise kulude ning vähem kestlike alternatiivide turuhinna vahel, mis võib nõuda riiklikku sekkumist, et pakkuda stiimuleid seni, kuni elektrolüüsiseadmed ja muud seotud vesinikutehnoloogiad ja -sisendid on piisavalt konkurentsivõimelised.
- (65) Sellest hoolimata on liidul suur taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesiniku tootmise potentsiaal. Sellega seoses käivitas komisjon 2023. aasta märtsis Euroopa vesinikupanga algatuse. Euroopa vesinikupank kirjeldab mitmeid tegevusi, millega komisjon hõlbustab liidu vesinikuturu loomist, võimaldab tarneid usaldusväärsetelt rahvusvahelistelt partneritelt ning kogub ja levitab teavet liidu vesinikuturu arengu ja vesinikuprojektide rahastamise kohta. Neid tegevusi tehakse asjakohaste kehtivate õigusaktide, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ²⁵ raames. Euroopa vesinikupanga raames vesiniku suhtes kohaldatavad vabatahtlikud vahendid, eelkõige vesinikuturu arendamise toetusmehhanism, peaksid keskenduma vesiniku tootmise ja turu arengu kiirendamisele liidus, sealhulgas suurendades vesinikunõudluse, -pakkumise, -voogude ja -hindade läbipaistvust ning täites koordineerivat rolli, ühendades tootjaid ja tarbijaid ning hõlbustades segarahastamist olemasolevate vahenditega.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

- (66) Euroopa vesinikupanga kaudu tehtava töö raames peaks komisjonil olema võimalik luua vesinikuturu arendamise toetusmehhanism, keskendudes liidus toimuva tootmisele. Võttes arvesse vesiniku ja vesinikuturu omadusi, tuleks nimetatud mehhanism kehtestada piiratud ajaks, et teha kindlaks kõige mõjusamad vahendid vesiniku nõudluse ja pakkumise kindlakstegemiseks liidus ning uurida kõige optimaalsemat turu- ja taristukorda.
- (67) Vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi raames tarnijate ja ostjate juurdepääs teabele peaks sõltuma kõnealuste ettevõtjate nõusolekust ja liidu konkurentsioiguse järgimisest.
- (68) Komisjon peaks suutma vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi rakendada ise või peaks tal olema võimalik seda teha asjaomaste teenuseosutajate kaudu. Kui komisjon otsustab nimetatud mehhanismi rakendada teenuseosutaja kaudu, tuleks kohaldada käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad teenuseosutajatega sõlmitud lepinguid, teenuseosutajate valimise kriteeriume ja teenuseosutajate ülesandeid.

- (69) Vesinikuturu arendamise toetusmehhanism võiks koosneda vahenditest, mis keskenduvad läbipaistvusele, turuarengu nähtavusele ja vabatahtlikule nõudluse hindamisele. Nimetatud mehhanismi tuleks rakendada Euroopa vesinikupanga kaudu. Euroopa vesinikupank peaks koordineerima teavet vesiniku pakkumise, nõudluse, voogude ja hindade kohta, et suurendada usaldust areneva vesinikuturu vastu ning suurendada vesinikutootjate ja vesinikuostjate nõudluse nähtavust. Vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis tuleks arvesse võtta vesinikuturu küpsust ja likviidsust ning taristu kättesaadavust.
- (70) Kui komisjon loob vesinikuturu arendamise toetusmehhanismiga seotud küsimuste jaoks koordineerimisrühma, peaks selline koordineerimisrühm tegelema üksnes vesinikuga.

- (71) Liidu jõupingutused, mille eesmärk on kaotada järk-järgult praegune sõltuvus Venemaa Föderatsiooni maagaasitarnetest ja vältida uut sõltuvust ning kaitsta liidu ja liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve, peaksid kajastuma ka vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis, pidades silmas ka seda, et Venemaa Föderatsioon kasutab energiatarneid relvana, mida tõendavad maagaasitarnete vähenemine ja maagaasivoogude häired. Seepärast peaks komisjonil olema võimalik otsustada rakendusotsusega piirata Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit vesiniku tarnetega seotud pakkumiste hindamist vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi raames. Selline otsus tuleks teha üksnes juhul, kui see on vajalik liidu ja liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, ning see peaks põhinema samadel põhimõtetel, mida kohaldatakse maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalemise suhtes, kuid see peaks olema kohandatud vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi kaudu toimuvale tegevusele. Eelkõige tuleks sellise otsuse vastuvõtmise ja eelneva hindamise ajakava kohandada vastavalt mehhanismi kavandatud käivitamisele.

- (72) Enne vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi kehtivusaja lõppu ja hiljemalt 31. detsembriks 2029 peaks komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse kõnealuse mehhanismi toimimist ja eelkõige selle panust liidu vesinikuturu arendamisse. Sellise hinnangu põhjal peaks komisjonil olema võimalik esitada seadusandlik ettepanek vabatahtliku vesiniku nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi väljatöötamiseks.
- (73) Taastuvallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi kasvavate koguste lõimimine liidu maagaasisüsteemi muudab liitu transporditava ja seal tarbitava maagaasi kvaliteeti. Selleks, et tagada takistamatu piiriülene maagaasivoog, säilitada turgude koostalitlusvõime ja võimaldada turgude lõimimist, on vaja suurendada gaasi kvaliteedi ja selle juhtimise kulude läbipaistvust, näha ette ühtlustatud lähenemisviis reguleerivate asutuste ja süsteemihaldurite rollidele ja kohustustele ning tugevdada piiriülest koordineerimist. Samaaegselt ühtlustatud lähenemisviisi tagamisega gaasi kvaliteedile piiriülestes ühenduspunktides tuleks säilitada liikmesriikide paindlikkus seoses gaasi kvaliteedinormide kohaldamisega nende riiklikes maagaasisüsteemides.

- (74) Vesiniku segamine maagaasisüsteemi peaks olema viimane abinõu, sest see on vähem tõhus kui puhta vesiniku kasutamine ja vähendab vesiniku väärtust. Samuti mõjutab see loodusliku gaasitaristu toimimist, lõppkasutaja rakendusi ja piiriüleste süsteemide koostalitlusvõimet. Seetõttu tuleks seada prioriteediks vesiniku tootmine ja kasutamine puhtal kujul ning transportimine spetsiaalses vesinikusüsteemis. Seevastu tuleks teha kõik võimalik, et vältida vesiniku kasutamist rakendustes, mille jaoks on olemas energiatõhusamad alternatiivid. Tuleks säilitada liikmesriikide õigus teha otsus selle kohta, kas segada vesinikku nende riiklikesse maagaasisüsteemidesse või mitte. Samas piiraks turu killustumise ohtu maagaasisüsteemi vesiniku segamist käsitlev ühtlustatud lähenemisviis lubatud liiduülese piirmäärana nende liikmesriikide vahelistes piiriülestes ühenduspunktides, kus ülekandesüsteemi haldurid peavad võtma vastu maagaasi, millesse segatud vesiniku sisaldus jääb alla piirmäära. Kõrvutiasuvatel ülekandesüsteemidel peaks olema vabadus leppida piiriüleste ühenduspunktide jaoks kokku segatud vesiniku suuremas või väiksemas sisalduses. Selliste kokkulepete kaalumisel peaksid liikmesriigid konsulteerima teiste liikmesriikidega, keda meede tõenäoliselt mõjutab, ning võtma arvesse olukorda kõnealustes liikmesriikides.

- (75) Tõhus piiriülene koordineerimine ning ülekandesüsteemi haldurite vaheliste gaasi, sealhulgas biometaan ja vesinikusegude kvaliteedi teemaliste vaidluste lahendamise protsess on olulised, et hõlbustada maagaasi tõhusat transporti maagaasisüsteemide vahel liidu piires ja seega suurendada siseturu lõimumist. Gaasi kvaliteedinäitajate, sealhulgas ülemise kütteväärtuse, Wobbe indeksi ja hapnikusisalduse ning vesinikusegude ja nende ajas muutumise tõhustatud läbipaistvusnõuded koos seire- ja aruandluskohustustega peaksid kaasa aitama kaasa avatud ja tõhusa maagaasi siseturu tõrgeteta toimimisele.
- (76) Liikmesriikidele peaks jääma võimalus kasutada oma algseid gaasi kvaliteedispetsifikatsioone, kui nende reguleerivad asutused või ACER otsustavad jätkata piiriülese piiranguga, mille põhjuseks on erinevused vesiniku segamise tasemetes või tavades. Sellise piiriülese piirangu säilitamise võimalus on eriti oluline liikmesriikides, kus on üks ühenduspunkt või kus maagaasi maht siseneb peamiselt ühe ühenduspunkti kaudu. Takistamatute piiriüleste voogude tagamiseks ja energia siseturu terviklikkuse säilitamiseks tuleks asjaomastele reguleerivatele asutustele ja vajaduse korral ACERile anda volitused alustada jooksvalt uuesti ühist vaidluste lahendamise protsessi, et kajastada maagaasiturgudel ja -tehnoloogias toimunud arenguid.

- (77) Maagaasisüsteemi koostalitlusvõime ja andmevahetuse normid, mis on sätestatud komisjoni määruses (EL) 2015/703²⁶, on väga olulised, eelkõige seoses ühenduslepingutega, sealhulgas voo juhtimise eeskirjad, maagaasi koguse ja kvaliteedi mõõtmise põhimõtted, sobitamismenetluse ja maagaasikoguste jaotamise eeskirjad, teabevahetuse kord erakorraliste asjaolude korral; ühtne mõõtühikute süsteem, gaasi kvaliteet, sealhulgas gaasi kvaliteedi ja lõhnastamise tavade erinevustest tulenevate piiriülese kaubanduse piirangute haldamise eeskirjad, gaasi kvaliteedi lühi- ja pikaajaline seire ning teabe esitamine; andmevahetus ja aruandlus gaasi kvaliteedi kohta; läbipaistvus, teabevahetus, teabe esitamine ja koostöö asjaomaste turuosaliste vahel.
- (78) Selleks, et tagada liidu vesinikuvõrgu optimaalne haldamine ning võimaldada piiriülest vesinikuga kauplemist ja selle tarnimist liidus, tuleks luua ENNOH. ENNOHi ülesandeid tuleks täita kooskõlas liidu konkurentsinoormidega. ENNOHi ülesanded peaksid olema täpselt kindlaks määratud ja tema töömeetodid peaksid tagama ENNOHi tõhususe, esinduslikkuse ja läbipaistvuse. Asjakohasel juhul võivad ENTSG ja ENNOH ühiselt välja töötada võrgueeskirjad sektoriülestes küsimustes.

²⁶ Komisjoni 30. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/703, millega kehtestatakse võrgueeskiri koostalitlus- ja andmevahetuseeskirjade kohta (ELT L 113, 1.5.2015, lk 13).

- (79) Selleks et tagada, et kõik liikmesriigid, kes tegelevad vesiniku ülekandevõrkude arendamisega, oleksid ENNOHi esindatud, peaks neil olema erandina käesolevas määruses sätestatud ENNOHi liikmesuse üldnormist võimalik määrata ENNOHi liikmeks vesiniku ülekandevõrgu haldur, kelle suhtes kohaldatakse erandit direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklist 68, kui kõnealune haldur on asutatud liikmesriigis, mille ükski teine vesiniku ülekandevõrgu haldur ei ole ENNOHi liige. Liikmesriikidel, kellel ei ole veel spetsiaalset vesiniku ülekandevõrgu haldurit, kuid kes kavatsevad välja töötada vesiniku ülekandevõrgukooskõlas nende lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega, peaks olema võimalik määrata üks üksus ENNOHi assotsieerunud partneriks, et teda teavitataks ENNOHis tehtavast tööst, ning kes saaks osaleda täiskogu, juhatuse ja komitee koosolekutel ning töörühmades, kuni nende vesinikuvõrgu haldurid saavad ENNOHi liikmeteks. Selleks võivad liikmesriigid delegeerida vesinikuküsimustega tegeleva riikliku ühenduse esindaja.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- (80) Selleks et tagada liidu vesinikuvõrgu väljatöötamisel läbipaistvus, peaks ENNOH koostama ja avaldama kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (edaspidi „kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava“), mis on suunatud arenevate vesinikuturgude vajadustele, ja seda korrapäraselt ajakohastama. Kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava peaks hõlmama toimivaid vesiniku transpordivõrke ja vajalikke ühendusi, mis on olulised kaubanduslikust seisukohast. ENNOH peaks osalema määruse (EL) 2022/869 artiklites 11, 12 ja 13 sätestatud kogu energiasüsteemi hõlmava kulude ja tulude analüüsi (sealhulgas vastastikku ühendatud energiaturu ja võrgu mudel, mis hõlmab nii elektri, maagaasi ja vesiniku transporditaristuid kui ka hoidlaid ja maagaasi veeldusjaamu ning elektrolüüsiseadmeid), võrgu kümneaastaste arengukavade stsenaariumide ning taristu puuduste tuvastamise aruannete koostamisel, et välja töötada liidu ühishuviprojektide ja vastastikku huvi pakkuvate projektide loendid. Selleks peaks ENNOH tegema tihedat koostööd Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga (ENTSO-E) ja ENTSGiga, et hõlbustada energiasüsteemi lõimimist.

- (81) Selleks et hõlbustada energiasüsteemi lõimimist, kasutada ära koostoiimet ja toetada süsteemi üldist tõhusust, peaksid ENNOH, ENTSO-E ja ENTSOG tegema tihedat koostööd liidu tasandi lõimitud võrgu planeerimisel. Kõnealune koostöö peaks hõlmama elektri, vesiniku ja maagaasi ühiste stsenaariumide ettevalmistamist, taristu puudujääke käsitlevate koordineeritud aruannete koostamist, kogu energiasüsteemi hõlmava kulude-tulude analüüsi metoodika järjepidevaid kavandeid ning integreeritud mudelit vastavalt määruse (EL) 2022/869 artiklitele 11, 12 ja 13. Kõnealuse koostöö tõhususe tagamiseks peaksid ENNOH, ENTSO-E ja ENTSOG moodustama nimetatud töid ette valmistavad ühised töörühmad. ENTSOG peaks üleminekuperioodil kuni 1. jaanuarini 2027 välja töötama 2026. aasta kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava. Selleks peaks ENTSOG täielikult kaasama vesiniku ülekandevõrgu haldurid ja ENNOHi niipea, kui ENNOH on loodud. 2026. aasta kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava koosneb kahest eraldi peatükist, millest ühes käsitletakse vesinikku ja teises maagaasi. ENNOH peaks välja töötama 2028. aasta kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava kooskõlas käesoleva määruse kohase liidu tasandi lõimitud võrgu planeerimisega.
- (82) ENNOHi täidetavatest ülesannetest on huvitatud kõik turuosalised. Seepärast on tingimata vaja tulemuslikku konsulteerimisprotsessi. Üldiselt peaks ENNOH koostöös teiste asjaomaste turuosaliste ja nende ühendustega hankima taristu planeerimise, arendamise ja käitamise kogemusi ning need oma töösse lõimima ja nendele toetuma.

- (83) Kuna tulemuslikumaid edusamme võiks saavutada piirkondliku lähenemisviisi kaudu, peaksid vesiniku ülekandevõrgu haldurid looma üldise koostööstruktuuri raames piirkondlikud struktuurid, tagades samas piirkondliku tasandi tulemuste kokkusobivuse võrgueeskirjade ja kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukavaga. Liikmesriigid peaksid edendama koostööd ja kontrollima võrgu tulemuslikkust piirkondlikul tasandil.
- (84) Selleks, et turuosaliste usaldus liidus tekkivate vesinikuturgude vastu kasvaks, on vaja läbipaistvusnõudeid. On vaja tagada võrdne juurdepääs vesinikusüsteemi füüsilise seisundi ja toimimisega seotud andmetele, et kõik turuosalised saaksid hinnata nõudluse ja pakkumise üldist olukorda ning teha kindlaks turuhinna muutumise põhjused. Teavet tuleks alati avaldada sisukal, kergesti kättesaadaval ning mittediskrimineerival viisil.
- (85) ENNOH peaks looma keskse veebipõhise platvormi, et teha turuosalistele kättesaadavaks kõik andmed, mis on olulised vesinikuvõrgule tulemusliku juurdepääsu saamiseks.
- (86) Vesinikuvõrgule juurdepääsu tingimused vesinikuturu varases arengujärgus peaksid tagama vesinikuvõrgu kasutajatele tõhusa toimimise, mittediskrimineerivuse ja läbipaistvuse, tagades ühtlasi vesinikuvõrgu halduritele piisava paindlikkuse. Võimsuslepingute maksimaalse kestuse piiramine peaks vähendama lepingutega ülekoormamist ja liigse võimsuse soetamist.

- (87) Käesolevas määruses tuleks sätestada üldtingimused, mis käsitlevad kolmandate isikute juurdepääsu vesinikuhoidlatele ja vesinikuterminalidele, et tagada vesinikuvõrgu kasutajatele mittediskrimineeriv juurdepääs ja läbipaistvus.
- (88) Vesinikuvõrgu haldurid peaksid tegema koostööd, et töötada välja võrgueeskirjad läbipaistva ja mittediskrimineeriva piiriülese vesinikuvõrkudele juurdepääsu pakkumise ja haldamise kohta ning tagada vesinikuvõrgu kooskõlastatud arendamine liidus, sealhulgas ühendusvõimsuste loomine. Komisjon peaks koostama esimese prioriteetide loetelu vesiniku võrgueeskirjade väljatöötamisse kaasatavate valdkondade kindlaksmääramiseks üks aasta pärast käesoleva määrusega ette nähtud ENNOHi loomist. Võrgueeskirjad peaksid olema kooskõlas ACERi välja töötatud raamsuunistega. ACER peaks osalema võrgueeskirjade kavandite faktidest lähtuval läbivaatamisel, sealhulgas tuleks vaadata läbi kavandite vastavus raamsuunistele, ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. ACER peaks hindama võrgueeskirjade muutmiseks tehtud ettepanekuid ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. Vesinikuvõrgu haldurid peaksid haldama oma vesinikuvõrke kooskõlas kõnealuste võrgueeskirjadega.
- (89) ENNOHi koostatavate võrgueeskirjade eesmärk ei ole asendada riigisiseste küsimuste jaoks vajalikke riigisiseseid norme.

- (90) Liidus transporditava ja tarbitava vesiniku kvaliteet võib varieeruda sõltuvalt tootmistehnoloogiast ja transpordi eripärast. Seepärast peaks liidu tasandil ühtlustatud lähenemisviis vesiniku kvaliteedi juhtimisele piiriülestes ühendustorudes tooma kaasa vesiniku piiriülese voo ja turu lõimumise.
- (91) Kui reguleeriv asutus peab seda vajalikuks, võib vesiniku ülekandevõrgu halduritele panna vastutuse nende võrkudes oleva vesiniku kvaliteedi juhtimise eest kohaldatavate vesiniku kvaliteedistandardite raames, millega tagatakse lõpptarbijale vesiniku usaldusväärne ja stabiilne kvaliteet.
- (92) Tõhus piiriülene koordineerimine ning vesiniku ülekandevõrgu haldurite vaheliste vaidluste lahendamise protsess on olulised, et hõlbustada vesiniku transporti vesiniku ülekandevõrkude vahel liidus ja seega suurendada siseturu lõimumist. Vesiniku kvaliteedinäitajate ja nende ajas muutumise tõhustatud läbipaistvusnõuded koos seire- ja aruandluskohustustega peaksid aitama kaasa avatud ja tõhusa vesiniku siseturu tõrgeteta toimimisele.

- (93) Selleks, et muuta käesoleva määruse mitteolemuslikke osi ning täiendada käesolevat määrust seoses teatavate konkreetsete valdkondade mitteolemuslike osadega, mis on turgude lõimimise seisukohast olulised, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et anda suuniseid menetluse üksikasjade kohta, mida ülekandesüsteemi haldurid või vesiniku ülekandevõrgu haldurid peavad järgima, muuta soodustusmäärasid, et leevendada ülekandesüsteemi haldurite tulu struktuurset tasakaalustamatust, kehtestada iga piirkondliku koostööstruktuuriga hõlmatud geograafilise piirkonna määratlus, võttes arvesse olemasolevaid piirkondlikke koostööstruktuure, kehtestada maagaasi ja vesiniku võrgueeskirjad ja suunised, muuta lisas sätestatud suuniseid ning kehtestada suunised uue maagaasi- ja vesinikutaristu kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes²⁷ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

²⁷ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (94) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 291. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²⁸.
- (95) Võrgueeskirju ja suuniseid tuleks kohaldada kolmandatest riikide sissevoolupunktide ja neisse väljavoolupunktide suhtes. Konkreetsed asjaolud, sealhulgas pikaajaliste lepinguliste kokkulepete olemasolu või õiguslikud raskused vaidluste lahendamise menetluse kehtestamisel kolmandates riikides asuvate ülekandesüsteemi haldurite või maagaasitarnijatega, võivad takistada tulemuslikku kohaldamist lühiajalises perspektiivis. Kui see on objektiivsetel põhjustel põhjendatud, peaks reguleerivatel asutustel olema võimalik taotleda komisjonilt erandit võrgueeskirjade või suuniste või nende erisätete kohaldamisest, mida ei saa rakendada kolmandatest riikidest sissevoolupunktides ja neist väljavoolupunktides. Sellised erandid peaksid olema ajaliselt piiratud minimaalselt vajaliku aja jooksul, et kõrvaldada olemasolevad takistused võrgueeskirjade või suuniste kohaldamisel.
- (96) Selleks, et tagada Euroopa vesinikuvõrkude tõhus toimimine ja hõlbustada energiasüsteemi lõimimist, peaksid vesinikuvõrgu haldurid vastutama vesiniku transpordivõrgu toimimise, hooldamise ja arendamise eest tihedas koostöös teiste vesinikuvõrgu haldurite ning muude selliste süsteemide halduritega, millega nende võrgud on ühendatud.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(97) Liidu tasandil ühtlustatud standardid parandavad siseturu tõrgeteta toimimist. Niipea kui viide ühtlustatud standardile on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, tuleks eeldada, et sellele standardile vastavuse korral on täidetud käesoleva määruse kohaselt vastu võetud rakendusmeetmes kehtestatud asjaomased nõuded, seda ka siis, kui lubatud peaksid olema ka muud vastavuse tõendamise viisid. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1025/2012²⁹ artikliga 10 võib komisjon taotleda, et Euroopa standardiorganisatsioonid töötaksid välja tehnilised spetsifikatsioonid, Euroopa standardid ja harmoneeritud standardid. Ühtlustatud standardid peaksid eelkõige aitama tootjatel kohaldada käesoleva määruse ja direktiivi (EL) 2024/...⁺ kohaselt vastu võetud rakendusmeetmeid.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- (98) Kehtiv liidu standardimisraamistik, mis põhineb määrusel (EL) nr 1025/2012, kujutab endast vaikumisi raamistikku selliste standardite väljatöötamiseks, mille puhul eeldatakse vastavust käesoleva määruse asjakohastele nõuetele või mis on sätestatud konkreetsetes delegeeritud õigusaktides või rakendusaktides, mis on vastu võetud käesoleva määruse kohaselt. Euroopa standardid peaksid olema turupõhised, nendes peaks olema võetud arvesse avalikku huvi ning poliitikaeesmärke, mis on selgelt märgitud ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile esitatud komisjoni taotluses koostada kindlaksmääratud tähtaja jooksul harmoneeritud standardid, ning need peaksid põhinema konsensusel. Kui harmoneeritud standarditele ei ole asjakohaselt viidatud või kui standardimisprotsess on blokeeritud või asjakohaste harmoneeritud standardite kehtestamisel esineb viivitusi, peaks komisjonil olema võimalik delegeeritud õigusaktide või rakendusaktidega kehtestada käesoleva määruse nõuete ühtsed kirjeldused, tingimusel et seejuures austatakse igakülselt Euroopa standardiorganisatsioonide rolli ja ülesandeid. Seda võimalust tuleks käsitada erakorralise varulahendusena, millega hõlbustatakse halduritel asjakohaste meetmete kohaldamist vastavalt käesoleva määruse ja direktiivi (EL)2024/...⁺ alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele või rakendusaktidele. Kui harmoneeritud standardite kehtestamisega viivitatakse kõnealuse standardi tehnilise keerukuse tõttu, peaks komisjon võtma seda arvesse enne, kui kaalutakse ühtsete kirjelduste kehtestamist.
- (99) Selleks, et võtta täielikult arvesse vesiniku lõppkasutajate kvaliteedinõudeid, tuleks vesinikuvõrgus oleva vesiniku kvaliteedi spetsifikatsioonide ja standardite koostamisel võtta arvesse juba kehtivaid standardeid, milles on esitatud sellised lõppkasutajate nõuded, näiteks standard EN 17124.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- (100) Vesiniku ülekandevõrgu haldurid peaksid vesiniku transpordiks looma piisava piiriülese võimsuse, mis rahuldab kõik majanduslikult mõistlikud ja tehniliselt teostatavad võimsusvajadused, soodustades seega turu lõimimist.
- (101) Pidades silmas vesiniku potentsiaali energiakandjana ja võimalust, et liikmesriigid kauplevad vesinikuga kolmandate riikidega, on vaja selgitada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse (EL) 2017/684³⁰ kohaseid teatamiskohustusi maagaasi käsitlevate valitsustevaheliste energiakokkulepete kohta kohaldatakse ka valitsustevaheliste kokkulepete suhtes, mis käsitlevad vesinikku, sealhulgas vesinikuühendeid nagu ammoniaak ja vedelad orgaanilised vesinikukandjad. Seepärast tuleks nimetatud otsust vastavalt muuta.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta otsus (EL) 2017/684, millega luuakse liikmesriikide ja kolmandate riikide valitsuste vahelisi energiakokkuleppeid ja mittesiduvaid leppeid käsitlev teabevahetuse mehhanism ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 994/2012/EL (ELT L 99, 12.4.2017, lk 1).

(102) Tuleks tugevalt toetada investeeringuid uude olulisse taristusse, tagades samas maagaasi ja vesiniku siseturgude tõrgeteta toimimise. Et tugevdada nõuete täitmisest vabastatud taristuprojektide positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks kontrollida turu huvi projektide kavandamisetapil ning rakendada ülekoormuse juhtimise eeskirju. Kui taristu asub mitme liikmesriigi territooriumil, peaks ACER menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta paremini arvesse piiriülest mõju ja hõlbustada taotluse administratiivset haldamist. Nõuete täitmisest vabastatud uute oluliste taristuprojektide ehitamise erandlikku riskiprofiili silmas pidades peaks olema võimalik teha tarne- ja tootmishuve omavatele ettevõtjatele nende projektide puhul eraldamisnõuetest täielikke või osalisi ajutisi erandeid. Ajutiste erandite võimalust tuleks varustuskindlusega seotud põhjustel kohaldada eelkõige uute liidusiseste torujuhtmete suhtes, mis transpordivad maagaasi kolmandatest riikidest liitu. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2003/55/EÜ³¹ ja 2009/73/EÜ³² kohaselt antud vabastuste ja erandite kohaldamist tuleks jätkata ajavahemiku jooksul, milleks need on asjaomase vabastuse või erandiga antud.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/55/EÜ, 26. juuni 2003, maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 176, 15.7.2003, lk 57).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

- (103) Venemaa Ukraina-vastase sõjalise agressiooni eskaleerumine alates 2022. aasta veebruarist on toonud kaasa kõnealuse riigi maagaasitarnete vähenemise ning maagaasi müügist saadud ressursse on kasutatud Venemaa sõja rahastamiseks liidu piiril. Eelkõige on Venemaalt Valgevene ja Nord Stream 1 torujuhtme kaudu kulgevad gaasivood peatunud ning Ukrainat läbivad gaasitarned on pidevalt vähenenud, ohustades tõsiselt energiavarustuskindlust liidus tervikuna. Selline maagaasitarnete vähendamine relvana kasutamise eesmärgil ja turgude manipuleerimine gaasivoogude tahtlike katkestamiste teel on paljastanud liidus ja selle liikmesriikides haavatavuse ja sõltuvuse, millel on selge potentsiaal otse ja tõsiselt mõjutada nende olulisi rahvusvahelisi julgeolekuhuve. Varasem kogemus on näidanud ka seda, et maagaasi võidakse kasutada relvana ja energiaturgude manipuleerimiseks, näiteks maagaasitaristus liigse varuvõimsuse soetamise teel, kahjustades liidu olulisi rahvusvahelisi julgeolekuhuve. Selleks et leevendada selliste sündmuste mõju nii praeguses kontekstis kui ka tulevikus, peaks liikmesriikidel olema erandkorras võimalik võtta proportsionaalseid meetmeid, et piirata ajutiselt eelneva võimsuse pakkumist, mida üks võrgu kasutaja teeb sisenemiskohtades ja veeldatud maagaasi terminalides Venemaa Föderatsioonist ja Valgevenest saabuvate tarnete puhul, kui see on vajalik nende ja liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, võttes arvesse ka vajadust tagada varustuskindlus liidus. Selliseid ajutisi meetmeid peaks olema võimalik pikendada, kui see on põhjendatud.

Seda võimalust tuleks kohaldada üksnes Venemaa Föderatsiooni ja Valgevene suhtes, et liikmesriigid saaksid reageerida olukorrast tulenevatele oma ja liidu olulisi julgeolekuhuve ähvardavatele ohtudele, sealhulgas vähendades oma sõltuvust Venemaa fossiilkütustest, muu hulgas varajaste meetmete võtmise kaudu kooskõlas „REPowerEU“ eesmärkidega. Sellised piirangud ei tohiks olla vastuolus liidu ega liikmesriikide rahvusvaheliste kohustustega ning peaksid olema kooskõlas üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe XXI artikliga. Enne selliste piirangute kohaldamist peaksid liikmesriigid konsulteerima komisjoniga ja, niivõrd kui piirang neid tõenäoliselt mõjutab, teiste liikmesriikide, energiaühenduse lepinguosaliste, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osaliste ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga ning võtma arvesse olukorda nendes liikmesriikides ja kolmandates riikides, eelkõige varustuskindluse osas. Liikmesriigid peaksid kavandatavate piirangute asjakohasuse ja kohaldamisala hindamisel võtma igakülselt arvesse oma meetme võimalikku mõju teistele liikmesriikidele ning eelkõige järgima energiasolidaarsuse põhimõtet, kaasa arvatud varustuskindluse tagamiseks.

- (104) Euroopa energeetikasektoris toimub oluline muutus suure tõhususega vähese CO₂ heitega ja taastuvatele energiaallikatele tugineva majanduse suunas, kus on tagatud ka varustuskindlus ja konkurentsivõime. Kuigi elektri allsektoris küberturvalisus juba edeneb koos piiriülese võimsusvoo võrgueeskirjaga, on liidu energiasüsteemi turvalisuse tagamiseks vaja sektoripõhiseid kohustuslikke eeskirju gaasi allsektori jaoks.

- (105) Vastuseks 2021. aasta sügisel toimunud märkimisväärsele ja kogu liitu hõlmavale energiahindade tõusule ja selle negatiivsele mõjule rõhutati komisjoni 13. oktoobri 2021. aasta teatises „Toimetulek energiahindade tõusuga: meetme- ja toetuspakett“ tõhusa ja tõrgeteta toimiva energia siseturu ja piiriülese varustuskindluse parema koordineerimise tähtsust, et tagada vastupanuvõime tulevastele vapustustele. 20. ja 21. oktoobril 2021 võttis Euroopa Ülemkogu vastu järelused, milles kutsuti komisjoni üles kiiresti kaaluma meetmeid, millega suurendada liidu energiasüsteemi ja energia siseturu vastupanuvõimet, sealhulgas varustuskindlust suurendavaid meetmeid. Vastusena Venemaa sissetungile Ukrainasse esitas komisjon 8. märtsil 2022 „REPowerEU“, et järk-järgult lõpetada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütustest ja kiirendada üleminekut puhtale energiale. Et aidata nimetatud kriisile ja võimalikele uutele kriisidele liidu tasandil ühtselt ja õigeaegselt reageerida, tuleks käesolevasse määrusesse ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusesse (EL) 2017/1938³³ lisada erisätted, millega parandatakse koostööd ja vastupanuvõimet, eelkõige seoses solidaarsusreeglitega. Seetõttu tuleks määrust (EL) 2017/1938 vastavalt muuta.

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1).

- (106) Nagu nähtub liiduülesest stsenaariumide matkimisest 2017., 2021. ja 2022. aastal, on piirkondlik koostöö ja solidaarsusmeetmed olulised, et tagada liidu vastupanuvõime tarneolukorra tõsise halvenemise korral. Hädaolukorras kohaldatavad solidaarsusmeetmed peaksid tagama solidaarsuse alusel kaitstud tarbijate, nt majapidamiste piiriülese varustamise. Liikmesriigid peaksid võtma vastu solidaarsusmehhanismi käsitlevate sätete rakendamiseks vajalikud meetmed, mis hõlmavad muu hulgas seda, et asjaomased liikmesriigid lepivad kokku tehnilises, õigus- ja finantskorras. Liikmesriigid peaksid kirjeldama kõnealuste kokkulepete üksikasju oma hädaolukorra lahendamise kavades. Liikmesriikide suhtes, kes ei ole kahepoolseid kokkuleppeid sõlminud, tuleks sellise tulemusliku solidaarsuse tagamiseks kohaldada käesolevas määruses esitatud vaike-norme.
- (107) Sellised solidaarsusmeetmed võivad seega tekitada liikmesriigi jaoks kohustuse maksta hüvitist neile, keda liikmesriigi meetmed mõjutavad. Tagamaks, et hüvitis, mille solidaarsust taotleb liikmesriik maksab solidaarsust pakkuvale liikmesriigile, on õiglane ja mõistlik, peaks reguleerivatel asutustel ja ACERil kui sõltumatutel asutustel olema õigus auditeerida taotletud ja makstud hüvitise summat ning vajaduse korral taotleda selle korrigeerimist, võttes eelkõige arvesse mitteturupõhiste meetmete alusel solidaarsuse pakkumisest tingitud kaudsete kulude taset. Hiljuti loodud koostöö kaudselt ühendatud liikmesriikide vahel, kes kasutavad käesoleva määruse kohaseid turupõhiseid meetmeid, aitab samuti vähendada potentsiaalselt olulisi kulusid, mis võivad tekkida kulukamate mitteturupõhiste meetmete kasutamisel.

- (108) Määrusesse (EL) 2017/1938 tuleks lisada turupõhiseid meetmeid kasutavate maagaasi vabatahtlike panuste pakkumine, eelkõige selleks, et vältida olukorda, kus otse ühendatud liikmesriigid peaksid kasutama mitteturupõhiseid meetmeid, kui mõni teine otseühenduseta liikmesriik võiks turupõhiseid meetmeid kasutades pakkuda maagaasikoguseid solidaarsuse tagamiseks. Turupõhiste meetmete vabatahtlikkus ja sellest tulenev maagaasi panus ei piira liikmesriikide kohustust hinnata ja näidata õigeaegselt, kas ja kuidas turupõhised meetmed võimaldavad taotletud maagaasi pakkuda. Sellise mehhanismi eesmärk on vähendada solidaarsuse kaudseid ja üldisi kulusid, vältides kulukamate mitteturupõhiste meetmete kasutamist. Kaudselt ühendatud liikmesriikide vaheline solidaarsus jaotub koormuseks rohkematele liikmesriikidele ja hõlbustab maagaasi veeldusjaamadeta liikmesriikide juurdepääsu ülemaailmsetele veeldatud maagaasi varudele.

- (109) Riskipõhine lähenemisviis gaasivarustuskindluse hindamiseks ning ennetus- ja leevendusmeetmete kehtestamine peaks hõlmama stsenaariume, milles uuritakse maagaasinõudluse vähenemise mõju energiasäästu või energiatõhususe meetmete kaudu, sealhulgas käesoleva määruse kohastes kogu liitu hõlmavates maagaasi tarne- ja taristuhäirete stsenaariumide simulatsioonides. Energiasäästu ja energiatõhususe stsenaariumide uurimine tagab, et kogu liitu hõlmav simulatsioon ning sellele järgnevad riiklikud ja ühised riskihindamised ja ennetusmeetmed on tulevikukindlad ja kooskõlas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte ja liidu kliimaneutraalsuse eesmärkidega ning aitavad järk-järgult kaotada liidu sõltuvust Venemaa fossiilkütustest. Samuti võimaldab käesolev määrus liikmesriikidel vähendada kaitstud tarbijate mittehädavajalikku gaasitarbimist, et hõlbustada maagaasi säästmist, eelkõige kriisi ajal.

- (110) Venemaa Ukraina-vastasest sõjalisest agressioonist tulenevad gaasivarustuskindluse riskid, mis õigustasid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2022/1032³⁴ määrusesse (EL) 2017/1938 tehtud muudatusi, püsivad tänagi. Lisaks tuleks kaaluda täiendavaid riske, nagu elutähtsa taristu edasised häired pärast 2022. aasta septembris Nord Streami torujuhtmete vastu suunatud sabotaažiakte ja 2023. aasta oktoobris Balticconnectori torujuhtme katkemist ning geopoliitilise keskkonna ja ohumaastiku halvenemine tarnepiirkondades, näiteks seoses Lähis-Ida kriisiga. Seepärast tuleb aruandele, mille komisjon peab esitama 28. veebruariks 2025, vajaduse korral lisada seadusandlik ettepanek määruse (EL) 2017/1938 muutmiseks.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1032, millega muudetakse määruseid (EL) 2017/1938 ja (EÜ) nr 715/2009 seoses gaasi hoiustamisega (ELT L 173, 30.6.2022, lk 17).

- (111) Käesoleva määruse teatavad sätted tuginevad kriisimeetmetele, mis kehtestati nõukogu määrusega (EL) 2022/2576³⁵ vastusena Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale ja sellele järgnenud maagaasitarnekriisile. Kuigi määruses (EL) 2022/2576 käsitleti kohest ja tõsist maagaasitarnekriisi, sealhulgas kaldudes kõrvale kehtivast alalisest raamistikust, on käesoleva määruse eesmärk muuta mõned kriisimeetmed maagaasituru püsivateks tunnusjoonteks. See puudutab eelkõige maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi, maagaasi veeldusjaamade ja maagaasihoidlate kasutamise tõhustamise meetmeid ning täiendavaid solidaarsusmeetmeid maagaasi hädaolukorras. Maagaasituru püsivate tunnusjoonte rakendamine nõuab aga aega, muu hulgas maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude alalise mehhanismi jaoks vajalike hankemenetluste tõttu, mida ei viida lõpule enne 2024. aasta lõppu. Lisaks peaksid maagaasivarustusega seotud riskid liidus kestma kogu 2024. aasta jooksul. Seepärast tuleks käesoleva määruse asjakohaseid sätteid kohaldada alles alates 1. jaanuarist 2025, et kõnealuseid meetmeid ettevalmistavas etapis piisavalt arvesse võtta ja vältida kattumist määrusega (EL) 2022/2576 kehtestatud meetmetega. Käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostu mehhanismi kohaste ülesannete täitmiseks teenuseosutaja loomist ja valimist, tuleks kohaldada alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast, et tagada mehhanismi toimimine alates määruse (EL) 2022/2576 kehtivuse lõppemise kuupäevast.

³⁵ Nõukogu 19. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2576, millega suurendatakse solidaarsust gaasi ostmise parema koordineerimise, usaldusväärsete hinna võrdlusaluste ja piiriülese gaasikaubanduse abil (ELT L 335, 29.12.2022, lk 1).

- (112) Seetõttu tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1227/2011³⁶ ning määrusi (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 vastavalt muuta.
- (113) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt kehtestada õiglased normid maagaasi ülekandevõrkudele, hoidlatele ja maagaasi veeldusjaamadele juurdepääsu tingimuste kohta ning meetmed, mis on seotud maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismiga ning vesinikuturu arendamise toetusmehhanismiga, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1).

I peatükk

Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega:

- a) kehtestatakse mittediskrimineerivad normid maagaasi- ja vesinikusüsteemidele juurdepääsutingimuste kohta, võttes arvesse riigisiseste ja piirkondlike turgude eripära, et tagada maagaasi ja vesiniku siseturgude tõhus toimimine ning aidata kaasa energiasüsteemi paindlikumaks muutmisele, ja
- b) soodustatakse sellise tõrgeteta toimiva ja läbipaistva maagaasi ja vesiniku siseturgude teket ja toimimist, mida iseloomustaks kõrgetasemeline varustuskindlus, ning sätestatakse piiriülese maagaasi- ja vesinikukaubanduse jaoks võrgule juurdepääsu eeskirjade ühtlustamise mehhanismid.

Esimeses lõigus osutatud eesmärgid hõlmavad järgmist:

- a) maagaasivõrgule, kuid mitte maagaasihoidlatele juurdepääsuga seotud tariifide ühtlustatud põhimõtete või tariifide arvutamise metoodika sätestamine;
- b) juurdepääsuteenuste kehtestamine kolmandatele isikutele ning võimsuse jaotamise ja võrkude ülekoormusega tegelemise ühtlustatud põhimõtete kindlaksmääramine;
- c) läbipaistvusnõuete, tasakaalustuseeskirjade ja tasakaalustamatuse eest määratavate tasude kehtestamine ning võimsusega kauplemise hõlbustamine.

Käesolevat määrust, välja arvatud selle artikli 34 lõiget 5, kohaldatakse üksnes direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 33 lõikes 3 või 4 või artiklis 37 osutatud maagaasihoidlate ja vesinikuheidlate suhtes.

Liikmesriigid võivad asutada üksuse või asutuse kooskõlas direktiiviga (EL) 2024/...⁺, et täita üht või mitut harilikult ülekandesüsteemi haldurile või vesiniku ülekandevõrgu haldurile omistatavat ülesannet, kohaldades kõnealusele üksusele või asutusele käesolevas määruses esitatud nõudeid. Kõnealune üksus või asutus sertifitseeritakse vastavalt käesoleva määruse artiklile 14 ning määratakse direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 71 kohaselt.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - 1) „regulatiivne varabaas“ – ülekandesüsteemi halduri, jaotussüsteemi halduri, vesiniku ülekandevõrgu halduri ja vesiniku jaotusvõrgu halduri võrguvara, mida kasutatakse reguleeritud võrguteenuste osutamiseks ja mida võetakse arvesse võrguga seotud teenusest saadud tulu arvutamisel;
 - 2) „ülekanne“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 17 määratletud ülekanne;
 - 3) „ülekandeleping“ – leping, mille ülekandesüsteemi või vesinikuvõrgu haldur on sõlminud võrgu kasutajaga maagaasi või vesiniku edastamisteenuse osutamiseks;
 - 4) „võimsus“ – maksimaalne voog väljendatuna normaalkuupmeetrites ajaühiku kohta või energiaühikus ajaühiku kohta, millele võrgu kasutaja omab õigust vastavalt ülekandelepingu sätetele;
 - 5) „kasutamata võimsus“ – kindel võimsus, mille võrgu kasutaja on ülekandelepingu alusel omandanud, kuid mida nimetatud kasutaja ei ole lepingus täpsustatud tähtpäevaks kasutamiseks registreerinud;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 6) „ülekoormusega tegelemine“ – ülekandevõrgu halduri võimsusportfelli haldamine tehnilise võimsuse optimaalseks ja maksimaalseks ärakasutamiseks ning tulevikus tekkivate ülekoormamiste ja küllastuspunktide õigeaegseks tuvastamiseks;
- 7) „järelturg“ – turg, kus võimsusega kauplemine toimub teisiti kui esmasel turul;
- 8) „registreerimine“ – võrgu kasutaja poolne ülekandesüsteemi halduri teavitamine tegelikust voost, mida võrgu kasutaja soovib süsteemi sisestada või sellest välja võtta, enne sellist sisestamist või väljavõtmist;
- 9) „taasregistreerimine“ – registreerimisele järgnev hilisem teavitamine korrigeeritud registreerimisest;
- 10) „süsteemi terviklikkus“ – mis tahes olukord, mille korral maagaasi või vesiniku rõhk ja kvaliteet jääb minimaalse ja maksimaalse piiri vahele, nii et maagaasi või vesiniku transport on tehnilisest seisukohast tagatud;
- 11) „tasakaalustusperiood“ – ajavahemik, mil maagaasi või vesiniku teatud koguse väljavoolu, mida väljendatakse energiaühikutes, peavad kompenseerima kõik võrgu kasutajad sama koguse maagaasi või vesiniku sissevoolu abil kooskõlas võrgueeskirjaga;
- 12) „võrgu kasutaja“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 60 määratletud võrgu kasutaja;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 13) „katkestatavad teenused“ – ülekandesüsteemi halduri, või kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi halduri, või vesinikuvõrgu halduri pakutavad teenused, mis on seotud katkestatava võimsusega;
- 14) „katkestatav võimsus“ – maagaasi või vesiniku ülekandevõimsus, mille kasutamise võib ülekandesüsteemi haldur, või kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi haldur, või vesinikuvõrgu haldur katkestada vastavalt ülekandelepingus sätestatud tingimustele;
- 15) „pikaajalised teenused“ – ülekandesüsteemi halduri, või kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi halduri, või vesinikuvõrgu halduri pakutavad teenused kestusega üks aasta ja rohkem;
- 16) „lühiajalised teenused“ – ülekandesüsteemi halduri, või kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi halduri, või vesinikuvõrgu halduri pakutavad teenused kestusega vähem kui üks aasta;
- 17) „kindel võimsus“ – ülekandesüsteemi halduri, või kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi halduri, või vesinikuvõrgu halduri poolt lepingu kohaselt katkestamatuna tagatav maagaasi või vesiniku ülekande- või jaotusvõimsus;
- 18) „kindlad teenused“ – ülekandesüsteemi halduri, või kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi halduri, või vesinikuvõrgu halduri pakutavad teenused, mis on seotud kindla võimsusega;

- 19) „tehniline võimsus“ – maksimaalne kindel võimsus, mida saab pakkuda võrgu kasutajatele, võttes arvesse süsteemi terviklikkust ja ülekandesüsteemi halduri või, kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi halduri tegevusnõudeid või vesinikuvõrgu halduri tegevusnõudeid;
- 20) „lepinguline võimsus“ – võimsus, mis on ülekandelepingu alusel võrgu kasutajale jaotatud;
- 21) „olemasolev võimsus“ – tehnilise võimsuse osa, mida ei ole välja jaotatud ja mis on teataval hetkel veel süsteemis kasutamiseks saadaval;
- 22) „lepingutega ülekoormamine“ – olukord, kus kindla võimsuse nõudluse tase ületab tehnilist võimsust;
- 23) „esmane turg“ – turg, kus ülekandesüsteemi haldur või, kui see on kohaldatav, jaotussüsteemi haldur, või vesiniku ülekandevõrgu haldur kauplevad võimsusega otse;
- 24) „füüsiline ülekoormamine“ – olukord, kus tegelike tarnete nõudluse tase ületab teataval hetkel tehnilise võimsuse;
- 25) „maagaasi veeldusjaama võimsus“ – sellise veeldatud maagaasi terminali võimsus, mida kasutatakse maagaasi veeldamiseks või veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks, abiteenusteks, ajutiseks hoiustamiseks ja taasgaasistamiseks;
- 26) „ruum“ – maagaasi või vesiniku maht, mida hoidla kasutajal on õigus maagaasi või vesiniku hoiustamiseks kasutada;

- 27) „väljundvõimsus“ – voolukiirus, millega hoidla kasutajal on õigus maagaasi või vesinikku maagaasihoidlast või vesinikuhoidlast välja võtta;
- 28) „sisendvõimsus“ – voolukiirus, millega hoidla kasutajal on õigus maagaasi või vesinikku maagaasihoidlasse või vesinikuhoidlasse sisestada;
- 29) „hoiustamisvõimsus“ – ruumi, sisendvõimsuse ja väljundvõimsuse kombinatsioon;
- 30) „sisend-väljundsüsteem“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 57 määratletud sisend-väljundsüsteem;
- 31) „tasakaalustusala“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 58 määratletud tasakaalustusala;
- 32) „virtuaalne kauplemispunkt“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 59 määratletud virtuaalne kauplemispunkt;
- 33) „sissevoolupunkt“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 61 määratletud sissevoolupunkt;
- 34) „väljavoolupunkt“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 62 määratletud väljavoolupunkt;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 35) „tingimuslik võimsus“ – kindel võimsus, millega kaasnevad läbipaistvad ja eelnevalt kindlaks määratud tingimused kas pääsu pakkumise kohta virtuaalsesse kauplemispunkti või sealt välja või piiratud jaotatavuse kohta;
- 36) „jaotatavus“ – ükskõik millise sissevooluvõimsuse vabalt valitud kombinatsioon ükskõik millise väljavooluvõimsusega ja vastupidi;
- 37) „lubatud tulu“ sellise ülekandeteenusega seotud tulu ja ülekandeteenusega mitteseotud tulu summa, mida ülekandesüsteemi haldur saab konkreetse reguleerimisperioodi teataval ajavahemikul teenuste osutamise eest ja mida on ülekandesüsteemi halduril õigus saada hinnalaeta reguleerimiskorra alusel ja kooskõlas direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 78 lõike 7 punktiga a;
- 38) „sihttulu“ – artikli 17 lõikes 1 sätestatud põhimõtete kohaselt arvutatud ülekandeteenusega seotud eeldatava tulu ja ülekandeteenusega mitteseotud eeldatava tulu summa, mida ülekandesüsteemi haldur saab konkreetse reguleerimisperioodi teataval ajavahemikul teenuste osutamise eest hinnalaega registreerimiskorra alusel;
- 39) „uus taristu“ – taristu, mille ehitamine ei olnud 4. augustiks 2003 lõppenud;
- 40) „maagaas“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 1 määratletud maagaas;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 41) „taastuvatest energiaallikatest toodetud gaas“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 2 määratletud taastuvatest energiaallikatest toodetud gaas;
- 42) „maagaasisüsteem“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 3 määratletud maagaasisüsteem;
- 43) „vesinikusüsteem“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 4 määratletud vesinikusüsteem;
- 44) „vesinikuhoidla“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 5 määratletud vesinikuhoidla;
- 45) „vesinikuhoidla haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 6 määratletud vesinikuhoidla haldur;
- 46) „vesinikuterminal“ – gaasidirektiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 8 määratletud vesinikuterminal;
- 47) „vesinikuterminali haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 9 määratletud vesinikuterminali haldur;
- 48) „vesiniku kvaliteet“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 10 määratletud vesiniku kvaliteet;
- 49) „vähese CO₂ heitega vesinik“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 11 määratletud vähese CO₂ heitega vesinik;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 50) „vähese CO₂ heitega gaas“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 12 määratletud vähese CO₂ heitega gaas;
- 51) „ülekandesüsteemi haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 18 määratletud ülekandesüsteemi haldur;
- 52) „tootmisetapi torustik“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 16 määratletud tootmisetapi torustik;
- 53) „jaotamine“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 19 määratletud jaotamine;
- 54) „jaotussüsteemi haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 20 määratletud jaotussüsteemi haldur;
- 55) „vesinikuvõrk“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 21 määratletud vesinikuvõrk;
- 56) „vesiniku transportimine“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 22 määratletud vesiniku transportimine;
- 57) „vesiniku ülekandevõrk“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 23 määratletud vesiniku ülekandevõrk;
- 58) „vesiniku jaotusvõrk“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 24 määratletud vesiniku jaotusvõrk;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 59) „vesinikuvõrgu haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 25 määratletud vesinikuvõrgu haldur;
- 60) „vesiniku ülekandevõrgu haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 26 määratletud vesiniku ülekandevõrgu haldur;
- 61) „vesiniku jaotusvõrgu haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 27 määratletud vesiniku jaotusvõrgu haldur;
- 62) „tarnimine“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 28 määratletud tarnimine;
- 63) „maagaasihoidla“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 31 määratletud maagaasihoidla;
- 64) „maagaasihoidlate haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 32 määratletud maagaasihoidlate haldur;
- 65) „maagaasi veeldusjaam“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 33 määratletud maagaasi veeldusjaam;
- 66) „maagaasi veeldusjaamade haldur“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 34 määratletud maagaasi veeldusjaamade haldur;
- 67) „süsteem“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 35 määratletud süsteem;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 68) „abiteenused” – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 36 määratletud abiteenused;
- 69) „ühendustoru“ – gaasidirektiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 39 määratletud ühendustoru;
- 70) „vesiniku ühendustoru“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 40 määratletud vesiniku ühendustoru;
- 71) „süsteemi kasutaja“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 46 määratletud süsteemi kasutaja;
- 72) „tarbija“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 47 määratletud tarbija;
- 73) „lõpptarbija“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 50 määratletud lõpptarbija;
- 74) „hulgimüüja“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 51 määratletud hulgimüüja;
- 75) „kontroll“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 55 määratletud kontroll;
- 76) „pikaajaline leping“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 56 määratletud pikaajaline leping;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 77) „ühenduspunkt“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 63 määratletud ühenduspunkt;
- 78) „virtuaalne ühenduspunkt“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 64 määratletud virtuaalne ühenduspunkt;
- 79) „turuosaline“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 65 määratletud turuosaline;
- 80) „koostalitlusvõime“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 71 määratletud koostalitlusvõime;
- 81) „energiatõhususe esikohale seadmine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999³⁷ artikli 2 punktis 18 määratletud energiatõhususe esikohale seadmine;
- 82) „uue kasutusotstarbe andmine“ – määruse (EL) 2022/869 artikli 2 punktis 18 määratletud uue kasutusotstarbe andmine;
- 83) „vertikaalselt integreeritud ettevõtja“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 43 määratletud vertikaalselt integreeritud ettevõtja.

2. Lõike 1 punktides 4–24 ülekandega seotud mõisteid kohaldatakse analoogia alusel ka hoidlatele ja maagaasi veeldusjaamadele.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

II peatükk

Maagaasisüsteemide ja vesinikusüsteemide suhtes kohaldatavad üldnormid

1. JAGU

TURUKORRALDUSE JA TARISTULE JUURDEPÄÄSU

ÜLDNORMID

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

Liikmesriigid, direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 76 kohaselt määratud reguleerivad asutused (edaspidi „reguleerivad asutused“), maagaasisüsteemi haldurid või vesinikusüsteemi haldurid ja volitatud ettevõtjad, nt turupiirkonna haldurid või reserveerimisplatvormi haldurid tagavad, et maagaasi- ja vesinikuturge hallatakse kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- a) maagaasi ja vesiniku hinnad kujunevad nõudluse ja pakkumise alusel;
- b) ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid ning vesiniku ülekandevõrgu ja vesiniku jaotusvõrgu haldurid teevad koostööd, et anda võrgu kasutajatele vabadus reserveerida sisse- ja väljavooluvõimsust eraldi; maagaasi ja alates 2033. aastast vesinikku tuleb transportida pigem sisend-väljundsüsteemi abil, mitte lepingujärgsete marsruutide kaudu;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- c) maagaasisüsteemi ja vesinikusüsteemi sisse- ja väljavoolupunktides kohaldatavad tariifid peavad olema struktureeritud nii, et see aitaks kaasa turgude lõimimisele, varustuskindluse suurendamisele ning maagaasivõrkude ühendamise ja vesinikuvõrkude ühendamise edendamisele;
- d) samas sisend-väljundsüsteemis tegutsevad ettevõtjad vahetavad maagaasi ja alates 2033. aastast vesinikku virtuaalses kauplemispunktis; taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasi tootjatel on virtuaalsele kauplemispunktile võrdne juurdepääs, olenemata sellest, kas nad on ühendatud jaotussüsteemi või ülekandesüsteemi; maagaasi ja alates 2033. aastast vesinikku võib füüsiliselt vahetada kolmandate riikidega ühendatud sissevoolu- või väljavoolupunktides;
- e) võrgu kasutajad vastutavad oma bilansiportfellide tasakaalustamise eest, et minimeerida ülekandesüsteemi haldurite ja vesiniku ülekandevõrgu haldurite vajadust teha tasakaalustamistoiminguid;
- f) tasakaalustamistoimingud tehakse standardtoodete põhjal kooskõlas käesoleva määruse kohaselt kehtestatud tasakaalustamist käsitleva võrgueeskirjaga ja need toimuvad kauplemisplatvormil või kasutades tasakaalustusteenuseid kooskõlas nimetatud võrgueeskirjaga;
- g) turunormidega hoitakse ära tegevus, mis takistab hindade kujunemist maagaasi ja vesiniku nõudluse ja pakkumise alusel;
- h) turunormidega tagatakse maagaasi- ja vesinikuturgudel tarbijakeskne ja energiatõhus lähenemisviis;

- i) turunormidega soodustatakse likviidse kauplemise tekkimist ja toimimist maagaasi ja vesinikuga, soodustades hinnakujundust ja hindade läbipaistvust;
- j) turunormidega soodustatakse maagaasi- ja vesinikusüsteemide CO₂ heite vähendamist, sealhulgas võimaldatakse turgudele lõimida taastuvatest energiaallikatest toodetud maagaasi ja vesinikku ning luuakse stiimuleid energiasäästuks ja -tõhususeks, nõudluse vähendamiseks, nõudluse paindlikkuseks ja energiasüsteemi lõimimiseks ning toetatakse liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamist;
- k) turunormidega pakutakse sobivaid stiimuleid investeerimiseks, eelkõige pikaajaliste investeeringute tegemiseks vähese CO₂ heitega ja kestlikku maagaasi- ja vesinikusüsteemi, energia salvestamiseks, energiatõhususse, nõudluse vähendamisse ja tarbimiskajasse turu vajaduste ja süsteemi lõimimise vajaduste rahuldamiseks, ning edendatakse ausat konkurentsi ja varustuskindlust, rakendades samal ajal energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, vältides seejuures investeerimisstiimuleid, mis viivad varade kasutuskõlbmatuks muutumiseni;
- l) võrgu planeerimise eeskirjades keskendutakse asjakohasel juhul vesiniku kasutamisele sektorites, kus CO₂ heidet on raske vähendada, võttes arvesse kasvuhoonegaaside vähendamise potentsiaali, ergutatakse meetmeid fossiilgaasi nõudluse vähendamiseks ning aidatakse kaasa loodusvarade kaalutletud ja mõistlikule kasutamisele ning liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele;
- m) eemaldatakse sisend-väljundüsteemide vaheliste piiriüleste maagaasi- ja vesinikuvoogude tõkked, kui need on olemas;
- n) turunormidega hõlbustatakse piirkondlikku koostööd ja lõimimist.

Artikkel 4

Taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi kasutamise suurendamine söe- ja CO₂-mahukates piirkondades

Komisjon toetab ja julgustab taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi, eelkõige vesiniku ja biometaanu kasutuselevõttu liidu energiasüsteemis, eeskätt söe- ja CO₂-mahukates piirkondades, et suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi osakaalu eelkõige tööstusprotsessides, kaugküttes ja energia salvestamises ning seeläbi kiirendada tahkete fossiilkütuste järkjärgulist kasutuselt kõrvaldamist tööstus- ja kaugküttesektoris. Komisjon toetab ühtlasi fossiilkütuste muutmist taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesinikuks ja biometaaniks ning nn vesinikuvalmis tööjõu loomist.

Artikkel 5

Regulatiivse varabaasi eraldamine

1. Kui ülekandesüsteemi haldur, jaotussüsteemi haldur või vesinikuvõrgu haldur osutab reguleeritud teenuseid maagaasi, vesiniku või elektri valdkonnas, täidab ta direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklis 75 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944³⁸ artiklis 56 sätestatud raamatupidamisarvestuse eraldatuse nõuet ning tal on eraldi regulatiivne varabaas maagaasi, vesiniku ja elektri valdkondades. Kõnealune eraldatud regulatiivne varabaas tagab, et:
 - a) konkreetsete reguleeritud teenuste osutamisest saadud tulu võib kasutada üksnes nende varadega seotud investeeringukulu ja tegevuskulu katmiseks, mis kuuluvad selle regulatiivse varabaasi hulka, mille abil reguleeritud teenuseid osutati;
 - b) kui varad kantakse üle muusse regulatiivsesse varabaasi, määratakse kindlaks nende väärtus, mille auditeerib ja kiidab heaks reguleeriv asutus, ning see väärtus on selline, et ristsubsideerimist ei toimu.
2. Liikmesriik ei luba rahaülekandeid reguleeritud teenuste vahel, mis on lõike 1 kohaselt eraldatud.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

3. Liikmesriigid võivad lubada vesinikuvõrgu halduritel jaotada vesinikuvõrgu kulud võrgu juurdepääsutariifide kaudu pikemale ajale, et tagada ka tulevaste kasutajate kohane panus vesinikuvõrgu arendamise esialgsetesse kuludesse. Sellise kulude ajalise jaotamise ja selle aluseks oleva metoodika kiidab heaks reguleeriv asutus. Liikmesriigid võivad kehtestada meetmeid, näiteks riigigarantii, et katta vesinikuvõrgu haldurite finantsrisk seoses esialgse puudujäägiga kulude katmisel, mis tuleneb kulude jaotamisest pikemale ajale, tingimusel et sellised meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 107.
4. Erandina lõikest 2 võib liikmesriik lubada rahaülekandeid reguleeritud teenuste vahel, mis on lõike 1 kohaselt eraldatud, tingimusel et reguleeriv asutus on teinud kindlaks, et võrkude rahastamine üksnes võrgu kasutajate makstavate võrgule juurdepääsu tariifide kaudu ei toimi. Reguleeriv asutus võtab oma hinnangus muu hulgas arvesse prognoositavate rahaülekannete väärtust, sellest tulenevat ristsubsideerimist vastavate võrkude kasutajate vahel ja kõnealuste rahaülekannete kulutõhusust.

Rahaülekannetele käesoleva lõike tähenduses kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) kogu rahaülekandeks vajalik tulu kogutakse sihtotstarbelise tasuna;
- b) sihtotstarbelist tasu kogutakse ainult lõpptarbijateni viivatest väljavoolupunktidest, mis asuvad samas liikmesriigis kui rahaülekande saaja;

- c) sihtotstarbelise tasu ja rahaülekanne või nende arvutamise meetoodika on enne nende jõustumist heaks kiitnud reguleeriv asutus;
- d) heakskiidetud sihtotstarbeline tasu, rahaülekanne ning meetoodika, kui need on heaks kiidetud, avaldatakse hiljemalt kolmkümmend päeva enne nende rakendamise kuupäeva;
- e) liikmesriik on komisjonile ja ACERile teatanud, et ta on lubanud rahaülekandeid.

5. Reguleeriv asutus võib lõikes 4 osutatud rahaülekanne ja sihtotstarbelise tasu heaks kiita tingimusel, et:

- a) võrgule juurdepääsu tariife kohaldatakse selle regulatiivse varabaasi kasutajate suhtes, kuhu rahaülekanne on suunatud;
- b) rahaülekannete ja võrgule juurdepääsu tariifide kaudu kogutud, teenuste osutamisest saadud tulu summa ei ole suurem kui lubatud või sihttulu;
- c) rahaülekanne kiidetakse heaks piiratud ajavahemikuks, mis ei ületa ühte kolmandikku asjaomase taristu ülejäänud amortisatsiooniperioodist.

6. Hiljemalt ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitab ACER ülekandesüsteemi halduritele, jaotussüsteemi halduritele, vesinikuvõrgu halduritele ja reguleerivatele asutustele soovitusel kulude ajalise jaotuse meetoodika kohta.

ACER ajakohastab esimeses lõigus osutatud soovitusi vähemalt iga kahe aasta tagant.

ACER võib ülekandesüsteemi halduritele, jaotussüsteemi halduritele, vesinikuvõrgu halduritele ja reguleerivatele asutustele esitada soovitusel meetoodika kohta, mis käsitleb järgmist:

- a) teise regulatiivsesse varabaasi ülekantud varade väärtuse kindlaksmääramine ning selle tulemusena tekkida võiva kasumi ja kahjumi saaja;
- b) rahaülekande ja sihtotstarbelise tasu suuruse ja maksimaalse kestuse arvutamine;
- c) kriteeriumid sihtotstarbelise tasu osade jaotamiseks regulatiivse varabaasiga ühendatud lõpptarbijate vahel.

Artikkel 6

Ülekandesüsteemi halduritega seotud juurdepääsuteenused kolmandatele isikutele

1. Ülekandesüsteemi haldurid:

- a) pakuvad võimsust ja teenuseid mittediskrimineerivalt kõigile võrgu kasutajatele;
- b) pakuvad nii kindlat kui ka katkestatavat võimsust; katkestatava võimsuse hind kajastab katkestamise tõenäosust;
- c) pakuvad võrgu kasutajatele nii pika- kui ka lühiajalist võimsust.

Seoses esimese lõigu punktiga a, kui ülekandesüsteemi haldur pakub samu teenuseid erinevatele klientidele, teeb ta seda samaväärsete lepingutingimuste alusel, kasutades kas ühtlustatud ülekandelepinguid või ühtset võrgueeskirja, mille on kooskõlas direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikliga 78 või 79 kiitnud heaks reguleeriv asutus.

2. Hiljemalt ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] teeb komisjon järgmist:

- a) hindab mõju, mida maagaasisüsteemile avaldab tariifikord, mille kohaselt ei võeta tariife juurdepääsu eest ülekandesüsteemidele liikmesriikidevahelistes ühenduspunktides või ühenduspunktides selliste kolmandate riikidega, mille süsteemid ühendavad vähemalt kahte liikmesriiki, ja

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

b) esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Kõnealusele aruandele võib asjakohasel juhul lisada seadusandlikud ettepanekud hindamise käigus tuvastatud takistuste kõrvaldamiseks.

3. Kooskõlas artikli 17 lõikes 1 sätestatud põhimõtetega ei tulene mittestandardsete alguskuupäevadega või standardsest aastasest ülekandelepingust lühema kestusega sõlmitud ülekandelepingutest suvaliselt kõrgemaid või madalamaid tariife, mis ei kajasta teenuse turuväärtust.
4. Kui kaks või enam ühenduspunkti ühendavad sama kaht kõrvuti asuvat sisendväljundsüsteemi, pakuvad asjaomased kõrvuti asuvate piirkondade ülekandesüsteemi haldurid nendes ühenduspunktides saadaolevaid võimsusi ühes virtuaalses ühenduspunktis. Igasugune ühenduspunktis saadaolev lepinguline võimsus kantakse lepingu sõlmimise kuupäevast olenemata üle virtuaalsesse ühenduspunkti.

Virtuaalne ühenduspunkt luuakse eeldusel, et on täidetud järgmised tingimused:

- a) tehniline koguvõimsus virtuaalsetes ühenduspunktides on võrdne tehnilise koguvõimsusega igas virtuaalseid ühenduspunkte toetavas ühenduspunktis või sellest suurem;
- b) virtuaalne ühenduspunkt aitab kaasa süsteemi ökonoomsele ja tõhusale kasutamisele, sealhulgas artiklites 10 ja 11 sätestatud normide rakendamisele.

5. Asjakohasel juhul võib juurdepääsuteenuseid kolmandatele isikutele osutada tingimusel, et võrgu kasutajad esitavad asjaomased tagatised oma maksejõulisuse kohta. Sellised tagatised ei takista põhjendamatult turulepääsu ning on mittediskrimineerivad, läbipaistvad ja proportsionaalsed.
6. Ülekandesüsteemi halduritel on juurdepääs teiste ülekandesüsteemi haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas piiriülese gaasiülekandega seotud ülesannete täitmiseks.
7. Lõiked 1–6 ei piira liikmesriikide võimalust võtta proportsionaalseid meetmeid, et ajutiselt piirata maagaasitarneid Venemaa Föderatsioonist ja Valgevenest kindlaks ajavahemikuks, mida võib põhjendatud juhtudel pikendada, piirates üksikute võrgu kasutajate eelnevat võimsuse pakkumist Venemaa Föderatsiooni või Valgevenega ühendatud sissevoolu punktides, kui see on vajalik nende ja liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, tingimusel et sellised meetmed:
 - a) ei häiri põhjendamatult maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist ega piiriüleseid maagaasivooge liikmesriikide vahel ning ei kahjusta liidu või liikmesriigi varustuskindlust;
 - b) järgivad energiasolidaarsuse põhimõtet;
 - c) võetakse kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis on liidul ja liikmesriikidel kolmandate riikide suhtes.

Võttes arvesse vajadust tagada liidu varustuskindlus, võivad liikmesriikide poolt esimese lõigu kohaselt võetavad meetmed olla suunatud maagaasi tarnete mitmekesistamisele, et järk-järgult kaotada sõltuvus Venemaa maagaasist, kui on võimalik tõendada, et sellised meetmed on vajalikud nende ja liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks.

Enne esimeses lõigus osutatud meetme kohta otsuse tegemist konsulteerib asjaomane liikmesriik komisjoniga ja niivõrd, kuivõrd asjaomane meede neid tõenäoliselt mõjutab, teiste liikmesriikide, energiaühenduse lepinguosaliste, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisteks olevate kolmandate riikide ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga. Asjaomane liikmesriik võtab täiel määral arvesse olukorda kõnealustes liikmesriikides ja kolmandates riikides ning kõnealuste liikmesriikide, kolmandate riikide või komisjoni poolt sellega seoses tõstatatud probleeme.

Artikkel 7

Vesinikuvõrgu halduritega seotud juurdepääsuteenused kolmandatele isikutele

1. Vesinikuvõrgu haldurid pakuvad oma teenuseid kõigile võrgu kasutajatele mittediskrimineerivalt, kohaldades samale teenusele samaväärseid lepingutingimusi. Vesinikuvõrgu haldurid avaldavad oma veebisaidil võrgule juurdepääsu lepingu tingimused ja selle eest nõutavad tariifid ning kohaldataval juhul tasakaalustamistasud.

2. Turuosalistele tehakse kättesaadavaks vesinikuvõrgu maksimaalne võimsus, pidades silmas süsteemi terviklikkust ja võrgu tõhusat ning ohutut toimimist.
3. Võimsuslepingute maksimaalne kestus on enne 1. jaanuari 2028 valminud taristu puhul 20 aastat ning sellel kuupäeval või pärast seda valminud taristu puhul 15 aastat. Reguleerivatel asutustel on õigus kehtestada lühem maksimaalne kestus, kui see on vajalik, et tagada vesinikuturu toimimine, kaitsta konkurentsi ja tagada edaspidine piiriülene lõimimine. Lühema maksimaalse kestuse kehtestamise otsuse vastuvõtmisel võtavad reguleerivad asutused muu hulgas arvesse võrgu kasutajate võetud kohustust tagada võrgu rahastamine ning negatiivset mõju planeerimis- ja refinantseerimisvõimalustele.
4. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid rakendavad ja avaldavad mittediskrimineeriva ja läbipaistva ülekoormusega tegelemise korra, mis hõlbustab piiriülest vesinikukaubandust mittediskrimineerivatel alustel.
5. Vesinikuvõrgu haldurid hindavad korrapäraselt turu nõudlust uute investeeringute järele, võttes arvesse varustuskindlust ja vesiniku lõppkasutuse tõhusust.
6. Alates 1. jaanuarist 2033 korraldatakse vesinikuvõrgud sisend-väljundsüsteemidena.
7. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohaldada käesoleva artikli lõiget 6 vesinikuvõrkude suhtes, mille suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 52 kohast erandit ja mis ei ole ühendatud teise vesinikuvõrguga.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

8. Alates 1. jaanuarist 2033 või kui liikmesriik otsustab kooskõlas direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikliga 35 kohaldada kolmanda isiku reguleeritud juurdepääsu vesinikuvõrkudele enne 1. jaanuari 2033, kohaldatakse vesinikuvõrkudele juurdepääsu tariifide suhtes käesoleva määruse artiklit 17 ning vesinikuvõrgu haldurite suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artikli 17 lõigetes 1, 2, 4 ja 5 sätestatud ülekandesüsteemi haldurite kohustusi. Käesoleva määruse artikleid 18 ja 19 ei kohaldata vesinikuvõrkude suhtes. Nimetatud artikleid kohaldatakse üksnes maagaasivõrkude suhtes.

Reguleerivad asutused konsulteerivad otseühendusega liikmesriikide reguleerivate asutuste ja asjaomaste sidusrühmadega, enne kui nad teevad otsuse meetoodika kohta, mille alusel kehtestatakse vesinikuvõrgule juurdepääsu tariifid kõnealuste otse ühendatud liikmesriikide vahelistes piiriüleste ühenduspunktide, sealhulgas virtuaalsete ühenduspunktide sisse- ja väljavoolupunktides. Reguleerivad asutused esitavad kavandatava tariifimeetoodika ka ACERile. Erandina artiklist 17 võivad reguleerivad asutused otsustada vesinikuvõrgule juurdepääsu tariife mitte küsida või kui võimsust jaotatakse enampakkumiste teel, määrata baashinnaks null eurot.

Liikmesriikidevahelises ühenduspunktis vesinikuvõrgule juurdepääsu tariifide kehtestamise meetoodika üle otsustades kohaldavad asjaomased reguleerivad asutused artikli 17 lõigetes 1, 2, 4 ja 5 osutatud tariifipõhimõtteid ning võtavad arvesse käesoleva lõike teises lõigus osutatud konsultatsioonide, eelkõige otse ühendatud liikmesriikide reguleerivate asutustega peetud konsultatsioonide tulemusi, ning valitud võrgule juurdepääsu tariifide mõju piiriülesele kaubandusele ja turu toimimisele otse ühendatud liikmesriikides.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Otse ühendatud liikmesriikide reguleerivad asutused võivad kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 5 paluda ACERil esitada faktilistele asjaoludele rajaneva arvamuse metoodika kohta, mille alusel määratakse kindlaks vesinikuvõrgule juurdepääsu tariifid või baashinnad kõnealuste liikmesriikide vahelistes piiriüleste ühenduspunktide sisse- ja väljavoolupunktides. Vajaduse korral teavitab ACER komisjoni vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikele 6. Oma faktilistele asjaoludele rajanevat arvamust esitades võtab ACER hindamisel igakülgsest arvesse käesoleva määruse artikli 17 lõigetes 1 ja 2 osutatud tariife käsitlevaid põhimõtteid.

Käesoleva lõike rakendamiseks vajalikud täiendavad üksikasjad, eelkõige piiriülese konsulteerimise või ACERi arvamuse taotlemise kord, sätestatakse artikli 72 lõike 1 kohaselt kehtestatud võrgueeskirjas.

9. Alates 1. jaanuarist 2033 täidavad vesiniku ülekandevõrgu haldurid oma teenuseid pakkudes artiklite 5, 10 ja 13 kohaselt ülekandesüsteemi halduritele esitatavaid nõudeid ning avaldavad Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustiku (ENNOH) hallataval digiplatvormil igas võrgupunktis kohaldatavad tariifid. Kuni artikli 72 lõike 1 punkti d kohase vesiniku ülekandevõrkude võimsuse jaotamise võrgueeskirja vastuvõtmiseni ja jõustumiseni võib selline avaldamine toimuda linkide kaudu vesiniku ülekandevõrgu haldurite veebisaitidel avaldatud tariifidele.

Artikkel 8

Maagaasihoidlate, vesinikuterminalide, maagaasi veeldusjaamade ja vesinikuheidlatega seotud juurdepääsuteenused kolmandatele isikutele

1. Maagaasi veeldusjaamade haldurid, vesinikuterminalide haldurid, vesinikuheidlate haldurid ja maagaasihoidlate haldurid:
 - a) pakuvad teenuseid, mis vastavad turu nõudlusele, kõigi võrgu kasutajate jaoks mittediskrimineerival viisil; eelkõige juhul, kui maagaasi veeldusjaama haldur, vesinikuterminali haldur, vesinikuheidla haldur või maagaasihoidla haldur pakub eri tarbijatele sama teenust, teeb ta seda samaväärsetel lepingutingimustel;
 - b) pakuvad vastastikku seotud maagaasi ja vesiniku transpordisüsteemide kasutamiseks sobivaid teenuseid ning hõlbustavad neile juurdepääsu, tehes selleks koostööd ülekandesüsteemi või vesinikuvõrgu halduriga, ja
 - c) avalikustavad vajaliku teabe, eelkõige andmed teenuste kasutamise ja kättesaadavuse kohta, maagaasi veeldusjaamade, maagaasihoidlate, vesinikuterminalide või vesinikuheidlate kasutajate mõistlikele ärivajadustele vastaval ajal, kusjuures avalikustamist jälgib reguleeriv asutus.

2. Maagaasihoidlate haldurid ja vesinikuhooldlate haldurid:
 - a) võimaldavad nii kindlaid kui ka katkestatavaid juurdepääsuteenuseid kolmandatele isikutele; katkestatava võimsuse hind kajastab katkestamise tõenäosust;
 - b) pakuvad hoidla kasutajatele nii pika- kui ka lühiajalisi teenuseid;
 - c) pakuvad hoidla kasutajatele nii eraldatud kui ka ühendteenuseid hoiustamisvõimsuse vallas.
3. Maagaasi veeldusjaamade haldurid pakuvad maagaasi veeldusjaama kasutajatele veeldusjaama piires nii eraldatud kui ka ühendteenuseid olenevalt maagaasi veeldusjaama kasutajate väljendatud vajadustest.
4. Maagaasi veeldusjaama- ja hoidlalepingud ning vesinikuhooldlate ja vesinikuterminalide lepingud ei tohi kaasa tuua meelevaldselt kõrgemaid tariife, kui need on sõlmitud:
 - a) väljaspool gaasiaastat ebastandardsete algusaegadega või
 - b) lühemaks ajaks kui tavapärane aastane leping.
5. Asjakohasel juhul võib juurdepääsuteenuseid kolmandatele isikutele osutada tingimusel, et võrgu kasutajad esitavad asjaomased tagatised oma maksejõulisuse kohta. Sellised tagatised ei tohi põhjendamatult takistada turulepääsu ning peavad olema mittediskrimineerivad, läbipaistvad ja proportsionaalsed.

6. Veeldusjaama või vesinikuterminali võimsuse ja maagaasi- või vesinikuhoidla hoiustamisvõimsuse lepingulised miinimummäärad peavad põhinema tehnilistel piirangutel ning võimaldama väiksemate hoidlakasutajate juurdepääsu hoidlateenustele.
7. Lõiked 1–6 ei piira liikmesriikide võimalust võtta proportsionaalseid meetmeid, et ajutiselt piirata veeldatud maagaasi tarneid Venemaa Föderatsioonist ja Valgevenest kindlaks ajavahemikuks, mida võib põhjendatud juhtudel pikendada, piirates üksikute võrgu kasutajate eelnevat maagaasi veeldusjaama võimsuse pakkumist või osutamist Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest saabuvate tarnete jaoks, kui see on vajalik nende ja liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, ning tingimusel et sellised meetmed:
- a) ei häiri põhjendamatult maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist ega piiriüleseid maagaasivooge liikmesriikide vahel ning ei kahjusta liidu või liikmesriigi varustuskindlust;
 - b) järgivad energiasolidaarsuse põhimõtet;
 - c) võetakse kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis on liidul ja liikmesriikidel kolmandate riikide suhtes.

Võttes arvesse vajadust tagada liidu varustuskindlus, võivad liikmesriikide poolt esimese lõigu kohaselt võetavad meetmed olla suunatud veeldatud maagaasi tarnete mitmekesistamisele, et järk-järgult kaotada sõltuvus Venemaa maagaasist, kui on võimalik tõendada, et sellised meetmed on vajalikud nende ja liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks.

Enne esimeses lõigus osutatud meetme kohta otsuse tegemist konsulteerib asjaomane liikmesriik komisjoniga ja niivõrd, kuivõrd asjaomane meede neid tõenäoliselt mõjutab, teiste liikmesriikide, energiaühenduse lepinguosaliste, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisteks olevate kolmandate riikidega ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga. Asjaomased liikmesriigid võtavad täiel määral arvesse olukorda kõnealustes liikmesriikides ja kolmandates riikides ning kõnealuste liikmesriikide, kolmandate riikide või komisjoni poolt sellega seoses tõstatatud probleeme.

Artikkel 9

Taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi turu nõudluse hindamine maagaasi veeldusjaamade haldurite ja maagaasihoidlate haldurite poolt

Maagaasi veeldusjaamade haldurid ja maagaasihoidlate haldurid hindavad vähemalt iga kahe aasta järel turu nõudlust uute investeeringute järele, mis võimaldavad rajatistes kasutada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi, sealhulgas selliseid vesinikuühendeid nagu vedel ammoniaak ja vedelad orgaanilised vesinikukandjad. Kõnealused haldurid teavitavad asjaomaseid reguleerivaid asutusi turunõudluse hindamise tulemustest. Uusi investeeringuid kavandades hindavad maagaasi veeldusjaamade haldurid ja maagaasihoidlate haldurid turu nõudlust, et hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi kasutamist oma rajatistes, ning võtavad arvesse varustuskindlust. Maagaasi veeldusjaamade haldurid ja maagaasihoidlate haldurid teevad üldsusele kättesaadavaks kõik kavad uute investeeringute kohta, mis võimaldavad nende rajatistes kasutada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi.

Artikkel 10

Ülekandesüsteemi halduritega seotud võimsuse jaotamise mehhanismide ja ülekoormusega tegelemise korra põhimõtted

1. Turuosalistele on kättesaadav maksimaalne võimsus artikli 33 lõikes 3 osutatud kõigis asjaomastes punktides, võttes arvesse süsteemi terviklikkust ja võrgu tõhusat toimimist.

2. Ülekandesüsteemi haldurid rakendavad ja avaldavad mittediskrimineerivad ja läbipaistvad võimsuse jaotamise mehhanismid, mis:
- a) annavad asjakohaseid majanduslikke signaale tehnilise võimsuse efektiivse ja maksimaalse kasutamise kohta, hõlbustavad investeringute tegemist uude taristusse ja alternatiivsetesse nõudlusega seotud lahendustesse, mis ei nõua uusi taristuinvesteeringuid, ning hõlbustavad piiriülest maagaasikaubandust;
 - b) sobivad kokku turumehhanismidega, sealhulgas kiirtehingute turu ja kauplemiskeskustega, olles samal ajal paindlikud ja võimelised kohanduma arenevate turutingimustega; ja
 - c) sobivad kokku liikmesriikide võrkudele juurdepääsusüsteemidega.
3. Ülekandesüsteemi haldurid rakendavad ja avaldavad ülekoormusega tegelemise mittediskrimineeriva ja läbipaistva korra, mis hõlbustab piiriülest maagaasi kaubandust mittediskrimineerivatel alustel ja mis põhineb järgmistel põhimõtetel:
- a) lepingutega ülekoormamise korral pakub ülekandesüsteemi haldur esmasel turul kasutamata võimsust vähemalt järgmise päeva ning katkestatava võimsuse alusel ning
 - b) võrgu kasutajad võivad oma kasutamata lepingujärgset võimsust järelturul edasi müüa või edasi rentida.

Seoses esimese lõigu punktiga a võivad liikmesriigid nõuda, et võrgu kasutajad teavitaksid sellest ülekandesüsteemi haldurit või annaksid talle selle kohta teavet.

4. Ülekandesüsteemi haldurid hindavad korrapäraselt turu nõudlust uute investeeringute järele, võttes arvesse direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklil 55 põhinevat võrgu kümneaastase arengukava jaoks välja töötatud ühist stsenaariumi ning varustuskindlust.

Artikkel 11

Maagaasihoidlate, vesinikuterminalide, vesinikuhoodlate ja maagaasi veeldusjaamade võimsuse jaotamise mehhanismide ja ülekoormusega tegelemise korra põhimõtted

1. Turuosalistele tehakse kättesaadavaks maagaasihoidla, maagaasi veeldusjaama, vesinikuhoodla või vesinikuterminali maksimaalne võimsus, pidades silmas süsteemi terviklikkust ja toimimist.
2. Maagaasi veeldusjaamade haldurid, vesinikuhoodlate haldurid, vesinikuterminalide haldurid ja maagaasihoidlate haldurid rakendavad ja avaldavad mittediskrimineerivad ja läbipaistvad võimsuse jaotamise mehhanismid, mis:
 - a) annavad asjakohaseid majanduslikke signaale võimsuse efektiivse ja maksimaalse kasutamise kohta ning hõlbustavad investeeringute tegemist uude taristusse;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) sobivad kokku turumehhanismidega, sealhulgas kiirtehingute turu ja kauplemisskeskustega, olles samal ajal paindlikud ja võimelised kohanduma arenevate turutingimustega; ning
 - c) sobivad kokku ühendatud võrkudele juurdepääsu süsteemidega.
3. Maagaasi veeldusjaamade, vesinikuterminalide, vesinikuhooldlate ja maagaasihooldlate lepingud peavad sisaldama liigse varuvõimsuse soetamist vältivaid meetmeid, võttes arvesse järgmisi lepingutega ülekoormamise puhul kohaldatavaid põhimõtteid:
- a) süsteemihaldur pakub kasutamata võimsust viivitamata esmasel turul ning maagaasihooldlate puhul pakutakse seda vähemalt järgmise päeva ning katkestatava võimsuse põhimõtte alusel;
 - b) kasutajad võivad oma kasutamata lepingujärgset võimsust müüa järelturul;
 - c) hiljemalt ... [18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] tagavad maagaasi veeldusjaamade haldurid, vesinikuterminalide haldurid, vesinikuhooldlate haldurid ja maagaasihooldlate haldurid eraldi või koos teiste selliste halduritega, et maagaasi veeldusjaamade, vesinikuterminalide, vesinikuhooldlate ja maagaasihooldlate kasutajatele on olemas läbipaistev ja mittediskrimineeriv reserveerimisplatvorm, mis võimaldab sellistel kasutajatel müüa oma lepingujärgset võimsust järelturul vastavalt punktile b.

Artikkel 12

Võimsusega seotud õigustega kauplemine

Iga ülekandesüsteemi haldur, maagaasihoidlate haldur, maagaasi veeldusjaamade haldur, vesiniku ülekandevõrgu haldur, vesinikuterminali haldur ja vesinikuhooldla haldur võtab mõistlikud meetmed, et võimaldada vaba kauplemist võimsusega seotud õigustega ja hõlbustada sellist kauplemist läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil. Iga selline haldur töötab välja transpordi, maagaasi veeldusjaamade, vesinikuterminalide, maagaasihoidlate ja vesinikuhooldlate ühtlustatud lepingud ja menetlused esmasel turul, et hõlbustada järelkauplemist võimsusega seotud õigustega, ning tunnustab võimsusega seotud esmaste õiguste üleminekut, kui võrgu kasutajad sellest teavitavad.

Ühtlustatud lepingutest ja menetlustest tuleb teavitada reguleerivaid asutusi.

Artikkel 13

Tasakaalustuseeskirjad ja tasakaalustamatuse eest määratavad tasud

1. Tasakaalustuseeskirjad koostatakse õiglasel, mittediskrimineerival ja läbipaistval viisil ning need põhinevad objektiivsetel kriteeriumitel. Tasakaalustuseeskirjad kajastavad süsteemi tõelisi vajadusi, võttes arvesse ülekandesüsteemi halduri käsutuses olevaid vahendeid. Tasakaalustuseeskirjad on turupõhised.
2. Selleks, et võimaldada võrgu kasutajatel võtta õigeaegselt parandusmeetmeid, edastavad ülekandesüsteemi haldurid reaalaja olukorda kajastava piisava, õigeaegse ja usaldusväärse teabe võrgu kasutajate tasakaalustusprotsessi seisundi kohta.

Esitatud teave kajastab ülekandesüsteemi haldurile kättesaadava teabe seisu ning arveldusperioodi, mille kohta tasakaalustamatuse eest määratavad tasud arvutatakse.

Käesoleva lõike kohase teabe eest ei tohi tasu võtta.

3. Tasakaalustamatuse eest määratavad tasud kajastavad võimalikult suurel määral kulusid, tagades samal ajal sobivad stiimulid võrgu kasutajatele maagaasi sisse- ja väljavoolu tasakaalustamiseks. Need peavad vältima ristsubsideerimist võrgu kasutajate vahel ja ei tohi takistada uute turule tulijate sisenemist turule.

Reguleerivad asutused või asjakohasel juhul ülekandesüsteemi haldur avalikustavad tasakaalustamatuse eest määratavate tasude arvutamise metoodika ning samuti lõplikud väärtused.

4. Liikmesriigid tagavad, et ülekandesüsteemi haldurid püüavad ühtlustada tasakaalustamise korda ja lihtsustada tasakaalustusega seotud tasude struktuuri ja tasemeid, et hõlbustada virtuaalses kauplemispunktis maagaasiga kauplemist.

Artikkel 14

Ülekandesüsteemi haldurite ja vesiniku ülekandevõrgu haldurite sertifitseerimine

1. Komisjon vaatab läbi iga teatise ülekandesüsteemi halduri või vesiniku ülekandevõrgu halduri sertifitseerimise otsuse kohta kohe pärast selle kättesaamist vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõikele 6. 50 tööpäeva jooksul pärast teatise saamise kuupäeva esitab komisjon oma arvamuse asjaomasele reguleerivale asutusele seoses selle vastavusega direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõikele 2 või artiklile 72 ja artiklile 60 ülekandesüsteemi haldurite puhul ning kõnealuse direktiivi artiklile 68 vesiniku ülekandevõrgu haldurite puhul.

Komisjon võib esimeses lõigus osutatud arvamuse koostamisel taotleda ACERi arvamust reguleeriva asutuse otsuse kohta. Sellisel juhul pikendatakse esimeses lõigus osutatud 50 tööpäeva pikkust tähtaega täiendava 50 tööpäeva võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaegade jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjonil ei ole reguleeriva asutuse otsusele vastuväiteid.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

2. 50 päeva jooksul pärast lõike 1 kohase komisjoni arvamuse saamist võtab reguleeriv asutus vastu oma lõpliku otsuse ülekandesüsteemi halduri või vesiniku ülekandevõrgu halduri sertifitseerimise kohta, arvestades võimalikult suurel määral komisjoni arvamust.
Reguleeriva asutuse otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.
3. Kogu menetluse jooksul võivad reguleerivad asutused või komisjon ülekandesüsteemi haldurilt, vesiniku ülekandevõrgu haldurilt või tootmis- või tarneülesandeid täitvalt ettevõtjalt taotleda mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.
4. Reguleeriv asutus ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
5. Komisjonile on antud õigus kooskõlas artikliga 80 võtta vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, andes suuniseid, milles sätestatakse käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 rakendusmenetluse üksikasjad.
6. Kui komisjon on saanud teate ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise kohta vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 60 lõikele 9, teeb ta sertifitseerimise kohta otsuse.
Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsust.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/2 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 15
Maagaasihoidlate haldurite sertifitseerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et kõik maagaasihoidlate haldurid, sealhulgas kõik ülekandesüsteemi haldurite kontrolli all olevad maagaasihoidlate haldurid, on käesolevas artiklis sätestatud korras sertifitseeritud reguleeriva asutuse või vastavalt määruse (EL) 2017/1938 artikli 3 lõikele 2 asjaomase liikmesriigi poolt määratud pädeva asutuse (edaspidi mõlemal juhul „sertifitseerimisasutus“) poolt.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka maagaasihoidlate haldurite suhtes, keda kontrollivad ülekandesüsteemi haldurid, kes on sertifitseeritud vastavalt direktiivile 2009/73/EÜ või direktiivile (EL) 2024/...⁺.

2. Hiljemalt 1. veebruariks 2023 või 150 tööpäeva jooksul lõike 9 kohase teate kättesaamise kuupäevast teeb sertifitseerimisasutus sertifitseerimisotsuse ettepaneku maagaasihoidlate haldurite kohta, kes käitavad üle 3,5 TWh võimsusega maa-aluseid maagaasihoidlaid, mille kogutäituvus oli olenemata maagaasihoidlate haldurite arvust 31. märtsil 2021 ja 31. märtsil 2022 keskmiselt väiksem kui 30 % nende maksimumvõimsusest.

Esimeses lõigus osutatud maagaasihoidlate haldurite puhul teeb sertifitseerimisasutus kõik endast oleneva, et teha sertifitseerimisotsuse ettepanek hiljemalt 1. novembriks 2022.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Muude kui esimeses lõigus osutatud maagaasihoidlate haldurite puhul teeb sertifitseerimisasutus sertifitseerimisotsuse ettepaneku hiljemalt 2. jaanuariks 2024 või 18 kuu jooksul lõike 8 või 9 kohase teate kättesaamise kuupäevast.

3. Kaaludes riski energiavarustuskindlusele liidus, võtab sertifitseerimisasutus arvesse kõiki maagaasi varustuskindlusega seotud riske liidu, riigi või piirkonna tasandil ja nende riskide leevendamist, mis tulenevad muu hulgas:
- a) omandi-, tarne- või muudest ärisuhetest, mis võivad negatiivselt mõjutada maagaasihoidlate halduri stiimuleid ja suutlikkust maa-alust maagaasihoidlat täita;
 - b) liidu sellistest õigustest ja kohustustest kolmanda riigi suhtes, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline liit on ning mis puudutab energiavarustuskindluse küsimust;
 - c) asjaomaste liikmesriikide sellistest õigustest ja kohustustest kolmanda riigi suhtes, mis tulenevad asjaomase liikmesriigi sõlmitud lepingutest ühe või mitme kolmanda riigiga, kui need lepingud on kooskõlas liidu õigusega, või
 - d) muudest juhtumiga seotud konkreetsetest faktidest ja asjaoludest.

4. Kui sertifitseerimisasutus leiab, et isik, kellel on otsene või kaudne kontroll maagaasihoidlate halduri üle või kellel on tema suhtes õigusi, võib ohustada liidu või mis tahes liikmesriigi energiavarustuskindlust või olulisi julgeolekuhuve, keeldub sertifitseerimisasutus sertifikaadi andmisest. Selle asemel võib sertifitseerimisasutus väljastada sertifitseerimisotsuse tingimustel, millega tagatakse selliste riskide piisav leevendamine, mis võivad negatiivselt mõjutada maa-aluste maagaasihoidlate täitmist, eeldusel et nende tingimuste praktilist toimivust on võimalik täielikult tagada tõhusa rakendamise ja seirega. Selliste tingimuste hulka võib eelkõige kuuluda nõue, et maagaasihoidlate omanik või maagaasihoidlate haldur annaks hoidlate juhtimise üle.
5. Kui sertifitseerimisasutus jõuab järeldusele, et maagaasivarustuse riske ei saa leevendada lõike 4 kohaste tingimustega, sealhulgas nõudes maagaasihoidlate omanikult või maagaasihoidlate haldurilt maagaasihoidlate juhtimise üleandmist, ning keeldub seetõttu sertifitseerimisest, teeb ta järgmist:
- a) nõuab maagaasihoidlate omanikult või maagaasihoidlate haldurilt või mis tahes isikult, kes tema arvates võiks seada ohtu liidu või mis tahes liikmesriigi energiavarustuskindluse või olulised julgeolekuhuvid, et see isik võõrandaks oma osaluse või õigused maagaasihoidlate omandiõiguse või maagaasihoidlate halduri omandiõiguse suhtes ning määraks kindlaks sellise võõrandamise tähtaja;
 - b) annab asjakohasel juhul korralduse võtta ajutisi meetmeid tagamaks, et kõnealune isik ei oleks võimeline teostama enne osaluse või õiguste võõrandamist kontrolli ega õigusi kõnealuse maagaasihoidlate omaniku või maagaasihoidlate halduri üle, ja

c) teeb otsuse liikmesriigi õigusega kooskõlas olevate asjakohaste hüvitusmeetmete kohta.

6. Sertifitseerimisasutus teavitab komisjoni viivitamata sertifitseerimisotsuse kavandist ja kogu selle otsusega seotud asjakohasest teabest.

Komisjon esitab sertifitseerimisasutusele sertifitseerimisotsuse kavandi kohta arvamuse 25 tööpäeva jooksul teavitamisest. Sertifitseerimisasutus võtab komisjoni arvamust täiel määral arvesse.

7. Sertifitseerimisasutus võtab sertifitseerimisotsuse vastu 25 tööpäeva jooksul pärast komisjoni arvamuse kättesaamist.

8. Enne uue maa-aluse maagaasihoidla kasutuselevõttu peab maagaasihoidlate haldur olema sertifitseeritud vastavalt lõigetele 1–7. Maagaasihoidlate haldur teatab sertifitseerimisasutusele oma kavatsusest maagaasihoidla kasutusele võtta.

9. Maagaasihoidlate haldurid teatavad sertifitseerimisasutusele igast kavandatavast tehingust, mille korral oleks vaja ümber hinnata haldurite vastavus lõigetes 1–4 sätestatud sertifitseerimiskohtadele.

10. Sertifitseerimisasutus seirab pidevalt maagaasihoidlate haldurite jätkuvat vastavust lõigetes 1–4 sätestatud sertifitseerimisnõuetele. Asjaomane asutus algatab sertifitseerimismenetluse sellise vastavuse ümberhindamiseks mis tahes järgmistel asjaoludel:
- a) maagaasihoidlate halduri poolt lõike 8 või lõike 9 kohaselt esitatud teate saamisel;
 - b) omal algatusel, kui talle on teada, et kavandatav muudatus seoses õigustega maagaasihoidlate halduri suhtes või mõjuga tema üle võib põhjustada lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud nõuetele mittevastavuse;
 - c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.
11. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada maa-aluste maagaasihoidlate jätkuv käitamine oma territooriumidel. Maa-alused maagaasihoidlad võivad tegevuse lõpetada üksnes juhul, kui tehnilised ja ohutusnõuded ei ole täidetud, või kui sertifitseerimisasutus leiab pärast hindamise läbiviimist ja olles arvesse võtnud Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) arvamust, et selline tegevuse lõpetamine ei nõrgendaks maagaasi varustuskindlust liidu ega riigi tasandil.
- Kui tegevuse lõpetamist ei lubata, võetakse kohasel juhul asjakohaseid hüvitusmeetmeid.

12. Komisjon võib anda suuniseid käesoleva artikli kohaldamise kohta.
13. Käesolevat artiklit ei kohaldata maagaasi veeldusjaamade nende osade suhtes, mida kasutatakse hoiustamiseks.

Artikkel 16

Ülekandesüsteemi haldurite koostöö

1. Ülekandesüsteemi haldurid teevad koostööd teiste ülekandesüsteemi ja taristu halduritega nende vastavate võrkude hoolduse koordineerimise osas, et võimalikult vähendada häireid ülekandeteenuste osutamisel võrgu kasutajatele ja teiste piirkondade ülekandesüsteemi halduritele.
2. Ülekandesüsteemi haldurid teevad üksteisega ja teiste taristu halduritega koostööd, et maksimeerida sisend-väljundsüsteemi tehnilist võimsust ning võimalikult suures ulatuses minimeerida maagaasisüsteemi käitamise energiatarbimist.

2. JAGU

JUURDEPÄÄS VÕRGULE

Artikkel 17

Võrkudele juurdepääsu tariifid

1. Ülekandesüsteemi haldurite kohaldatavad tariifid või nende arvutamise metoodika, mille reguleerivad asutused on direktiivi (EU) 2024/...⁺ artikli 78 lõike 7 alusel heaks kiitnud, ning samuti tariifid, mis on avaldatud kõnealuse direktiivi artikli 31 lõike 1 alusel, peavad olema läbipaistvad, võtma arvesse süsteemi terviklikkuse ja selle edasiarendamise vajadust ning peegeldama tegelikke kulusid, niivõrd kui võrd sellised kulud vastavad tõhusa ja struktuuriliselt võrreldava võrguhalduri kuludele ning on läbipaistvad, tagades samas asjaomase investeringutasuvuse. Tariife või nende arvutamise metoodikat tuleb kohaldada mittediskrimineerival viisil.

Tariife võib määrata ka turupõhiste meetmetega, näiteks enampakkumistega, tingimusel et reguleeriv asutus kiidab sellised meetmed ja nendest tuleneva tulu heaks.

Tariifid või nende arvutamise metoodika peavad aitama kaasa tõhusale maagaasiga kauplemisele ja konkurentsile, samal ajal vältides ristsubsideerimist võrgu kasutajate vahel ja luues stiimuleid investeringuteks ning säilitades või luues ülekandevõrkude koostalitlusvõime.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Tariifid on mittediskrimineerivad ja määratakse võrgu kasutajatele eraldi ülekandesüsteemi iga sissevoolupunkti või väljavoolupunkti kohta. Reguleerivad asutused kiidavad heaks kulude jagamise mehhanismid ja määrade kehtestamise metoodika seoses sisse- ja väljavoolupunktidega. Reguleerivad asutused tagavad, et võrgutariife ei arvutata lepinguliste marsruutide alusel.

2. Võrkudele juurdepääsu tariifid ei tohi piirata turu likviidsust ega moonutada piiriülest kaubandust erinevate ülekandesüsteemide vahel. Kui olenemata direktiivi (EU) 2024/...⁺ artikli 78 lõikest 7 takistavad erinevused tariifistruktuurides kaubandust ülekandesüsteemide vahel, peavad ülekandesüsteemide haldurid tihedas koostöös asjaomaste riiklike asutustega püüdma aktiivselt lähendada tariifistruktuure ja maksustamise põhimõtteid.
3. Kuni 31. detsembrini 2025 võib reguleeriv asutus kohaldada maa-aluste maagaasihoidlate sisse- ja väljavoolupunktides ja maagaasi veeldusjaamade sissevoolupunktides võimsuspõhiste ülekande- ja jaotustariifide suhtes kuni 100 % soodustust juhul ja niivõrd, kui sellist rohkem kui ühe ülekande- või jaotusvõrguga ühendatud hoidlat ei kasutata ühenduspunktiga konkureerimiseks.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Alates 1. jaanuarist 2026 võib reguleeriv asutus kohaldada maa-aluste maagaasihoidlate sisse- ja väljavoolupunktides ja maagaasi veeldusjaamade sissevoolupunktides võimsuspõhiste ülekande- ja jaotustariifide suhtes kuni 100 % soodustust selleks, et suurendada varustuskindlust. Reguleeriv asutus vaatab iga reguleerimisperioodi jooksul artikli 71 lõike 2 esimese lõigu punkti d kohaselt vastu võetud võrgueeskirja kohase korrapärase konsulteerimise raames kõnealuse tariifisoodustuse ja selle panuse varustuskindlusesse uuesti läbi.

4. Reguleerivad asutused võivad ühendada kõrvutiasuvad sisend-väljundsüsteemid, et võimaldada täielikku või osalist piirkondlikku lõimimist, kui asjaomaste sisend-väljundsüsteemide vahelistes ühenduspunktides saab tariifid kaotada. Pärast reguleerivate asutuste või ülekandesüsteemi haldurite korraldatud avalikku arutelu võivad reguleerivad asutused heaks kiita ühise tariifi ja tulemusliku hüvitamismehhanismi ülekandesüsteemi haldurite vahel, et ühenduspunktide kaotamisest põhjustatud kulud ümber jagada.
5. Liikmesriigid, kellel on rohkem kui üks ühendatud sisend-väljundsüsteem või rohkem kui üks võrguhaldur ühes sisend-väljundsüsteemis, võivad rakendada võrgu kasutajatele võrdsete tingimuste loomiseks ühtset võrgutariifi, tingimusel et võrgu arengukava on heaks kiidetud ja rakendatakse võrguhaldurite vahelist hüvitamismehhanismi.

Artikkel 18

Tariifisoodustused taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi puhul

1. Tariifide kehtestamisel kohaldatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi puhul soodustusi:
 - a) taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmisrajatiste sissevoolupunktides;
 - b) võimsuspõhiste ülekandetariifidele maagaasihoidlate sissevoolu- ja väljavoolupunktides, välja arvatud juhul, kui selline hoidla on ühendatud rohkem kui ühe ülekande- või jaotusvõrguga ja seda kasutatakse ühenduspunktiga konkureerimiseks.

Esimese lõigu punkti a kohaselt tehtav soodustus on vastavate võimsuspõhiste tariifide puhul 100 %, et suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi sissejuhtimist, ning vähese CO₂ heitega gaasi puhul on see 75 %.

Esimese lõigu punkti b kohaselt tehtav soodustus on 100 % liikmesriikides, kus taastuvatest energiaallikatest toodetud gaas või vähese CO₂ heitega gaas esimest korda süsteemi sisestati.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtud soodustuste üksikasjad võib sätestada artikli 71 lõike 2 esimese lõigu punktis d osutatud, tariifistruktuure käsitlevas võrgueeskirjas.

3. Hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta järel vaatab komisjon lõigetes 1 ja 4 sätestatud soodustusmäärad uuesti läbi. Komisjon esitab aruande, milles antakse ülevaade soodustuste rakendamisest ja hinnatakse, kas nende soodustuste määrad on uusimaid turusuundumusi silmas pidades endiselt asjakohased. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesolevat määrust, muutes käesoleva artikli lõigetes 1 ja 4 sätestatud soodustusmäärasid.
4. Alates ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] saavad võrgu kasutajad ülekandesüsteemi haldurilt liikmesriikidevahelistes ühenduspunktides võimsuspõhisest tariifist 100 % soodustust taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja 75 % soodustust vähese CO₂ heitega gaasi puhul, kui nad on asjaomasele ülekandesüsteemi haldurile tõendanud keskkonnahoidlikkust taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi puhul direktiivi (EL) 2018/2001 artiklite 29 ja 30 kohaselt saadud kehtiva keskkonnahoidlikkuse sertifikaadi alusel ja registreerunud kõnealuse direktiivi artiklis 31a osutatud liidu andmebaasis ning vähese CO₂ heitega gaasi puhul direktiivi (EU) 2024/...⁺ artikli 9 kohaselt saadud kehtiva sertifikaadi alusel.

Esimeses lõigus osutatud soodustustega seoses:

- a) nõutakse ülekandesüsteemi haldurilt soodustuse tegemist üksnes lühima võimaliku marsruudi puhul piiriületustega selle koha, kus konkreetne esimeses lõigus osutatud sertifikaadil põhinev keskkonnahoidlikkuse kinnitus esmakordselt liidu andmebaasis registreeriti, ja selle koha vahel, kus kinnitus lõpetati ja loeti ära kasutatuks, tingimusel et võimalik enampakkumistasu ei ole soodustusega kaetud;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) esitavad ülekandesüsteemi haldurid asjakohasele reguleerivale asutusele teabe taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tegelike ja eeldatavate koguste kohta ning tariifisoodustuse rakendamise mõju nende tulule ning reguleerivad asutused jälgivad ja hindavad soodustuse mõju tariifide stabiilsusele;
- c) nõutakse juhul, kui tulu, mida ülekandesüsteemi haldur nendest konkreetsetest tariifidest saab, väheneb soodustuse rakendamise tulemusena 10 %, et nii mõjutatud haldur kui ka kõrvutiasuvate ülekandesüsteemide haldurid lepiksid kokku ülekandesüsteemi haldurite vahelises hüvitamismehhanismis;
- d) sätestatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi puhul soodustuse rakendamiseks vajalikud täiendavad üksikasjad, näiteks soodustuse rakendamiseks kõlbliku võimsuse arvutamine ja nõutavad protsessid, artikli 71 kohaselt kehtestatud võrgueeskirjas.

Asjaomased ülekandesüsteemi haldurid lepivad kokku ülekandesüsteemi haldurite vahelises hüvitamismehhanismis kolme aasta jooksul pärast seda, kui nende tulu eritariifidest on vähenenud 10 %, nagu on osutatud käesoleva lõike teise lõigu punktis c. Kui selle aja jooksul kokkuleppele ei jõuta, teevad asjaomased reguleerivad asutused järgmise kahe aasta jooksul ühiselt otsuse ülekandesüsteemi haldurite vahelise asjakohase hüvitamismehhanismi kohta. Kui reguleerivad asutused ei jõua kokkuleppele, kohaldatakse määruse (EL) 2019/942 artiklit 6. Kui reguleerivad asutused ei ole suutnud kahe aasta jooksul kokkuleppele jõuda või kui nad esitavad ühise taotluse, teeb individuaalse otsuse kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10 ACER.

5. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 4 võivad reguleerivad asutused otsustada soodustusi mitte kohaldada või kehtestada käesoleva artikli lõigetes 1 ja 4 sätestatud madalamaid soodustusi, eeldusel et selline erand on kooskõlas artiklis 17 sätestatud tariifide kehtestamise üldpõhimõtetega ja eelkõige kulude kajastamise põhimõttega, kui on täidetud üks järgmistest kriteeriumidest:
- a) erand on vajalik ülekandesüsteemi tõhusaks toimimiseks, et tagada stabiilne finantsraamistik olemasolevatele investeeringutele või vältida põhjendamatut ristsubsideerimist, piiriülese kaubanduse moonutamist või ebatõhusat ülekandesüsteemi haldurite vahelist hüvitamismehhanismi;
 - b) lõigetes 1 ja 4 sätestatud soodustuste kohaldamine ei ole vajalik taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi kasutuselevõtu tempo tõttu asjaomasel liikmesriigis või alternatiivsete toetusmehhanismide olemasolu tõttu taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi või vähese CO₂ heitega gaasi kasutamise laiendamiseks.

Artikkel 19

Ülekandesüsteemi haldurite tulu

1. Alates ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] tagab asjaomane reguleeriv asutus ülekandesüsteemi haldurite lubatud või sihttulu määramiseks kasutatavate meetodikate, näitajate ja väärtuste läbipaistvuse. Reguleeriv asutus avaldab I lisas osutatud teabe või nõuab avaldamist asjaomaselt ülekandesüsteemi haldurilt, kaitstes teavet, mida asjaomane reguleeriv asutus peab tundlikuks äriteabeks. Kõnealune teave tehakse kättesaadavaks vabalt juurdepääsetavas, allalaaditavas ja kirjutuskaitstud vormingus ja võimaluste piires ühes või mitmes üldiselt arusaadavas keeles.

2. Ülekandesüsteemi halduri kuludega tehakse tõhususvõrdlus ülekandesüsteemi haldurite lõikes. Kõnealuse tõhususvõrdluse viib läbi ACER. Hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga nelja aasta järel avaldab ACER uuringu, milles võrreldakse ülekandesüsteemi haldurite kulusid, kaitstes teavet, mida ACER peab tundlikuks äriteabeks. Asjaomase reguleerivad asutused ja ülekandesüsteemi haldurid peavad esitama ACERile selliseks võrdlemiseks vajalikud andmed. Lubatud või sihttulu perioodilisel kehtestamisel ülekandesüsteemi halduritele võtavad asjaomased reguleerivad asutused arvesse selle võrdlemise tulemusi koos riiklike oludega.
3. Asjaomased reguleerivad asutused hindavad ülekandetariifide pikaajalist arengut, lähtudes lubatud või sihttulu ja maagaasinõudluse eeldatavatest muutustest asjaomase reguleerimisperioodi jooksul ja võimaluse korral kuni 2050. aastani. Kõnealuse hindamise läbi viimisel võtab reguleeriv asutus arvesse ka teavet asjaomase liikmesriigi integreeritud riiklikus energia- ja kliimakavas kirjeldatud strateegia kohta ning direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 55 kohaselt välja töötatud võrgu kümneaastase arengukava aluseks olevaid stsenaariume.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

3. JAGU

ÜLEKANDESÜSTEEMI, MAAGAASIHOIDLATE, MAAGAASI VEELDUSJAAMADE JA VESINIKUTERMINALIDE HALDAMINE

Artikkel 20

*Ülekandesüsteemi suunatava taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega
gaasi kindel võimsus*

1. Ülekandesüsteemi haldurid tagavad nende võrku ühendatud, taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmisüksustele juurdepääsuks kindla võimsuse. Selleks töötavad ülekandesüsteemi haldurid koostöös jaotussüsteemi halduritega välja menetlused ja korra, kavandades sealhulgas investeeringud, et tagada vastassuunavoog jaotusvõrgust ülekandevõrku. Suuremahulised investeeringud kajastuvad võrgu kümneaastases arengukavas vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 55 lõike 2 punktile a.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

2. Lõige 1 ei piira ülekandesüsteemi haldurite võimalust välja töötada alternatiive vastassuunavoo investeeringutele, näiteks arukaid võrgulahendusi või ühendusi teiste võrguhalduritega, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmisüksuste otseühendust ülekandevõrku. Selleks et tagada taristu ohutus ja majanduslik tõhusus, võib kindla võimsusega juurdepääs piirduda kasutuspiirangutega võimsuste pakkumisega. Reguleeriv asutus vastutab ülekandesüsteemi haldurite tingimusliku võimsuse tingimuste läbivaatamise ja heakskiitmise eest ning tagab, et ülekandesüsteemi haldurid kehtestavad kindla võimsuse piirangud ja kasutuspiirangud läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse alusel ning et nendega ei looda tarbetuid takistusi turule sisenemisele. Piiranguid ei kohaldata juhul, kui kindla võimsuse tagamisega seotud kulud kannab tootmisüksus.

Artikkel 21

Gaasi kvaliteedi piiriülene koordineerimine maagaasisüsteemis

1. Ülekandesüsteemi haldurid teevad koostööd, et vältida piiriüleste voogude piiranguid, mis tulenevad gaasi kvaliteedierinevustest liikmesriikide vahelistes ühenduspunktides. Sellise koostöö tegemisel võtavad ülekandesüsteemi haldurid arvesse maagaasi lõpptarbijate seadmete omadusi.

Käesolevat artiklit ei kohaldata vesinikusegude suhtes, kui maagaasisüsteemi segatud vesiniku sisaldus ületab 2 mahuprotsenti.

2. Liikmesriigid tagavad, et erinevaid tehnilisi spetsifikatsioone, sealhulgas gaasi kvaliteedinäitajaid, nagu hapnikusisaldus ja vesiniku segamine maagaasisüsteemi, ei kasutata piiriüleste maagaasivoogude piiramiseks. Lisaks tagavad liikmesriigid, et vesinikusegud maagaasisüsteemis vastavad tarbijate jaoks vastuvõetavatele tehnilistele kirjeldustele.
3. Kui asjaomased ülekandesüsteemi haldurid ei saa oma standardtoimingutes vältida piiriüleste voogude piiramist gaasi kvaliteedierinevuste tõttu, teavitavad nad sellest viivitamata asjaomaseid reguleerivaid asutusi. Teave sisaldab ülekandesüsteemi haldurite poolt juba võetud meetmete kirjeldust ja põhjendusi.
4. Asjaomased reguleerivad asutused lepivad kuue kuu jooksul pärast lõikes 3 osutatud teabe saamist ühiselt kokku piirangu tunnustamises.
5. Seoses piiriüleste voogude piirangutega, mis on tingitud vesiniku segamise erinevustest maagaasisüsteemis ja mida tunnustatakse vastavalt lõikele 4, aktsepteerivad ülekandesüsteemi haldurid vesinikusisaldusega maagaasivooge liikmesriikidevahelistes maagaasivõrgu ühenduspunktides vastavalt lõigetele 6–13 ja pärast nimetatud lõigetes sätestatud menetluse lõpuleviimist.

6. Kui asjaomased reguleerivad asutused lõike 4 kohaselt piirangut tunnustavad, nõuavad nad, et asjaomased ülekandesüsteemi haldurid teeksid 12 kuu jooksul alates kõnealuse lõike kohase piirangu tunnustamist järgmised järjestikused toimingud:
- a) teeksid koostööd ja töötaksid välja tehniliselt teostatavad alternatiivsed lahendused, millega ei muudetaks gaasi kvaliteedispetsifikatsioone ning mille seas võivad olla vookohustused ja maagaasi töötlemine, et kõrvaldada tunnustatud piirang, võttes arvesse selliste asjaomase ülekandesüsteemi halduri maagaasisüsteemiga otse ühendatud lõpptarbijate esitatud teavet, keda kõnealune protsess võib mõjutada;
 - b) teeksid ühiselt tehniliselt teostatavate alternatiivsete lahenduste kulude ja tulude analüüsi, et selgitada välja, milline neist on majanduslikult tõhus, ning leida kulude ja tulude jaotus mõjutatud osaliste kategooriate kaupa;
 - c) koostaksid prognoosi iga alternatiivse lahenduse rakendusaja kohta;
 - d) korraldaksid väljaselgitatud teostatavate lahenduste üle avaliku konsultatsiooni, eelkõige maagaasisüsteemiga ühendatud mõjutatud lõpptarbijatega, ning võtaksid selle tulemusi arvesse;
 - e) esitaksid asjaomastele reguleerivatele asutustele heakskiitmiseks ja iga asjakohase liikmesriigi muudele pädevatele asutustele teavitamiseks tunnustatud piirangu kõrvaldamise lahenduse ühissetepaneku, mis sisaldab selle rakendamise ajakava, võttes aluseks kulude ja tulude analüüsi ning avaliku konsultatsiooni tulemused.

7. Kui asjaomased ülekandesüsteemi haldurid ei jõua lõike 6 punkti e kohase ühisettepaneku esitamise suhtes kokkuleppele, teavitab iga ülekandesüsteemi haldur sellest viivitamata oma reguleerivat asutust.
8. Asjaomased reguleerivad asutused võtavad tunnustatud piirangu kõrvaldamiseks vastu ühise kooskõlastatud otsuse kuue kuu jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe kättesaamist kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10, võttes arvesse asjaomaste ülekandesüsteemi haldurite koostatud kulude ja tulude analüüsi ning käesoleva artikli lõike 6 punkti d kohase avaliku konsultatsiooni tulemusi.
9. Erandina käesoleva artikli lõikest 8 võivad asjaomased reguleerivad asutused maagaasisüsteemis vesiniku segamise erinevustest tingitud piiriüleste voogude piirangute puhul ühiselt teatada, et selliste piirangute kõrvaldamiseks ei pea võtma edasisi meetmeid. Ühine kooskõlastatud otsus tehakse kuue kuu jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 7 osutatud teabe kättesaamist kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10 ning selles võetakse arvesse kulude ja tulude analüüsi ning käesoleva artikli lõike 6 punkti d kohaselt korraldatud avaliku konsultatsiooni tulemusi. Asjaomased reguleerivad asutused vaatavad käesoleva lõike kohaselt tunnustatud piirangu jätkamise otsuse läbi iga nelja aasta järel.

10. Lõikes 8 osutatud asjaomaste reguleerivate asutuste ühine kooskõlastatud otsus käsitleb nende investeerimiskulude jaotust, mida iga ülekandesüsteemi haldur kannab kokkulepitud lahenduse rakendamisel, samuti nende arvestamist ülekandesüsteemi halduri lubatud tulu või sihttulu hulka, võttes arvesse lahenduse majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid kulusid ja kasu asjaomastes liikmesriikides ning selle mõju tariifidele.
11. ACER võib anda selliste lõikes 10 osutatud kulude jaotamise otsuste üksikasjade kohta soovitusi reguleerivatele asutustele.
12. Kui asjaomased reguleerivad asutused ei jõua käesoleva artikli lõikes 4 osutatud kokkuleppele, teeb piirangu kohta otsuse ACER kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10. Kui ACER tunnustab piirangut, nõuab ta, et asjaomased ülekandesüsteemi haldurid teeksid 12 kuu jooksul järjest käesoleva artikli lõikes 6 osutatud toimingud.
13. Kui asjaomased reguleerivad asutused ei suuda käesoleva artikli lõigetes 8 ja 10 osutatud ühist kooskõlastatud otsust vastu võtta, otsustab ACER kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10 tunnustatud piirangu kõrvaldamise lahenduse ja nende investeerimiskulude jaotuse, mida iga ülekandesüsteemi haldur kannab kokkulepitud lahenduse rakendamisel või sellest teatamisel, et käesoleva artikli lõike 9 kohaselt ei pea edasisi toiminguid tegema. ACER vaatab käesoleva lõike kohaselt tunnustatud piirangu jätkamise otsuse läbi iga nelja aasta järel.

14. Täiendavad üksikasjad, mis on vajalikud käesoleva artikli rakendamiseks, sealhulgas kulude ja tulude analüüsi käsitlevad üksikasjad, sätestatakse artikli 71 lõike 2 kohaselt kehtestatud võrgueeskirjas.

Artikkel 22

Tavade harmoneeritud standarditele vastavuse eeldus maagaasi puhul

Tavad, mis vastavad harmoneeritud standarditele või nende osadele, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, loetakse vastavaks nõuetele, mis on sätestatud artikli 71 lõike 2 esimese lõigu punkti a alusel vastu võetud rakendusaktides.

Artikkel 23

Biometaani käsitlevad ühtsed kirjeldused

1. Komisjonil võib vastu võtta rakendusakte, millega kehtestatakse ühtsed kirjeldused, et hõlbustada suurte biometaani koguste kulutõhusat lõimimist olemasolevasse maagaasisüsteemi, sealhulgas piiriülestes ühenduspunktides, või võib need kirjeldused sätestada võrgueeskirjas vastavalt artikli 71 lõike 2 esimese lõigu punktile a, kui:
 - a) kõnealused nõuded ei ole hõlmatud harmoneeritud standardite või nende osadega, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*;

- b) komisjon on esitanud määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 10 lõike 1 kohase taotluse, et mõni Euroopa standardiorganisatsioon või mitu Euroopa standardiorganisatsiooni koostaksid nende nõuete jaoks harmoneeritud standardi ning täidetud on vähemalt üks järgmistest tingimustest:
 - i) ükski Euroopa standardiorganisatsioon ei ole komisjoni taotlust vastu võtnud;
 - ii) komisjon täheldab taotletud harmoneeritud standardite vastuvõtmisel põhjendamatuid viivitusi;
 - iii) Euroopa standardiorganisatsioon on esitanud standardi, mis ei vasta täies ulatuses komisjoni taotlusele; või
- c) komisjon on kooskõlas määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 11 lõikes 5 osutatud menetlusega otsustanud säilitada piirangutega viited või kõrvaldada viited nendele harmoneeritud standarditele või nende osadele, mis kõnealuseid nõudeid hõlmavad.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 81 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Lõikes 1 osutatud ühtsete kirjelduste kindlaksmääramist käsitleva rakendusakti eelnõu ettevalmistamise varases etapis kogub komisjon arvamusi asjaomastelt organitelt või eksperdirühmadelt, mis on loodud asjakohase liidu valdkondliku õiguse kohaselt, ning konsulteerib igakülselt kõikide asjaomaste sidusrühmadega. Kõnealuse konsulteerimise alusel valmistab komisjon ette rakendusakti eelnõu.

3. Ühtsetele kirjeldustele või nende osadele vastavad tavad loetakse vastavaks artikli 71 lõike 2 esimese lõigu punkti a alusel vastu võetud rakendusaktides sätestatud nõuetele sel määral, kuivõrd need nõuded on hõlmatud selliste ühtsete kirjelduste või nende osadega.
4. Kui Euroopa standardiorganisatsioon võtab harmoneeritud standardi vastu ja esitab selle komisjonile, et avaldada selle viide *Euroopa Liidu Teatajas*, annab komisjon harmoneeritud standardile kooskõlas määrusega (EL) nr 1025/2012 hinnangu. Kui harmoneeritud standardi viide avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*, tunnistab komisjon kehtetuks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusaktid või nende osad, mis hõlmavad samu nõudeid, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 1.
5. Käesoleva artikli kohaste ühtsete kirjelduste sätestamisel võtab komisjon täiel määral arvesse ohutusnõudeid, mis on vajalikud maagaasisüsteemi ohutuks käitamiseks, eelkõige maagaasihoidlate ohutuks käitamiseks kogu liidus.

Artikkel 24

Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik

Kõik ülekandesüsteemi haldurid teevad ENTSGi kaudu liidu tasandil koostööd, et edendada maagaasi siseturu väljakujundamist ja tõrgeteta toimimist ning piiriülest kaubandust ning tagada maagaasi ülekandevõrgu optimaalne juhtimine, kooskõlastatud haldus ja hea tehniline areng.

Artikkel 25
ENTSOGi toimimine

1. ENSOG avaldab ja esitab komisjonile ja ACERile omal algatusel või komisjoni või ACERi põhjendatud taotluse korral ENSOGi põhikirja, liikmete loetelu või töökorra muudatuste kavandid, sealhulgas teiste sidusrühmadega konsulteerimise korra muudatuste kavandid.
2. Nelja kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud dokumentide kättesaamist esitab ACER pärast kõiki sidusrühmi, eelkõige süsteemi kasutajaid, sealhulgas tarbijaid, esindavate organisatsioonidega ametlikku konsulteerimist komisjonile arvamuse ENSOGi põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandite kohta.
3. Komisjon esitab arvamuse ENSOGi põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandite kohta, võttes arvesse lõikes 2 osutatud ACERi arvamust, kolme kuu jooksul pärast kõnealuse arvamuse saamise kuupäeva.
4. ENSOG võtab kolme kuu jooksul pärast komisjonilt positiivse arvamuse saamist vastu ENSOGi muudetud põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra ning avaldab need.

Artikkel 26
ENTSOGi ülesanded

1. ENTSOG töötab võrgueeskirju välja artikli 71 lõigetes 1 ja 2 osutatud valdkondades pärast komisjonilt taotluse saamist vastavalt artikli 71 lõikele 9.

Artikli 71 lõike 2 esimese lõigu punktis d osutatud võrgueeskiri töötatakse välja koos ENNOHiga.

2. ENTSOG võib töötada võrgueeskirju välja artikli 71 lõigetes 1 ja 2 osutatud valdkondades, et saavutada artiklis 24 sätestatud eesmärgid, ka siis, kui kõnealused võrgueeskirjad ei ole seotud komisjoni poolt ENSOGele saadetud taotluses hõlmatud valdkondadega.

Kõnealused võrgueeskirjad esitatakse arvamuse saamiseks ACERile. ENTSOG võtab nimetatud arvamust igakülgsest arvesse.

3. ENTSOG võtab vastu:

- a) võrguhalduse ühised vahendid, et tagada kooskõlastatud võrguhaldus nii tava- kui hädaolukorras, sealhulgas ühine juhtumite liigitusskaala, ja teadusuuringute kavad;
- b) iga kahe aasta järel artiklis 32 osutatud kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (edaspidi „kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava“), sealhulgas Euroopa piisava varustamise prognoosi;
- c) soovitusel, mis on seotud liidu ja kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite vahelise tehnilise koostöö koordineerimisega;

- d) soovitud ülekandesüsteemi halduritele nende tehnilise koostöö kohta jaotussüsteemi haldurite ja vesinikuvõrgu halduritega;
- e) iga-aastase tööprogrammi;
- f) aastaaruande;
- g) iga-aastase suvise ja talvise tarnimise prognoosi;
- h) hiljemalt 1. jaanuariks 2025 ja seejärel iga kahe aasta järel gaasi kvaliteedi seire aruande, mis hõlmab gaasi kvaliteedinäitajate arengut, maagaasisüsteemi segatud vesiniku sisalduse ja koguse muutusi, gaasi kvaliteedinäitajate ja maagaasisüsteemi segatud vesiniku koguse eeldatava muutumise prognoosi, vesinikuga segamise mõju piiriülestele voogudele ning teavet gaasi kvaliteedispetsifikatsioonide või segatud gaasi sisaldusele esitavate nõuete erinevusega seotud juhtumite ja nende lahendamise viisi kohta, pidades silmas eri lõppkasutusrakenduste kvaliteedinõuete täitmist;
- i) aastaaruande, mis sisaldab maagaasivõrku juhitud, taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi kogust.

Esimese lõigu punktis h osutatud gaasi kvaliteedi seire aruanne hõlmab asjakohasel määral ka kõnealuses punktis loetletud valdkondade arengut jaotusvõrkudes, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943³⁹ artikli 52 lõike 1 kohaselt moodustatud Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksuse (edaspidi „ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“) esitatud teabest.

4. Lõike 3 punktis b osutatud Euroopa piisava varustamise prognoos hõlmab seda, kui piisav on maagaasisüsteem üldiselt gaasi tarnimiseks ning kui suur on praegune ja kavandatav nõudlus maagaasi järele järgneva viie aasta jooksul ning samuti viie kuni kümne aasta jooksul alates kõnealuse prognoosi kuupäevast. Euroopa piisava varustamise prognoos tugineb riikide tarneprognoosidele, mille koostavad ülekandesüsteemi haldurid. Euroopa piisava varustamise prognoosis nähakse eraldi ette kestliku biometaaniga aastase tootmise edusammude seire.

Kui nii Euroopa piisava varustamise prognoosist kui ka lõplikest ajakohastatud lõimitud riiklikest energia- ja kliimakavadest nähtub, et aastane tootmine ei edene piisavalt või et maagaasi tarbimine ei vähene olemasolevat potentsiaali silmas pidades piisavalt, võib komisjon anda määruse (EL) 2018/1999 artikli 34 kohaselt liikmesriikidele soovitusi, kui see on vajalik energialiidu eesmärkide saavutamiseks.

Kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava sisaldab lõimitud võrgu mudelit, sealhulgas vesinikuvõrke, võimalikke stsenaariume, Euroopa piisava varustamise prognoosi ning süsteemi paindlikkuse hinnangut. Kõnealuse kavaga edendatakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja energiasüsteemi lõimimist.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (ELT L 158, 14.6.2019, lk 54).

5. Lõike 3 punktis e osutatud iga-aastane tööprogramm sisaldab koostatavate võrgueeskirjade loetelu ja kirjeldust, võrgu toimimise koordineerimise kava ning kõnealuse aasta jooksul elluviidava teadus- ja arendustegevuse loetelu ning soovituslikku ajakava.
6. Võrgueeskirjad töötatakse välja piiriülestest võrgu- ja turu lõimimise küsimuste jaoks ning nende kohaldamine ei piira liikmesriikide õigust kehtestada riigisiseseid võrgueeskirju, mis ei mõjuta piiriülest kaubandust.
7. ENTSG jälgib ning analüüsib võrgueeskirjade ja komisjoni poolt artikli 71 lõike 13 või artikli 74 kohaselt vastuvõetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude lõimimist. ENTSG annab oma järeldustest aru ACERile ning esitab analüüsi tulemused käesoleva artikli lõike 3 punktis f osutatud aastaaruandes.
8. ENTSG teeb kättesaadavaks kogu teabe, mida ACER vajab oma ülesannete täitmiseks vastavalt artikli 27 lõikele 1.

9. ACER vaatab riiklikud võrgu kümneaastased arengukavad läbi, et hinnata nende kokkusobivust kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukavaga. Kui ACER tuvastab ebakõlasid riikliku võrgu kümneaastase arengukava ja kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukava vahel, soovib ta asjakohasel juhul muuta riiklikku võrgu kümneaastast arengukava või kogu liitu hõlmavat maagaasivõrgu arengukava. Kui riiklik võrgu kümneaastane arengukava töötatakse välja vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklile 55, soovib ACER asjaomasel reguleerival asutusel muuta riiklikku võrgu kümneaastast arengukava kooskõlas kõnealuse direktiivi artikli 55 lõikega 5 ja teavitada sellest komisjoni.
10. Komisoni taotlusel annab ENTSOG komisjonile oma arvamuse artiklis 74 sätestatud suuniste vastuvõtmise kohta.
11. ENTSOG teeb koostööd Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (ENTSO-E) ja ENNOHiga.

Artikkel 27

ACERi järelevalve ENTSOGi üle

1. ACER jälgib artikli 26 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud ENTSOGi ülesannete täitmist ning annab oma järeldustest aru komisjonile.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

ACER jälgib, kuidas ENTSOG rakendab artikli 26 lõike 2 kohaselt välja töötatud võrgueeskirju ja artikli 71 lõigete 1–12 kohaselt välja töötatud, kuid komisjoni poolt artikli 71 lõike 13 kohaselt vastu võtmata võrgueeskirju. Kui ENTSOG ei ole selliseid võrgueeskirju rakendanud, nõuab ACER ENTSOGil põhjendatud selgitust, miks ta ei ole seda teinud. ACER teavitab nimetatud selgitusest komisjoni ning esitab selle kohta oma arvamuse.

ACER jälgib ning analüüsib võrgueeskirjade ja komisjoni poolt artiklite 70, 71, 73 ja 74 kohaselt vastuvõetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude ja energiasüsteemi lõimimist ning saavutada mittediskrimineerimine, tõhus konkurents ja turu tõrgeteta toimimine, ning esitab selle kohta komisjonile aruande.

2. ENTSOG esitab ACERile arvamuse saamiseks kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukava kavandi, iga-aastase tööprogrammi kavandi, sealhulgas konsulteerimist käsitleva teabe ja teised artikli 26 lõikes 3 osutatud dokumendid.

Kahe kuu jooksul pärast arvamuse saamise kuupäeva esitab ACER komisjonile ja ENTSOGi põhjendatud arvamuse koos soovitustega, kui amet leiab, et ENTSOGi esitatud iga-aastase tööprogrammi kavand või kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava kavand ei soodusta mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõrgeteta toimimist või ei võimalda kolmandatele isikutele piisavat piiriülese ühenduse taset. ENTSOG võtab ACERi arvamust ja soovitusi igakülgsest arvesse.

Artikkel 28

Reguleerivad asutused

Käesolevast määrusest tulenevate ülesannete ja volituste täitmisel tagavad reguleerivad asutused vastavuse käesolevale määrusele, võrgueeskirjadele ja artiklite 70–74 kohaselt vastu võetud suunistele.

Asjakohasel juhul teevad nad omavahel, komisjoni ja ACERiga koostööd vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ V peatükile.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 29

ENTSOGi korraldatavad konsultatsioonid

1. ENSOG algatab artikli 26 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud võrgueeskirjade, kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukava kavandi ning iga-aastase tööprogrammi koostamisel ulatusliku avaliku konsultatsiooni, tehes seda aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil artikli 25 lõikes 1 sätestatud korras kõikide asjakohaste turuosalistega, eelkõige kõiki sidusrühmi esindavate organisatsioonidega. Konsulterimisse on kaasatud reguleerivad asutused ja muud riiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, võrgu kasutajad, sealhulgas tarbijad, jaotusvõrguettevõtjad, sealhulgas asjaomased tööstusharu liidud, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. ENSOG avaldab võrgueeskirjade, kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukava ja iga-aastase tööprogrammi kavandid sidusrühmadele märkuste esitamiseks ning annab neile piisavalt aega konsultatsioonis tulemuslikult osaleda. Kõnealuse konsultatsiooni eesmärk on teha otsustamisprotsessi käigus kindlaks asjaomaste sidusrühmade seisukohad ja ettepanekud.
2. Kõik lõikes 1 osutatud konsultatsioonidega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.
3. Enne artikli 26 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud iga-aastase tööprogrammi ning võrgueeskirjade vastuvõtmist teeb ENSOG teatavaks, milliseid märkusi konsulterimise käigus esitati ning mil viisil on neid märkusi arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 30
ENTSOGi kulud

Käesoleva määruse artiklites 24, 25, 26, 70 ja 71 ning määruse (EL) 2022/869 artiklis 11 osutatud ENSOGi tegevusega seotud kulud kannavad ülekandesüsteemi haldurid ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud tingimusel, et need on mõistlikud ja asjakohased.

Artikkel 31
Ülekandesüsteemi haldurite piirkondlik koostöö

1. Ülekandesüsteemi haldurid teevad piirkondlikku koostööd ENSOGi raames, et aidata kaasa artikli 26 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud ülesannete täitmisele.
2. Ülekandesüsteemi haldurid parandavad töökorraldust, et tagada võrgu optimaalne haldamine, ning edendavad energiabörside arengut ja piiriülese võimsuse koordineeritud jaotamist mittediskrimineerivate turupõhiste vahendite abil, pöörates asjakohaselt tähelepanu lühiajaliste jaotamiste ilmutamata oksjonite ning tasakaalustusmehhanismide lõimimise konkreetsetele eelistele.
3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte, et käesolevat määrust täiendada, kehtestades iga piirkondliku koostööstruktuuriga hõlmatud geograafilise piirkonna määratluse, võttes arvesse olemasolevaid piirkondlikke koostööstruktuure. Igal liikmesriigil võimaldatakse edendada koostööd rohkem kui ühes geograafilises piirkonnas.

Esimeses lõigus osutatud delegeeritud õigusaktide koostamise eesmärgil konsulteerib komisjon ACERi ja ENTSOGiga.

Artikkel 32

Kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava

ENTSOG võtab iga kahe aasta järel vastu kogu liitu hõlmava maagaasivõrgu arengukava ning avaldab selle. Kogu liitu hõlmav maagaasivõrgu arengukava sisaldab lõimitud võrgu mudelit, võimalikke stsenaariume, Euroopa piisava varustamise prognoosi ning süsteemi vastupanuvõime hinnangut, sealhulgas kasutuselt kõrvaldatava taristu kohta.

Kogu liitu hõlmavas maagaasivõrgu arengukavas:

- a) tuginetakse eelkõige liikmesriikide investeerimiskavadele ja määruse (EL) 2022/869 IV peatükile;
- b) tuginetakse piiriüleste ühenduste asjus eelkõige ka võrgu eri kasutajate mõistlikele vajadustele ning sellesse lõimitakse investorite pikaajalised kohustused, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 55 lõikes 7, ja
- c) määratakse kindlaks investeerimislüngad, eelkõige seoses piiriülese võimsusega.

Seoses teise lõigu punktiga c võib kogu liitu hõlmavale maagaasivõrgu arengukavale lisada ülevaate võrgu piiriülese võimsuse suurendamise tõketest, mis tulenevad eri heakskiitmismenetlustest või -tavadest.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 33

Läbipaistvusnõuded ülekandesüsteemi halduritele

1. Ülekandesüsteemi haldurid avalikustavad üksikasjaliku teabe nende poolt pakutavate võimsuste ning teenuste ja asjaomaste tingimuste kohta koos tehniliste andmetega, et võrgu kasutajatele oleks võimaldatud tõhus juurdepääs võrgule.
2. Läbipaistvate, objektiivsete ja mittediskrimineerivate tariifide tagamiseks ning maagaasivõrgu tõhusa kasutamise hõlbustamiseks avaldavad ülekandesüsteemi haldurid või asjaomased reguleerivad asutused mõistlikul ja piisaval hulgal üksikasjalikku teavet tariifide tuletamise, arvutamise metoodika ja struktuuri kohta.
3. Iga ülekandesüsteemi haldur avalikustab korrapäraselt ja jooksvalt ning kasutajasõbralikul standardsel viisil pakutavate teenuste kohta arvandmed tehniliste, lepinguliste ja olemasolevate võimsuste kohta kõigi asjaomaste punktide, sealhulgas sisse- ja väljavoolupunktide suhtes vastavalt I lisa sätestatud suunistele.
4. Pädevad asutused kiidavad pärast võrgu kasutajatega konsulteerimist heaks ülekandesüsteemi asjaomased punktid, mida käsitlev teave tuleb avalikustada.
5. Ülekandesüsteemi haldurid avalikustavad käesoleva määrusega nõutava teabe alati sisukal, koguseliselt selgel, kergesti kättesaadaval ning mittediskrimineerival viisil.

6. Ülekandesüsteemi haldurid avalikustavad pakkumise ja nõudluse eel- ja järelteabe, mis põhineb registreerimistel ja jaotamistel, prognoosidel ja tegelikult süsteemi sisse ja sealt välja liikunud voogudel. Reguleeriv asutus tagab, et kogu selline teave avalikustatakse. Avalikustatava teabe üksikasjalikkus vastab ülekandesüsteemi halduri käsutuses olevale teabele.

Ülekandesüsteemi haldurid avalikustavad süsteemi tasakaalustamiseks võetud meetmed ning sellega kaasnevad kulud ja tulud.

Asjaomased turuosalised esitavad ülekandesüsteemi halduritele käesolevas artiklis osutatud andmed.

7. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad määruse (EL) 2015/703 artiklite 16 ja 17 kohaselt üksikasjalikud andmed oma võrkudes transporditava maagaasi kvaliteedi kohta, mis võib võrgu kasutajaid mõjutada.

Artikkel 34

Maagaasihoidlate, vesinikuhoiulate, maagaasi veeldusjaamade ning vesinikuterminalide läbipaistvusnõuded

1. Maagaasi veeldusjaamade, maagaasihoidlate, vesinikuterminali ja vesinikuhoiula haldurid avalikustavad üksikasjaliku teabe kõigi nende pakutavate teenuste ja vastavate kohaldatavate tingimuste kohta koos tehniliste andmetega, et maagaasi veeldusjaamade, maagaasihoidlate, vesinikuhoiulate ja vesinikuterminalide kasutajatele oleks võimaldatud tõhus juurdepääs maagaasi veeldusjaamadele, maagaasihoidlatele, vesinikuhoiulatele ja vesinikuterminalidele. Reguleerivad asutused võivad nõuda, et kõnealused haldurid avalikustaksid süsteemi kasutajatele vajaliku lisateabe.
2. Maagaasi veeldusjaamade haldurid näevad osutatavate teenuste tariifide arvutamiseks ette kasutajasõbralikud vahendid.
3. Maagaasi veeldusjaamade, maagaasihoidlate, vesinikuterminali ja vesinikuhoiula haldurid avalikustavad osutatud teenuste puhul arvandmed lepingutega kaetud ja vaba hoiustamisvõimsuse ja maagaasi veeldusjaama, maagaasihoidla, vesinikuhoiula ja vesinikuterminali võimsuse kohta, tehes seda korrapäraselt ja jooksvalt ning kasutajasõbralikul standardsel viisil.
4. Maagaasi veeldusjaamade, maagaasihoidlate, vesinikuterminali ja vesinikuhoiula haldurid avalikustavad käesoleva määrusega nõutava teabe sisukal, koguseliselt selgel, kergesti kättesaadaval ja mittediskrimineerival viisil.

5. Maagaasi veeldusjaamade, – maagaasihoidlate, vesinikuterminali ja vesinikuholdla haldurid avalikustavad igas maagaasi veeldusjaamas, maagaasihoidlas, vesinikuholdlas ja vesinikuterminalis, või kui süsteemi kasutajatele pakutakse juurdepääsu gaasihoidlate grupi kaudu, siis sellises grupis oleva maagaasi või vesiniku hulga, sissetulevad ja väljaminevad vood ning maagaasi veeldusjaama, maagaasihoidla, vesinikuholdla ja vesinikuterminali võimsuse, kaasa arvatud nende hoidlate ja veeldusjaamade puhul, millele kolmandatel isikutel juurdepääs puudub. Kõnealune teave saadetakse ka ülekandesüsteemi haldurile või vesinikuholdlate ja vesinikuterminalide puhul vesinikuvõrgu haldurile, kes avalikustab selle kokkuvõtlikult iga süsteemi või alamsüsteemi kohta, mis on määratletud vastavate punktidega. Kõnealust teavet ajakohastatakse vähemalt kord päevas.

Kui maagaasihoidla või vesinikuholdla kasutaja on ainus maagaasihoidla või vesinikuholdla kasutaja, võib maagaasihoidla või vesinikuholdla kasutaja esitada reguleerivale asutusele põhjendatud taotluse, et esimeses lõigus osutatud andmeid käsitataks konfidentsiaalsena. Kui reguleeriv asutus otsustab, et selline taotlus on põhjendatud, võttes eelkõige arvesse vajadust saavutada tasakaal selliste ärisaladuste õigustatud kaitse, mille avalikustamine mõjutaks negatiivselt hoidla kasutaja üldist äristrateegiat, ning konkurentsivõimelise maagaasi ja vesiniku siseturu loomise eesmärgi vahel, võib ta lubada maagaasihoidlate halduril või vesinikuholdla halduril esimeses lõigus osutatud andmeid kuni ühe aasta jooksul mitte avalikustada.

Teise lõigu kohaldamine ei piira esimeses lõigus osutatud kohustust, välja arvatud siis, kui koondandmed on identsed üksikute maagaasihoidlate või vesinikuhoidlate andmetega, mis reguleeriv asutus on tunnistanud avalikustamisele mittekuuluvateks.

6. Läbipaistvate, objektiivsete ja mittediskrimineerivate tariifide tagamiseks ning taristu tõhusa kasutamise hõlbustamiseks avalikustavad maagaasi veeldusjaamade, maagaasihoidlate, vesinikuterminali ja vesinikuhoidla haldurid või asjaomased reguleerivad asutused piisavalt üksikasjaliku teabe kolmandatele isikutele eeskirjade alusel kättesaadavaks tehtava taristu tariifide päritolu, metoodika ja struktuuri kohta. Maagaasi veeldusjaamad, millele on tehtud erand vastavalt käesoleva määruse artiklile 78, direktiivi 2003/55/EÜ artiklile 22 ja direktiivi 2009/73/EÜ artiklile 36, ning maagaasihoidlate haldurid, kelle suhtes kohaldatakse kolmandate isikute juurdepääsu läbiräägitud korda, avaldavad taristu tariifid, et tagada piisav läbipaistvus.

Kõik maagaasi veeldusjaamade ja maagaasihoidlate haldurid avaldavad käesoleva artikli kohaselt nõutud teabe pidevalt läbipaistval ja kasutajasõbralikul viisil ühtsel Euroopa platvormil, mida kõnealused haldurid haldavad.

Artikkel 35

Süsteemihaldurite andmete säilitamine

Ülekandesüsteemi haldurid, maagaasihoidlate haldurid ja maagaasi veeldusjaamade haldurid hoiavad riiklike asutuste, sealhulgas reguleerivate asutuste, riiklike konkurentsiasutuste ja komisjoni jaoks viie aasta jooksul kättesaadavana kõiki artiklites 33 ja 34 ning I lisa 3. jaos osutatud andmeid.

4. JAGU

JAOTUSSÜSTEEMI HALDAMINE

Artikkel 36

Jaotussüsteemi suunatava taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi kindel võimsus

1. Jaotussüsteemi haldurid tagavad nende võrku ühendatud, taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmisüksustele juurdepääsuks kindla võimsuse. Selleks töötavad jaotussüsteemi haldurid omavahel ja koostöös ülekandesüsteemi halduritega välja menetlused ja korra, kavandades sealhulgas investeeringud, et tagada vastassuunavoog jaotusvõrgust ülekandevõrku. Maagaasi ülekandevõrku tehtavad suuremahulised investeeringud, mis tulenevad vajadusest lisavõimsuste järele jaotusvõrgus, kajastatakse võrgu kümneaastases arengukavas vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 55 lõike 2 punktile a.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

2. Lõige 1 ei piira jaotussüsteemi haldurite võimalust välja töötada alternatiive vastassuunavoo investeeringutele, näiteks arukaid võrgulahendusi või ühendusi teiste võrgu halduritega. Selleks et tagada taristu ohutus ja majanduslik tõhusus, võib kindla võimsusega juurdepääs piirduda kasutuspiirangutega võimsuste pakkumisega. Reguleeriv asutus tagab, et jaotussüsteemi haldurid kehtestavad kindla võimsuse piirangud ja kasutuspiirangud läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse alusel ning et nendega ei looda turule sisenemisele tarbetuid takistusi. Piiranguid ei kohaldata juhul, kui kindla võimsuse tagamisega seotud kulud kannab tootmisüksus.

Artikkel 37

Jaotussüsteemi haldurite ja ülekandesüsteemi haldurite koostöö

Jaotussüsteemi haldurid teevad koostööd teiste jaotussüsteemi haldurite ja ülekandesüsteemi halduritega, et kooskõlastada hooldustöid, süsteemi arendamist, uusi ühendusi, kasutuselt kõrvaldamist ja süsteemi käitamist, eesmärgiga tagada süsteemi terviklikkus, võimalikult suur võimsus ja küttegaasi võimalikult vähene kasutamine.

Artikkel 38

Läbipaistvusnõuded jaotussüsteemi halduritele

Kui jaotussüsteemi haldurid vastutavad oma võrkude gaasi kvaliteedi juhtimise eest, avaldavad nad määruse (EL) 2015/703 artiklite 16 ja 17 kohaselt üksikasjalikud andmed nende võrkudes transporditava maagaasi kvaliteedi kohta, mis võib võrgu kasutajaid mõjutada.

Artikkel 39

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus

Maagaasisüsteemi käitavad jaotussüsteemi haldurid teevad ja vesinikuvõrku käitavad vesiniku jaotusvõrgu haldurid võivad teha liidu tasandil koostööd ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse vahendusel, et edendada maagaasi siseturu väljakujundamist ja tõrgeteta toimimist, teha koostööd vesinikuturu arendamisel ning edendada jaotus- ja ülekandevõrkude optimaalset juhtimist ja kooskõlastatud haldust.

Registreeritud liikmed võivad osaleda ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuses kas otse või neid võib esindada liikmesriigi määratud või liidu tasandi ühendus.

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevusega seotud kulud kannavad jaotussüsteemi haldurid ja vesiniku jaotusvõrgu haldurid, kes on üksuse registreeritud liikmed, ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud tingimusel, et need on mõistlikud ja proportsionaalsed, ning kui nad kulusid ei kinnita, siis põhjendavad seda.

Artikkel 40

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse peamiste reeglite ja menetluste muutmine

1. Määruse (EL) 2019/943 artikli 54 kohaseid ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse peamisi reegleid ja menetlusi kohaldatakse ka maagaasisüsteemi käitavate jaotussüsteemi haldurite ja vesiniku jaotusvõrgu haldurite suhtes.

2. Määruse (EL) 2019/943 artikli 54 lõike 2 punktis f osutatud strateegilisse nõuanderühma kuuluvad ka maagaasivõrku käitavaid Euroopa jaotussüsteemi haldureid või Euroopa vesiniku jaotusvõrgu haldureid esindavate ühenduste esindajad.
3. Hiljemalt ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitab ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus komisjonile ja ACERile oma põhikirja ajakohastatud kavandi, sealhulgas käitumisjuhendi, registreeritud liikmete loetelu, töökorra ajakohastatud kavandi, sealhulgas ENTSO-E, ENTSGi ja muude sidusrühmadega konsulteerimise korra ning finantsreeglite ajakohastatud kavandi.

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse töökorra ajakohastatud kavandiga tagatakse kõigi osalevate jaotusvõrguettevõtjate, sealhulgas maagaasisüsteeme omavate või käitavate jaotussüsteemi haldurite ja vesiniku jaotusvõrgu haldurite õiglane ja tasakaalustatud esindatus.
4. Nelja kuu jooksul alates lõike 3 kohaselt esitatud dokumentide kättesaamisest esitab ACER komisjonile oma arvamuse, olles eelnevalt konsulteerinud kõikide sidusrühmadega, eelkõige jaotusvõrgu kasutajaid, sealhulgas tarbijaid esindavate organisatsioonidega.
5. Kolme kuu jooksul alates ACERi arvamuse saamisest esitab komisjon arvamuse lõike 3 kohaselt esitatud dokumentide kohta, võttes arvesse lõikes 4 osutatud ACERi arvamust.
6. Kolme kuu jooksul alates komisjonilt positiivse arvamuse saamisest võtavad jaotussüsteemi haldurid vastu ja avaldavad ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ajakohastatud põhikirja, töökorra ja finantsreeglid.

7. Lõikes 3 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ACERile nende muutmise korral või kui komisjon või ACER esitab selleks põhjendatud taotluse. Komisjon ja ACER võivad esitada arvamuse vastavalt lõigetes 3, 4 ja 5 sätestatud korrale.

Artikkel 41

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse lisatülesanded

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus täidab määruse (EL) 2019/943 artikli 55 lõike 1 punktides a–e loetletud ülesandeid ja viib ellu kõnealuse määruse artikli 55 lõike 2 punktides c, d ja e loetletud tegevusi ka maagaasi jaotussüsteemide või vesiniku jaotusvõrkude puhul.
2. Lisaks määruse (EL) 2019/943 artikli 55 lõikes 1 loetletud ülesannetele osaleb ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus selliste võrgueeskirjade väljatöötamises, mis on olulised jaotusvõrkude käitamiseks ja kavandamiseks ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamiseks vastavalt käesolevale määrusele, ning aitab vähendada maagaasisüsteemist pärit metaani kontrollimatut heidet.

Käesoleva määruse artikli 71 kohases uute võrgueeskirjade väljatöötamises osalemisel järgib ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus määruse (EL) 2019/943 artiklis 56 sätestatud konsulteerimisnõudeid.

3. Lisaks määruse (EL) 2019/943 artikli 55 lõikes 2 loetletud tegevustele on ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusel järgmised ülesanded:
- a) teha koostööd ENTSGi ja ENNOHiga selliste käesoleva määruse kohaselt vastu võetud võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise järelevalve alal, mis on seotud maagaasi ja vesiniku jaotusvõrkude käitamisega ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude ning vesiniku ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega;
 - b) teha koostööd ENTSGi ja ENNOHiga ning võtta vastu ülekande- ja jaotussüsteemide ning vesiniku ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega ja kavandamisega parimad tavad, sealhulgas sellistes küsimustes nagu haldurite vaheline andmevahetus ning hajaenergia ressursside koordineerimine;
 - c) selgitada välja direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 23 lõike 1b ja direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 25 kohaste hindamiste tulemuste rakendamise ning elektri jaotusvõrguettevõtjate, maagaasi jaotusvõrgu haldurite, vesiniku jaotusvõrgu haldurite ning kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide käitajate vahelise koostöö, sh direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 24 lõike 8 kohase hindamise parimad tavad, kaasa arvatud soovitusel elektrolüüsiseadmete sobivaks paigaldamiseks, et tagada heitsoojuse kasutamine kaugküttevõrgus.

4. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus annab ENTSGile sisendi, et viimane saaks täita gaasi kvaliteediga seotud aruandluskohustust jaotussüsteemide puhul, kus jaotussüsteemi haldurid vastutavad gaasi kvaliteedi juhtimise eest, nagu on osutatud artikli 26 lõikes 3.
5. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus annab ENNOHile sisendi käesoleva määruse artikli 59 lõike 1 punkti j kohaselt vastu võetava vesiniku kvaliteedi seire aruande seoses vesiniku jaotusvõrkudega, kus vesiniku jaotusvõrgu haldurid vastutavad vesiniku kvaliteedi juhtimise eest vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklile 50.

5. JAGU

MAAGAASI NÕUDLUSE KOONDAMINE JA ÜHISOSTUD NING VESINIKUTURU ARENDAMISE TOETUSMEHCHANISM

Artikkel 42

Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism

Komisjon kehtestab artiklite 43–49 kohase vabatahtliku maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 43

Leping teenuseosutajaga

1. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklist 176 võib komisjon sõlmida vajalike teenuste hankimiseks määruse (EL, Euratom) 2018/1046 kohaselt asjakohaste hankemenetluste teel lepingu liidus asutatud üksuse või üksustega, et täita käesoleva määruse artiklis 42 sätestatud eesmärgi.
2. Kui komisjon valib teenuseosutaja, teeb ta seda kriteeriumide alusel, mis kaitsevad siseturu terviklikkust, tagavad konkurentsi ja varustuskindluse ning on kooskõlas artikliga 44. Teenuseosutaja suhtes kohaldatavad nõuded täpsustab komisjon asjakohastes hanketingimustes.

Artikkel 44

Teenuseosutaja valimise kriteeriumid

1. Komisjon valib teenuseosutaja üksuste hulgast, kes vastavad järgmistele kõlblikkuskriteeriumidele:
 - a) teenuseosutaja on asutatud ja tema tegevuskoht on liikmesriigi territooriumil;

- b) teenuseosutaja ja tema alltöövõtjad ei või olla isikud,
 - i) kelle suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, mis hõlmavad rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemise või ülekandmise või nende otsese või kaudse rahastamise või neile rahalise abi andmise keeldu või varade külmutamist; või
 - ii) kes kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid.

2. Ilma et see piiraks muude hoolsuskohustuse nõuete täitmist, kehtestatakse komisjoni ja teenuseosutajate vahelised lepingulised kohustused tagamaks, et teenuseosutaja ei tee artikli 45 kohaseid ülesandeid täites rahalisi vahendeid ega majandusressursse otseselt ega kaudselt kättesaadavaks sellistele füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nende heaks,

- a) kelle suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, mis hõlmavad rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemise või ülekandmise või nende otsese või kaudse rahastamise või neile rahalise abi andmise keeldu või varade külmutamist; või
- b) kes kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid.

3. Teenuseosutaja ei või olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, välja arvatud direktiivi (EL) 2024/...⁺ IX peatüki kohaselt eraldatud üksus.

Artikkel 45

Teenuseosutaja ülesanded

1. Teenuseosutaja korraldab maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostudega seotud ülesandeid. Teenuseosutaja võib eelkõige, kuid mitte ainult, rakendada järgmist:
- a) maagaasiettevõtjate ja maagaasi tarbivate ettevõtjate nõudluse hindamine ja koondamine;
 - b) maagaasitarnijatelt või -tootjatelt pakkumiste kogumine, et viia sellised pakkumised vastavusse koondnõudlusega;
 - c) tarnepakkumiste jaotamine nõudluse koondamises osalejatele, võttes arvesse proportsionaalset jaotust väiksemate ja suuremate osalejate vahel sõltuvalt esitatud nõudluse mahust;
 - d) kõigi seotud abiteenuste, sealhulgas maagaasi ostulepingute sõlmimist hõlbustavate teenuste osutamine.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 46

Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalemine

1. Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis võivad mittediskrimineerivalt osaleda liidus asutatud maagaasiettevõtjad ja maagaasi tarbivad ettevõtjad. Sellised ettevõtjad ei saa osaleda tarnijate, tootjate ja ostjatena, kui
 - a) nende suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, mis hõlmavad rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemise või ülekandmise või nende otsese või kaudse rahastamise või neile rahalise abi andmise keeldu või varade külmutamist; või
 - b) nad kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid.
2. Kehtestatakse lepingulised kohustused tagamaks, et rahalisi vahendeid või majandusressursse ei tehta otseselt ega kaudselt kättesaadavaks füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele ega nende heaks,
 - a) kelle suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, mis hõlmavad rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemise või ülekandmise või nende otsese või kaudse rahastamise või neile rahalise abi andmise keeldu või varade külmutamist; või
 - b) kes kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid.

3. Energiaühenduse osalisriikides asutatud maagaasiettevõtjad ja maagaasi tarbivad ettevõtjad võivad osaleda maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis, tingimusel et on kehtestatud vajalikud meetmed või kord, mis võimaldavad neil osaleda käesoleva jao kohases maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis.
4. Nõudluse koondamises osalevad maagaasiettevõtjad ja maagaasi tarbivad ettevõtjad võivad koordineerida läbipaistval viisil ostulepingu tingimuste elemente või kasutada tarnijatega paremate tingimuste saavutamiseks ühisostulepinguid, tingimusel et nad järgivad liidu õigust, sealhulgas liidu konkurentsioigust, eelkõige ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102.
5. Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalejad esitavad komisjonile või asjakohasel juhul asjaomasele teenuseosutajale aruande sõlmitud lepingute järgmiste elementide kohta:
 - a) maht;
 - b) lepingupooled;
 - c) kestus.
6. Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalejad võivad teavitada komisjoni või asjakohasel juhul asjaomast teenuseosutajat, kui sobitamise ja hankemenetluse tulemusel tarnelepingut ei sõlmitud.

7. Lõigete 5 ja 6 kohaselt esitatud teabe saaja tagab, et ligipääs konfidentsiaalsele teabele on rangelt piiratud teenuseosutaja ja komisjoni talitustega, kelle jaoks on teabe kättesaadavus vältimatult vajalik. Sellist teavet käideldakse nõuetekohase konfidentsiaalsusega.

Artikkel 47

Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalemise ajutine piiramine

1. Liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks ning varustuskindluse tagamiseks ei pakuta Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit maagaasitarneid ja Venemaa Föderatsioonis või Valgevenes asuvatest maagaasi veeldusjaamadest pärit veeldatud maagaasi tarneid maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi kaudu kuni 31. detsembrini 2025.
2. Lõikes 1 osutatud erandit kohaldatakse kõigi veeldatud maagaasi tarnete suhtes, mis pärinevad mis tahes Venemaa Föderatsioonis või Valgevenes asuvast maagaasi veeldusjaamast, ning maagaasitarnete suhtes, mis sisenevad liikmesriikidesse või energiaühenduse osalisriikidesse järgmiste sissevoolupunktide kaudu:
 - a) Greifswald;
 - b) Lubmin II;
 - c) Imatra;
 - d) Narva;
 - e) Värskä;

- f) Luhamaa;
- g) Šakiai;
- h) Kotlovka;
- i) Kondratki;
- j) Wysokoje;
- k) Tietierowka;
- l) Mazõr;
- m) Kobrõn;
- n) Sudža (RU)/(UA);
- o) Belgorod (RU)/(UA);
- p) Valuiki (RU)/(UA);
- q) Serebrjanka (RU)/(UA);
- r) Pisarevka (RU)/(UA);
- s) Sohhranovka (RU)/(UA);
- t) Prohhorovka (RU)/(UA);
- u) Platovo (RU)/(UA);
- v) Strandža 2 (BG)/Malkoçlar (TR).

Artikkel 48

Võimalus piirata maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalemist

1. Alates 1. jaanuarist 2026 võib komisjon otsustada rakendusaktiga jätta Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit maagaas või Venemaa Föderatsioonis või Valgevenes asuvatest maagaasi veeldusjaamadest pärit veeldatud maagaasi tarned maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalemisest ajutiselt välja, kui see on vajalik liidu või liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide või varustuskindluse kaitsmiseks, tingimusel et sellised meetmed:
 - a) ei häiri põhjendamatult maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist ega piiriüleseid maagaasivooge liikmesriikide vahel ning ei kahjusta liidu või liikmesriigi varustuskindlust;
 - b) järgivad energiasolidaarsuse põhimõtet;
 - c) võetakse kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis on liidul ja liikmesriikidel kolmandate riikide suhtes.
2. Piisavalt aegsasti enne esimest pakkumisvoorust 2026. aastal hindab komisjon, kas kõik lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, et teha otsus kõnealuses lõikes osutatud meetmete kohta. Otsus kehtib kuni üks aasta ja seda võib põhjendatud juhtudel pikendada.

Komisjon hindab pidevalt, kas lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, ning teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu igakülselt oma hinnangutest, sealhulgas käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud hinnangust.

3. Võttes arvesse vajadust tagada liidu varustuskindlus, võivad komisjoni poolt lõike 1 kohaselt võetavad meetmed olla suunatud maagaasi või veeldatud maagaasi tarnete mitmekesistamisele, et vähendada sõltuvust Venemaa maagaasist, kui on võimalik tõendada, et sellised meetmed on vajalikud liidu ja liikmesriikide oluliste julgeolekuhvide kaitsmiseks.
4. Lõikes 1 osutatud otsused sisaldavad loetelu, mis hõlmab
 - a) kõiki Venemaa Föderatsiooni või Valgevene või transiidiriikideks olevate muude kolmandate riikide sissevoolupunkte, mida ei kasutata maagaasi tarnimiseks, mille suhtes kohaldatakse nõudluse koondamist ja ühisostmist; ning
 - b) kõiki Venemaa Föderatsioonis või Valgevenes asuvaid maagaasi veeldusjaamu.

Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalevad maagaasitarnijad või -tootjad tagavad artikli 47 ja käesoleva artikli lõike 1 alusel vastu võetud otsuste järgimise.

5. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid, et tagada käesoleva artikli ja artikli 47 tulemuslik kohaldamine, ning võib nõuda maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalevatelt maagaasitarnijatelt või -tootjatelt kogu vajalikku teavet, et aidata tal seda ülesannet täita, sealhulgas asjakohaste veodokumentide esitamist ostjatele maagaasi tarnete kättetoimetamisel, kui see on tehniliselt teostatav.

Artikkel 49

Juhtnõukogu

1. Maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismiga seotud koordineerimise ja teabevahetuse hõlbustamiseks abistab komisjoni juhtnõukogu.
2. Juhtnõukogusse kuuluvad liikmesriikide esindajad ja üks komisjoni esindaja. Liikmesriikide osalemine on vabatahtlik ja sõltub eelkõige juhtnõukogu koosolekute päevakorrast. Energiaühenduse osalisriikide esindajad võivad komisjoni kutsel osaleda juhtnõukogus kõigis ühist huvi pakkuvates küsimustes. Juhtnõukogu koosolekuid juhatab komisjon.

Artikkel 50

Tagatised

Liikmesriigid, oma territooriumil asutatud osalejate puhul, või muud asjaomased sidusrühmad võivad anda maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalejatele likviidsustoetust, sealhulgas tagatise, kohaldataval juhul kooskõlas riigiabi normidega, eelkõige juhul, kui asjaomase liikmesriigi pädev asutus on kuulutanud välja ühe määruse (EL) 2017/1938 artikli 11 lõikes 1 osutatud kriisitasemetest.

Artikkel 51

Aruandlus

Komisjon annab juhtnõukogule korrapäraselt aru ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi toimimise kohta aruande.

Aruandes esitatud teave hõlmab vähemalt järgmist:

- a) teave maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismis osalevate maagaasiettevõtjate arvu ja maagaasi koguste kohta;
- b) teave sõlmitud lepingute arvu ja nendest tulenevate liitu tarnitud maagaasi koguste kohta;

- c) nõudluse koondamises osalejate ja maagaasitarnijate või -tootjate suhtes pakkumisvoorudes kohaldatavate reeglite kirjeldus;
- d) ülevaade maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi kogukuludest, sealhulgas teenuseosutaja kuludest;
- e) maagaasi nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanismi toimimise mis tahes oluline areng.

Artikkel 52

Vesinikuturu arendamise toetusmehhanism

1. Komisjon võib luua vesinikuturu arendamise toetamiseks mehhanismi, mis hõlmab lõikes 2 täpsustatud elemente, mida rakendatakse Euroopa vesinikupanga tegevuse raames. Kõnealune vabatahtlik mehhanism võib kehtida kuni 31. detsembrini 2029.
2. Kohaldades analoogiat artiklites 43 ja 44 sätestatud korraga, võib komisjon sõlmida asjaomase teenuseosutajaga lepingu eelkõige, kuid mitte ainult, järgmiste elementide rakendamiseks:
 - a) turuandmete kogumine ja töötlemine, näiteks taristu olemasolu või vesinikuvoogude ja -hindade arengu kohta, et suurendada vesinikuturu arendamise läbipaistvust;
 - b) nõudluse kogumine ostjatelt ja selle hindamine;

- c) vesinikupakkumiste kogumine tarnijatelt;
- d) tarnijate ja ostjate juurdepääs asjakohasele ja vajalikule teabele, mis on kogutud käesoleva lõike kohaselt nende nõusolekul ja kooskõlas liidu konkurentsinoormidega.

3. Et aidata kaasa käesolevas määruses sätestatud CO₂ heite vähendamise eesmärkide saavutamisele, võivad liikmesriigid tagada vesiniku likviidsustoetuse, sealhulgas tagatised, Euroopa vesinikupanga tegevuse raames ja vastavalt riigiabinormidele, kui see on kohaldatav.

4. Lõikes 1 osutatud mehhanismiga seotud koordineerimist ja teabevahetust võib hõlbustada asjaomane koordineerimisrühm, mis on eraldiseisev maagaasi eksperdirühmadest.

Vesiniku puhul luuakse selline koordineerimisrühm ja see tegutseb Euroopa vesinikupanga tegevuse raames.

5. Enne lõikes 1 osutatud mehhanismi kehtivusaja lõppu esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse kõnealuse mehhanismi toimimist. Eelkõige hindab komisjon kõnealuse mehhanismi panust liidu vesinikuturu arendamisse.

Asjakohasel juhul võib kõnealusele hinnangule lisada seadusandliku ettepaneku vesiniku nõudluse vabatahtliku koondamise ja ühisostude mehhanismi väljatöötamiseks.

Artikkel 53

Vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis osalemine

1. Vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis võivad mittediskrimineerivalt osaleda liidus asutatud vesinikuettevõtjad ja vesinikku tarbivad ettevõtjad. Sellised ettevõtjad ei saa osaleda tarnijate ja ostjatena, kui
 - a) nende suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, mis hõlmavad rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemise või ülekandmise või nende otsese või kaudse rahastamise või neile rahalise abi andmise keeldu või varade külmutamist; või
 - b) nad kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid.
2. Kehtestatakse lepingulised kohustused tagamaks, et rahalisi vahendeid või majandusressursse ei tehta otseselt ega kaudselt kättesaadavaks füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele ega nende heaks,
 - a) kelle suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravaid meetmeid, mis hõlmavad rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemise või ülekandmise või nende otsese või kaudse rahastamise või neile rahalise abi andmise keeldu või varade külmutamist; või
 - b) kes kuuluvad otse või kaudselt sellisele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele, on selle kontrolli all või tegutsevad sellise füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse nimel või juhtimisel, kelle suhtes kohaldatakse selliseid liidu piiravaid meetmeid.

3. Energiaühenduse osalisriikides asutatud vesinikuettevõtjad ja vesinikku tarbivad ettevõtjad võivad osaleda vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis, tingimusel et on kehtestatud vajalikud meetmed või kord, mis võimaldavad neil osaleda vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis vastavalt käesolevale artiklile ning artiklitele 52 ja 54.

Artikkel 54

Võimalus piirata vesinikuturu arendamise toetusmehhanismis osalemist

1. Komisjon võib otsustada rakendusaktiga jätta Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit vesinikutarnete pakkumised vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi kaudu toimuvast pakumiste kogumisest ajutiselt välja, kui see on vajalik liidu või liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide või varustuskindluse kaitsmiseks, tingimusel et sellised meetmed:
- a) ei häiri põhjendamatult vesiniku siseturu tõrgeteta toimimist ega kahjusta liidu või liikmesriigi varustuskindlust;
 - b) järgivad energiasolidaarsuse põhimõtet;
 - c) võetakse kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis on liidul ja liikmesriikidel kolmandate riikide suhtes.

2. Piisavalt aegsasti enne esimest pakkumiste kogumist hindab komisjon, kas kõik lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, et teha otsus kõnealuses lõikes osutatud meetmete kohta. Otsus kehtib kuni üks aasta ja seda võib põhjendatud juhtudel pikendada.

Komisjon hindab pidevalt, kas lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, ning teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu igakülselt oma hinnangutest, sealhulgas käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud hinnangust.

3. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid, et tagada käesoleva artikli tulemuslik kohaldamine.

III peatükk

Vesinikuvõrkude suhtes kohaldatavad normid

Artikkel 55

Vesiniku kvaliteedi piiriülene koordineerimine

1. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid teevad koostööd, et vältida vesiniku kvaliteedi erinevustest tulenevaid vesiniku piiriüleste voogude piiranguid, et täita kooskõlas kohaldatavate vesiniku kvaliteedi standarditega eri lõppkasutusrakenduste kvaliteedinõuded.
2. Kui asjaomased vesiniku ülekandevõrgu haldurid ei saa oma standardtoimingutes vältida piiriülese vooluhulga piiramist vesiniku kvaliteedi erinevuste tõttu, teavitavad nad sellest viivitamata asjaomaseid reguleerivaid asutusi. Teave sisaldab vesiniku ülekandevõrgu haldurite poolt juba võetud meetmete kirjeldust ja põhjendusi.
3. Asjaomased reguleerivad asutused lepivad kuue kuu jooksul pärast lõikes 2 osutatud teabe saamist ühiselt kokku piirangu tunnustamises.

4. Kui asjaomased reguleerivad asutused lõike 3 kohaselt piirangut tunnustavad, nõuavad nad, et asjaomased vesiniku ülekandevõrgu haldurid teeksid 12 kuu jooksul pärast kõnealuse lõike kohaselt piirangu tunnustamist järgmised järjestikused toimingud:
- a) teeksid koostööd ja töötaksid välja tehniliselt teostatavad alternatiivsed lahendused, et kõrvaldada tunnustatud piirang;
 - b) teeksid ühiselt tehniliselt teostatavate alternatiivsete lahenduste kulude ja tulude analüüsi, et selgitada välja, milline neist on majanduslikult tõhus, ning leida kulude ja tulude jaotus mõjutatud osaliste kategooriate kaupa;
 - c) koostaksid prognoosi iga alternatiivse lahenduse rakendusaja kohta;
 - d) korraldaksid väljaselgitatud teostatavate lahenduste üle avaliku konsultatsiooni ning võtaksid selle tulemusi arvesse;
 - e) esitaksid asjaomastele reguleerivatele asutustele heakskiitmiseks ja iga asjakohase liikmesriigi muudele pädevatele asutustele teavitamiseks tunnustatud piirangu kõrvaldamise lahenduse ühissettepaneku, mis sisaldab selle rakendamise ajakava, võttes aluseks kulude ja tulude analüüsi ning avaliku konsultatsiooni tulemused.
5. Kui asjaomased vesiniku ülekandevõrgu haldurid ei jõua lõike 4 punkti e kohase ühissettepaneku esitamise suhtes kokkuleppele, teavitab iga vesiniku ülekandevõrgu haldur sellest viivitamata oma reguleerivat asutust.

6. Asjaomased reguleerivad asutused võtavad tunnustatud piirangu kõrvaldamiseks vastu ühise kooskõlastatud otsuse kuue kuu jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 5 osutatud teabe kättesaamist kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10, võttes arvesse asjaomaste vesiniku ülekandevõrgu haldurite koostatud kulude ja tulude analüüsi ning käesoleva artikli lõike 4 punkti d kohase avaliku konsultatsiooni tulemusi.
7. Lõikes 6 osutatud asjaomaste reguleerivate asutuste ühine kooskõlastatud otsus käsitleb nende investeerimiskulude jaotust, mida iga vesiniku ülekandevõrgu haldur kannab kokkulepitud lahenduse rakendamisel, samuti nende arvestamist tariifides pärast 1. jaanuari 2033, võttes arvesse lahenduse majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid kulusid ja kasu asjaomastes liikmesriikides.
8. ACER võib anda selliste lõikes 7 osutatud kulude jaotamise otsuste üksikasjade kohta soovitusi reguleerivatele asutustele.
9. Kui asjaomased reguleerivad asutused ei jõua käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kokkuleppele, teeb piirangu kohta otsuse ACER kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10. Kui ACER tunnustab piirangut, nõuab ta, et asjaomased vesiniku ülekandevõrgu haldurid teeksid 12 kuu jooksul järjest käesoleva artikli lõikes 4 osutatud toimingud.

10. Kui asjaomased reguleerivad asutused ei saa teha käesoleva artikli lõigetes 6 ja 7 osutatud ühist kooskõlastatud otsust, otsustab ACER kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10 tunnustatud piirangu kõrvaldamise lahenduse ja nende investeerimiskulude jaotuse, mida iga vesiniku ülekandevõrgu haldur kokkulepitud lahenduse rakendamisel kannab.
11. Täiendavad üksikasjad, mis on vajalikud käesoleva artikli rakendamiseks, sealhulgas piiriüleste vesiniku ühendustorude ühiste siduvate vesinikukvaliteedi spetsifikatsioonide üksikasjad, kulude-tulude analüüs vesiniku kvaliteedi erinevustest tulenevate piiriüleste voopiirangute kõrvaldamiseks, piiriülese vesinikutaristu koostalitlusvõime eeskirjad, sealhulgas seoses ühenduslepingute, ühikute, andmevahetuse, teabevahetuse ja teabe edastamisega asjaomaste turuosaliste vahel, sätestatakse artikli 72 lõike 1 punkti b kohaselt kehtestatud võrgueeskirjas.

Artikkel 56

Vesiniku jaotusvõrgu haldurite ja vesiniku ülekandevõrgu haldurite koostöö

Vesiniku jaotusvõrgu haldurid teevad koostööd teiste vesiniku jaotusvõrgu halduritega ning vesiniku ülekandevõrgu halduritega, et kooskõlastada hooldustöid, vesinikuvõrgu arendamist, uusi ühendusi, kasutuselt kõrvaldamist ja vesinikusüsteemi käitamist, eesmärgiga tagada vesinikusüsteemi terviklikkus, võimalikult suur võimsus ja vesinikusüsteemi käitamise võimalikult vähene energiatarbimine.

Artikkel 57

Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustik

1. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid teevad liidu tasandil ENNOHi vahendusel koostööd, et edendada vesiniku siseturu väljakujundamist ja tõrgeteta toimimist ning piiriülest kauplemist ning tagada Euroopa vesiniku ülekandevõrgu optimaalne juhtimine, kooskõlastatud haldamine ja hea tehniline areng.
2. ENNOH teeb tihedat koostööd ENTSO-E ja ENTSGiga koostoime kindlakstegemiseks ja energiakandjate süsteemide lõimimise edendamiseks, et hõlbustada energiasüsteemi üldist tõhusust.
3. ENNOHi moodustavad direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 71 kohaselt sertifitseeritud vesiniku ülekandevõrgu haldurid.

Vesiniku ülekandevõrgu halduritel on õigus saada ENNOHi liikmeks alates sellest, kui reguleeriv asutus on sertifitseerimismenetlust alustanud, tingimusel et

- a) nad saavad seejärel 24 kuu jooksul alates ENNOHi liikmeks saamisest sertifitseerimise kohta positiivse otsuse kooskõlas käesoleva määruse artikliga 14 ning direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikliga 71; ning

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) nad arendavad vähemalt lõpliku investeerimisotsusega vesinikutaristu projekte nelja aasta jooksul alates ENNOHi liikmeks saamisest.

Kui teise lõigu punktis a osutatud lõplikku otsust sertifitseerimise kohta ei ole tehtud 24 kuu jooksul alates ENNOHi liikmeks saamisest või kui teise lõigu punktis b osutatud lõplikku investeerimisotsust ei ole tehtud nelja aasta jooksul alates ENNOHi liikmeks saamisest, kaotab vesiniku ülekandevõrgu haldurite ENNOHi liikmesus kehtivuse.

4. Erandina käesoleva artikli lõikest 3 on vesiniku ülekandevõrgu halduritel, kelle suhtes kohaldatakse erandit direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklist 68, õigus saada ENNOHi liikmeks, kui kõnealune haldur on asutatud liikmesriigis, mille ükski teine vesiniku ülekandevõrgu haldur ei ole käesoleva artikli lõike 3 alusel ENNOHi liige. Liikmesriigid võivad määrata sellise vesiniku ülekandevõrgu halduri kandidaadi ja esitavad tema kandidatuuri ENNOHile, komisjonile ja ACERile. Liikmesriigid võivad kandidatuuri igal ajal tagasi võtta. Kui vesiniku ülekandevõrgu haldur ei ole teinud lõplikku investeerimisotsust seoses vesinikutaristu projektiga nelja aasta jooksul alates ENNOHi liikmeks saamisest, kaotab kõnealuse halduri liikmesus kehtivuse.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

5. Need liikmesriigid, kes ei ole määranud vesiniku ülekandevõrgu haldurit, kuid kavatsevad arendada vesiniku ülekandevõrku kooskõlas nende lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega, võivad määrata üksuse ENNOHi assotsieerunud partneriks. Asjaomane liikmesriik esitab käesoleva lõike kohaselt kandidaadi nime ENNOHile, komisjonile ja ACERile. Asjaomane liikmesriik võib kandidatuuri igal ajal tagasi võtta. Kandidatuur kaotab kehtivuse siis, kui asjaomases liikmesriigis asutatud vesiniku ülekandevõrgu haldur saab ENNOHi liikmeks.
6. ENNOH tegutseb liidu õigusest tulenevaid ülesandeid täites eesmärgiga luua tõrgeteta toimiv ja lõimitud vesiniku siseturg ning annab panuse kliima- ja energiapoliitika raamistikus sätestatud eesmärkide tõhusasse ja jätkusuutlikku saavutamisse, aidates eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinikku tõhusalt kasutusse võtta ning energiatõhusust suurendada ja tagades samal ajal vesinikusüsteemi turvalisuse. ENNOHil peavad olema oma ülesannete täitmiseks piisavad inim- ja rahalised ressursid.
7. Hiljemalt 1. septembriks 2024 esitavad vesiniku ülekandevõrgu haldurid komisjonile ja ACERile tulevase ENNOHi põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandid, sealhulgas sidusrühmadega konsulteerimise korra kavandi.
8. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid esitavad komisjonile ja ACERile ENNOHi põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandid.

9. Nelja kuu jooksul pärast lõikes 7 osutatud põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite ning lõikes 8 osutatud muudatuste kavandi kättesaamist esitab ACER pärast kõiki sidusrühmi, eelkõige vesinikusüsteemi kasutajaid, sealhulgas tarbijaid, esindavate organisatsioonidega konsulteerimist komisjonile arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite või muudatuste kavandite kohta.
10. Komisjon esitab arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite või muudatuste kavandite kohta, võttes arvesse lõikes 9 osutatud ACERi arvamust, kolme kuu jooksul pärast kõnealuse arvamuse saamise kuupäeva.
11. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid võtavad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt positiivse arvamuse saamist vastu ENNOHi põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra ning avaldavad need.
12. Lõikes 7 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ACERile nende muutmise korral või kui komisjon või ACER esitab selleks põhjendatud taotluse. Komisjon ja ACER esitavad oma arvamused kooskõlas lõigetega 9, 10 ja 11.

Artikkel 58

Üleminek ENNOHile

Kuni ENNOHi loomiseni vastutab artiklites 32 ja 60 osutatud kogu liitu hõlmavate maagaasi- ja vesinikuvõrkude arengukavade väljatöötamise eest ENTSG. Selle ülesande täitmisel tagab ENTSG tõhusa konsulteerimise ja kõigi turuosaliste, sealhulgas vesinikuturu osaliste kaasamise.

Artikkel 59
ENNOHi ülesanded

1. ENNOHil on järgmised ülesanded:
 - a) töötab välja võrgueeskirjad artiklis 72 loetletud valdkondades, et saavutada artiklis 57 sätestatud eesmärgid;
 - b) töötab koos ENTSGiga välja artikli 72 lõike 1 punktis f osutatud võrgueeskirjad;
 - c) võtab iga kahe aasta järel vastu artiklis 60 osutatud kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (edaspidi „kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava“), sealhulgas Euroopa piisava varustamise prognoosi, ja avaldab selle;
 - d) teeb koostööd ENTSO-E, ENTSGi ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusega;
 - e) koostab vesiniku ülekandevõrgu halduritele soovitusi nende tehnilise koostöö kohta vesiniku jaotusvõrgu haldurite ning ülekandesüsteemi haldurite ja jaotussüsteemi halduritega liidus;
 - f) koostab soovitused liidu ja kolmandate riikide vesinikuvõrgu haldurite vahelise tehnilise koostöö koordineerimise kohta;
 - g) võtab vastu iga-aastase tööprogrammi;

- h) võtab vastu aastaaruande;
 - i) võtab vastu vesinikuga varustamise iga-aastase prognoosi, mis hõlmab liikmesriike, kus vesinikku kasutatakse elektri tootmiseks;
 - j) võtab hiljemalt 15. maiks 2026 ja seejärel iga kahe aasta tagant vastu vesiniku kvaliteedi seire aruande, mis sisaldab vesiniku kvaliteedinäitajate muutusi ja prognoose eeldatavate muutuste kohta, samuti teavet vesiniku kvaliteedinõuete erinevustega seotud juhtumite ja nende lahendamise kohta;
 - k) edendab koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega küberturvalisust ja andmekaitset;
 - l) töötab välja parimad tavad vesinikulekete tuvastamiseks, seireks ja vähendamiseks.
2. ENNOH jälgib ning analüüsib, kuidas rakendatakse võrgueeskirjade ja komisjoni poolt artiklite 72, 73 ja 74 kohaselt vastuvõetud suuniseid ning milline on nende mõju selliste kohaldatavate reeglite ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada vesinikuturgude arendamist ja lõimimist. ENNOH annab oma järeldustest aru ACERile ning esitab analüüsi tulemused käesoleva artikli lõike 1 punktis h osutatud aastaaruandes.
3. ENNOH avaldab oma täiskogu, nõukogu ja komiteede koosolekute protokollid ja esitab üldsusele regulaarselt teavet oma otsuste vastuvõtmise ja tegevuse kohta.

4. Lõike 1 punktis g osutatud iga-aastane tööprogramm sisaldab koostatavate võrgueeskirjade loetelu ja kirjeldust, vesinikuvõrgu toimimise koordineerimise kava, kõnealuse aasta jooksul elluviidava teadus- ja arendustegevuse loetelu ning esialgset ajakava.
5. ENNOH annab ACERile kogu teabe, mida ACER vajab oma ülesannete täitmiseks vastavalt artiklile 64. Selleks et ENNOH saaks seda nõuet täita, esitavad vesiniku ülekandevõrgu haldurid ENNOHile nõutud teabe.
6. Komisjoni taotluse alusel esitab ENNOH komisjonile oma seisukohad artiklis 74 sätestatud suuniste vastuvõtmise kohta.

Artikkel 60

Kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava

1. Kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava sisaldab lõimitud vesinikuvõrgu mudelit, võimalikke stsenaariume, Euroopa piisava varustamise prognoosi ning süsteemi vastupanuvõime hinnangut.

Kogu liitu hõlmavas vesinikuvõrgu arengukavas eelkõige

- a) tuginetakse riiklikele vesiniku ülekandevõrgu arengukavadele, nagu on sätestatud direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklis 55 ja määruse (EL) 2022/869 IV peatükis;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) tuginetakse piiriüleste ühendustega seoses ka erinevate võrgu kasutajate mõistlikele vajadustele ning sellesse lõimitakse direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 55 lõikes 7 osutatud investorite pikaajalised kohustused, ning
- c) tehakse kindlaks investeerimislüngad, eeskätt seoses vajaliku piiriülese võimsusega, et rakendada määruse (EL) 2022/869 I lisa 3. jaos osutatud esmatähtsaid vesinikukoridore ja elektrolüüsiseadmeid.

Seoses teise lõigu punktiga c võib kogu liitu hõlmavale vesinikuvõrgu arengukavale lisada ülevaate võrgu piiriülese võimsuse suurendamise tõketest, mis tulenevad eri heakskiitmismenetlustest või -tavadest. Ülevaatamisega võib asjakohasel juhul kaasneda põhjalik kava selliste tõkete kõrvaldamiseks ning esmatähtsate vesinikukoridoride ja elektrolüüsiseadmete kiiremaks rakendamiseks.

- 2. ACER esitab riiklike vesiniku ülekandevõrgu arengukavade kohta asjakohasel juhul arvamuse, et hinnata nende kokkusobivust kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukavaga. Kui ACER tuvastab ebakõlasid riikliku vesiniku ülekandevõrgu arengukava ning kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava vahel, soovitab ta asjakohasel juhul muuta riiklikku vesiniku ülekandevõrgu arengukava või kogu liitu hõlmavat vesinikuvõrgu arengukava.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

3. Kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava väljatöötamisel teeb ENNOH koostööd ENTSO-E ja ENTSGiga, eelkõige järgmistes küsimustes: kogu energiasüsteemi hõlmava kulude ja tulude analüüsi ning vastastikku ühendatud energiaturu ja võrgu mudeli väljatöötamine, hõlmates elektri-, maagaasi- ja vesinikutranspordi taristu ning määruse (EL) 2022/869 artiklis 11 osutatud maagaasihoidlad, vesinikuhoodlad, veeldatud maagaasi ja vesinikuterminalid ning elektrolüüsiseadmed, samuti kõnealuse määruse artiklis 12 osutatud võrgu kümneaastaste arengukavade stsenaariumide väljatöötamine ning kõnealuse määruse artiklis 13 osutatud taristu puuduste tuvastamine.

Artikkel 61

Liidu tasandi lõimitud võrgu planeerimine

1. Ülemineku perioodil kuni 1. jaanuarini 2027 töötab ENTSG välja 2026. aasta kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava, kaasates täielikult vesiniku ülekandevõrgu haldurid ja tehes koostööd ENNOHiga niipea, kui see on loodud. 2026. aasta kogu liitu hõlmav vesinikuvõrgu arengukava koosneb kahest eraldi peatükist, millest ühes käsitletakse vesinikku ja teises maagaasi. ENTSG edastab ENNOHile viivitamata kogu teabe, sealhulgas andmed ja analüüsid, mis ta on kogunud kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava koostamise käigus 1. jaanuariks 2027.
2. ENNOH töötab 2028. aasta kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava välja käesoleva artikli ja artikli 60 kohaselt.

3. ENNOH teeb ENTSO-E ja ENTSGiga tihedat koostööd, et töötada välja kogu liitu hõlmavad vesinikuvõrgu lõimitud arengukavad käesoleva määruse artiklite 32 ja 60 ning määruse (EL) 2019/943 artikli 30 kohaselt. Kõnealune koostöö hõlmab eelkõige järgmist:
- a) ENNOH töötab koos ENTSO-E ja ENTSGiga välja määruse (EL) 2022/869 artikli 12 kohased võrgu kümneaastaste arengukavade ühised stsenaariumid;
 - b) omavahel koostööd tegevad ENNOH, ENTSO-E ja ENTSG töötavad igaüks välja kogu liitu hõlmavate võrgu kümneaastaste arengukavade raames taristu puudusi käsitlevad koordineeritud aruanded vastavalt määruse (EL) 2022/869 artiklile 13;
 - c) kuue kuu jooksul pärast ühiste stsenaariumide aruande heakskiitmist vastavalt määruse (EL) 2022/869 artikli 12 lõikele 6 ja edaspidi iga kahe aasta järel avaldab ENNOH kogu liitu hõlmava võrgu kümneaastase arengukava raames välja töötatud taristu puudusi käsitlevad aruanded;

- d) ENNOH koostab koos ENTSO-E ja ENTSGiga määruse (EL) 2022/869 artikli 11 alusel ühe sektori metoodika kavandi kogu energiasüsteemi hõlmava, vesinikuga seotud kulude ja tulude analüüsiks ning sidusa ja järk-järgult lõimitud mudeli, mis on kooskõlas metoodikaga, mille on välja töötanud nii ENTSO-E kui ka ENTSG vastavalt määruse (EL) 2022/869 artiklile 11, ning tagab kõigi energiakandjate jaoks kõige kulutõhusamate lahenduste, sealhulgas taristuväliste lahenduste läbipaistvuse;
- e) käesoleva lõike punktis d osutatud metoodikat kohaldatakse iga järgmise kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava ettevalmistamisel, mille ENNOH on käesoleva määruse artikli 60 kohaselt välja töötanud;
- f) ENNOH töötab välja ühised stsenaariumid, taristu puudusi käsitlevad aruanded, ühe sektori metoodika kavandi ja lõimitud mudeli kooskõlas määruse (EL) 2022/869 artiklitega 11, 12 ja 13;
- g) kui on vaja teha otsuseid, et tagada direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktis 4 määratletud süsteemi tõhusus energiakandjates, tagab komisjon, et ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH teevad tihedat koostööd;
- h) ENNOH, ENTSO-E ja ENTSG teevad tõhusat, kaasavat ja läbipaistvat koostööd, hõlbustavad otsuste tegemist konsensuse alusel ning töötavad välja vajaliku töökorra sellise koostöö võimaldamiseks ja nende õiglase esindatuse tagamiseks.

ENNOH võib esimese lõigu punktides a, b ja d sätestatud kohustuste täitmiseks moodustada koos ENTSO-E ja ENTSGiga töörühmi, tagades töörühmades vesiniku-, elektri- ja gaasisektori õiglase ja võrdse esindatuse.

Artikkel 62

ENNOHi kulud

Käesoleva määruse artiklis 59 osutatud ENNOHi ülesannete täitmisega seotud kulud kannavad vesiniku ülekandevõrgu haldurid ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud tingimusel, et need on mõistlikud ja asjakohased.

Artikkel 63

ENNOHi korraldatavad konsultatsioonid

1. ENNOH algatab artiklis 59 osutatud ülesannetega seotud ettepanekute koostamisel ulatusliku avaliku konsultatsiooni, tehes seda aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil artiklis 57 sätestatud korras kõikide asjakohaste turuosalistega, eelkõige kõiki sidusrühmi esindavate organisatsioonidega. Konsulterimisel võetakse enne ettepaneku lõplikku vastuvõtmist arvesse sidusrühmade märkusi, et teha otsustusprotsessi käigus kindlaks kõigi asjaomaste sidusrühmade seisukohad ja ettepanekud. Kõnealusesse konsulterimisse on kaasatud ka reguleerivad asutused ja muud riiklikud asutused, tootjad, võrgu kasutajad, sealhulgas tarbijad, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid.

2. Kõik lõikes 1 osutatud konsultatsioonidega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.
3. Enne artiklis 59 osutatud ettepanekute vastuvõtmist teeb ENNOH teatavaks, milliseid märkusi konsulteerimise käigus esitati ning mil viisil on neid märkusi arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 64

ACERi järelvalve ENNOHi üle

1. ACER jälgib artiklis 59 osutatud ENNOHi ülesannete täitmist ning annab oma järeldustest aru komisjonile.
2. ACER jälgib, kuidas ENNOH rakendab artiklites 72, 73 ja 74 sätestatud, komisjoni vastu võetud võrgueeskirju ja suuniseid. Kui ENNOH ei ole selliseid võrgueeskirju või suuniseid rakendanud, nõuab ACER ENNOHilt põhjendatud selgitust, miks ta ei ole seda teinud. ACER teavitab nimetatud selgitusest komisjoni ning esitab selle kohta oma arvamuse.
3. ENNOH esitab ACERile arvamuse saamiseks kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava kavandi, iga-aastase tööprogrammi kavandi, sealhulgas konsulteerimist käsitleva teabe ja teised artiklis 59 osutatud dokumendid.

Kahe kuu jooksul pärast arvamuse saamise kuupäeva esitab ACER ENNOHile ja komisjonile põhjendatud arvamuse koos soovitustega, kui amet leiab, et ENTSGi esitatud iga-aastase tööprogrammi kavand või kogu liitu hõlmava vesinikuvõrgu arengukava kavand ei soodusta mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõrgeteta toimimist või ei võimalda kolmandatele isikutele piisavat piiriülese ühenduse taset. ENNOH võtab ACERi arvamust ja soovitusi igakülgsest arvesse.

Artikkel 65

Vesiniku ülekandevõrgu haldurite piirkondlik koostöö

1. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid teevad piirkondlikku koostööd ENNOHi raames, et aidata kaasa artiklis 59 osutatud ülesannete täitmisele.
2. Vesiniku ülekandevõrgu haldurid parandavad töökorraldust, et tagada võrgu optimaalne haldamine, ning tagavad liidu ühendatud vesinikusüsteemi koostalitlusvõime, et hõlbustada kõrvutiasuvate vesiniku ülekandevõrgu haldurite vahelist äri- ja käitamisalast koostööd.

Artikkel 66

Läbipaistvusnõuded vesinikuvõrgu halduritele

1. Vesinikuvõrgu haldurid avalikustavad üksikasjaliku teabe nende pakutavate teenuste ja asjaomaste tingimuste kohta koos tehniliste andmetega, et vesinikuvõrgu kasutajatele oleks võimaldatud tõhus juurdepääs võrgule.

2. Läbipaistvate, objektiivsete ja mittediskrimineerivate tariifide tagamiseks ning vesinikuvõrgu tõhusa kasutamise hõlbustamiseks avaldavad vesinikuvõrgu haldurid või asjaomased reguleerivad asutused alates 1. jaanuarist 2031 täieliku teabe tariifide tuletamise, arvutamise metoodika ja struktuuri kohta.
3. Vesinikuvõrgu haldurid avalikustavad üksikasjalikud andmed nende võrkudes transporditava vesiniku kvaliteedi kohta, mis võib võrgu kasutajaid mõjutada.
4. Pädevad asutused kiidavad pärast vesinikuvõrgu kasutajatega konsulteerimist heaks vesinikuvõrgu asjaomased punktid, mida käsitlev teave tuleb avalikustada.
5. Vesinikuvõrgu haldurid avalikustavad käesoleva määrusega nõutava teabe alati sisukal, koguseliselt selgel, kergesti kättesaadaval ning mittediskrimineerival viisil.
6. Vesinikuvõrgu haldurid avaldavad pakkumise ja nõudluse eel- ja järelteabe, sealhulgas perioodilise prognoosi ja dokumenteeritud teabe. Reguleeriv asutus tagab, et kogu selline teave avalikustatakse. Avalikustatava teabe üksikasjalikkus vastab vesinikuvõrgu halduri käsutuses olevale teabele.
7. Asjaomased turuosaliselised esitavad vesinikuvõrgu halduritele käesolevas artiklis osutatud andmed.

8. Täiendavad üksikasjad, mida on vaja, et rakendada vesinikuvõrgu halduritele esitatavaid läbipaistvuskõudeid, sealhulgas täiendavad üksikasjad vesinikuvõrgu halduritele esitatava teabe sisu, esitamissageduse ja vormi kohta, sätestatakse artikli 72 lõike 2 kohaselt kehtestatud võrgueeskirjas.

Artikkel 67

Vesinikusüsteemi käsitlevate andmete säilitamine

Vesiniku võrguhaldurid, vesinikuhoidla haldurid ja vesinikuterminalide haldurid hoiavad riiklike asutuste, sealhulgas reguleerivate asutuste, riiklike konkurentsiasutuste ja komisjoni jaoks viie aasta jooksul kättesaadavana kõik artiklites 34 ja 66 ning I lisa 4. jaos osutatud andmed.

Artikkel 68

Tavade harmoneeritud standarditele vastavuse eeldus vesiniku puhul

Tavad, mis vastavad harmoneeritud standarditele või nende osadele, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, loetakse vastavaks nõuetele, mis on sätestatud artikli 72 lõike 1 punkti b alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides.

Artikkel 69

Vesinikku käsitlevad ühtsed kirjeldused

1. Komisjon võib käesoleva määruse artikli 72 lõike 1 punkti b kohaselt sätestada võrgueeskirjas ühtsed kirjeldused või vastu võtta rakendusakte, millega kehtestatakse direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklis 50 osutatud nõuetele ühtsed kirjeldused juhul, kui
 - a) kõnealused nõuded ei ole hõlmatud harmoneeritud standardite või nende osadega, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*;
 - b) komisjon on esitanud määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 10 lõike 1 kohase taotluse, et mõni Euroopa standardiorganisatsioon või mitu Euroopa standardiorganisatsiooni koostaksid nende nõuete jaoks harmoneeritud standardi ning täidetud on vähemalt üks järgmistest tingimustest:
 - i) ükski Euroopa standardiorganisatsioon ei ole komisjoni taotlust vastu võtnud;
 - ii) komisjon täheldab taotletud harmoneeritud standardite vastuvõtmisel põhjendamatuid viivitusi;
 - iii) Euroopa standardiorganisatsioon on esitanud standardi, mis ei vasta täies ulatuses komisjoni taotlusele; või

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- c) komisjon on kooskõlas määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 11 lõikes 5 osutatud menetlusega otsustanud säilitada piirangutega viited või kõrvaldada viited nendele harmoneeritud standarditele või nende osadele, mis kõnealuseid nõudeid hõlmavad.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 81 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Lõikes 1 osutatud ühtsete kirjelduste kindlaksmääramist käsitleva rakendusakti eelnõu ettevalmistamise varases etapis kogub komisjon arvamusi asjaomastelt organitelt või eksperdirühmadelt, mis on loodud asjakohase liidu valdkondliku õiguse kohaselt, ning konsulteerib igakülselt kõikide asjaomaste sidusrühmadega. Kõnealuse konsulteerimise alusel valmistab komisjon ette rakendusakti eelnõu.
3. Ühtsetele kirjeldustele või nende osadele vastavad tavad loetakse vastavaks artikli 72 lõike 1 punkti b alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud nõuetele sel määral, kuivõrd need nõuded on hõlmatud nimetatud ühtsete kirjelduste või nende osadega.
4. Kui Euroopa standardiorganisatsioon võtab harmoneeritud standardi vastu ja esitab selle komisjonile, et avaldada selle viide *Euroopa Liidu Teatajas*, annab komisjon harmoneeritud standardile kooskõlas määrusega (EL) nr 1025/2012 hinnangu. Kui harmoneeritud standardi viide avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*, tunnistab komisjon kehtetuks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusaktid või nende osad, mis hõlmavad samu nõudeid, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 1.

IV peatükk

Võrgueeskirjad ja suunised

Artikkel 70

Võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmine

1. Komisjon võib artiklites 71–74 sätestatud volituste alusel vastu võtta delegeeritud õigusakte või rakendusakte. Kõnealused aktid võidakse vastu võtta võrgueeskirjadena, mis põhinevad ENTSOGi või ENNOHi väljatöötatud sõnastusettepanekutel või, kui see on ette nähtud artikli 71 lõike 3 kohases prioriteetide loetelus, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ettepanekutel, mis on asjakohasel juhul välja töötatud koostöös ENTSOGi, ENNOHi ja ACERiga artiklites 71, 72 ja 73 sätestatud menetluse kohaselt, või artiklis 74 sätestatud menetlusel põhinevate suunistena.
2. Võrgueeskirjade ja suunistega:
 - a) tagatakse käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase;
 - b) võetakse arvesse piirkondlikku eripära, kui see on asjakohane;
 - c) ei minda kaugemale punktis a sätestatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust ning
 - d) neid kohaldatakse kõigi liidu ühenduspunktide ning kolmandatest riikidest sissevoolu punktide ja neisse väljavoolu punktide suhtes alates ... [24 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

3. Kuni ... [18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võivad reguleerivad asutused esitada komisjonile taotluse lõikes 1 osutatud võrgueeskirjade ja suuniste kohaldamisest erandi tegemiseks kolmandatest riikidest sissevoolu punktides ja neisse väljavoolu punktides vastavalt lõike 2 punktile d. Eranditaotlus esitatakse ühel ajal nii komisjonile kui ka ACERile. Kolme kuu jooksul pärast eranditaotluse kättesaamise kuupäeva esitab ACER komisjonile põhjendatud arvamuse.

Komisjon võtab eranditaotluse kohta vastu otsuse, võttes arvesse ACERi põhjendatud arvamust ja olles hinnanud, kas reguleeriv asutus on

- a) tõendanud, et võrgueeskirja või suunist või nende konkreetset osa ei saa kolmandatest riikidest sissevoolu punktides ja neisse väljavoolu punktides tulemuslikult rakendada; kui kolmandates riikides, kellel on liiduga ühenduspunktid ning kes on liiduga sõlmitud lepingu kohaselt kohustatud tagama vastavuse liidu energiavaldkonna õigustikuga, sealhulgas käesoleva määrusega, kuid kus kohaldamine või rakendamine ei ole lõpule viidud, tuleb eranditaotluses täpsustada, milliseid käesoleva määruse sätteid ei ole asjaomases kolmandas riigis tulemuslikult kohaldatud või rakendatud või millised tehnilised eeskirjad või tehniliste eeskirjade puudumine kolmandas riigis takistavad asjaomase võrgueeskirja või suunise erisätete kohaldamist;
- b) selgitanud, milliseid meetmeid on võetud, et leevendada takistusi asjaomase võrgueeskirja või suunise erisätete kohaldamisel;

- c) näidanud, et erand ei kahjusta maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist ega liidu või liikmesriigi varustuskindlust.

Erand piirdub erisätetega, mida ei saa tulemuslikult rakendada, ning see tehakse piiratud ajaks.

Artikkel 71

Maagaasi võrgueeskirjade kehtestamine

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades võrgueeskirjad järgmistes valdkondades:
 - a) võrgu turvalisuse ja töökindluse reeglid, sealhulgas võrgu talitluskindluse reeglid ja töökindluse reeglid, millega tagatakse võrguteenuse kvaliteet;
 - b) võrguühenduse reeglid, sealhulgas reeglid taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi tootmisüksuste ühendamise kohta, ning ühendustaotluste esitamise kord;
 - c) tegevuskord hädaolukordades, sealhulgas süsteemi kaitsekavad, taastamiskavad, mõju turule, teabevahetus ning kommunikatsioonivahendid ja -seadmed;
 - d) kauplemisreeglid, mis on seotud võrgule juurdepääsu teenuste osutamise tehniliste ja operatiivaspektidega ning võrgu tasakaalustamisega;

- e) maagaasivõrkude ja komponentide energiatõhusus ning energiatõhusus seoses võrgu planeerimise ja investeeringutega, mis võimaldavad süsteemi seisukohast kõige energiatõhusamat lahendust;
- f) piiriülestest maagaasivoogude küberturvalisuse aspektid, sealhulgas reeglid ühiste miinimumnõuete, kavandamise, järelevalve, aruandluse ja kriisiohje kohta.

2. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, et kehtestada võrgueeskirjad järgmistes valdkondades:

- a) maagaasisüsteemi koostalitlusvõime reeglid, millega rakendatakse käesoleva määruse artiklit 21 ning direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikleid 10, 39 ja 44, sealhulgas käsitletakse ühenduslepinguid, voo juhtimise reegleid ning maagaasi koguse ja gaasi kvaliteedi mõõtmise põhimõtteid, jaotamis- ja sobitamisreegleid, ühtset mõõtühikute süsteemi, andmevahetust, gaasi kvaliteeti, sealhulgas reegleid piiriülestest piirangute haldamiseks, mis tulenevad gaasi kvaliteedi, lõhnastamise tavade või maagaasisüsteemi segatud vesiniku koguse erinevustest; kulude ja tulude analüüsi piiriülestest voopiirangute kõrvaldamiseks, Wobbe indeksi järgi klassifitseerimist, leevendusmeetmeid, biometaanitakistamatu piiriülese voo tagamiseks asjakohaste gaasi kvaliteedinäitajate minimaalseid vastuvõetavaid väärtusi, näiteks hapnikusisaldust, gaasi kvaliteedi lühi- ja pikaajalist seiret, teabe esitamist ja asjaomaste turuosaliste vahelist koostööd, aruandlust gaasi kvaliteedi kohta, läbipaistvust, teabevahetuskorda, sealhulgas erakorraliste asjaolude korral;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) võimsuse jaotamise ja ülekoormusega tegelemise reeglid, millega rakendatakse käesoleva määruse artikleid 8–11 ning direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklit 31, sealhulgas võimsuse jaotamist mõjutavate hooldustööde alase koostöö ja võimsusarvutuste reeglid, võimsustoodete ja -ühikute standardimine, sealhulgas toodete ühendamise, jaotamismetoodika, sealhulgas enampakkumisalgoritmid, järjekord ja menetlus olemasoleva, täiendava, kindla ja katkestatava võimsuse korral, võimsuse reserveerimise platvormid, ülemärkimis- ja tagasiostuskeemid, lühi- ja pikaajalised kohustusliku kasutamise põhimõtte kohased skeemid või muu ülekoormuse juhtimise süsteem, mis takistab liigse varuvõimsuse soetamist;
- c) tasakaalustusreeglid, sealhulgas reeglid registreerimiskorra kohta, tasakaalustamatuse eest määratavate tasude reeglid, igapäevase tasakaalustamatuse eest määratava tasuga seotud arveldusprotsesside reeglid ja ülekandesüsteemi haldurite võrkude vahelise operatiivtasakaalustamise reeglid, millega rakendatakse käesoleva määruse artikleid 8–11 ning direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 39 lõiget 5;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- d) ülekande ühtlustatud tariifstruktuure käsitlevad reeglid, millega rakendatakse käesoleva määruse artikleid 17 ja 18 ning direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 78 lõiget 7, sealhulgas reeglid võrdlushinna metoodika kohaldamise kohta, sellega seotud konsulteerimis- ja avaldamisnõuded, sealhulgas lubatud või sihttulu kohta, ning standardvõimsustoodete baashindade arvutamine, soodustused maagaasi veeldusjaamadele ja hoidlatele, taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi korral soodustuse rakendamise kord, sealhulgas ülekandesüsteemi haldurite vaheliste hüvitamismehhanismide ühised põhimõtted vastavalt käesoleva määruse artikli 17 lõikele 4 ja artiklile 18, kui see on asjakohane;
- e) ülekantud varade väärtuse ja sihtotstarbelise tasu kindlaksmääramise reeglid.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 81 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Pärast ACERi, ENTSGi, ENNOHi, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist koostab komisjon iga kolme aasta tagant prioriteetide loetelu, milles esitatakse lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkonnad, mis kaasatakse võrgueeskirjade väljatöötamisse.

Kui võrgueeskirja reguleerimisega on otseselt seotud jaotussüsteemi käitamisega ega ole eeskätt seotud ülekandesüsteemiga, võib komisjon kohustada ELi jaotusvõrguettevõtjate üksust koostöös ENTSGiga kutsuma kokku redaktsioonikomitee ning esitama ACERile võrgueeskirja ettepaneku.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

4. Komisjon taotleb, et ACER esitaks talle mõistliku aja jooksul, mis ei ületa kuut kuud komisjoni taotluse saamisest, mittesiduvad raamsuunised, milles esitatakse selged ja objektiivsed põhimõtted, et töötada välja võrgueeskirjad, mis on seotud prioriteetide loetelus kindlaksmääratud valdkondadega. Komisjoni taotlus võib hõlmata tingimusi, millega raamsuuniste koostamisel tuleb arvestada. Nimetatud raamsuunised peavad soodustama turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ja turu tõrgeteta toimimist. Komisjon võib raamsuuniste esitamise tähtaega ACERi põhjendatud taotluse alusel pikendada.
5. ACER konsulteerib ENTSGi, ENNOHi, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega raamsuuniste asjus vähemalt kahe kuu jooksul avatud ja läbipaistval viisil.
6. ACER esitab komisjonile raamsuunised, kui esitatakse asjaomane taotlus kooskõlas lõikega 4.
7. Kui komisjon leiab, et raamsuunised ei soodusta turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõrgeteta toimimist, võib ta taotleda, et ACER vaataks raamsuunised mõistliku ajavahemiku jooksul läbi ja esitaks need uuesti komisjonile.
8. Kui ACER ei esita või ei esita uuesti raamsuuniseid komisjoni poolt lõike 4 või 7 kohaselt määratud aja jooksul, koostab asjaomased raamsuunised komisjon.

9. Komisjon taotleb, et ENTSG või, kui see on ette nähtud lõikes 3 osutatud prioriteetide loetelus, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSGiga esitaks ACERile mõistliku aja jooksul, mis ei ületa 12 kuud komisjoni taotluse saamisest, võrgueeskirja ettepaneku kooskõlas asjakohaste raamsuunistega.
10. ENTSG või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSGiga, kui lõikes 3 osutatud prioriteetide loetelus on nii sätestatud, kutsub kokku redaktsioonikomitee, kes abistab teda võrgueeskirjade väljatöötamisel. Redaktsioonikomiteesse kuuluvad ACERi, ENTSGi, ENNOHi ja asjakohasel juhul ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse esindajad ning piiratud arv peamiste mõjutatud sidusrühmade esindajaid. ENTSG või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSGiga, kui lõikes 3 osutatud prioriteetide loetelus on nii sätestatud, töötab välja võrgueeskirju käsitlevad ettepanekud lõigetes 1 ja 2 osutatud valdkondades, kui komisjon on esitanud lõike 9 kohaselt taotluse.
11. ACER vaatab võrgueeskirja ettepaneku läbi eesmärgiga tagada, et selles järgitakse asjaomaseid raamsuuniseid ning sellega aidatakse kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu tõrgeteta toimimisele, ning esitab läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile kuue kuu jooksul pärast ettepaneku kättesaamist. Komisjonile esitatava ettepaneku puhul võtab ACER arvesse kõiki seisukohti, mis asjaomased osalised esitasid võrgueeskirja ettepaneku koostamisel, mida korraldas ENTSG või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ning konsulteerib asjaomaste osalistega komisjonile esitatava võrgueeskirja ettepaneku läbivaadatud versiooni asjus.

12. Kui ENTSG või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole töötanud välja võrgueeskirja komisjoni poolt lõike 9 kohaselt määratud aja jooksul, võib komisjon esitada ACERile taotluse koostada võrgueeskirja kavand asjaomaste raamsuuniste alusel. Käesoleva lõike kohaselt võrgueeskirja kavandi koostamiseks võib ACER alगतada täiendava konsultatsiooni. ACER esitab käesoleva lõike kohaselt koostatud võrgueeskirja kavandi komisjonile ning võib soovitada selle vastuvõtmist.
13. Kui ENTSG või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole võrgueeskirja välja töötanud või kui ACER ei ole sellist lõikes 12 osutatud võrgueeskirja kavandit välja töötanud, võib komisjon omal algatusel või lõike 11 kohaselt esitatud ACERi ettepaneku alusel lõikes 1 ja 2 loetletud valdkondades vastu võtta ühe või mitu võrgueeskirja.
14. Kui komisjon teeb omal algatusel ettepaneku võrgueeskirja vastuvõtmiseks, nagu on osutatud lõikes 13, konsulteerib komisjon võrgueeskirja kavandi asjus ACERi, ENTSGi ja teiste asjaomaste sidusrühmadega vähemalt kahe kuu jooksul.
15. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira komisjoni õigust võtta vastu artiklis 74 sätestatud suunised ja neid muuta. Selle kohaldamine ei piira ENTSGi võimalusi töötada välja mittedividuaid suuniseid käesoleva artikli lõikes 1 ja 2 sätestatud valdkondades, kui need suunised ei ole seotud valdkonnaga, mis on hõlmatud komisjoni poolt ENTSGile esitatud taotlusega. ENTSG esitab sellised suunised arvamuse saamiseks ACERile ja arvestab igakülgselt ACERi arvamusega.

Artikkel 72

Vesiniku võrgueeskirjade kehtestamine

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades võrgueeskirjad järgmistes valdkondades:
 - a) vesinikuvõrkude ja komponentide energiatõhusus ning energiatõhusus seoses võrgu planeerimise ja investeeringutega, mis võimaldavad süsteemi seisukohast kõige energiatõhusamat lahendust;
 - b) vesinikuvõrgu koostalitlusvõime reeglid, milles käsitletakse muu hulgas ühenduslepinguid, ühikuid, andmevahetust, läbipaistvust, teabevahetust, teabe esitamist ja koostööd asjaomaste turuosaliste vahel ning vesiniku kvaliteeti, sealhulgas ühtsed kirjeldused ühenduspunktides ja standardimine, lõhnastamine, kulude ja tulude analüüs vesiniku kvaliteedierinevustest tulenevate piiriüleste voopiirangute kõrvaldamiseks ja aruandlus vesiniku kvaliteedi kohta;
 - c) direktiivi (EL) 2024/...⁺ artiklis 59 osutatud rahalise hüvitamise süsteemi reeglid piiriülese vesinikutaristu korral;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- d) võimsuse jaotamise ja ülekoormusega tegelemise reeglid, sealhulgas võimsuse jaotamist mõjutavate hooldustööde alase koostöö ja võimsusarvutuste reeglid, võimsustoodete ja -ühikute standardimine, sealhulgas toodete ühendamine, jaotamismetoodika, sealhulgas enampakkumisalgoritmid, järjekord ja menetlus olemasoleva, täiendava, kindla ja katkestatava võimsuse korral, võimsuse reserveerimise platvormid, ülemärkimis- ja tagasiostuskeemid, lühi- ja pikaajalised kohustusliku kasutamise põhimõtte kohased skeemid või muu ülekoormuse juhtimise süsteem, mis takistab liigse varuvõimsuse soetamist;
- e) vesinikuvõrgule juurdepääsu ühtlustatud tariifstruktuuride reeglid, sealhulgas tariif ühenduspunktides, nagu on osutatud artikli 7 lõikes 8, võrdlushinna meetoodika kohaldamise reeglid, sellega seotud konsulteerimis- ja avaldamisnõuded, sealhulgas lubatud või sihttulu kohta, ning standardvõimsustoodete baashindade ja lubatud tulude arvutamine;
- f) ülekantud varade väärtuse ja sihtotstarbelise tasu kindlaksmääramise reeglid;
- g) kulude ajalise jaotuse kindlaksmääramise reeglid;
- h) tasakaalustusreeglid, sealhulgas võrguga seotud reeglid registreerimiskorra kohta, tasakaalustamatuse eest määratavate tasude reeglid ja vesinikuvõrgu haldurite võrkude vahelise operatiivtasakaalustamise reeglid, tasakaalustamatuse eest määratavate tasude, igapäevase tasakaalustamatuse eest määratava tasuga seotud arveldusprotsesside ja vesinikuvõrgu haldurite võrkude vahelise operatiivtasakaalustamise reeglid;

i) piiriüleste vesinikuvoogude küberturvalisuse aspektid, sealhulgas reeglid ühiste miinimumnõuete, kavandamise, järelevalve, aruandluse ja kriisiohje kohta.

2. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, kehtestades läbipaistvuseeskirjade valdkonnas võrgueeskirjad, millega rakendatakse artiklit 66, sealhulgas täiendavad üksikasjad vesinikuvõrgu halduritele esitatava teabe sisu, esitamissageduse ja vormi kohta, ning rakendatakse I lisa 4. jagu, sealhulgas võrgu kasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks vajaliku teabe vormingu ja sisu üksikasjad, asjakohastes punktides avaldatav teave ja ajakava üksikasjad.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 81 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

3. Pärast ACERi, ENNOHi ning asjakohasel juhul ENTSGi või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist koostab komisjon iga kolme aasta tagant prioriteetide loetelu, milles esitatakse käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkonnad, mis kaasatakse võrgueeskirjade väljatöötamisse. Komisjon koostab esimese prioriteetide loetelu vesinikuvõrgu eeskirjade väljatöötamiseks ühe aasta jooksul ENNOHi loomisest, mis on sätestatud artiklis 57.

4. Komisjon taotleb, et ACER esitaks talle mõistliku aja jooksul, mis ei ületa kuut kuud komisjoni taotluse saamisest, mittesiduvad raamsuunised, milles esitatakse selged ja objektiivsed põhimõtted, et töötada välja võrgueeskirjad, mis on seotud prioriteetide loetelus kindlaksmääratud valdkondadega. Komisjoni taotlus võib hõlmata tingimusi, millega raamsuuniste koostamisel tuleb arvestada. Nimetatud raamsuunised peavad soodustama turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ja turu tõrgeteta toimimist. Komisjon võib raamsuuniste esitamise tähtaega ACERi põhjendatud taotluse alusel pikendada.
5. ACER konsulteerib ENNOHi ning asjakohasel juhul ENTSGi ja teiste asjaomaste sidusrühmadega raamsuuniste asjus vähemalt kahe kuu jooksul avatud ja läbipaistval viisil.
6. ACER esitab komisjonile raamsuunised, kui esitatakse asjaomane taotlus kooskõlas lõikega 4.
7. Kui komisjon leiab, et raamsuunised ei soodusta turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõrgeteta toimimist, võib ta taotleda, et ACER vaataks kõnealused raamsuunised mõistliku ajavahemiku jooksul läbi ja esitaks need uuesti komisjonile.
8. Kui ACER ei esita või ei esita uuesti raamsuuniseid komisjoni poolt lõike 4 või 7 kohaselt määratud aja jooksul, koostab asjaomased raamsuunised komisjon.

9. Komisjon taotleb, et ENNOH esitaks ACERile mõistliku aja jooksul, mis ei ületa 12 kuud komisjoni taotluse saamisest, võrgueeskirja ettepaneku kooskõlas asjakohaste raamsuunistega.
10. ENNOH kutsub kokku redaktsioonikomitee, mis abistab teda võrgueeskirjade koostamisel. Redaktsioonikomiteesse kuuluvad ACERi, ENTSGi, ENTSO-E ja asjakohasel juhul ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse esindajad ning piiratud arv peamiste mõjutatud sidusrühmade esindajaid. ENNOH töötab lõigetes 1 ja 2 osutatud valdkondades välja võrgueeskirjade ettepanekud, kui komisjon on seda lõike 9 kohaselt taotlenud.
11. ACER vaatab võrgueeskirja ettepaneku läbi eesmärgiga tagada, et selles järgitakse asjaomaseid raamsuuniseid ning sellega aidatakse kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu tõrgeteta toimimisele, ning esitab läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile kuue kuu jooksul pärast ettepaneku kättesaamist. Komisjonile esitatavas ettepanekus võtab ACER arvesse kõiki seisukohti, mis asjaomased osalised esitasid võrgueeskirja ettepaneku koostamisel, mida korraldas ENNOH, ning konsulteerib asjaomaste osalistega komisjonile esitatava võrgueeskirja ettepaneku läbivaadatud versiooni asjus.
12. Kui ENNOH ei ole töötanud välja võrgueeskirja komisjoni poolt lõike 9 kohaselt määratud aja jooksul, võib komisjon esitada ACERile taotluse koostada võrgueeskirja kavand asjaomaste raamsuuniste alusel. Käesoleva lõike kohaselt võrgueeskirja kavandi koostamiseks võib ACER alata täiendava konsultatsiooni. ACER esitab käesoleva lõike kohaselt koostatud võrgueeskirja kavandi komisjonile ning võib soovitada selle vastuvõtmist.

13. Kui ENNOH ei ole võrgueeskirja välja töötanud või ACER ei ole sellist lõikes 12 osutatud võrgueeskirja kavandit välja töötanud, võib komisjon omal algatusel või lõike 11 kohaselt esitatud ACERi ettepaneku alusel lõikes 1 ja 2 loetletud valdkondades vastu võtta ühe või mitu võrgueeskirja.
14. Kui komisjon teeb omal algatusel ettepaneku võrgueeskirja vastuvõtmiseks, nagu on osutatud lõikes 13, konsulteerib komisjon võrgueeskirja kavandi asjus ACERi, ENNOHi, ENTSGi ja teiste asjaomaste sidusrühmadega vähemalt kahe kuu jooksul.
15. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira komisjoni õigust võtta vastu artiklis 74 sätestatud suunised ja neid muuta. Selle kohaldamine ei piira ENNOHi võimalusi töötada välja mittesiduvaid suuniseid käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud valdkondades, kui need suunised ei ole seotud valdkonnaga, mis on hõlmatud komisjoni poolt ENNOHile esitatud taotlusega. ENNOH esitab sellised suunised arvamuse saamiseks ACERile ja arvestab igakülselt ACERi arvamusega.

Artikkel 73

Võrgueeskirjade muutmine

1. Komisjonil on õigus muuta võrgueeskirju artikli 71 lõigetes 1 ja 2 ning artikli 72 lõigetes 1 ja 2 loetletud valdkondades ning vastavalt nimetatud artiklites sätestatud asjakohasele menetlusele.

2. Võrgueeskirjade muutmiseks võivad ACERile muudatusettepanekuid esitada isikud, kes on tõenäoliselt huvitatud artiklite 70, 71 ja 72 ning käesoleva artikli kohaselt vastu võetud võrgueeskirjast, sealhulgas ENTSG, ENNOH, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, reguleerivad asutused, ülekandesüsteemi haldurid, jaotussüsteemi haldurid, süsteemi kasutajad ja tarbijad. ACER võib muudatusettepanekuid esitada ka omal algatusel.
3. ACER võib esitada komisjonile põhjendatud muudatusettepanekuid, selgitades, kuidas on ettepanekud kooskõlas käesoleva määruse artiklis 70 sätestatud võrgueeskirjade eesmärkidega. Kui ACERi hinnangul on muudatusettepanek vastuvõetav või kui tegu on ACERi enda muudatusettepanekuga, siis konsulteerib ta asjaomaste sidusrühmadega vastavalt määruse (EL) 2019/942 artiklile 14.

Artikkel 74

Suunised

1. Komisjonil on õigus vastu võtta siduvad suunised käesolevas artiklis loetletud valdkondades.
2. Komisjonil on õigus võtta vastu suuniseid nendes valdkondades, kus sellise õigusakti väljatöötamine võiks põhineda ka artiklite 71 ja 72 kohasel võrgueeskirjade menetlusel. Kõnealused suunised võetakse vastu kas delegeeritud õigusaktidena või rakendusaktidena sõltuvalt sellest, millised volitused on komisjonile käesoleva määrusega selleks ette nähtud.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades suunised järgmistes valdkondades:
- a) kolmandate isikute juurdepääsu teenuseid käsitlevad üksikasjad, kaasa arvatud kõnealuste teenuste olemus, kestus ja muud nõuded, kooskõlas artiklitega 6, 7 ja 8;
 - b) võimsuse jaotamise mehhanismi ja lepingutega ülekoormamise korral kohaldatava ülekoormusega tegelemise korra aluspõhimõtete üksikasjad kooskõlas artiklitega 10 ja 11;
 - c) võrgu kasutajate jaoks süsteemile tõhusa juurdepääsu saamiseks vajaliku teabe andmise üksikasjad ning vajalike tehniliste andmete määratluse ja läbipaistvusnõuete kõigi asjaomaste punktide määratluse üksikasjad, kaasa arvatud teave, mis tuleb avaldada kõigi asjaomaste punktide kohta, ning kõnealuse teabe avaldamise ajakava kooskõlas artiklitega 33 ja 34;
 - d) maagaasi piiriülese kauplemisega seotud tariifimetoodika üksikasjad kooskõlas artiklitega 17 ja 18.
4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta I lisas sätestatud suuniseid, eesmärgiga täpsustada:
- a) selle teabe üksikasjad, mis avaldatakse ülekandesüsteemi halduri reguleeritud tulu kindlaksmääramiseks kasutatava metoodika kohta kooskõlas artiklitega 33 ja 34;

- b) võimsuse jaotamise mehhanismide ja ülekoormusega tegelemise korra põhimõtted, rakendades artikleid 10 ja 11;
- c) võrgu kasutajatele maagaasisüsteemile tulemusliku juurdepääsu saamiseks vajalike tehniliste andmete üksikasjad, rakendades artikli 33 lõiget 1;
- d) kõigi asjaomaste punktide määratluste, avaldatava teabe ja läbipaistvusnõuete ajakava üksikasjad, rakendades artiklit 33;
- e) vesinikuvõrgu haldurite poolt võrgule juurdepääsu kohta avaldatava tehnilise teabe vormingu ja sisu üksikasjad, rakendades artiklit 66.

5. Suuniste muutmisel konsulteerib komisjon:

- a) ACERi, ENTSGi ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ning asjakohasel juhul muude sidusrühmadega maagaasi käsitlevate suuniste asjus;
- b) ACERi, ENNOHi ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ning asjakohasel juhul muude sidusrühmadega vesinikku käsitlevate suuniste asjus.

Artikkel 75

Liikmesriikide õigus sätestada üksikasjalikumad meetmed

Käesolev määrus ei piira liikmesriikide õigust säilitada või võtta meetmeid, mis sisaldavad üksikasjalikumaid sätteid, kui käesolevas määruses, artiklis 74 osutatud suunistes või artiklites 70–73 osutatud võrgueeskirjades esitatud sätted, tingimusel et kõnealused meetmed on kooskõlas liidu õigusega.

Artikkel 76

Teabe esitamine ja konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused esitavad taotluse korral komisjonile teabe, mis on vajalik, et tagada käesoleva määruse, sealhulgas selle kohaselt vastu võetud suuniste ja võrgueeskirjade täitmine.
2. Komisjon määrab teabe esitamiseks mõistliku tähtaja, võttes arvesse nõutava teabe keerukust ja kiireloomulisust.
3. Kui asjaomane liikmesriik või reguleeriv asutus ei esita teavet komisjoni määratud tähtaja jooksul, võib komisjon nõuda kogu käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajalikku teavet vahetult asjaomastelt ettevõtjatelt.

Ettevõtjale teabenõude saatmisega samal ajal edastab komisjon nõude koopia sellele liikmesriigile või selle liikmesriigi asjaomasele reguleerivale asutusele, kelle territooriumil on ettevõtja asukoht.

4. Teabenõudes märgib komisjon nõude õigusliku aluse, teabe esitamise tähtaja, nõude eesmärgi, samuti artikli 77 lõikes 2 ettenähtud karistused ebaõige, puuduliku või eksitava teabe esitamise eest.

5. Nõutava teabe esitajad on ettevõtjate omanikud või omanike esindajad ning juriidiliste isikute puhul neid seaduse või põhikirja alusel esindama volitatud füüsilised isikud. Volitatud advokaadid võivad esitada teavet oma kliendi nimel, klient jääb täielikult vastutavaks selle eest, et ei esitataks puudulikku, ebaõiget või eksitavat teavet.
6. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet komisjoni määratud tähtaja jooksul või annab puudulikku teavet, nõuab komisjon teabe esitamist oma otsusega. Otsuses täpsustatakse, mis teavet nõutakse, ja määratakse kindlaks teabe esitamise mõistlik tähtaeg. Otsuses märgitakse artikli 77 lõikega 2 ettenähtud karistused. Otsuses teavitatakse ka õigusest saata otsus läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule.
- Samal ajal saadab komisjon koopia oma otsusest sellele liikmesriigile, kelle territooriumil on isiku elukoht või ettevõtja asukoht, või kõnealuse liikmesriigi reguleerivale asutusele.
7. Lõigetes 1 ja 2 osutatud teavet kasutatakse üksnes käesoleva määruse täitmise tagamiseks.
- Komisjon ei avalikusta käesoleva määruse kohaselt saadud teavet, mille suhtes kohaldatakse ametisaladuse hoidmise kohustust.

Artikkel 77

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad käesoleva määruse, artiklite 70–74 kohaselt vastuvõetud võrgueeskirjade ja suuniste ning I lisas sätestatud suuniste rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda viivitamata nende hilisematest muudatustest.
2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele trahve, mis ei ületa 1 % eelmise majandusaasta kogukäibest, kui nad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu annavad ebaõiget, puudulikku või eksitavat teavet, vastates artikli 76 lõike 4 kohaselt esitatud teabenõudele, või ei esita teavet artikli 76 lõike 6 esimese lõigu kohaselt vastuvõetud otsuses määratud tähtaja jooksul. Trahvisumma määramisel võtab komisjon arvesse ettevõtja poolt artiklite 70–74 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjade ja suuniste ning I lisas sätestatud suuniste täitmata jätmisega seotud rikkumise raskust.
3. Lõike 1 kohaselt kehtestatud karistused ja lõike 2 kohaselt tehtud otsused ei ole oma olemuselt kriminaalõiguslikud.

V peatükk

Lõppsätted

Artikkel 78

Uus maagaasi- ja vesinikutaristu

1. Olulise uue maagaasitaristu, nimelt ühendustorud, maagaasi veeldusjaamad ja maagaasihoidlad, võib taotluse korral kindlaksmääratud ajavahemikuks vabastada käesoleva määruse kohaldamisest, välja arvatud artikli 34 lõiked 5 ja 6, ning direktiivi (EL) 2024...⁺ artikli 31 lõike 1, artikli 32, artikli 33, artikli 60, artikli 78 lõigete 7 ja 9 ning artikli 79 lõike 1 kohaldamisest.

Olulise uue vesinikutaristu, nimelt ühendustorud, vesinikuterminalid ja maa-alused vesinikuhoiud, võib taotluse korral kindlaksmääratud ajavahemikuks vabastada käesoleva määruse kohaldamisest, välja arvatud artikli 34 lõiked 5 ja 6, ning direktiivi (EL) 2024...⁺ artiklite 35, 36, 37 ja 68 kohaldamisest.

Nendele vabastustele kehtivad kõik järgmised tingimused:

- a) investeeringuga suurendatakse maagaasi- või vesinikuvarustuse konkurentsi ning parandatakse varustuskindlust;
- b) investeeringuga aidatakse kaasa CO₂ heite vähendamisele ning liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele ning sellele otsustati kohaldada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

- c) investeeringuga seotud riskitase on selline, et ilma vabastuse saamiseta investeeringut ei tehtaks;
- d) taristu omanik on füüsiline või juriidiline isik, kes on vähemalt õigusliku vormi poolest eraldatud nendest süsteemihalduritest, kelle süsteemis seda taristut ehitatakse;
- e) taristu kasutajatelt võetakse tasu;
- f) vabastus ei kahjusta konkurentsi asjaomastel turgudel, mida investeering tõenäoliselt mõjutab, maagaasi või vesiniku lõimitud siseturu tõrgeteta toimimist, asjaomaste reguleeritud süsteemide tõhusat toimimist, CO₂ heite vähendamist ega liidu varustuskindlust;
- g) taristu ei ole saanud liidult rahalist toetust töödeks, mis on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1153⁴⁰.

Kolmandas lõigus osutatud tingimuste hindamisel võetakse arvesse energiasolidaarsuse põhimõtet. Pädevad riiklikud asutused võtavad arvesse olukorda teistes mõjutatud liikmesriikides ning kaaluvad võimalikku kahjulikku ja kasulikku mõju riigi territooriumil.

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1153, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 (ELT L 249, 14.7.2021, lk 38).

2. Lõikes 1 osutatud vabastust kohaldatakse ka olemasoleva taristu võimsuse olulise suurendamise korral ning sellise taristu ümberehituse korral, mis võimaldab taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi ja vähese CO₂ heitega gaasi uute tarneallikate kasutuselevõttu.
3. Reguleeriv asutus võib teha igal üksikjuhul lõigetes 1 ja 2 osutatud vabastuse kohta eraldi otsuse.

Enne vabastust käsitleva otsuse vastuvõtmist konsulteerib reguleeriv asutus või asjakohasel juhul asjaomase liikmesriigi muu pädev asutus

- a) nende liikmesriikide reguleerivate asutustega, kelle turge uus taristu tõenäoliselt mõjutab, ning
- b) kolmandate riikide asjakohaste asutustega, kui asjaomane taristu on ühendatud liidu võrguga liikmesriigi jurisdiktsiooni alusel ning see saab alguse ühest või mitmest kolmandast riigist või lõpeb ühes või mitmes kolmandas riigis.

Kui konsulteeritavad kolmanda riigi asutused ei vasta konsulteerimiskutsele mõistliku ajavahemiku või ettenähtud kuni kolme kuu pikkuse tähtaja jooksul, võib asjaomane reguleeriv asutus vajaliku otsuse vastu võtta.

4. Kui asjaomane taristu asub rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, võib ACER esitada asjaomaste liikmesriikide reguleerivatele asutustele nõuandva arvamuse kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane nimetatud reguleerivatest asutusest vabastustaotluse kätte sai. Sellist nõuandvat arvamust võib kasutada reguleerivate asutuste otsuse alusena.

Kui kõik asjaomased reguleerivad asutused jõuavad vabastustaotluse suhtes kokkuleppele kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane nimetatud reguleerivatest asutustest vabastustaotluse kätte sai, teavitavad nad ACERit oma otsusest. Kui asjaomane taristu on liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheline ülekandetoru, võib reguleeriv asutus või asjakohasel juhul selle liikmesriigi muu pädev asutus, kus asub liikmesriikide võrkude esimene ühenduspunkt, enne vabastusotsuse vastuvõtmist konsulteerida kõnealuse kolmanda riigi asjakohase asutusega, et tagada asjaomase taristu suhtes käesoleva määruse järjekindel kohaldamine kõnealuse liikmesriigi territooriumil ja asjakohasel juhul kõnealuse liikmesriigi territoriaalmeres. Kui konsulteeritav kolmanda riigi asutus ei vasta konsulteerimiskutsele mõistliku ajavahemiku või ettenähtud kuni kolme kuu pikkuse tähtaja jooksul, võib asjaomane reguleeriv asutus vajaliku otsuse vastu võtta.

ACER täidab kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikliga 10 käesoleva artikliga liikmesriikide reguleerivatele asutustele pandud ülesandeid:

- a) kui kõik asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane nimetatud reguleerivatest asutustest sai kätte vabastustaotluse, või
- b) asjaomaste reguleerivate asutuste ühise taotluse alusel.

Kõik reguleerivad asutused võivad taotleda ühiselt, et kolmanda lõigu punktis a osutatud ajavahemikku pikendataks kõige rohkem kolme kuu võrra.

5. Enne otsuse vastuvõtmist konsulteerib ACER asjaomaste reguleerivate asutuste ja taotlejatega.
6. Vabastus võib kehtida uue taristu või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva taristu kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Vabastusotsuse tegemisel kaalutakse igal üksikjuhul eraldi, kas on vaja kehtestada vabastuse kestuse ja taristule mittediskrimineeriva juurdepääsu tingimused. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse ehitusega saadavat lisavõimsust ja olemasoleva võimsuse muutmist, projekti kavandatavat perioodi ja liikmesriigis valitsevaid tingimusi.

Enne vabastuse andmist teeb reguleeriv asutus otsuse võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjade ja mehhanismide kohta. Nimetatud eeskirjadega nähakse ette, et kõiki võimalikke taristu kasutajaid kutsutakse üles teatama enne uue taristu võimsuse jaotamist oma huvist võimsust omandada, sealhulgas oma tarbeks. Reguleeriv asutus nõuab, et ülekoormuse juhtimise eeskirjades sätestataks kohustus pakkuda kasutamata võimsust turul ning et taristu kasutajatel oleks õigus omandatud võimsusega järelturul kaubelda. Lõike 1 punktides a, c ja f osutatud kriteeriumide hindamisel võtab reguleeriv asutus arvesse võimsuse jaotamise tulemusi.

Vabastusotsust, sealhulgas kõiki teises lõigus osutatud tingimusi, põhjendatakse ja see avaldatakse.

7. Analüüsid, kas oluline uus taristu peaks käesoleva artikli lõike 1 punkti a kohaselt parandama varustuskindlust, kaalub pädev asutus, mil määral peaks uus taristu eeldatavasti parandama määrusest (EL) 2017/1938 tulenevate kohustuste täitmist liikmesriikide poolt nii piirkondlikul kui ka riigi tasandil.
8. Kui vabastusotsuseid võtab vastu muu pädev asutus kui reguleeriv asutus, võivad liikmesriigid sätestada, et vastavalt olukorrale esitab kas reguleeriv asutus või ACER enne ametliku vabastusotsuse vastuvõtmist asjaomase liikmesriigi pädevale asutusele vabastustaotluse kohta oma arvamuse. Kõnealune arvamus avaldatakse koos otsusega.
9. Pädev asutus edastab viivitamata komisjonile kõikide vabastustaotluste koopiad pärast nende saamist. Pädev asutus teavitab komisjoni viivitamata vabastusotsusest ja sellega seotud asjakohasest teabest. Komisjonile võib kõnealuse teabe esitada koondkujul, mis võimaldab tal vabastusotsust hinnata, ning see sisaldab eelkõige järgmist:
 - a) üksikasjalikud põhjendused, millele tuginedes reguleeriv asutus või liikmesriik andis vabastuse või ei andnud vabastust, koos viitega lõike 1 asjakohasele punktile või asjakohastele punktidele, esitades tingimused, millel selline otsus põhineb, sealhulgas finantsteave, mis põhjendab vabastust;
 - b) analüüs, mis on tehtud vabastuse andmise mõju kohta konkurentsile ja siseturu tõrgeteta toimimisele;

- c) põhjendused seoses vabastuse kestusega ja taristu koguvõimsuse osaga, mille kohta vabastus antakse;
- d) ühendustoruga seotud vabastuse puhul asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemused;
- e) taristu panus tarneallikate mitmekesistamisse.

10. Komisjon võib 50 tööpäeva jooksul alates lõike 9 kohase teavituse saamise päevast võtta vastu otsuse, millega taotletakse teavitavatelt asutustelt vabastusotsuse muutmist või kehtetuks tunnistamist. Enne vabastust käsitleva otsuse vastuvõtmist võib komisjon küsida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 401/2009⁴¹ artikli 10a alusel loodud kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu arvamust selle kohta, kas vabastus aitab kaasa liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele. 50 tööpäeva pikkust ajavahemikku võib pikendada veel 50 tööpäeva võrra, kui komisjon taotleb lisateavet. Kõnealune lisatähtaeg algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Esialgset tähtaega võib ka pikendada, kui sellega nõustuvad nii komisjon kui ka teavitavad asutused.

Kui taotletud teavet ei esitata taotluses ettenähtud tähtaja jooksul, loetakse teavitus tagasisivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne nimetatud tähtaja lõppu on seda komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul pikendatud või kui reguleeriv asutus on komisjonile teatanud põhjendatud teadaandes, et ta käsitleb teavitust lõplikuna.

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 401/2009 Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu kohta (ELT L 126, 21.5.2009, lk 13).

Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsuse vabastusotsuse muutmise või kehtetuks tunnistamise kohta ühe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

Komisjon tagab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Kui komisjon kiidab vabastusotsuse heaks, kaotab kõnealune heakskiit kehtivuse:

- a) kaks aastat pärast selle vastuvõtmist, kui taristu ehitamist ei ole veel alustatud;
- b) viis aastat pärast selle vastuvõtmist, kui taristut ei ole nimetatud tähtaja jooksul kasutusele võetud, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab, et viivitus on tingitud olulistest takistustest, mis ei ole selle isiku kontrolli all, kellele vabastus on antud.

11. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 80 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades suunised käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimuste kohaldamiseks ning käesoleva artikli lõigete 3, 6, 8 ja 9 kohaldamise korra kohta.

Artikkel 79

Erandid

Käesolevat määrust ei kohaldata liikmesriikides asuvatele maagaasi ülekandesüsteemidele direktiivi (EL) 2024...⁺ artiklis 86 kohaselt tehtud erandite kehtivusaja jooksul.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 80

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 14 lõikes 5, artikli 18 lõikes 3, artikli 31 lõikes 3, artikli 71 lõikes 1, artikli 72 lõikes 1 ja artikli 74 lõigetes 3 ja 4 ning artikli 78 lõikes 11 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 14 lõikes 5, artikli 18 lõikes 3, artikli 31 lõikes 3, artikli 71 lõikes 1, artikli 72 lõikes 1, artikli 74 lõigetes 3 ja 4 ning artikli 78 lõikes 11 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 14 lõike 5, artikli 18 lõike 3, artikli 31 lõike 3, artikli 71 lõike 1, artikli 72 lõike 1, artikli 74 lõigete 3 ja 4 või artikli 78 lõike 11 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 81

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 91 alusel loodud komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 82

Läbivaatamine ja aruandlus

1. Hiljemalt 31. detsembriks 2030 vaatab komisjon käesoleva määruse läbi ja esitab seejärel Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, lisades sellele asjakohasel juhul seadusandlikud ettepanekud.
2. Hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võib komisjon koostada aruande, milles hinnatakse, kuidas võimaldada süsteemi tugevamat lõimimist ja kasutada ära edasist koostoimet vesiniku-, elektri- ja maagaasisektori vahel, sealhulgas hinnata võimalust ENTSO-E, ENTSGi ja ENNOHi tõhustatud koostööks või nende lõimimiseks. Aruandele lisatakse asjakohasel juhul seadusandlikud ettepanekud.

Artikkel 83

Määruse (EL) nr 1227/2011 muutmine

Määrust (EL) nr 1227/2011 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 2 punkti 1 alapunktis b asendatakse sõnad „elektrienergia või maagaas“, artikli 2 punktides 4 ja 5 ning artikli 3 lõikes 3 ja lõike 4 punktis c asendatakse sõnad „elekter või maagaas“, artikli 4 lõikes 1 asendatakse sõnad „elektrienergia või maagaas“ ja artikli 8 lõikes 5 asendatakse sõnad „elektrienergia või gaas“ sõnadega „elekter, vesinik või maagaas“ sobivas käändes.
- 2) Artikli 6 lõike 2 punktides a ja b asendatakse mõiste „elektri- ja gaasiturud“ mõistega „elektri-, vesiniku- ja maagaasiturud“ sobivas käändes.

Artikkel 84
Määruse (EL) 2017/1938 muutmine

Määrust (EL) 2017/1938 muudetakse järgmiselt:

- 1) Artikkel 1 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 1
Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse sätted gaasivarustuskindluse tagamiseks liidus, kindlustades gaasi siseturu tõrgeteta ja järjepideva toimimise, võimaldades erakorraliste meetmete rakendamist juhul, kui turg ei suuda enam vajalikku gaasikogust tarnida, sealhulgas viimase abinõuna solidaarsusmeetme rakendamist, ning selgelt määratledes maagaasiettevõtjate, liikmesriikide ja liidu kohustused seoses ennetusmeetmete ja konkreetsete gaasitarnehäirete korral võetavate vastumeetmetega ja sätestades kõnealuste kohustuste selge jaotuse maagaasiettevõtjate, liikmesriikide ja liidu vahel. Käesolevas määruses sätestatakse solidaarsuse vaimus ka läbipaistvad mehhanismid hädaolukorras tegutsemise planeerimise koostöölastamiseks ja hädaolukorrale reageerimiseks liikmesriigi, piirkonna ja liidu tasandil.“

2) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

- a) punkt 1 jäetakse välja;
- b) lisatakse järgmine punkt:

„32) „gaas“ – direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 2 punktis 1 määratletud maagaas.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) 2024/..., mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ning vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (ELT L ..., ELI: ...).“

⁺ ELT: palun lisada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number ning joonealuses märkuses selle direktiivi number, kuupäev ja ELT viide.

3) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Hiljemalt 1. novembriks 2026 viib Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik läbi kogu liitu hõlmava gaasitarne- ja taristuhäire stsenaariumide – sealhulgas ühe tarneallika pikaajalise katkemise stsenaariumide – matkimise. Matkimine hõlmab hädaolukorra gaasitarnekoridoride kindlaksmääramist ja hindamist ning selle käigus määratakse samuti kindlaks liikmesriigid, kes on suutelised maandama kindlakstehtud riske, sealhulgas gaasi hoiustamise ja veeldatud maagaasi osas, ning hõlmab lisaks stsenaariume, milles uuritakse energiasäästu või energiatõhususe meetmete abil saavutatava gaasinõudluse vähenemise mõju. Gaasitarne- ja taristuhäire stsenaariumid ja matkimismetoodika määrab kindlaks Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik koostöös gaasikoordineerimisrühmaga. Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik tagab piisaval tasemel läbipaistvuse ja juurdepääsu stsenaariumide modelleerimisel kasutatud eeldustele. Kogu liitu hõlmava gaasitarne- ja taristuhäire stsenaariumide matkimist korratakse iga nelja aasta järel, kuni asjaolud nõuavad sagedamat ajakohastamist.“;

b) lõike 4 punkt e asendatakse järgmisega:

„e) võttes arvesse riske, mis on seotud gaasivarustuskindluse seisukohalt olulise taristu kontrolliga, niivõrd, kuivõrd need riskid võivad endas kätkeada muu hulgas investeeringute nappuse, mitmekesistamispüüdluste nurjamise, olemasoleva taristu väärkasutamise, sealhulgas liigse hoiustamisvõimsuse soetamise, või liidu õiguse rikkumise riske;“.

4) Artiklit 8 muudetakse järgmiselt:

- a) lõige 1 jäetakse välja;
- b) lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Piirkondlikud peatükid sisaldavad asjakohaseid ja tõhusaid piiriüleseid meetmeid, sealhulgas seoses gaasi hoiustamise ja veeldatud maagaasiga, mille puhul on nõutav ühe sama või mitme erineva riskirühma meedet rakendavate liikmesriikide (keda meetmed puudutavad) kokkulepe, võttes aluseks artikli 7 lõikes 1 osutatud matkimise ning ühise riskihindamise.“

5) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 8a

Küberturvalisuse meetmed

1. Ennetavate tegevuskavade ja hädaolukorra lahendamise kavade koostamisel kaaluvad liikmesriigid asjakohaseid küberturvalisuse meetmeid.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 19 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, kehtestades gaasisektoripõhised normid piiriüleste gaasivoogude küberturvalisuse aspektide kohta, sealhulgas normid ühiste miinimumnõuete, kavandamise, seire, aruandluse ja kriisiohje kohta.

3. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud delegeeritud õigusaktide koostamiseks teeb komisjon tihedat koostööd koostööametiga, Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ametiga (ENISA), Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustikuga ja piiratud arvu peamiste asjaomaste sidusrühmadega, samuti nende volituste piires üksustega, kellel on küberturvalisuse valdkonnas olemasolev pädevus, nagu reguleeritud üksustega seotud turbekeskused ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2555 artiklis 10 osutatud küberturbeintsidentide lahendamise üksused (CSIRTid).

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80).“

6) Artikli 9 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt e asendatakse järgmisega:

„e) muud riskihindamisel väljaselgitatud riskide kõrvaldamiseks mõeldud ennetavad meetmed (näiteks meetmed, mis on seotud vajadusega tõhustada ühendusi naaberliikmesriikide võrkude vahel, parandada veelgi energiatõhusust, vältida liigse varuvõimsuse soetamist ja vähendada gaasinõudlust, ning võimalusega mitmekesistada vajaduse korral gaasitarneteid ja -allikaid ning vajaduse korral piirkondlikult kasutada olemasolevaid gaasireserve ja veeldatud maagaasi võimsusi), et säilitada gaasivarustus kõikidele tarbijatele võimalikult suures ulatuses;“;

b) lisatakse järgmine punkt:

„l) teave artiklis 8a osutatud küberturvalisuse meetmete kohta.“

7) Artiklisse 11 lisatakse järgmine lõige:

„7a. Erandina artikli 6 lõigetest 1, 2 ja 3, artikli 6b lõike 1 kolmanda lõigu punktist a, artikli 6c lõike 2 teise lõigu punktist b ja artikli 10 lõike 1 punktist l võivad liikmesriigid erandkorras otsustada võtta ajutisi meetmeid, et vähendada kaitstud tarbijate mittehädavajalikku gaasitarbimist, eelkõige juhul, kui on välja kuulutatud üks käesoleva artikli lõike 1 kohane kriisitase või artikli 12 kohane piirkondlik või liidu hädaolukord. Sellised ajutised meetmed piirduvad mittehädavajaliku gaasitarbimisega ja võtavad arvesse järgmisi elemente:

- a) tarnehäire mõju ühiskondlikult tähtsatele tarneahelatele;
- b) võimalik negatiivne mõju teistes liikmesriikides, eelkõige ühiskondlikult tähtsate järgtööstussektorite tarneahelatele;
- c) võimalik pikaajaline kahju tööstuskäitistele;
- d) võimalused tarbimise vähendamiseks ja toodete asendamiseks liidus.

Selliseid erakorralisi meetmeid võib võtta üksnes pärast seda, kui pädevad asutused on hinnanud selliste mittehädavajalike gaasikoguste kindlaksmääramise tingimusi.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud meetmeid võttes välditakse liikmesriikide poolt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 26 kohaselt määratletud vähekaitstud tarbijate mittehädavajaliku gaasitarbimise vähendamist.“

8) Artikli 12 lõike 6 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil komisjon taotles meetmete muutmist, muudab liikmesriik või pädev asutus oma meetmeid ja teavitab sellest komisjoni või põhjendab komisjonile, miks ta muutmistaotlusega ei nõustu. Viimasel juhul võib komisjon kolme päeva jooksul oma taotlust muuta, selle tagasi võtta või pidada kohtumise liikmesriigi või pädeva asutusega ning, kui komisjon peab seda vajalikuks, kutsuda kokku gaasikoordineerimisrühma küsimuse arutamiseks. Komisjon põhjendab üksikasjalikult oma taotlust meetmeid muuta. Liikmesriik või pädev asutus muudab oma meetmeid või võtab meetmeid, et tagada vastavus lõikele 5 niivõrd, kuivõrd see on tehniliselt ja ohutult võimalik gaasisüsteemi terviklikkuse tagamiseks. Liikmesriik või pädev asutus teavitab komisjoni võetud meetmetest.“

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

9) Artiklit 13 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 3, 4 ja 5 asendatakse järgmisega:

„3. Solidaarsusmeetmeid võetakse viimase abinõuna ja üksnes siis, kui taotleb liikmesriik:

- a) on välja kuulutanud hädaolukorra vastavalt artiklile 11;
- b) ei ole suutnud katta oma solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele suunatud gaasitarnete puudujääki, kuigi on kohaldanud artikli 11 lõikes 3 osutatud meetet, või – kui liikmesriik on võtnud ajutisi meetmeid, et vähendada kaitstud tarbijate mittehädavajalikku gaasitarbimist vastavalt artikli 11 lõikele 7a – tagada oma solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele hädavajalikke gaasikoguseid;
- c) on ammendanud kõik turupõhised meetmed (vabatahtlikud meetmed), kõik mitteturupõhised meetmed (kohustuslikud meetmed) ja oma hädaolukorra lahendamise kavas ette nähtud muud meetmed;
- d) on komisjonile ja kõikide temaga kas otse ühendatud või lõike 2 kohaselt kolmanda riigi kaudu ühendatud liikmesriikide pädevatele asutustele esitanud sõnaselge taotluse, millele on lisatud käesoleva lõike punktis c osutatud rakendatud meetmete kirjeldus.

- 3a. Liikmesriikidel, kes on kohustatud pakkuma lõike 1 kohaselt solidaarsust, on õigus solidaarsuspakkumisest maha arvata tarded tema solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele või hädavajalikud gaasikogused solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele juhul, kui liikmesriik on võtnud ajutisi meetmeid, et vähendada kaitstud tarbijate mittehädavajalikku tarbimist vastavalt artiklile 11 lõikele 7a.
4. Liikmesriigid, kes saavad solidaarsusmeetme taotluse, lähtuvad pakkumiste esitamisel võimalikult suures ulatuses ja nii kaua kui võimalik vabatahtlikest nõudlusega seotud meetmetest, enne kui võetakse kasutusele mitteturupõhised meetmed.

Kui turupõhised meetmed osutuvad ebapiisavateks, et katta solidaarsust pakkuva liikmesriigi solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele suunatud gaasitarnete puudujääk taotlevas liikmesriigis, võib solidaarsust pakkuv liikmesriik võtta mitteturupõhiseid meetmeid lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustuste täitmiseks.

5. Kui solidaarsust taotlevale liikmesriigile võiks solidaarsust pakkuda rohkem kui üks liikmesriik, püüab solidaarsust taotlev liikmesriik pärast konsulteerimist kõigi liikmesriikidega, kes on kohustatud solidaarsust pakkuma, leida pakkumiste seast kõige soodsama pakkumise, lähtudes kuludest ning gaasitarnete kiirusest, kindlusest ja mitmekesistamisest. Kui olemasolevatest turupõhistest pakkumistest ei piisa taotluse esitanud liikmesriigi solidaarsuse alusel kaitstud tarbijate gaasitarne puudujäägi katmiseks, või kui taotluse esitanud liikmesriik on võtnud ajutisi meetmeid kaitstud tarbijate mittehädavajaliku gaasitarbimise vähendamiseks vastavalt artikli 11 lõikele 7a, solidaarsuse alusel kaitstud tarbijate hädavajalike gaasikoguste gaasitarne puudujäägi katmiseks, on solidaarsust pakkuvad liikmesriigid kohustatud võtma mitteturupõhiseid meetmeid.“

b) lõiget 8 muudetakse järgmiselt:

i) esimese lõigu sissejuhatav osa asendatakse järgmisega:

„Solidaarsust pakutakse käesoleva määruse kohaselt hüvitamise alusel. Solidaarsust taotlev liikmesriik maksab solidaarsust pakkuvale liikmesriigile viivitamata õiglast hüvitist või tagab õiglase hüvitise viivitamata maksmise.

Kui kaks liikmesriiki on vastavalt lõikele 10 kokku leppinud vajalikus tehnilises ja õiguslikus korras (solidaarsuskokkulepe), hõlmab selline õiglane hüvitis vähemalt järgmist:“;

ii) teine ja kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Esimese ja teise lõigu kohaselt makstav õiglane hüvitis katab muu hulgas kõiki mõistlikke kulusid, mida solidaarsust pakkuv liikmesriik kannab seoses hüvitise maksmise kohustusega liidu õigusega tagatud põhiõiguste alusel ja kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste alusel käesoleva artikli rakendamisel, ning täiendavaid mõistlikke kulusid, mis on seotud hüvitise maksmisega riiklike hüvitamisreeglite kohaselt.

Liikmesriigid võtavad vastu käesoleva lõike esimese, teise ja kolmanda lõigu rakendamiseks vajalikud meetmed, eelkõige tehnilise ning õigus- ja finantskorra vastavalt lõikele 10. Selliste meetmetega võib näha ette viivitamata maksmise praktilise korra.“;

c) lisatakse järgmised lõiked:

„8a. Kui kaks liikmesriiki ei ole solidaarsuskokkuleppega kokku leppinud vajalikus tehnilises ning õigus- ja finantskorras vastavalt lõikele 10, kohaldatakse lõikes 1 sätestatud kohustuse kohase hädaolukorras gaasi tarnimise suhtes käesolevas artiklis sätestatud tingimusi.

Solidaarsusmeetme hüvitis ei ületa mõistlikke kulusid. Kui nii solidaarsust taotlev kui ka solidaarsust pakkuv liikmesriik ei lepi kokku teisiti, hõlmab hüvitis järgmist:

a) gaasi hind solidaarsust pakkuvas liikmesriigis;

- b) hoiustamis- ja transpordikulud;
- c) kulud seoses kohtu- või vahekohtumenetlustega, mis hõlmavad solidaarsust pakkuvat liikmesriiki;
- d) muud kaudsed kulud, mida gaasihind ei kata, näiteks sellise rahalise või muu kahju hüvitamine, mis tuleneb solidaarsuse pakkumisega seotud klientide kohustuslikust püsikoormuse jagamisest.

Kui solidaarsust taotlev liikmesriik ja solidaarsust pakkuv liikmesriik ei lepi kokku muus hinnas, on solidaarsust taotlevale liikmesriigile tarnitava gaasi hinnaks järgmise päeva keskmine turuhind solidaarsust pakkuvas liikmesriigis solidaarsustaotlusele eelnenud päeval või vastav järgmise päeva keskmine turuhind lähimal juurdepääsetaval börsil, lähimas virtuaalses kauplemispunktis või kokkulepitud kauplemispunktis solidaarsustaotlusele eelneva päeva jooksul. Solidaarsust taotlenud liikmesriik maksab solidaarsustaotluse raames tarnitud gaasikoguste eest hüvitist otse solidaarsust pakkuvale liikmesriigile või üksusele, mille mõlemad liikmesriigid märgivad oma solidaarsustaotlusele antud vastuses ja kinnituses vastuse kättesaamise ja vastu võetava koguse kohta.

Liikmesriik, kellele on esitatud solidaarsusmeetme taotlus, võtab solidaarsusmeetmed võimalikult kiiresti ja hiljemalt taotluses märgitud tarneajaks. Liikmesriik võib keelduda solidaarsust taotlevale liikmesriigile solidaarsuse pakkumisest üksnes juhul, kui taotluse saanud liikmesriik tõendab, et

- a) tal ei ole piisavalt gaasi, et tarnida seda solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele; või
- b) tal ei ole piisavat kättesaadavat ülekandevõimsust, nagu on sätestatud artikli 13 lõikes 7, või on gaasivood kolmanda riigi kaudu piiratud.

Selline keeldumine piirdub rangelt gaasikogustega, mida mõjutab üks või mõlemad neljandas lõigus osutatud piirangud.

Lisaks käesolevas lõikes sätestatud vaike-normidele võivad liikmesriigid leppida kokku tehnilises korras ja solidaarsuse pakkumise koordineerimises. Käesolev lõige ei piira gaasisüsteemi ohutuks ja usaldusväärseks käitamiseks kehtestatud olemasolevat korda.

- 8b. Kui kaks liikmesriiki ei ole solidaarsuskokkuleppega kokku leppinud vajalikus tehnilises ning õigus- ja finantskorras vastavalt lõikele 10, esitab solidaarsusmeetmete kohaldamist taotlev liikmesriik teisele liikmesriigile solidaarsustaotluse, märkides ära vähemalt järgmise teabe:
 - a) liikmesriigi pädeva asutuse kontaktandmed;

- b) liikmesriigi asjaomaste ülekandesüsteemi haldurite kontaktandmed, kui see on asjakohane;
- c) liikmesriigi nimel tegutseva kolmanda isiku kontaktandmed, kui see on asjakohane;
- d) tarneperiood, sealhulgas esimene võimalik tarneaeg ja tarnete eeldatav kestus;
- e) tarne- ja ühenduspunktid;
- f) gaasi kogus kilovatt-tundides iga ühenduspunkti kohta;
- g) gaasi kvaliteet.

Solidaarsustaotlus saadetakse samal ajal liikmesriikidele, kes saavad võtta solidaarsusmeetmeid, komisjonile ja kriisijuhtidele, kes on nimetatud artikli 10 lõike 1 punkti g kohaselt.

Solidaarsustaotluse saanud liikmesriigid saavad vastuse, milles märgitakse esimese lõigu punktides a–c osutatud kontaktandmed ning kogus ja kvaliteet, mida on võimalik ühenduspunktidest taotletud ajal tarnida, nagu on osutatud esimese lõigu punktides d–g. Kui vabatahtlike meetmetega tarnitav kogus ei ole piisav, märgitakse vastuses kogus, mis oleks saavutatav võimaliku piiramise, strateegiliste varude vabastamise või muude meetmetega.

Solidaarsustaotlused tuleb esitada vähemalt 48 tundi enne märgitud gaasi tarneaega.

Solidaarsustaotlusele vastatakse 18 tunni jooksul. Solidaarsust taotlev liikmesriik kinnitab vastu võetava koguse kuue tunni jooksul alates solidaarsuspakkumise kättesaamisest ja vähemalt 24 tundi enne märgitud gaasi tarneaega. Taotluse võib esitada üheks või mitmeks päevaks ning vastus peab vastama taotletud kestusele. Kui solidaarsust pakuvad mitu liikmesriiki ja neist ühe või mitmega on sõlmitud kahepoolne solidaarsuskokkulepe, siis kehtib kahepoolse kokkuleppe sõlminud liikmesriikide vahel selle kokkuleppega ette nähtud kord. Käesolevas lõikes sätestatud vaike-norme kohaldatakse üksnes teiste solidaarsust pakuvate liikmesriikide suhtes.

Komisjon võib hõlbustada solidaarsuse rakendamist, eelkõige turvalisel veebiplatvormil kättesaadava vormi abil, et taotlusi ja pakkumisi saaks edastada reaalajas.

- 8c. Kui solidaarsusmeedet on pakutud lõigete 1 ja 2 kohaselt, vaatavad pakkuva liikmesriigi ja taotluse esitanud liikmesriigi riiklikud reguleerivad asutused kolme kuu jooksul pärast hädaolukorra lõppu läbi taotluse esitanud liikmesriigi makstud õiglase hüvitise lõpliku summa.

Kui riiklikud reguleerivad asutused ei jõua õiglase hüvitise lõpliku summa arvutamises kokkuleppele, teavitavad nad sellest viivitamata asjaomaseid pädevaid asutusi, komisjoni ja koostööametit. Sellisel juhul või kui riiklikud reguleerivad asutused seda ühiselt taotlevad, arvutab koostööamet solidaarsuse pakkumise tulemusena tekkinud kaudsete kulude õiglase hüvitise asjakohase taseme ja esitab faktilistel asjaoludel rajaneva arvamuse kolme kuu jooksul alates sellest, kui tema poole pöördui. Enne faktilistel asjaoludel rajaneva arvamuse esitamist konsulteerib koostööamet riiklike reguleerivate asutuste ja asjaomaste pädevate asutustega.

Kui koostööamet soovib lisateavet, võib teises lõigus osutatud kolmekuulist ajavahemikku pikendada kahe kuu võrra. See lisatähtaeg algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Taotluse esitanud liikmesriigiga konsulteeritakse ja ta esitab järelkontrolli kokkuvõtte kohta oma arvamuse. Pärast taotluse esitanud liikmesriigiga konsulteerimist on järelkontrolli tegeval asutusel õigus nõuda hüvitise summa parandamist, võttes arvesse taotluse esitanud liikmesriigi arvamust. Järelkontrolli kokkuvõtte edastatakse komisjonile, kes võtab seda arvesse oma artikli 14 lõike 3 kohases aruandes hädalukorra kohta.“;

d) lõiked 10 ja 11 asendatakse järgmisega:

„10. Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud meetmed, et tagada gaasi tarnimine solidaarsuse alusel kaitstud tarbijatele taotluse esitanud liikmesriigis vastavalt lõigetele 1 ja 2, ning teevad kõik endast oleneva, et leppida kokku tehnilises, õigus- ja finantskorras. Sellises tehnilises ning õigus- ja finantskorras lepivad kokku omavahel kas otseselt või lõike 2 kohaselt kolmanda riigi kaudu ühendatud liikmesriigid ning seda kirjeldatakse nende hädaolukorra lahendamise kavades. Selline kord võib muu hulgas hõlmata järgmisi elemente:

- a) võrkude käitamisohutus;
- b) kohaldatavad gaasihinnad ja hindade kujundamise metoodika, võttes arvesse hindade mõju turu toimimisele;
- c) võrkudevaheliste ühenduste kasutamine, sh gaasi kahe-suunalise transportimise võimekus ja maa-alused gaasihoidlad;
- d) gaasimahud või nende kindlaksmääramise metoodika;
- e) nende kulude kategooriad, mis tuleb õiglaselt ja viivitamata hüvitada ning mis võivad hõlmata tööstusharu piiramisega seotud kahjusid;

f) õiglase hüvitise võimaliku arvutamise meetod.

Enne solidaarsuse taotlemist liikmesriikide vahel kokku lepitud finantskord sisaldab sätteid vähemalt kõikide solidaarsuse pakkumisel tekkinud asjakohaste ja mõistlike kulude õiglase hüvitise arvutamise ning kõnealuse hüvitise maksmise kohustuse kohta.

Kõik hüvitusmehhanismid peavad pakkuma stiimuleid osalemiseks turupõhistes lahendustes, nagu enampakkumised ja nõudlusega seotud meetmed. Mehhanismidega ei tohi luua turuosaliste jaoks vastakaid stiimuleid, sealhulgas finantsilisest seisukohast, et nad lükkaksid oma meetmeid edasi seni, kuni hakatakse kohaldama mitteturupõhiseid meetmeid. Hädaolukorra lahendamise kavadesse lisatakse kõik hüvitusmehhanismid või vähemalt nende kokkuvõte.

Kui lõike 8 teise lõigu punkti c kohase kohtumenetluse tulemusel lisanduvad pärast järelkontrolli lõpetamist õiglasele hüvitisele uued ja märkimisväärsed mõistlikud kulud, teavitab pakkuv liikmesriik sellest viivitamata taotluse esitanud liikmesriiki. Riigi reguleerivad asutused ja asjakohasel juhul koostööamet teevad uue järelkontrolli vastavalt lõikele 8c. Uue järelkontrolli tulemus ei piira pakkuva liikmesriigi kohustust maksta klientidele riigisisese õiguse alusel hüvitist ega nende õigust õiglasele hüvitisele.

11. Seni kuni liikmesriik suudab katta solidaarsuse alusel kaitstud tarbijate gaasitarbimist oma toodangust, ei ole tal kohustust leppida temaga kas otse või lõike 2 kohaselt kolmanda riigi kaudu ühendatud liikmesriikidega kokku tehnilises ning õigus- ja finantskorras solidaarsuse vastuvõtmise eesmärgil. See ei mõjuta asjaomase liikmesriigi kohustust pakkuda solidaarsust teistele liikmesriikidele vastavalt käesolevale artiklile.“;

e) lõiked 12, 13 ja 14 jäetakse välja;

f) lõige 15 asendatakse järgmisega:

„15. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustuste kohaldamine lõpetatakse kohe, kui väljakuulutatud hädaolukord kuulutatakse lõppenuks või kui komisjon järeldeb artikli 11 lõike 8 esimese lõigu kohaselt, et hädaolukorra väljakuulutamise ei ole õigustatud või ei ole enam õigustatud.“

10) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 13a

Koostöö kaudselt ühendatud liikmesriikide vahel, kes kasutavad turupõhiseid meetmeid (vabatahtlikud meetmed)

1. Ilma et see piiraks energiasolidaarsuse põhimõtte kohaldamist, kohaldatakse käesolevat artiklit juhul, kui liikmesriigid, kes on kaudselt ühendatud teise liikmesriigi kaudu ja on saanud käesoleva artikli lõike 2 kohase vabatahtliku panuse taotluse, panustavad taotletud gaasikoguste pakkumisse vastavalt artikli 13 lõigetele 1 või 2, kasutades artikli 13 lõike 3 punktis c osutatud vabatahtlikke meetmeid.
2. Artikli 13 alusel solidaarsust taotlev liikmesriik võib samal ajal saata turupõhiste meetmete alusel vabatahtliku panuse taotluse ühele või mitmele muule kaudselt ühendatud liikmesriigile, et otsida kõige soodsamat pakkumist või pakkumiste kombinatsiooni, arvestades gaasitarnete maksumust, tarnekiirust, usaldusväärsust ja mitmekesistamist vastavalt artikli 13 lõikele 4.

Käesoleva artikli esimese lõigu kohased taotlused esitatakse kaudselt ühendatud liikmesriikidele, kes võivad olla vabatahtlike meetmete alusel võimelised gaasikoguseid pakkuma, komisjonile ja artikli 10 lõike 1 punkti g kohaselt määratud kriisijuhtidele vähemalt 48 tundi enne märgitud gaasitarneaega. Nimetatud taotlused sisaldavad vähemalt artikli 13 lõike 8b esimeses lõigus osutatud teavet.

Liikmesriigid, kes saavad käesoleva artikli esimese lõigu kohaselt taotluse, vastavad taotluse esitanud liikmesriigile ning teavitavad komisjoni ja artikli 10 lõike 1 punkti g kohaselt määratud kriisijuhte 18 tunni jooksul, märkides, kas nad saavad vabatahtlike meetmete alusel gaasikoguseid pakkuda. Vastus sisaldab vähemalt artikli 13 lõikes 8a osutatud teavet. Liikmesriigid võivad vastuseks märkida, et nad ei ole võimelised turupõhiste meetmete abil panustama.

3. Kui artikli 13 lõigete 1 ja 2 kohastest pakkumistest ja käesoleva artikli kohastest pakkumistest tulenevate gaasikoguste summa ei ulatu nõutud kogusteni, valitakse käesoleva artikli kohased pakkumised automaatselt.

Kui artikli 13 lõigete 1 ja 2 kohastest pakkumistest ja käesoleva artikli kohastest pakkumistest tulenevate gaasikoguste summa ületab nõutud koguseid, võetakse artikli 13 lõike 4 kohaselt pakkumiste valimisel arvesse käesoleva artikli kohaseid pakkumisi ning pärast kõigi asjaomaste liikmesriikidega konsulteerimist otsib taotluse esitanud liikmesriik vastavalt artiklile 13 kulude, tarnekiiruse, usaldusväärsuse ja mitmekesistamise põhjal kõige soodsama pakkumise või pakkumiste kombinatsiooni. Kui taotluse esitanud liikmesriigid valivad käesoleva artikli kohased panused, vähendatakse vastavalt sellele artikli 13 lõigete 1 ja 2 kohast taotlust.

Taotluse esitanud liikmesriik teatab asjaomastele liikmesriikidele, millised kogused ta on valinud, kuue tunni jooksul alates pakkumise kättesaamisest ja vähemalt 24 tundi enne gaasi märgitud tarneaega.

4. Kui kaudselt ühendatud liikmesriik annab taotlevale liikmesriigile turupõhiste meetmete alusel vabatahtliku panuse vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2, ei ületa õiglase hüvitis mõistlikke kulusid ning võib hõlmata artikli 13 lõike 8a teises lõigus osutatud kulusid. Õiglase hüvitise lõppsumma suhtes kohaldatakse artikli 13 lõikes 8c kirjeldatud järelkontrolli mehhanismi.
5. Asjaomaste liikmesriikide ülekandesüsteemi haldurid teevad koostööd ja vahetavad teavet Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku poolt artikli 3 lõike 6 kohaselt loodud piirkondlikku gaasikoordineerimissüsteemi kaudu, et teha olemasolevad ühendusvõimsused kindlaks kuue tunni jooksul pärast liikmesriigi või komisjoni taotluse saamist. Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik teavitab sellest komisjoni ja asjaomaste liikmesriikide pädevaid asutusi.“

11) Artikli 14 lõike 3 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Pärast hädaolukorda esitab lõikes 1 osutatud pädev asutus võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuus nädalat pärast hädaolukorra lõppenuks kuulutamist komisjonile üksikasjaliku hinnangu hädaolukorra ja rakendatud meetmete tulemuslikkuse kohta, sh hinnangu hädaolukorra majandusliku mõju, elektrisektorile avalduva mõju ning liidule ja selle liikmesriikidele antud või neilt saadud abi kohta. Asjakohasel juhul sisaldab kõnealune hinnang artiklis 13 osutatud mehhanismi käivitamiseni viinud asjaolude üksikasjalikku kirjeldust ja puuduvate gaasitarnete vastuvõtmise tingimusi, sealhulgas makstud hinda ja rahalist hüvitist, ning asjakohasel juhul põhjuseid, miks solidaarsuspakkumisi vastu ei võetud või gaasi ei tarnitud. Niisugune hinnang tehakse kättesaadavaks gaasikoordineerimisrühmale ja seda võetakse arvesse ennetavate tegevuskavade ja hädaolukorra lahendamise kavade ajakohastamisel.“

12) Artiklisse 17a lisatakse järgmine lõige:

„2. Aruanne, mille komisjon esitab 28. veebruariks 2025, sisaldab ka üldhinnangut artiklite 6a–6d, artikli 7 lõike 1 ja lõike 4 punkti g, artiklite 13 ja 13a, artikli 16 lõike 3, artiklite 17a ja 18a, artikli 20 lõike 4 ning Ia ja Ib lisa kohaldamise kohta. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek käesoleva määruse muutmiseks.“

13) Artiklit 19 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 esimese lause järele lisatakse järgmine lause:

„Õigus võtta vastu artikli 8 lõikes 2 osutatud delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates ... [käesoleva uuesti sõnastatud määruse jõustumise kuupäev].“;

b) lõike 3 esimene lause asendatakse järgmisega:

„3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artikli 3 lõikes 8, artikli 7 lõikes 5, artikli 8 lõikes 5 ja artikli 8a lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta.“;

c) lõike 6 esimene lause asendatakse järgmisega:

„6. Artikli 3 lõike 8, artikli 7 lõike 5, artikli 8 lõike 5 või artikli 8a lõikes 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet.“

14) VI lisa muudetakse järgmiselt:

a) punkti 5 esimese lõigu alapunkti a teise lõigu teise taande „gaasi transiiditeede ja tarneallikate mitmekesistamise meetmed“ järele lisatakse järgmine taane:

„– liigse varuvõimsuse soetamist vältivad meetmed,“;

b) punkti 11.3. esimese lõigu alapunkti a teise lõigu teise taande „gaasi transiiditeede ja tarneallikate mitmekesistamise meetmed“ järele lisatakse järgmine taane:

„– liigse varuvõimsuse soetamist vältivad meetmed,“.

Artikkel 85
Määruse (EL) 2019/942 muutmine

Määrust (EL) 2019/942 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 2 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) esitab arvamusi ja soovitusi põhivõrguettevõtjatele ja ülekandesüsteemihalduritele, ENTSO-E-le, ENTSGile, Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustikule (ENNOH), ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusele, piirkondlikele koordineerimiskeskustele, määratud elektriturukorraldajatele ning maagaasi ülekandesüsteemi haldurite, maagaasi veeldusjaamade haldurite, maagaasihoidlate haldurite või vesinikuhooldla haldurite või vesinikuvõrgu haldurite asutatud üksustele;“.

2) Artikli 3 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„ACERi taotluse korral teevad reguleerivad asutused, ENTSO-E, ENTSG, ENNOH, piirkondlikud koordineerimiskeskused, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, maagaasi ülekandesüsteemi haldurid, vesinikuvõrgu haldurid, määratud elektriturukorraldajad ning maagaasi ülekandesüsteemi haldurite, maagaasi veeldusjaamade haldurite, maagaasihoidlate haldurite või vesinikuhooldla haldurite või vesinikuterminali haldurite asutatud üksused ACERile kättesaadavaks kogu teabe, mis on vajalik ACERi käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, välja arvatud juhul, kui ACER on seda teavet juba küsinud ja selle saanud.“

3) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 1, 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

- „1. ACER esitab komisjonile arvamuse vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 29 lõikele 2 ENTSO-E, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 25 lõikele 2 ENTSGi, vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺⁺ artikli 57 lõikele 9 ENNOHi ning vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 53 lõikele 3 ja määruse (EL) 2024/...⁺⁺ artikli 40 lõikele 4 ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirja kavandi, liikmete loetelu ja töökorra kavandi kohta.“
2. ACER jälgib vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 32 ENTSO-E, vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺⁺ artiklile 27 ENTSGi, vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺⁺ artiklile 64 ENNOHi ning määruse (EL) 2019/943 artiklis 55 ja (EL) 2024/...⁺⁺ artiklis 41 sätestatud ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesannete täitmist.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse kuupäev, number ja ELT avaldamisviide.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

3. ACER võib esitada arvamuse

- a) võrgueeskirja kavandi kohta ENTSO-E-le vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punktile a, ENTSGile vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 26 lõikele 2 ja ENNOHile vastavalt nimetatud määruse artikli 59 lõikele 1;
- b) ENTSO-E-le vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 32 lõikele 2, ENTSGile vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 26 lõikele 2 ja ENNOHile vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 60 lõikele 2 kogu liitu hõlmava võrgu arengukava kavandi ja muude asjakohaste dokumentide kohta, millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõikes 1, määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 26 lõikes 3 ja artikli 59 lõikes 1, võttes seejuures arvesse mittediskrimineerimise, tõhusa konkurentsi ning elektrienergia, vesiniku ja maagaasi siseturgude tõrgeteta ja turvalise toimimise eesmärgi;
- c) iga-aastase tööprogrammi kavandi ja muude määruse (EL) 2019/943 artikli 55 lõikes 2 ja määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 41 lõikes 3 osutatud asjaomaste dokumentide kohta ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusele, võttes seejuures arvesse mittediskrimineerimise, tõhusa konkurentsi ning elektrienergia, vesiniku ja maagaasi siseturu tõrgeteta ja turvalise toimimise eesmärgi⁺;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

b) lõiked 6, 7 ja 8 asendatakse järgmisega:

„6. Asjaomased reguleerivad asutused teevad koostööd eesmärgiga selgitada ühiselt välja juhtumid, kus ENTSO-E, ENTSG, ENNOH, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ja piirkondlikud koordineerimiskeskused ei täida liidu õigusest tulenevaid kohustusi, ning võtavad vajalikke meetmeid, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktis c ja artikli 62 lõike 1 punktis f või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/...⁺⁺ artikli 78 lõike 1 punktis e.

ACER avaldab ühe või mitme reguleeriva asutuse taotlusel või omal algatusel põhjendatud arvamuse ning samuti soovitusi ENTSO-E-le, ENTSGile, ENNOHile, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusele või piirkondlikele koordineerimiskeskustele nende kohustuste täitmise kohta.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse direktiivi kuupäev, number ja ELT avaldamisviide.

7. Kui ACERi põhjendatud arvamuses leitakse, et on võimalik, et ENTSO-E, ENTSG, ENNOH, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus või piirkondlik koordineerimiskeskus on oma kohustused täitmata jätnud, võtavad asjaomased reguleerivad asutused ühehäälselt vastu kooskõlastatud otsuse, määrates kindlaks, kas asjaomased kohustused on täitmata jäetud, ning määrates asjakohasel juhul kindlaks meetmed, mida ENTSO-E, ENTSG, ENNOH, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus või piirkondlik koordineerimiskeskus peab täitmata jätmise heastamiseks võtma. Kui reguleerivad asutused jätavad kooskõlastatud otsuse nelja kuu jooksul ACERi põhjendatud arvamuse saamise kuupäevast ühehäälselt vastu võtmata, saadetakse juhtum ACERile otsuse tegemiseks vastavalt artikli 6 lõikele 10.

8. Kui ENTSO-E, ENTSG, ENNOH, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus või piirkondlik koordineerimiskeskus ei ole kolme kuu jooksul heastanud oma kohustuste täitmata jätmist, mis tuvastati vastavalt käesoleva artikli lõigetele 6 või 7, või kui üksuse asukohariigi reguleeriv asutus ei ole kohustuste täitmise tagamiseks meetmeid võtnud, esitab ACER kooskõlas direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktiga c ja artikli 62 lõike 1 punktiga f või direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 78 lõike 1 punktiga f reguleerivale asutusele soovitusel meetmete võtmiseks, et tagada ENTSO-E, ENTSGi, ENNOHi, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse või piirkondliku koordineerimiskeskuse kohustuste täitmine, ning teavitab komisjoni.“

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2024/..., mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ja otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009 (ELT L, ..., ELI: ...).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) 2024/..., mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgede ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (ELT L, ..., ELI: ...).“

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

4) Artikli 5 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. ACER osaleb võrgueeskirjade väljatöötamises vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 59 ja määruse (EL) 2024/...⁺ artiklitele 71 ja 72 ning suuniste väljatöötamises vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 61 lõikele 6 ja määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 74 lõikele 5. ACER teeb eelkõige järgmist:

- a) esitab komisjonile mittesiduvad raamsuunised, kui seda temalt taotletakse määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõike 4 alusel või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõike 4 või artikli 72 lõike 4 alusel. ACER vaatab mittesiduvad raamsuunised läbi ning esitab need uuesti komisjonile, kui seda taotletakse määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõike 7 või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõike 7 või artikli 72 lõike 7 kohaselt;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

- b) vaatab võrgueeskirja läbi vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõikele 11 või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõikele 11 või artikli 72 lõikele 11. Komisjonile esitatavas ettepanekus võtab ACER arvesse kõikide osaliste seisukohti läbivaadatud võrgueeskirja ettepaneku koostamise käigus, mida korraldas ENTSO-E, ENTSG, ENNOH või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ning konsulteerib komisjonile esitatava versiooni üle ametlikult asjaomaste sidusrühmadega. Selleks võib ACER kasutada vajaduse korral redaktsioonikomiteed, mis on loodud võrgueeskirjade alusel. ACER annab konsultatsioonide tulemustest komisjonile aru. Seejärel esitab ACER läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõikele 11 ja määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõikele 11 või 72 lõikele 11. Kui ENTSO-E, ENTSG, ENNOH või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole võrgueeskirja välja töötanud, koostab ACER võrgueeskirja kavandi ja esitab selle komisjonile, kui seda temalt taotletakse määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõike 12 või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõike 12 või artikli 72 lõike 12 alusel;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

- c) esitab komisjonile põhjendatud arvamuse kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikli 32 lõikega 1 või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 27 lõikega 1 või artikli 64 lõikega 2, kui ENTSOE, ENTSG, ENNOH või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole rakendanud võrgueeskirja, mis on välja töötatud määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punkti a või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 26 lõike 1 või artikli 59 lõike 1 punkti a kohaselt, või võrgueeskirja, mis on kehtestatud vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõigetele 3–12 või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõigetes 3–12 või artikli 72 lõigetes 3–12, kuid mida komisjon ei ole vastu võtnud vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõikele 13 või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 71 lõikele 13 või artikli 72 lõikele 13.
- d) jälgib ning analüüsib komisjoni poolt vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 59 ja vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artiklitele 71 ja 72 vastu võetud võrgueeskirjade ja vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 61 ning määruse (EL) 2024/...⁺ artiklile 74 vastu võetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude lõimimist ning saavutada mittediskrimineerimine, tõhus konkurents ja turu tõrgeteta toimimine, ning esitab asjakohase aruande komisjonile.“

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

5) Artiklit 6 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Hiljemalt 5. juuliks 2022 ja edaspidi iga nelja aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande reguleerivate asutuste sõltumatuse kohta vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 57 lõikele 7 ja määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 76 lõikele 6.“;

b) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. ACER esitab ühe või mitme reguleeriva asutuse või komisjoni taotlusel faktilistel asjaoludel rajaneva arvamuse selle kohta, kas reguleeriva asutuse otsus vastab määruses (EL) 2019/943, määruses (EL) nr 2024/...⁺⁺, direktiivis (EL) 2019/944 või direktiivis (EL) 2024/...⁺ osutatud võrgueeskirjadele ja suunistele, nimetatud määruste või direktiivide muudele asjakohastele sätetele või määruse (EL) 2017/1938 artiklile 13.“;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

c) lisatakse järgmised lõiked:

„9a. ACER annab ülekandesüsteemi halduritele, jaotussüsteemi halduritele, vesinikuvõrgu halduritele ja reguleerivatele asutustele soovitusi kulude ajalise jaotuse metoodika kohta vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 5 lõike 6 esimesele lõigule.

ACER võib anda ülekandesüsteemi halduritele, jaotussüsteemi halduritele, vesinikuvõrgu halduritele ja reguleerivatele asutustele soovitusi regulatiivsete varabaaside kohta vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 5 lõike 6 kolmandale lõigule.

9b. ACER võib anda reguleerivatele asutustele soovitusi gaasi kvaliteedierinevustest tingitud piiriüleste voogude piiramise lahenduste kulude jaotamise kohta vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 21 lõikele 11.

9c. ACER võib anda reguleerivatele asutustele soovitusi vesiniku kvaliteedierinevustest tingitud piiriüleste voogude piiramise lahenduste kulude jaotamise kohta vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 55 lõikele 8.

9d. ACER avaldab seirearuanded ühenduspunktide ülekoormamise kohta vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ I lisa punkti 2.2.1 alapunktile 2.“;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

d) lõiget 10 muudetakse järgmiselt:

i) esimene lõik asendatakse järgmisega:

„ACERil on õigus teha üksikjuhtumeid käsitlevaid otsuseid piiriülest kaubandust või piiriülese süsteemi talitluskindlust mõjutavates reguleerimisküsimustes, mis nõuavad vähemalt kahe reguleeriva asutuse ühist otsust, ja kui see reguleerivate asutuste pädevus tuleneb ühest järgmisest õigusaktist:

- a) seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu võetud liidu õigusakt;
- b) määruse (EL) 2019/943 artiklites 59–61 osutatud võrgueeskirjad ja suunised, mis on vastu võetud enne 4. juulit 2019, ja nende hilisemad versioonid;
- c) määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 kohaselt rakendusaktidena vastu võetud võrgueeskirjad ja suunised, millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artiklites 59–61,
- d) määruse (EL) 2024/...⁺ I lisa kohased suunised või
- e) määruse (EL) 2024/...⁺ artiklites 71–74 osutatud võrgueeskirjad ja suunised;“;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

ii) teise lõigu punkt a asendatakse järgmisega:

„a) pädevad reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul pärast seda, kui juhtum edastati kõnealustest reguleerivatest asutustest viimasele, või nelja kuu jooksul käesoleva määruse artikli 4 lõikes 7 või direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktis c või artikli 62 lõike 1 punktis f või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 78 lõike 1 punktis f sätestatud juhtudel;“;

iii) kolmas ja neljas lõik asendatakse järgmisega:

„Pädevad reguleerivad asutused võivad ühiselt taotleda käesoleva lõike teise lõigu punktis a osutatud ajavahemiku pikendamist kuni kuue kuu võrra, välja arvatud käesoleva määruse artikli 4 lõikes 7 või direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktis c või artikli 62 lõike 1 punktis f või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 78 lõike 1 punktis f sätestatud juhtudel.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

Kui määruse (EL) 2019/943 artiklites 59–61 osutatud uute võrgueeskirjade või suunistega, mis on vastu võetud delegeeritud õigusaktidena pärast 4. juulit 2019, on käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud pädevus antud reguleerivatele asutustele, on ACERil õigus otsuseid vastavalt käesoleva lõike esimese lõigu punktile b omaalgatuslikult vastu võtta üksnes juhul, kui seda taotleb vähemalt 60 % pädevatest reguleerivatest asutustest. Kui juhtum puudutab üksnes kahte reguleerivat asutust, võib neist üks paluda ACERil juhtumit käsitleda.“;

e) lõike 12 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) teeb oma otsuse hiljemalt kuue kuu möödumisel juhtumi esitamise päevast või nelja kuu jooksul, kui juhtum on seotud käesoleva määruse artikli 4 lõikega 7 või direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktiga c või artikli 62 lõike 1 punktiga f või määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 78 lõike 1 punktiga f, ning“.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

6) Artikli 14 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Oma ülesannete täitmisel, eelkõige vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 59 või vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artiklitele 71 ja 72 raamsuuniste väljatöötamisel, aga ka vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 60 või määruse (EL) 2024/...⁺ artiklile 73 võrgueeskirjade muudatusi soovitades, konsulteerib ACER varases staadiumis põhjalikult turuosaliste, ülekandesüsteemi haldurite, vesiniku ülekandevõrgu haldurite, tarbijate, lõppkasutajate ja vajaduse korral konkurentsiasutustega ning teeb seda viisil, mis ei kahjusta nimetatud osaliste pädevust, ning avatud ja läbipaistval viisil, eelkõige kui ülesanded seonduvad põhivõrguettevõtjate, ülekandesüsteemi haldurite ja vesiniku ülekandevõrgu halduritega.“

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

7) Artiklit 15 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. ACER kontrollib tihedas koostöös komisjoni, liikmesriikide ja asjaomaste riiklike asutustega, k.a reguleerivad asutused, – ning piiramata konkurentsiasutuste pädevust – elektrienergia ja maagaasi hulgi- ja jaemüügiturgude toimimist, eelkõige elektri ja maagaasi jae- ja hulgihindade taset ja nende kujunemist, hõlbustamaks asjaomastel ametiasutustel turuosaliste võimaliku konkurentsivastase, ebaõiglase või läbipaistmatu käitumise tuvastamist ja pidades silmas direktiivis (EL) 2019/944 ja direktiivis (EL) 2024/...⁺ sätestatud tarbijate õiguste järgimist, turu arengusuundade mõju kodutarbijatele, juurdepääsu võrgule, sh taastuvallikatest toodetud elektrienergiale, edasiminekut võrkudevaheliste ühenduste ja ühendustorude väljaarendamises, võimalikke piiriülese kaubanduse tõkkeid, sealhulgas vesiniku maagaasisüsteemi segamise mõju ja biometaan piiriülese voo tõkkeid, regulatiivseid tõkkeid uutele turule tulijatele ja väikestele turuosalistele, sh energiakogukondadele ja taastuvenergiakogukondadele, riigi sekkumist, et hind ei kajastaks tegelikku puudust, nagu sätestatud määruse (EL) 2019/943 artikli 10 lõikes 4, liikmesriikide elektrivarustuskindluse olukorda kõnealuse määruse artiklis 23 osutatud Euroopa piisavuse hinnangu põhjal, eelkõige määruse (EL) 2019/941 artiklis 17 osutatud järeelhindamist arvesse võttes.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 104/23 (2021/0425(COD)) sisalduva direktiivi number.

ACER kontrollib tihedas koostöös komisjoni, liikmesriikide ja asjaomaste riiklike asutustega, k.a reguleerivad asutused, – ning piiramata konkurentsiasutuste pädevust – vesinikuturge, eelkõige turu arengusuundade mõju vesinikutarbijatele, juurdepääsu vesinikuvõrgule, sealhulgas juurdepääsu taastuvatest energiaallikatest toodetud vesiniku võrgule, ühendustorude osas tehtud edusamme ning võimalikke takistusi piiriülesele kaubandusele.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. ACER avaldab lõikes 1 osutatud kontrollitegevuse tulemuste aruande igal aastal. Selles aruandes määrab ACER kindlaks elektrienergia, maagaasi ja vesiniku siseturgude lõpuleviimist takistavad tõkked.“;

c) lisatakse järgmised lõiked:

„6. ACER avaldab uuringud, milles võrreldakse ELi ülekandesüsteemi haldurite kulude tõhusust vastavalt määruse (EL) 2024/...+ artikli 19 lõikele 2.

7. ACER esitab arvamused, millega nähakse ette vesiniku ülekandevõrkudele juurdepääsu käsitleva tehnilise teabe avaldamise ühtlustatud vorming, ja avaldab seirearuande, milles käsitleb ühenduspunktide ülekoormamist, vastavalt määruse (EL) 2024/...+ I lisas sätestatud suunistele.“

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

Artikkel 86
Määruse (EL) 2022/869 muutmine

Määrust (EL) 2022/869 muudetakse järgmiselt:

- 1) Artiklid 11, 12 ja 13 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 11

Kogu energiasüsteemi hõlmav kulude-tulude analüüs

1. ENTSO-E ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/...⁺ artiklis 57 määratletud Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustik (ENNOH) koostavad terviklikud ühe sektori metoodika kavandid (sh käesoleva artikli lõikes 10 osutatud energiavõrgu ja -turu mudel) kogu energiasüsteemi kulude ja tulude ühtlustatud analüüsimiseks liidu tasandil liidu loendisse kantud projektide jaoks, mis kuuluvad käesoleva määruse II lisa punkti 1 alapunktides a, b, d ja f ning punktis 3 sätestatud energiataristu kategooriatesse.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud metoodika koostatakse V lisa põhimõtete kohaselt, see põhineb ühistel eeldustel, mis võimaldavad projekte võrrelda, ning on kooskõlas liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide ja 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgiga ning samuti IV lisas sätestatud normide ja näitajatega.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse kuupäev, number ja ELT avaldamisviide.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud metoodika põhjal koostavad ENTSO-E vastavalt määruse (EÜ) 2019/943 artiklile 30 ja ENNOH vastavalt määruse (EL) 2024/...⁺ artiklile 60 kogu liitu hõlmavad võrgu kümneaastased arengukavad.

24. aprilliks 2023 avaldab ja esitab ENTSO-E liikmesriikidele, komisjonile ja koostööametile oma tervikliku ühe sektori metoodika kavandid, pärast asjaomastelt sidusrühmadelt lõikes 2 osutatud konsultatsioonide käigus sisendi kogumist. Kogu energiasüsteemi hõlmava vesiniku kulude-tulude analüüsi metoodika, mille ENTSG töötab välja 1. septembriks 2024, kiidetakse heaks käesolevas artiklis sätestatud korras. 1. detsembriks 2025 avaldab ja esitab ENNOH liikmesriikidele, komisjonile ja koostööametile oma tervikliku ühe sektori metoodika kavandid, pärast asjaomastelt sidusrühmadelt määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 61 lõike 3 punkti d alusel korraldatud konsultatsiooni käigus sisendi kogumist.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

2. Enne oma metoodika kavandite esitamist liikmesriikidele, komisjonile ja koostööametile vastavalt lõikele 1 avaldavad ENTSO-E ja ENNOH esialgsed metoodika kavandid ning korraldavad ulatuslikke konsultatsioone ja küsivad soovitusi liikmesriikidelt ning vähemalt kõigi asjaomaste sidusrühmade esindusorganisatsioonidelt, sh määruse (EL) 2019/943 artikli 52 lõike 1 alusel asutatud Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksuselt (edaspidi „ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“), elektri-, maagaasi- ja vesinikuturuga seotud ühendustelt, kütte ja jahutuse, süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise ning süsinikdioksiidi kogumise ja kasutamise sidusrühmadelt, sõltumatutelt energiavahendajatelt, tarbimiskaja teenuse pakkujatelt, energiatõhususe lahendustega seotud organisatsioonidelt, energiatarbijate ühendustelt, kodanikuühiskonna esindajatelt ja asjakohastel juhtudel riiklikelt reguleerivatelt asutustelt ja teistelt riiklikelt asutustelt.

Kolme kuu jooksul alates esimeses lõigus osutatud esialgse metoodika kavandi avaldamisest võivad kõik selles lõigus osutatud sidusrühmad esitada soovitusi.

Kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu, mis asutati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 401/2009** artikli 10a alusel, võib omal algatusel esitada metoodika kavandite kohta arvamuse.

Kui see on asjakohane, esitavad liikmesriigid ja esimeses lõigus osutatud sidusrühmad oma soovitusel ja teevad need üldsusele kättesaadavaks, ning kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu esitab koostööametile ning asjakohasel juhul ENTSO-E-le või ENNOHile oma arvamuse ja teeb selle üldsusele kättesaadavaks.

Konsulteerimine on avatud, õigeaegne ja läbipaistev. ENTSO-E ja ENNOH koostavad konsulteerimise kohta aruande ja avaldavad selle.

ENTSO-E ja ENNOH esitavad põhjendused, kui nad ei ole liikmesriikide või sidusrühmade ja riiklike asutuste soovitusi või kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu arvamust arvesse võtnud, või on võtnud neid arvesse üksnes osaliselt.

3. Kolme kuu jooksul alates sellest, kui koostööamet saab metoodika kavandi, konsultatsioonide tulemused ja aruande konsulteerimise kohta, esitab ta ENTSO-E-le ja ENNOHile arvamuse. Koostööamet teavitab oma arvamusest ENTSO-E-d, ENNOH-i, liikmesriike ja komisjoni ning avaldab selle oma veebisaidil.
4. Kolme kuu jooksul pärast metoodika kavandite kättesaamist võivad liikmesriigid esitada oma arvamuse ENTSO-E-le ja ENNOHile ning komisjonile. Konsulteerimise hõlbustamiseks võib komisjon korraldada rühmade erikoosolekuid, et arutada metoodika kavandeid.

5. Kolme kuu jooksul alates lõigetes 3 ja 4 osutatud koostööameti ja liikmesriikide arvamuse saamisest muudavad ENTSO-E ja ENNOH kumbki oma metoodikat, võttes koostööameti ja liikmesriikide arvamusi täiel määral arvesse, ning esitavad need koos koostööameti arvamusega komisjonile heakskiitmiseks. Komisjon teeb otsuse kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH igaüks oma metoodika esitasid.
6. Kahe nädala jooksul alates komisjoni heakskiidu saamisest vastavalt lõikele 5 avaldavad ENTSO-E ja ENNOH kumbki oma metoodika oma veebisaidil. Nad avaldavad vastavad sisendandmed ning muud asjaomased võrgu-, koormusvoogude- ja turuandmed piisavalt täpses vormis, arvestades liikmesriigi õiguse kohaseid piiranguid ja asjaomaseid konfidentsiaalsuskokkuleppeid. Komisjon ja koostööamet tagavad, et saadud andmeid käsitavad konfidentsiaalsetena nii nemad ise kui ka kõik osalised, kes andmeid nende jaoks analüüsivad.

7. Metoodikat ajakohastatakse ja täiustatakse korrapäraselt, järgides lõigetes 1–6 kirjeldatud menetlust. Eelkõige muudetakse seda pärast lõikes 10 osutatud energiavõrgu ja -turu mudeli esitamist. Koostööamet võib omal algatusel või riiklike reguleerivate asutuste või sidusrühmade põhjendatud taotluste alusel ning pärast ametlikku nõupidamist lõike 2 esimeses lõigus osutatud kõiki asjaomaseid sidusrühmi esindavate organisatsioonide ja komisjoniga taotleda metoodika ajakohastamist ja täiustamist, esitades põhjendused ja ajakava. Koostööamet avaldab kõik riiklike reguleerivate asutuste või sidusrühmade taotlused ning kõik asjakohased dokumendid, mis ei sisalda tundlikku äriteavet ning millest tulenevalt koostööamet taotles metoodika ajakohastamist või täiustamist.
8. Projektide jaoks, mis kuuluvad II lisa punkti 1 alapunktides c ja e ning punktides 2, 4, ja 5 sätestatud energiataristukategooriatesse, tagab komisjon kogu energiasüsteemi hõlmava liidu tasandi kulude-tulude analüüsi metoodika väljatöötamise. Nimetatud metoodika ühildub tulude ja kulude osas ENTSO-E ja ENNOHi väljatöötatud metoodikatega. Koostööamet edendab riiklike reguleerivate asutuste toetusel nimetatud metoodika sidusust ENTSO-E ja ENNOHi väljatöötatud metoodikatega. Metoodika töötatakse välja läbipaistvalt, pidades ulatuslikke konsultatsioone liikmesriikide ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega.

9. Iga kolme aasta tagant kehtestab koostööamet näitajad ja vastavad etalonväärtused, mille abil võrrelda II lisas esitatud energiataristukategooriate omavahel võrreldavate projektide investeeringute ühikuväärtusi, ja teeb need üldsusele kättesaadavaks. Projektiarendajad esitavad riiklikele reguleerivatele asutustele ja koostööametile nõutud andmed.

Koostööamet avaldab esimesed näitajad II lisa punktides 1, 2 ja 3 sätestatud energiataristukategooriate kohta 24. aprilliks 2023, sel määral, mil andmed on usaldusväärsete näitajate ja etalonväärtuste arvutamiseks kättesaadavad. ENTSO-E ja ENNOH võivad kõnealuseid etalonväärtusi kasutada järgnevate kogu liitu hõlmavate võrgu kümneaastaste arengukavade jaoks koostatavates tulude-kulude analüüsides.

Koostööamet avaldab esimesed näitajad II lisa punktides 4 ja 5 sätestatud energiataristukategooriate kohta 24. aprilliks 2025.

10. 31. oktoobriks 2025 ning pärast ulatuslikku konsulteerimist lõike 2 esimeses lõigus osutatud sidusrühmadega esitavad ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH komisjonile ja koostööametile ühiselt elektri, maagaasi ja vesiniku ülekandetaristuid ning maagaasi hoidlaid ja veeldatud maagaasi ja elektrolüüsiseadmeid käsitleva sidusa ja järkjärgult lõimitud mudeli, mis tagab ühistel eeldustel põhinevate ühe sektori metoodika sidususe ning mis hõlmab I lisas sätestatud ja V lisa põhimõtete kohaselt välja töötatud esmatähtsaid energiataristukoridore ja -alasid.

11. Lõikes 10 osutatud mudel võtab arvesse vähemalt asjaomaste sektorite omavahelisi seoseid taristu planeerimise kõigis etappides, eelkõige stsenaariume, tehnoloogiaid ja ruumilist eraldusvõimet ning taristu puuduste tuvastamist, eeskätt seoses piiriülese võimsusega, ja projektide hindamist.
12. Pärast lõikes 10 osutatud mudeli heakskiitmist komisjoni poolt lõigetes 1–5 sätestatud korras lisatakse see lõikes 1 osutatud metoodikasse, mida tuleb vastavalt muuta.
13. Mudelit ja terviklikke ühe sektori kulude-tulude analüüsi metoodikat ajakohastatakse lõikes 7 osutatud korras vähemalt iga viie aasta järel alates selle heakskiitmisest kooskõlas lõikega 10 ja vajaduse korral sagedamini.
14. Kuni 1. jaanuarini 2027 kohaldatakse käesolevat artiklit, kui määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 61 üleminekusätetest ei tulene teisiti.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

Artikkel 12

Kümneaastaste võrgu arengukavade stsenaariumid

1. 24. jaanuariks 2023 avaldab koostööamet ENTSO-E, ENTSGi ja ENNOHi poolt väljatöötatavate ühiste stsenaariumide raamsuunised, olles pidanud ulatuslikke konsultatsioone, millesse on kaasatud komisjon, liikmesriigid, ENTSO-E, ENTSG, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ja vähemalt organisatsioonid, mis esindavad elektri-, maagaasi- ja vesinikuturuga seotud ühendusi, kütte ja jahutuse, süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise ning süsinikdioksiidi kogumise ja kasutamise sidusrühmi, sõltumatuid energiavahendajaid, tarbimiskaja teenuse pakkujaid, energiatõhususe lahendustega seotud organisatsioone, energiatarbijate ühendusi ning kodanikuühiskonna esindajaid. Nimetatud raamsuuniseid ajakohastatakse vajaduse korral korrapäraselt. Raamsuuniste ajakohastamise konsultatsioonidesse kaasatakse ka ENNOH.

Esimeses lõigus osutatud raamsuunistega kehtestatakse kriteeriumid stsenaariumide läbipaistvaks, mittediskrimineerivaks ja kindlaks väljaarendamiseks, võttes arvesse taristute hindamise ja võrgu arendamise kavandamise parimaid tavasid.

Raamsuuniste eesmärk on ka tagada, et ENTSO-E, ENTSGi ja ENNOHi stsenaariumid oleksid täielikult kooskõlas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega, liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkidega ja 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgiga, ning neis võetakse arvesse komisjoni viimaseid kättesaadavaid stsenaariume ja asjakohasel juhul riiklikke energia- ja kliimakavasid.

Kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu võib omal algatusel anda nõu selle kohta, kuidas tagada, et stsenaariumid oleksid liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkidega ja 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgiga kooskõlas. Koostööamet võtab kõnealust sisendit esimeses lõigus osutatud raamsuunistes igakülgsest arvesse.

Kui koostööamet ei ole liikmesriikide, sidusrühmade ja kliimamuutusi käsitleva Euroopa teadusnõukogu soovitusi arvesse võtnud või on võtnud neid arvesse üksnes osaliselt, põhjendab ta seda.

2. ENTSO-E, ENTSO-G ja ENNOH järgivad koostööameti raamsuuniseid, kui nad töötavad välja kogu liitu hõlmavate võrgu kümneaastaste arengukavade jaoks kasutatavaid ühiseid stsenaariume.

Ühised stsenaariumid hõlmavad ka pikaajalist perspektiivi aastani 2050 ja vajaduse korral vaheetappe.

3. ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH kutsuvad stsenaariumide väljatöötamise protsessis osalema kõiki asjaomaseid sidusrühmi, sealhulgas ELi jaotusvõrguettevõtjate üksust, elektri-, maagaasi- ja vesinikuturuga seotud ühendusi, kütte ja jahutuse, süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise ning süsinikdioksiidi kogumise ja kasutamise sidusrühmi, sõltumatuid energiavahendajaid, tarbimiskaja teenuse pakkujaid, energiatõhususe lahendustega seotud organisatsioone, energiatarbijate ühendusi, kodanikuühiskonna esindajaid; eelkõige kutsutakse neid osalema seoses põhielementidega nagu eeldused ja nende kajastumine stsenaariumiandmetes.

4. ENTSO-E, ENTSO-G ja ENNOH avaldavad ühiste stsenaariumide aruande kavandi ning esitavad selle koostööametile, liikmesriikidele ja komisjonile arvamuse saamiseks.

Kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu võib omal algatusel esitada arvamuse ühiste stsenaariumide aruande kohta.

5. Kolme kuu jooksul alates sellest, kui on esitatud ühiste stsenaariumide aruande kavand koos konsultatsiooni käigus saadud tagasisidega ja selle arvesse võtmist käsitleva aruandega, esitab koostööamet ENTSO-E-le, ENTSGile, ENNOHile, liikmesriikidele ja komisjonile oma arvamuse selle kohta, kas stsenaariumid on lõike 1 esimeses lõigus osutatud raamsuunistega kooskõlas, ning võimalikud muutmissoovitused.

Sama aja jooksul võib kliimamuutusi käsitlev Euroopa teadusnõukogu esitada omal algatusel arvamuse selle kohta, kas stsenaariumid on kooskõlas liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkidega ja 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgiga.

6. Kolme kuu jooksul alates lõikes 5 osutatud arvamuse saamisest kiidab komisjon koostööameti ja liikmesriikide arvamusi arvesse võttes ühiste stsenaariumide aruande kavandi heaks või taotleb ENTSO-E-lt, ENTSGilt ja ENNOHilt selle muutmist.

ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH esitavad põhjendused, selgitades, kuidas on käsitletud komisjoni muutmistaotlust.

Kui komisjon ei kiida ühiste stsenaariumide aruannet heaks, esitab ta ENTSO-E-le, ENTSGile ja ENNOHile selle kohta põhjendatud arvamuse.

7. Kahe nädala jooksul alates sellest, kui ühiste stsenaariumide aruanne on lõike 6 kohaselt heaks kiidetud, avaldavad ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH selle oma veebisaidil. Nad avaldavad vastavad sisend- ja väljundandmed piisavalt selges ja täpses vormis, et kolmas isik saaks tulemusi reprodutseerida, võttes igakülgset arvesse liikmesriigi õigust ja asjaomaseid konfidentsiaalsuskokkuleppeid ning tundlikku teavet.
8. Kuni 1. jaanuarini 2027 kohaldatakse käesolevat artiklit, kui määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 61 üleminekusätetest ei tulene teisiti.

Artikkel 13

Taristu puuduste tuvastamine

1. Kuue kuu jooksul pärast ühiste stsenaariumide aruande heakskiitmist vastavalt artikli 12 lõikele 6 ja edaspidi iga kahe aasta järel avaldavad ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH kogu liitu hõlmavate võrgu kümneaastaste arengukavade raames välja töötatud taristu puudusi käsitlevad aruanded.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

Taristu puuduste hindamisel tuginevad ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH oma analüüsis artikli 12 alusel koostatud stsenaariumidele, rakendavad energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ning kaaluvad prioriteedina kõiki asjaomaseid alternatiive uutele taristutele. Kui kaalutakse uusi taristulahendusi, võetakse taristu puuduste hindamisel arvesse kõiki asjaomaseid kulusid, sealhulgas võrgu tugevdamise kulusid.

Taristu puuduste hindamisel keskendutakse eelkõige nendele puudustele, mis võivad mõjutada liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide ning 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamist.

Enne aruande avaldamist peavad ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH ulatuslikke konsultatsioone kõigi asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse, elektri-, maagaasi- ja vesinikuturuga seotud ühenduste, kütte ja jahutuse, süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise ning süsinikdioksiidi kogumise ja kasutamise sidusrühmade, sõltumatute energiavahendajate, tarbimiskaja teenuse pakujate, energiatõhususe lahendustega seotud organisatsioonide, energiatarbijate ühenduste, kodanikuühiskonna esindajate, koostööameti ja kõikide liikmesriikide esindajatega, kes on seotud I lisas sätestatud asjaomaste esmatähtsate energiataristukoridoridega.

2. ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH esitavad oma taristu puudusi käsitlevate aruannete kavandid koostööametile, komisjonile ja liikmesriikidele arvamuse saamiseks.

3. Kolme kuu jooksul alates sellest, kui koostööamet saab taristu puudusi käsitlevad aruanded koos konsultatsiooni käigus saadud tagasisidega ja selle arvesse võtmist käsitleva aruandega, esitab ta ENTSO-E-le, ENTSGile või ENNOHile ja liikmesriikidele arvamuse ning teeb selle üldsusele kättesaadavaks.
4. Kolme kuu jooksul alates lõikes 3 osutatud koostööameti arvamuse saamisest koostab komisjon – võttes arvesse koostööameti arvamust ja kasutades liikmesriikide sisendit – oma arvamuse ning esitab selle ENTSO-E-le, ENTSGile või ENNOHile.
5. Võttes igakülselt arvesse koostööameti arvamust ning järgides komisjoni ja liikmesriikide arvamust, ajakohastavad ENTSO-E, ENTSG ja ENNOH oma taristu puudusi käsitlevaid aruandeid ning teevad need üldsusele kättesaadavaks.
6. Kuni 1. jaanuarini 2027 kohaldatakse käesolevat artiklit, kui määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 61 üleminekusätetest ei tulene teisiti.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2024/..., mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ja otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009 (ELT L, ..., ELI: ...).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 401/2009 Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu kohta (ELT L 126, 21.5.2009, lk 13).“

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

2) Artiklisse 31 lisatakse järgmine lõik:

„5. Käesoleva määruse lisades käsitatakse määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 61 kohaste üleminekusätete kohaldamisel kõiki viiteid ENTSGile viidetena ENTSGile ja ENNOHile. Alates 1. jaanuarist 2027 käsitatakse kõiki viiteid ENTSGile viidetena ENNOHile.“

Artikkel 87

Otsuse (EL) 2017/684 muudatus

Otsuses (EL) 2017/684 sätestatud kohustust teatada valitsustevahelistest kokkulepetest maagaasiga seotud energiavaldkonnas tõlgendatakse selliselt, et see hõlmab valitsustevahelisi kokkuleppeid, mis käsitlevad vesinikku, sealhulgas vesinikuühendeid nagu ammoniaak ja vedelad orgaanilised vesinikukandjad.

Artikkel 88

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 715/2009 tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse kooskõlas käesoleva määruse III lisas esitatud vastavustabelile.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 105/23 (2021/0424(COD)) sisalduva määruse number.

Artikkel 89

Jõustumine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1:

- a) kohaldatakse artikli 11 lõike 3 punkti b, artikli 34 lõiget 6 ja artiklit 84 alates 1. jaanuarist 2025;
- b) 5. jagu kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2025, välja arvatud artikleid 42, 43, 44, 52, 53 ja 54, mida kohaldatakse alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäevast].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

Suunised

1. Teave, mis avaldatakse ülekandesüsteemi halduri reguleeritud tulu kindlaksmääramiseks kasutatava metoodika kohta

Enne tariifiperioodi avaldab reguleeriv asutus või reguleeriva asutuse otsuse alusel ülekandesüsteemi haldur alapunktides 1–5 osutatud teabe.

Kui ülekandesüsteemi haldur on suurema äriüksuse või valdusühingu osa, esitatakse kõnealune teave ülekandetoiminguid käsitlevast teabest eraldi.

1. Metoodika eri komponentide arvutamise, määramise ja heakskiitmise eest vastutav üksus.
2. Metoodika kirjeldus, mis sisaldab vähemalt järgmist:
 - a) üldmetoodika, näiteks tulude ülempiiri arvestav, hübriidne, kulupõhine või tariife võrdlev;
 - b) regulatiivse varabaasi (RAB) määramise metoodika, sealhulgas:
 - i) metoodika, mille alusel määratakse varade algväärtus, mida kohaldatakse asjaomase reguleerimisperioodi alguses ja uute varade lisamisel regulatiivsesse varabaasi;

- ii) varade ümberhindamise metoodika;
 - iii) varade väärtuse muutumise selgitused;
 - iv) kasutusest kõrvaldatud varade käsitlemine;
 - v) amortiseerimise metoodika, mida kohaldatakse regulatiivse varabaasi suhtes, sealhulgas kõik väärtuste muudatused;
- c) kapitalikulu määramise metoodika;
 - d) kogukulude (TOTEX) või vajaduse korral tegevuskulude (OPEX) ja investeringukulude (CAPEX) kindlaksmääramise metoodika;
 - e) vajaduse korral kulutõhususe kindlaksmääramise metoodika;
 - f) inflatsiooni määramiseks kasutatud metoodika;
 - g) vajaduse korral toetuste ja stiimulite kindlaksmääramise metoodika;
 - h) kontrollimatud kulud;
 - i) vajaduse korral valdusühingu siseselt osutatavad teenused.
3. Metoodikas kasutatavate näitajate väärtused:
- a) Nende näitajate üksikasjalikud väärtused protsentides, mis on osa omakapitali hinnast ja võlakapitali hinnast või kapitali kaalutud keskmisest hinnast;

- b) torustike ja kompressorite suhtes eraldi kohaldatavad amortisatsiooniperioodid aastates;
 - c) varade amortisatsiooniperioodi või varade amortisatsiooni kiirendamise muudatused;
 - d) tõhususeesmärgid protsentides;
 - e) inflatsiooniindeksid;
 - f) toetused ja stiimulid.
4. Nende kulude väärtused eurodes ja kohalikus vääringus, mida kasutatakse lubatud või sihttulu kindlaksmääramiseks ja mis on seotud järgmisega:
- a) regulatiivne varabaas varaliikide kaupa aastas kuni selle täieliku amortiseerumiseni, sealhulgas:
 - i) regulatiivsesse varabaasi lisatud investeeringud varaliikide kaupa;
 - ii) amortisatsioon varaliikide kaupa kuni varade täieliku amortiseerumiseni;
 - b) kapitalikulu, sealhulgas omakapitali hind ja võlakapitali hind;
 - c) tegevuskulud;
 - d) toetused ja stiimulid üksuse kaupa eraldatuna.

5. Ülekandesüsteemi halduri kohta esitatavad finantsnäitajad. Kui ülekandesüsteemi haldur on suurema äriüksuse või ettevõtja osa, esitatakse need väärtused ülekandesüsteemi halduri kohta eraldi, sealhulgas:

- a) intressi-, maksu-, ja amortisatsioonieelne kasum (EBITDA);
- b) intressi- ja maksueelne kasum (EBIT);
- c) varade tootlus I (ROA) = $EBITDA/RAB$;
- d) varade tootlus II (ROA) = $EBIT/RAB$;
- e) omakapitali tootlus (ROE) = kasum/omakapital:
 - i) kasutatava kapitali tootlus (RoCE);
 - ii) finantsvõimenduse määr;
 - iii) $netovõlg / (netovõlg + omakapital)$;
 - iv) $netovõlg/EBITDA$.

Reguleeriv asutus või ülekandesüsteemi haldur esitab lihtsustatud tariifimudeli, mis sisaldab meetoodika liigendatud parameetreid ja väärtusi ning võimaldab ülekandesüsteemi halduri lubatud või sihttulu arvutamist korrata.

6. Ülekandesüsteemi haldurid peavad tegelike hooldustööde ja esinenud vooluhäirete kohta päevaraamatut ja teevad selle nõudmise korral reguleerivale asutusele kättesaadavaks. Teave tehakse nõudmise korral samuti kättesaadavaks häiretest mõjutatud tarbijatele.
2. Ülekandesüsteemi halduritega seotud võimsuse jaotamise mehhanismide ja ülekoormusega tegelemise korra põhimõtted ning nende kohaldamine lepingutega ülekoormamise korral
- 2.1. Ülekandesüsteemi halduritega seotud võimsuse jaotamise mehhanismide ja ülekoormusega tegelemise korra põhimõtted
 1. Võimsuse jaotamise mehhanismid ja ülekoormusega tegelemise kord hõlbustavad konkurentsi arendamist ja sujuvat kauplemist võimsusega ning on kooskõlas turumehhanismidega, kaasa arvatud kiirtehingute turud ja kauplemiskeskused. Need on paindlikud ja võimelised kohanduma arenevate turutingimustega.
 2. Nimetatud mehhanismid ja kord võtavad arvesse asjaomase süsteemi terviklikkust ning samuti varustuskindlust.
 3. Nimetatud mehhanismid ja kord ei tohi takistada uute turule tulijate sisenemist turule ega luua turule sisenemisele lubamatuid tõkkeid. Need ei tohi takistada turuosalistel, kaasa arvatud uutel turule tulijatel ja väikese turuosaga ettevõtetel, tõhusalt konkureerida.
 4. Nimetatud mehhanismid ja kord annavad asjaomaseid majanduslikke signaale tehnilise võimsuse efektiivse ja maksimaalse kasutamise kohta ning hõlbustavad investeeringute tegemist uude taristusse.

5. Võrgu kasutajatele tehakse teatavaks olukorra laad, mis võib mõjutada lepingulise võimsuse kättesaadavust. Teave katkestuse kohta kajastab ülekandesüsteemi haldurile kättesaadava teabe määra.
6. Juhul kui lepingust tulenevate tarnekohustuste täitmisel tekivad takistused süsteemi terviklikkuse tõttu, teavitavad ülekandesüsteemi haldurid sellest võrgu kasutajaid ja püüavad viivitamata leida mittediskrimineeriva lahenduse.

Ülekandesüsteemi haldurid konsulteerivad võrgu kasutajatega korra osas enne selle rakendamist ja lepivad selle kokku reguleeriva asutusega.

2.2. Lepingutega ülekoormamise puhul kohaldatav ülekoormusega tegelemise kord

2.2.1. Üldsätted

1. Käesolevat alapunkti kohaldatakse kõrvutiasuvate piirkondade sisend- väljundsüsteemide vaheliste ühenduspunktide suhtes, mille võimsust saavad kasutajad reserveerida, ja olenemata sellest, kas tegemist on kahe või enama liikmesriigi vahel või samas liikmesriigis asuvate füüsiliste või virtuaalsete ühenduspunktidega. Käesolevat alapunkti võidakse kohaldada ka kolmandate riikide sisse- ja väljavoolupunktide suhtes, kui asjaomane reguleeriv asutus nii otsustab. Käesolevat alapunkti ei kohaldata lõpptarbija või jaotusvõrguga seotud väljavoolupunkti, veeldatud maagaasi terminalist või tootmiskäitisest sissevoolu punkti ega maagaasihoidla sisse- ja väljavoolupunkti suhtes.

2. Ülekandesüsteemi haldurite poolt vastavalt käesoleva lisa 3. jaole avaldatud ja asjakohasel juhul reguleeriva asutuse poolt kontrollitud teabe alusel avaldab ACER seirearuande, milles ta käsitleb ühenduspunktide ülekoormamist seoses eelneval aastal müüdnud kindla võimsuse toodetega, võttes võimalikult täpselt arvesse võimsusega kauplemise ulatust järelturul ja katkestatava võimsuse kasutamist.

Seirearuanne avaldatakse iga kahe aasta möödudes. ACER avaldab komisjoni põhjendatud taotluse alusel lisaaruandeid mitte sagedamini kui üks kord aastas.

3. Lisavõimsust, mis tehakse kättesaadavaks punktides 2.2.2–2.2.5 ette nähtud ülekoormusega tegelemise meetmete rakendamisega, pakuvad asjaomased ülekandesüsteemi haldurid korrapärase jaotamisprotsessi käigus.

2.2.2. Võimsuse suurendamine ülemärkimis- ja tagasiosustuskeemi abil

1. Ülekandesüsteemi haldurid esitavad kindla lisavõimsuse pakkumiseks stiimulitepõhise ülemärkimis- ja tagasiosustuskeemi ettepaneku ning rakendavad seda skeemi pärast reguleerivalt asutuselt heakskiidu saamist. Enne rakendamist peab reguleeriv asutus nõu naaberliikmesriikide reguleerivate asutustega ja võtab arvesse nende arvamust. Lisavõimsus tähendab kindlat võimsust, mida pakutakse lisaks ühenduspunkti tehnilisele võimsusele, mis on arvutatud käesoleva määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt.

2. Ülemärkimis- ja tagasiosustuskeemiga pakutakse ülekandesüsteemide halduritele stiimulit, et nad pakuksid kindlat lisavõimsust, võttes arvesse tehnilisi tingimusi, nagu kütteväärtus, temperatuur ning asjakohase sisend-väljundsüsteemi ja kõrvutiasuvate piirkondade võrkude võimsus. Ülekandesüsteemi haldurid kohaldavad sisend-väljundsüsteemi tehnilise või täiendava võimsuse ümberarvutamisel dünaamilist lähenemisviisi.
3. Ülemärkimis- ja tagasiosustuskeem põhineb stiimulite süsteemil, mis kajastab ülekandesüsteemi haldurite riske tehnilist võimsust ületava lisavõimsuse pakkumisel. Nimetatud skeem on korraldatud nii, et lisavõimsuse müügist saadav tulu ning alapunkti 6 kohaselt rakendatud tagasiosustuskeemi või -meetmetega seotud kulud jagatakse ülekandesüsteemi haldurite ja võrgu kasutajate vahel. Reguleeriv asutus otsustab tulude ja kulude jaotamise ülekandesüsteemi halduri ja võrgu kasutaja vahel.
4. Ülekandesüsteemi halduri tulu kindlaksmääramise puhul käsitatakse tehnilist võimsust, eelkõige tagastatud võimsust, samuti kindla võimsuse üks päev ette pakkumisest kohustusliku kasutamise põhimõttel ja pikaajalise kohustusliku kasutamise põhimõtte rakendamisest tulenevat võimsust, kui see on asjakohane, jaotatuna enne lisavõimsust.

5. Lisavõimsuse kindlaksmääramisel võtab ülekandesüsteemi haldur arvesse statistilisi stsenaariume selle kohta, milline osa võimsusest võib ühenduspunktis igal ajahetkel tõenäoliselt olla füüsiliselt kasutamata. Samuti võtab ta arvesse riskiprofili, mille puhul ei kaasne lisavõimsuse pakkumisega ülemäära suurt tagasiostukohustust. Samuti tuleb ülemärkimis- ja tagasiostuskeemi puhul hinnata võimsuse turul tagasiostmise tõenäosust ja kulusid ning võtta seda arvesse pakutava lisavõimsuse mahu arvutamisel.
6. Kui see on süsteemi terviklikkuse säilitamiseks vajalik, kohaldab ülekandesüsteemi haldur turupõhist tagasiostukorda, mis võimaldab kasutajatel võimsust pakkuda. Kohaldatavast tagasiostukorrast teavitatakse kõiki võrgu kasutajaid. Tagasiostukorra kohaldamine ei piira kohaldatavate erakorraliste meetmete rakendamist.
7. Ülekandesüsteemi haldur kontrollib enne tagasiostukorra kohaldamist, kas muud tehnilised või kaubanduslikud meetmed ei suuda tagada süsteemi terviklikkust kulutõhusamal teel.
8. Ülekandesüsteemi haldur esitab ülemärkimis- ja tagasiostuskeemi kohta ettepanekut tehes reguleerivale asutusele kõik skeemi hindamiseks vajalikud asjakohased andmed, hinnangud ja mudelid. Ülekandesüsteemi haldur annab reguleerivale asutusele korrapäraselt aru skeemi toimimisest ja esitab reguleeriva asutuse nõudmisel kõik asjakohased andmed. Reguleeriv asutus võib nõuda, et ülekandesüsteemi haldur muudaks skeemi.

2.2.3. Kindla võimsuse üks päev ette kohustusliku kasutamise põhimõttel pakkumise mehhanism

1. Reguleeriv asutus nõuab, et ülekandesüsteemi haldur kohaldaks algselt registreeritud võimsuse muutmisel vähemalt alapunktis 3 esitatud põhimõtteid võrgu kasutaja kohta ühenduspunktis, kui punkti 2.2.1 alapunktis 2 osutatud ACERi iga-aastasest seirearuandest ilmneb, et asjaomases ühenduspunktis on võimsuse jaotamise käigus nõudlus ületanud pakkumist, oksjonite kasutamisel baashinna juures, seirearuandega hõlmatud aasta jooksul või ühel järgnevast kahest aastast kasutatavate toodete puhul:
 - a) vähemalt kolme ühekuulise kestusega kindla võimsuse toote puhul
 - b) vähemalt kahe kvartalilise kestusega kindla võimsuse toote puhul
 - c) vähemalt üheaastase või pikema kestusega kindla võimsuse toote puhul või
 - d) selliselt, et vähemalt kuue kuu jooksul ei ole pakutud ühtki vähemalt ühekuulise kestusega kindla võimsuse toodet.
2. Kui punkti 2.2.1 alapunktis 2 osutatud ACERi iga-aastasest seirearuandest ilmneb, et alapunktis 1 kirjeldatud olukord tõenäoliselt ei kordu järgmise kolme aasta jooksul, näiteks kuna võimsus tehakse võrgu füüsilise laiendamise või pikaajaliste lepingute lõpetamise tulemusena kättesaadavaks, võib asjaomane reguleeriv asutus otsustada lõpetada kindla võimsuse pakkumise üks päev ette kohustusliku kasutamise põhimõttel.

3. Võrgu kasutaja võib kindla võimsuse taasregistreerida 10–90 % ulatuses ühenduspunktis lepinguga reserveeritud võimsusest. Kuid kui registreeritud võimsus moodustab üle 80 % lepinguga reserveeritud võimsusest, võib taasregistreerida poole registreerimata võimsusest (suurendades registreeritud võimsust). Kui lepinguga registreeritud võimsus moodustab kuni 20 % reserveeritud võimsusest, võib taasregistreerida poole registreeritud võimsusest (vähendades registreeritud võimsust). Käesoleva alapunkti kohaldamine ei piira kohaldatavate erakorraliste meetmete rakendamist.
4. Lepinguga reserveeritud võimsuse algne valdaja võib reserveeritud kindla võimsuse allesjäänud osa katkestatava võimsuse põhimõtte alusel taas lepinguga registreerida.
5. Alapunkti 3 ei kohaldata võrgu kasutajate ehk nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004¹ artikli 3 tähenduses isikute või ettevõtjate ja nende kontrolli all olevate ettevõtjate suhtes, kelle valduses eelnenud aastal oli vähem kui 10 % ühenduspunkti tehnilisest võimsusest.
6. Reguleeriv asutus hindab ühenduspunktis, kus kohaldatakse alapunkti 3 kohast kindla võimsuse pakkumist üks päev ette kohustusliku kasutamise põhimõttel, seost punktis 2.2.2 kirjeldatud ülemärkimis- ja tagasiostuskeemiga, mille tulemusel reguleeriv asutus võib otsustada mitte kohaldada punkti 2.2.2 sellises ühenduspunktis. Sellisest otsusest teatatakse viivitamata ACERile ja komisjonile.

¹ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

7. Reguleeriv asutus võib otsustada rakendada ühenduspunktis alapunkti 3 kohast kindla võimsuse pakkumist üks päev ette kohustusliku kasutamise põhimõttel. Enne sellise otsuse tegemist peab reguleeriv asutus nõu naaberliikmesriikide reguleerivate asutustega. Otsuse tegemisel võtab reguleeriv asutus arvesse naaberliikmesriikide reguleerivate asutuste arvamust.

2.2.4. Lepinguga reserveeritud võimsuse tagastamine

Ülekandesüsteemi haldur võtab vastu tagastatava kindla võimsuse, mille võrgu kasutaja on ühenduspunktis lepinguga reserveerinud, välja arvatud võimsustooted, mille kestus on üks päev või lühem. Võrgu kasutajal säilivad võimsusega seotud lepingust tulenevad õigused ja kohustused seni, kuni ülekandesüsteemi haldur jaotab võimsuse ümber, ja selles ulatuses, milles ülekandesüsteemi haldur ei ole võimsust ümber jaotanud. Tagastatud võimsust käsitatakse ümberjaotatuna alles pärast kogu olemasoleva võimsuse jaotamist.

Ülekandesüsteemi haldur teavitab võrgu kasutajat viivitamata tema tagastatud võimsuse ümberjaotamisest. Reguleeriv asutus kiidab heaks võimsuse tagastamise konkreetsed tingimused, eelkõige siis, kui mitu võrgu kasutajat tagastavad oma võimsuse.

2.2.5. Pikaajaline kohustusliku kasutamise mehhanismi rakendamine

1. Reguleeriv asutus nõuab, et ülekandesüsteemi haldur võtaks osaliselt või täielikult tagasi võrgu kasutaja poolt ühenduspunktis süstemaatiliselt alakasutatud lepingulise võimsuse, kui asjaomane kasutaja ei ole realistlikel tingimustel müünud või pakkunud oma kasutamata võimsust ja kui muud võrgu kasutajad nõuavad kindlat võimsust. Lepinguga reserveeritud võimsust peetakse süstemaatiliselt alakasutatuks eelkõige siis, kui:
 - a) võrgu kasutaja kasutab – seda asjakohaselt põhjendamata – vähem kui keskmiselt 80 % oma lepingulisest võimsusest, mis on kehtiva lepingu alusel jaotatud enam kui aastaks, nii 1. aprillist kuni 30. septembrini kui ka 1. oktoobrist kuni 31. märtsini, või
 - b) võrgu kasutaja registreerib süstemaatiliselt ligikaudu 100 % oma lepingulisest võimsusest ja vähendab siis oma registreeritud võimsust, et hiilida mööda punkti 2.2.3 alapunktis 3 esitatud reeglitest.
2. Kindla võimsuse üks päev ette pakkumise ja kohustusliku kasutamise põhimõtte kohaldamist ei käsitata põhjendusena, mis välistab alapunkti 1 kohaldamise.
3. Võrgu kasutaja kaotab võimsuse äravõtmise tulemusena osaliselt või täielikult oma lepingulise võimsuse teatavaks ajavahemikuks või lepingu tähtaja lõpuni. Võrgu kasutajal säilivad võimsusega seotud lepingust tulenevad õigused ja kohustused seni, kuni ülekandesüsteemi haldur jaotab võimsuse ümber, ja selles ulatuses, milles ülekandesüsteemi haldur ei ole võimsust ümber jaotanud.

4. Ülekandesüsteemi haldur esitab reguleerivale asutusele korrapäraselt kõik andmed, mis on vajalikud selleks, et jälgida, millisel määral kasutatakse lepingulist võimsust, mis on lepingu alusel jaotatud enam kui aastaks või korduvalt mitmeks kvartaliks, mis kokku moodustavad vähemalt kaks aastat.
3. Võrgu kasutajate jaoks maagaasi süsteemile tõhusa juurdepääsu saamiseks vajalike tehniliste andmete määratlus, kõigi läbipaistvusnõuete seisukohast asjakohaste punktide määratlus ja teave, mis tuleb avaldada kõigi asjakohaste punktide kohta, ning ajakava, mille kohaselt see teave tuleb avaldada
- 3.1. Võrgu kasutajatele süsteemile tõhusa juurdepääsu saamiseks vajalike tehniliste andmete määratlus
- 3.1.1. Teabe avaldamise viis
 1. Ülekandesüsteemi haldurid esitavad kogu punktis 3.1.2 ning punkti 3.3 alapunktides 1–5 osutatud teabe järgmiselt:
 - a) avalikul veebisaidil tasuta ja registreerumisnõudeta või ülekandesüsteemi haldurit muul viisil teavitamise vajaduseta;
 - b) korrapäraselt ja jooksvalt; teabe esitamise sagedus sõltub aset leidvatest muudatustest ja teenuse pakkumise ajalisest kestusest;
 - c) kasutajasõbralikult;

- d) sisukal, koguseliselt selgelt, kergesti kättesaadaval ja mittediskrimineerival viisil;
 - e) allalaaditavas vormingus, mille ülekandesüsteemi haldurid ja reguleeriv asutus on kokku leppinud, võttes arvesse arvamust ühtlustatud vormingu kohta, mille esitab ACER, ning mis võimaldab teha kvantitatiivset ja võrdlevat analüüsi;
 - f) kasutades samu mõõtühikuid – kWh (põlemise võrdlustemperatuuriga 298,15 K) energiasisalduse ja m³ (273,15 K ja 1,01325 baari juures) mahu tähistamiseks. Lisatakse püsiv koefitsient, mille abil on võimalik välja arvutada energiasisaldus. Lisaks kirjeldatud vormingule võib teabe avaldada ka muudes ühikutes;
 - g) liikmesriigi ametlikes keeltes ja inglise keeles;
 - h) kõik andmed tehakse kättesaadavaks ühel liiduülesel kesksel platvormil, mille ENTSG seab sisse kulutõhusal alusel.
2. Ülekandesüsteemi haldurid esitavad õigel ajal üksikasjalikud andmed kogu punktis 3.1.2 ning punkti 3.3 alapunktides 1–5 osutatud teabe tegelike muutuste kohta niipea, kui nad muutustest teada saavad.

3.1.2. Avaldatava teabe sisu

1. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad oma süsteemide ja teenuste kohta vähemalt järgmise teabe:
 - a) eri pakutavate teenuste üksikasjalik ja kõikehõlmav kirjeldus ning nende eest võetav tasu;
 - b) osutatavate teenuste puhul kasutatavate ülekandelepingute tüübid;
 - c) võrgueeskirjad ja/või tüüptingimused, milles esitatakse kõigi võrgu kasutajate õigused ja kohustused, sealhulgas:
 - i) ühtlustatud ülekandelepingud ja muud asjakohased dokumendid;
 - ii) kui see on süsteemile juurdepääsu seisukohast vajalik, siis kõigi punktis 3.2 määratletud asjakohaste punktide puhul gaasi asjakohaste kvaliteedi näitajate kirjeldus, sealhulgas vähemalt ülemine kütteväärtus, Wobbe indeks ja hapnikusisaldus ning muundamisega seotud õiguslikud tagajärjed või kulud võrgu kasutajatele juhul, kui gaas ei vasta kõnealustele kirjeldustele;
 - iii) kui see on süsteemile juurdepääsu seisukohast vajalik, siis kõigi asjakohaste punktide puhul teave rõhunõuete kohta;
 - iv) menetlus katkestatava võimsuse katkestamise korral, sealhulgas vajaduse korral konkreetse katkestuse aeg, ulatus ja põhimõte, nt proportsionaalne varustamine või esimesena liitunud katkestatakse võimsus viimases järjekorras;

- d) ühtlustatud meetmed, mida kohaldatakse ülekandesüsteemi kasutamisel, kaasa arvatud peamiste mõistete määratlus;
- e) võimsuse jaotamist, ülekoormuse kõrvaldamist ja juurdepääsu piiramise vastu võitlemist käsitlevad sätted ning taaskasutamisega seotud meetmed;
- f) järelturul ülekandesüsteemi halduriga võimsusega kauplemisel kohaldatavad eeskirjad;
- g) tasakaalustamist käsitlevad eeskirjad ja tasakaalustamatuse eest määratavate tasude arvutamise meetodid;
- h) vajaduse korral edastamis- ja muude teenuste hulgas hõlmatud eritasuta paindlikkus ja piirnormid ning samuti paindlikkus, mida lisaks sellele pakutakse, ning vastavad tasud;
- i) ülekandesüsteemi halduri maagaasisüsteemi üksikasjalik kirjeldus, milles on näidatud kõik asjakohased ühenduspunktid vastavalt punktile 3.2, ning ühendatud võrkude ja rajatiste haldurite nimed;
- j) ülekandesüsteemi halduri hallatava maagaasisüsteemiga ühendamiseks kohaldatavad eeskirjad;
- k) teave ülekandesüsteemi halduri vastutusel olevate hädaolukorrale reageerimise mehhanismide kohta, nt meetmed, mis võivad viia kliendirühmade lahtiühendamiseni võrgust, ja muud vastutuseeskirjad, mida kohaldatakse ülekandesüsteemi halduri suhtes;

- l) menetlused, mille ülekandesüsteemi haldurid on heaks kiitnud seoses ühenduspunktidega ja mis on olulised seoses võrgu kasutajate juurdepääsuga asjaomastele ülekandesüsteemidele ja mis on seotud võrgu koostalitlusvõimega, kokkulepitud registreerimis- ja kooskõlastamismenetlused ning muud kokkulepitud menetlused seoses gaasivoogude jaotamise ja tasakaalustamisega, sealhulgas kasutatavad meetodid;
- m) ülekandesüsteemi haldurid avaldavad üksikasjalikult ja igakülselt võrgu tehnilise võimsuse arvutamiseks kasutatud meetodid ja protsessid, sealhulgas teabe kasutatud näitajate ja peamiste eelduste kohta.

3.2. Läbipaistvusnõuete seisukohast kõigi asjakohaste punktide määratlemine

1. Asjakohaste punktide hulka kuuluvad vähemalt järgmised:

- a) kõik ülekandesüsteemi halduri hallatava ülekande võrgu sisse- ja väljavoolupunktid, välja arvatud üksiku lõpptarbijaga ühendatud väljavoolupunktid ning välja arvatud sissevoolupunktid, mis on vahetult seotud liidus asuva üksiku tootja tootmisüksusega;
- b) kõik sisse- ja väljavoolupunktid, mis ühendavad ülekandesüsteemi haldurite tasakaalustusalasid;
- c) kõik punktid, mis ühendavad ülekandesüsteemi halduri võrku veeldatud maagaasi terminali, maagaasi jaotuskeskuste, hoidlate ja tootmisrajatistega, v.a juhul kui kõnealuste tootmisrajatiste suhtes kehtib alapunkti a kohane erand;

- d) kõik punktid, mis ühendavad teatava ülekandesüsteemi halduri võrku abiteenuste osutamiseks vajaliku taristuga.
2. Teave üksikutele lõpptarbijatele ja tootmisüksustele, mille suhtes ei kohaldata punkti 3.2 alapunkti 1 alapunktis a kirjeldatud asjakohase punkti määratlust, tuleb avaldada koondandmetena vähemalt iga tasakaalustusala kohta. Üksikute lõpptarbijate ja tootmisüksuste rühma, mille suhtes ei kohaldata punkti 3.2 alapunkti 1 alapunktis a kirjeldatud asjakohase punkti määratlust, käsitatakse käesoleva lisa kohaldamisel ühe asjakohase punktina.
3. Kui kahe või enama ülekandesüsteemi halduri vahelisi punkte haldavad üksnes asjaomased süsteemihaldurid ja võrgu kasutajad ei ole lepingu- või käitamis põhiselt kaasatud või kui punktide kaudu on ülekande võrk ühendatud jaotusvõrguga ja kõnealused punktid ei ole lepingutega ülekoormatud, on selliste punktide puhul ülekandesüsteemi haldurid vabastatud kohustusest avaldada nõuded vastavalt punktile 3.3. Reguleeriv asutus võib nõuda ülekandesüsteemi halduritelt punkti 3.3 kohaste nõuete avaldamist avaldamiskohustusega hõlmamata punktide rühmade või kõigi avaldamiskohustusega hõlmamata punktide kohta. Sel juhul avaldatakse teave, kui see on ülekandesüsteemi haldurile kättesaadav, koondandmetena otstarbekohasel tasandil vähemalt iga tasakaalustusala kohta. Nimetatud punktide rühma käsitatakse käesoleva lisa kohaldamisel ühe asjakohase punktina.

3.3. Teave, mis tuleb avaldada kõigi asjaomaste punktide kohta, ning ajakava, mille kohaselt kõnealune teave tuleb avaldada

1. Kõigi asjakohaste punktidega seoses avaldavad ülekandesüsteemi haldurid teise lõigu alapunktides a–g loetletud teabe kõigi pakutavate teenuste ja abiteenuste kohta (eelkõige segamise, ballastgaasi lisamise ja muundamise kohta). Nimetatud teave avaldatakse arvuliselt tunni ja päeva kaupa, vastavalt lühimale kasutatavale võimsuse reserveerimise ja taasregistreerimise ajavahemikule ning lühimale arveldusajavahemikule, mille kohta arvutatakse tasakaalustamatuse eest määratavad tasud. Kui lühim võrdlusajavahemik ei ole päev, tuleb teise lõigu alapunktide a–g kohane teave avaldada ka päeva kohta.

Järgmine teave ja selle ajakohastused avaldatakse kohe, kui need on teatavaks saanud süsteemihaldurile (peaaegu reaalajas):

- a) kummaski suunas kulgeva vooluga seotud tehniline võimsus;
- b) lepingujärgne kindel ja katkestatav koguvõimsus mõlemal suunal;
- c) registreerimised ja taasregistreerimised mõlemal suunal;
- d) saadaolev kindel ja katkestatav võimsus mõlemal suunal;
- e) tegelik füüsiline gaasivool;
- f) katkestatava võimsuse kavandatud ja tegelik katkestus;

- g) kavandatud ja kavandamata katkestused kindlate teenuste puhul, samuti teave võimsuse taastamise kohta kindlate teenuste puhul, muu hulgas süsteemi hooldustööd ja sellest tulenev tõenäoline katkestuse kestus; kavandatud katkestustest tuleb teatada vähemalt 42 päeva ette;
 - h) juriidiliselt kehtivad, vähemalt ühekuulise kestusega rahuldamata taotlused kindla võimsuse toodete saamiseks, sealhulgas selliste rahuldamata taotluste arv ja maht;
 - i) enampakkumiste puhul teave selle kohta, kus ja millal on vähemalt ühekuulise kestusega kindla võimsuse tooteid müüdud baashinnast kõrgema hinnaga;
 - j) kus ja millal ei ole korrapärasel jaotamisprotsessis pakutud ühtegi vähemalt ühekuulise kestusega kindla võimsuse toodet;
 - k) punktides 2.2.2–2.2.5 esitatud ülekoormusega tegelemise meetmete kohaldamise tulemusena kättesaadavaks tehtud koguvõimsus iga kohaldatud meetme kohta.
2. Kõigi asjakohaste võrgupunktide kohta avaldatakse punkti 3.3 alapunkti 1 alapunktides a, b ja d osutatud teave vähemalt 24 kuud ette.
3. Kõigi asjakohaste võrgupunktide kohta avaldavad ülekandesüsteemi haldurid käesoleva lisa punkti 3.3 alapunkti 1 alapunktide a–g kohaste nõuetega seotud teabe jooksvalt viimase viie aasta kohta.

4. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad kõigis asjakohastes punktides mõõdetud ülemise kütteväärtuse, Wobbe indeksi, maagaasisüsteemi segatud vesiniku sisalduse, metaanisisalduse ja hapnikusisalduse väärtused iga päev. Esialgsed andmed avaldatakse hiljemalt kolmandal päeval pärast asjaomast gaasipäeva. Lõplikud andmed avaldatakse kolme kuu jooksul pärast asjaomase kuu lõppu.
5. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad kõigi asjakohaste võrgupunktide puhul teabe olemasoleva võimsuse ning reserveeritud ja tehnilise võimsuse kohta igal aastal kõigi lepinguga hõlmatud aastate ja veel ühe aasta kohta ning vähemalt järgmise kümne aasta kohta. Kõnealust teavet ajakohastatakse iga kuu või uute andmete kättesaadavaks muutumisel sagedamini. Avaldatav teave kajastab ajavahemikku, mille jooksul võimsust turule pakutakse.

3.4. Teave, mis tuleb avaldada ülekandesüsteemi kohta, ning ajakava, mille kohaselt kõnealune teave avaldatakse

1. Ülekandesüsteemi haldurid tagavad, et teave järelturul pakutava ja lepingute kohaselt müüdava, st ühelt võrgu kasutajalt teisele müüdava koguvõimsuse kohta, kui see on ülekande võrgu halduritele kättesaadav, avaldatakse ja seda ajakohastatakse iga päev. Esitatakse järgmine teave:
 - a) ühenduspunkt, kus võimsust müüakse;
 - b) võimsuse liik, s.o sisenev, väljuv, kindel, katkestatav;

- c) võimsuse kasutusõiguste ulatus ja kestus;
- d) tehingu liik, näiteks õiguste üleminek või ülekandmine;
- e) tehingute või õiguste üleminekute koguarv;
- f) muud ülekandesüsteemi haldurile teadaolevad tingimused, nagu on osutatud punktis 3.3.

Kui nimetatud teabe esitab kolmas isik, on ülekandesüsteemi haldurid sellest kohustusest vabastatud.

2. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad ühtlustatud tingimused, mille alusel nad võimsusega seotud tehingud, näiteks õiguste üleminekud ja ülekandmised, heaks kiidavad. Nimetatud tingimused peavad hõlmama vähemalt järgmist:

- a) selliste standardtoodete kirjeldus, mida võib müüa järelturul;
- b) järelturatehingute käivitamiseks/heakskiitmiseks/registreerimiseks vajalik aeg; viivituste puhul avaldatakse põhjused;
- c) müüja või punkti 3.4 alapunktis 1 osutatud kolmas isik teatab ülekandesüsteemi haldurile nii müüja kui ka ostja nimed ning edastab punkti 3.4 alapunktis 1 täpsustatud teabe võimsuse kohta.

Kui nimetatud teabe esitab kolmas isik, on ülekandesüsteemi haldurid sellest kohustusest vabastatud.

3. Oma süsteemi tasakaalustamisega seoses teatab ülekandesüsteemi haldur kõigile võrgu kasutajatele iga tasakaalustusperioodi kohta eelneva tasakaalustamatuse taseme ja iga võrgu kasutaja kuluandmed hiljemalt kuu aja jooksul pärast tasakaalustusperioodi lõppu. Lõplikud andmed standardsete koormusnäitajatega seotud tarbijate kohta võib edastada kuni 14 kuud hiljem. Kui nimetatud teabe esitab kolmas isik, on ülekandesüsteemi haldurid sellest kohustusest vabastatud. Kõnealuse teabe edastamisel arvestatakse tundliku äriteabe konfidentsiaalsusega.
4. Kui kolmanda isiku juurdepääsuks pakutakse muud paindlikkusteenust kui tolerantsid, avaldavad ülekandesüsteemi haldurid iga päev järgmise päeva prognoosi maksimaalse paindlikkusvõimsuse, reserveeritud paindlikkusvõimsuse ja järgmisel gaasi päeval gaasituru jaoks olemasoleva paindlikkusvõimsuse kohta. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad iga päev ka järelteabe paindlikkusteenuse kogukasutuse kohta gaasi päeva lõpu seisuga. Kui reguleeriv asutus on arvamusel, et selline teave võib soodustada võrgu kasutajate poolseid võimalikke kuritarvitamisi, võib ta ülekandesüsteemi halduri nimetatud kohustusest vabastada.

5. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad iga tasakaalustusala kohta ülekandesüsteemis oleva gaasi kogused iga gaasipäeva alguse seisuga ning prognoositavad ülekandesüsteemis oleva maagaasi kogused iga gaasipäeva lõpu seisuga. Gaasipäeva lõpu prognoositavaid maagaasikoguseid ajakohastatakse iga tunni järel kogu gaasipäeva jooksul. Kui tasakaalustamatuse eest määratavad tasud arvutatakse tunnipõhiselt, avaldab ülekandesüsteemi haldur ka teabe ülekandesüsteemis oleva gaasi koguste kohta tunnipõhiselt. Teise võimalusena avaldavad ülekandesüsteemi haldurid iga tasakaalustusala puhul kõigi kasutajate tasakaalustamatuse koondpositsiooni iga tasakaalustusperioodi alguse seisuga ning kõigi kasutajate tasakaalustamatuse prognoositava koondpositsiooni iga gaasipäeva lõpu seisuga. Kui reguleeriv asutus on arvamisel, et selline teave võib soodustada võrgu kasutajate poolseid võimalikke kuritarvitamisi, võib ta ülekandesüsteemi halduri nimetatud kohustusest vabastada.
6. Ülekandesüsteemi haldurid näevad tariifide arvutamiseks ette kasutajasõbralikud vahendid.
7. Ülekandesüsteemi haldurid hoiavad vähemalt viie aasta jooksul asjaomaste riiklike asutuste jaoks kättesaadavana tegelikud andmed kõigi võimsuslepingute kohta ning kogu muu asjakohase teabe, mis on seotud olemasolevatele võimsustele juurdepääsu arvutamise ja tagamisega, eelkõige registreerimiste ja katkestustega. Ülekandesüsteemi halduritel tuleb kogu punkti 3.3 alapunktides 4 ja 5 nimetatud teabega seotud dokumente säilitada vähemalt viis aastat ning teha need taotluse korral reguleerivale asutusele kättesaadavaks. Mõlemad pooled arvestavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsusega.

8. Ülekandesüsteemi haldurid avaldavad vähemalt kord aastas eelnevalt kindlaksmääratud tähtpäeval kõik kavandatud hooldusperioodid, mis võivad mõjutada võrgu kasutajate ülekandelepingutest tulenevaid õigusi, ja asjakohase operatiivteabe piisava etteteatamisega. See hõlmab kavandatud hooldusperioodide muudatuste avaldamist ning kavandamata hooldustöödest teatamist viivitamata ja mittediskrimineerival viisil niipea, kui see teave on ülekandesüsteemi haldurile kättesaadav. Hooldusperioodide jooksul avaldab ülekandesüsteemi haldur regulaarselt ajakohastatud teavet hooldustööde üksikasjade, eeldatava kestuse ja mõju kohta.
4. Vesinikuvõrgu haldurite poolt võrgule juurdepääsu kohta avaldatava tehnilise teabe vorming ja sisu ning teave, mis tuleb avaldada kõigi asjakohaste punktide kohta, ja ajakava
- 4.1. Võrgule juurdepääsu käsitleva tehnilise teabe avaldamise vorming
1. Vesinikuvõrgu haldurid esitavad kogu teabe, mida võrgu kasutajad vajavad tõhusaks juurdepääsuks punktides 4.2 ja 4.3 osutatud võrgule, järgmisel viisil:
 - a) avalikul veebisaidil tasuta ja registreerumismõudeta või vesinikuvõrgu halduril muul viisil teavitamise vajaduseta;
 - b) korrapäraselt ja jooksvalt; teabe esitamise sagedus sõltub aset leidvatest muudatustest ja teenuse pakkumise ajalisest kestusest;

- c) kasutajasõbralikult;
 - d) selgel, koguseliselt määrataval, kergesti kättesaadaval ja mittediskrimineerival viisil;
 - e) allalaaditavas vormingus, mille vesinikuvõrgu haldurid ja reguleerivad asutused on kokku leppinud, võttes arvesse arvamust ühtlustatud vormingu kohta, mille esitab ACER, ning mis võimaldab teha kvantitatiivset analüüsi;
 - f) kasutades samu mõõtühikuid – kWh energiasisalduse ja m³ mahu tähistamiseks; lisatakse püsiv koefitsient, mille abil on võimalik välja arvutada energiasisaldus; lisaks kirjeldatud vormingule võib teabe avaldada ka muudes ühikutes;
 - g) liikmesriigi ametlikes keeltes ja inglise keeles;
 - h) kõik andmed tehakse kättesaadavaks alates 1 oktoobrist 2026 ühel liiduülesel kesksel platvormil, mille ENNOH seab sisse kulutõhusal alusel.
2. Vesinikuvõrgu haldurid esitavad õigel ajal üksikasjalikud andmed kogu punktides 4.2 ja 4.3 osutatud teabe tegelike muutuste kohta niipea, kui nad muutustest teada saavad.

4.2. Võrgule juurdepääsu kohta avaldatava tehnilise teabe sisu

1. Vesinikuvõrgu haldurid avaldavad oma süsteemide ja teenuste kohta vähemalt järgmise teabe:

- a) eri pakutavate teenuste üksikasjalik ja kõikehõlmav kirjeldus ning hinnakiri;
- b) osutatavate teenuste puhul kasutatavate ülekandelepingute tüübid;
- c) võrgueeskirjad ja/või tüüptingimused, milles esitatakse kõigi võrgu kasutajate õigused ja kohustused, sealhulgas:
 - i) ühtlustatud ülekandelepingud ja muud asjakohased dokumendid;
 - ii) kui see on võrgule juurdepääsu seisukohast vajalik, siis kõigi asjakohaste punktide puhul vesiniku asjakohaste kvaliteedinäitajate kirjeldus ning muundamisega seotud õiguslikud tagajärjed või kulud võrgu kasutajatele juhul, kui vesinik ei vasta kirjeldatud näitajatele;
 - iii) kui see on süsteemile juurdepääsu seisukohast vajalik, siis kõigi asjakohaste punktide puhul teave rõhunõuete kohta;
- d) ühtlustatud meetmed, mida kohaldatakse vesinikuvõrgu kasutamisel, kaasa arvatud peamiste mõistete määratlus;

- e) vajaduse korral edastamis- ja muude teenuste hulgas hõlmatud eritasuta paindlikkus ja piinormid ning samuti paindlikkus, mida lisaks sellele pakutakse, ning vastavad tasud;
- f) vesinikuvõrgu halduri vesinikuvõrgu üksikasjalik kirjeldus, milles on näidatud kõik asjakohased ühenduspunktid vastavalt alapunktile 2, ning ühendatud võrkude ja rajatiste haldurite nimed;
- g) vesinikuvõrgu halduri hallatava vesinikuvõrguga ühendamiseks kohaldatavad eeskirjad;
- h) teave vesinikuvõrgu halduri vastutusel olevate hädaolukorrale reageerimise mehhanismide kohta, nt meetmed, mis võivad viia kliendirühmade lahtiühendamiseni võrgust, ja muud vastutuseeskirjad, mida kohaldatakse vesinikuvõrgu halduri suhtes;
- i) menetlused, mille vesinikuvõrgu haldurid on heaks kiitnud seoses ühenduspunktidega ja mis on olulised seoses võrgu kasutajate juurdepääsuga asjaomastele vesinikuvõrkudele ja mis on seotud võrgu koostalitlusvõimega.

2. Asjakohaste punktide hulka kuuluvad vähemalt järgmised:

- a) kõik vesinikuvõrgu halduri hallatava vesinikuvõrgu sisse- ja väljavoolupunktid, välja arvatud üksiku lõpptarbijaga ühendatud väljavoolupunktid ning välja arvatud sissevoolupunktid, mis on vahetult seotud liidus asuva üksiku tootja tootmisüksusega;

- b) kõik sisse- ja väljavoolupunktid, mis ühendavad vesinikuvõrgu halduril tasakaalustusalasid;
- c) kõik punktid, mis ühendavad vesinikuvõrgu halduri võrku veeldatud maagaasi terminali, vesinikuterminalide, maagaasi jaotuskeskuste, hoidlate ja tootmisrajatistega, v.a juhul kui nende tootmisrajatiste suhtes kehtib alapunkti a kohane erand;
- d) kõik punktid, mis ühendavad teatava vesinikuvõrgu halduri võrku abiteenuste osutamiseks vajaliku taristuga.

- 3. Teave üksikutele lõpptarbijatele ja tootmisüksustele, mille suhtes ei kohaldata alapunkti 2 alapunktis a kirjeldatud asjakohase punkti määratlust, avaldatakse koondandmetena ja seda käsitatakse ühe asjakohase punktina.

4.3. Teave, mis tuleb avaldada kõigi asjakohaste punktide kohta, ja ajakava

- 1. Vesinikuvõrgu haldurid avaldavad kõigi asjakohaste punktide kohta teise lõigu alapunktides a–g loetletud teabe kõigi pakutavate teenuste kohta arvandmetena tunni ja päeva kaupa.

Järgmine teave ja selle ajakohastused avaldatakse peaaegu reaalajas:

- a) kummaski suunas kulgeva vooluga seotud tehniline võimsus;
- b) lepingujärgne koguvõimsus mõlemal suunal;
- c) registreerimised ja taasregistreerimised mõlemal suunal;

- d) saadaolev võimsus mõlemal suunal;
 - e) tegelik füüsiline gaasivool;
 - f) võimsuse kavandatud ja tegelik katkestus;
 - g) teenuste kavandatud ja kavandamata katkestused; kavandatud katkestustest tuleb teatada vähemalt 42 päeva ette.
2. Kõigi asjakohaste võrgupunktide kohta avaldatakse alapunkti 1 alapunktides a, b ja d osutatud teave vähemalt 24 kuud ette.
 3. Kõigi asjakohaste võrgupunktide kohta avaldavad vesinikuvõrgu halduril alapunkti 1 alapunktide a–f kohaste nõuetega seotud teabe jooksvalt viimase viie aasta kohta.
 4. Vesinikuvõrgu haldurid avaldavad kõigis asjakohastes punktides mõõdetud vesiniku puhtuse ja lisandite sisalduse väärtused iga päev. Esialgsed andmed avaldatakse hiljemalt kolmandal päeval. Lõplikud andmed avaldatakse kolme kuu jooksul pärast asjaomase kuu lõppu.
 5. Punktide 4.1, 4.2 ja 4.3 rakendamiseks vajalikud täiendavad üksikasjad, näiteks võrgu kasutajatele võrgule tõhusa juurdepääsu saamiseks vajaliku teabe vormingu ja sisu üksikasjad, asjakohaste punktidega seoses avaldatava teabe üksikasjad ja ajakavade üksikasjad sätestatakse artikli 70 kohaselt kehtestatud võrgueeskirjas.

II LISA

Kehtetuks tunnistatud määrus koos hilisemate muudatustega

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 36)	
Komisjoni otsus 2010/685/EL (ELT L 293, 11.11.2010, lk 67)	
Komisjoni otsus 2012/490/EL (ELT L 231, 28.8.2012, lk 16)	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 347/2013 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).	(Üksnes artikkel 22)
Komisjoni otsus (EL) 2015/715 (ELT L 114, 5.5.2015, lk 9)	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/1999 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)	(Üksnes artikkel 50)
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/869 (ELT L 152, 3.6.2022, lk 45.)	(Üksnes artikkel 25)
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/1032 (ELT L 173, 30.6.2022, lk 17.)	(Üksnes artikkel 2)

III LISA

Vastavustabel

Määrus (EÜ) nr 715/2009	Käesolev määrus
Artikli 1 esimese lõigu sissejuhatav osa	Artikli 1 esimese lõigu sissejuhatav osa
Artikli 1 esimese lõigu punkt a	Artikli 1 esimese lõigu punkt a
Artikli 1 esimese lõigu punkt b	–
Artikli 1 esimese lõigu punkt c	Artikli 1 esimese lõigu punkt b
Artikli 1 teine, kolmas ja neljas lõik	Artikli 1 teine, kolmas ja neljas lõik
Artikli 2 lõike 1 sissejuhatav osa	Artikli 2 lõike 1 sissejuhatav osa
–	Artikli 2 lõike 1 punkt 1
Artikli 2 lõike 1 punkt 1	Artikli 2 lõike 1 punkt 2
Artikli 2 lõike 1 punkt 2	Artikli 2 lõike 1 punkt 3
Artikli 2 lõike 1 punkt 3	Artikli 2 lõike 1 punkt 4
Artikli 2 lõike 1 punkt 4	Artikli 2 lõike 1 punkt 5
Artikli 2 lõike 1 punkt 5	Artikli 2 lõike 1 punkt 6
Artikli 2 lõike 1 punkt 6	Artikli 2 lõike 1 punkt 7
Artikli 2 lõike 1 punkt 7	Artikli 2 lõike 1 punkt 8
Artikli 2 lõike 1 punkt 8	Artikli 2 lõike 1 punkt 9
Artikli 2 lõike 1 punkt 9	Artikli 2 lõike 1 punkt 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 10	Artikli 2 lõike 1 punkt 11
Artikli 2 lõike 1 punkt 11	Artikli 2 lõike 1 punkt 12
Artikli 2 lõike 1 punkt 12	Artikli 2 lõike 1 punkt 13
Artikli 2 lõike 1 punkt 13	Artikli 2 lõike 1 punkt 14
Artikli 2 lõike 1 punkt 14	Artikli 2 lõike 1 punkt 15
Artikli 2 lõike 1 punkt 15	Artikli 2 lõike 1 punkt 16
Artikli 2 lõike 1 punkt 16	Artikli 2 lõike 1 punkt 17

Määrus (EÜ) nr 715/2009	Käesolev määrus
Artikli 2 lõike 1 punkt 17	Artikli 2 lõike 1 punkt 18
Artikli 2 lõike 1 punkt 18	Artikli 2 lõike 1 punkt 19
Artikli 2 lõike 1 punkt 19	Artikli 2 lõike 1 punkt 20
Artikli 2 lõike 1 punkt 20	Artikli 2 lõike 1 punkt 21
Artikli 2 lõike 1 punkt 21	Artikli 2 lõike 1 punkt 22
Artikli 2 lõike 1 punkt 22	Artikli 2 lõike 1 punkt 23
Artikli 2 lõike 1 punkt 23	Artikli 2 lõike 1 punkt 24
Artikli 2 lõike 1 punkt 24	Artikli 2 lõike 1 punkt 25
Artikli 2 lõike 1 punkt 25	Artikli 2 lõike 1 punkt 26
Artikli 2 lõike 1 punkt 26	Artikli 2 lõike 1 punkt 27
Artikli 2 lõike 1 punkt 27	Artikli 2 lõike 1 punkt 28
Artikli 2 lõike 1 punkt 28	Artikli 2 lõike 1 punkt 29
–	Artikli 2 lõike 1 punktid 30–83
Artikli 2 lõige 2	Artikli 2 lõige 2
–	Artiklid 3, 4 ja 5
Artikli 14 lõige 1	Artikli 6 lõige 1
–	Artikli 6 lõige 2
Artikli 14 lõige 2	Artikli 6 lõige 3
–	Artikli 6 lõige 4
Artikli 14 lõige 3	Artikli 6 lõige 45
–	Artikli 6 lõiked 6 ja 7
–	Artikkel 7
Artikli 15 lõiked 1 ja 2	Artikli 8 lõiked 1 ja 2
–	Artikli 8 lõige 3
Artikli 15 lõige 3	Artikli 8 lõige 4
Artikli 15 lõige 4	Artikli 8 lõige 5

Määrus (EÜ) nr 715/2009	Käesolev määrus
Artikli 15 lõige 5	Artikli 8 lõige 6
–	Artikkel 8 lõige 7
	Artikkel 9
Artikli 16 lõiked 1, 2 ja 3	Artikli 10 lõiked 1, 2 ja 3
Artikli 16 lõige 5	Artikli 10 lõige 4
Artikli 16 lõige 4	–
Artikkel 17	Artikkel 11
Artikkel 22	Artikkel 12
Artikkel 21	Artikkel 13
Artikkel 3	Artikkel 14
Artikkel 3a	Artikkel 15
–	Artikkel 16
–	Artikli 17 lõiked 1, 2 ja 3
–	Artikli 17 lõiked 4 ja 5
–	Artiklid 18–23
Artikkel 4	Artikkel 24
Artikkel 5	Artikkel 25
Artikli 8 lõiked 1, 2 ja 3	Artikli 26 lõiked 1 ja 2 ning lõike 3 esimese lõigu punktid a, b, c, e, f ja g
–	Artikli 26 lõike 3 esimese lõigu punktid d, h ja i
–	Artikli 26 lõike 3 teine lõik
Artikli 8 lõige 4	Artikli 26 lõike 4 esimene lõik
–	Artikli 26 lõike 4 teine ja kolmas lõik
Artikli 8 lõiked 5, 7, 8 ja 9	Artikli 26 lõiked 5–8
Artikli 8 lõiked 11 ja 12	Artikli 26 lõiked 9 ja 10
–	Artikli 26 lõige 11

Määrus (EÜ) nr 715/2009	Käesolev määrus
Artikkel 9	Artikkel 27
Artikkel 24	Artikkel 28
Artikkel 10	Artikkel 29
Artikkel 11	Artikkel 30
Artikkel 12	Artikkel 31
Artikli 8 lõige 10	Artikkel 32
Artikli 18 lõiked 1–6	Artikli 33 lõiked 1–6
–	Artikli 33 lõige 7
Artikli 19 lõige 1	Artikli 34 lõige 1
–	Artikli 34 lõige 2
Artikli 19 lõiked 2–5	Artikli 34 lõige 3–lõike 6 esimene lõik
–	Artikli 34 lõike 6 teine lõik
Artikkel 20	Artikkel 35
–	Artiklid 36–70
Artikli 8 lõike 6 punktid a, b, f, h ja l	Artikli 71 lõike 1 punktid a–e
–	Artikli 71 lõike 1 punkt f
Artikli 8 lõike 6 punktid e, g, j ja k	Artikli 71 lõike 2 punktid a–d
	Artikli 71 lõike 2 punkt e
Artikli 8 lõike 6 punktid c, d ja i	–
Artikli 6 lõiked 1, 2 ja 3	Artikli 71 lõiked 3, 4 ja 5
–	Artikli 71 lõige 6
Artikli 6 lõiked 4, 5 ja 6	Artikli 71 lõiked 7, 8 ja 9
–	Artikli 71 lõige 10
Artikli 6 lõiked 7 ja 8	–
Artikli 6 lõiked 9–12	Artikli 71 lõiked 11–14
–	Artikli 71 lõike 15

Määrus (EÜ) nr 715/2009	Käesolev määrus
–	Artikkel 72
Artikkel 7	Artikkel 73
Artikkel 23	Artikkel 74
Artikkel 26	Artikkel 75
Artikkel 25	Artikli 76 lõiked 1 ja 2
–	Artikli 76 lõiked 3–7
Artikli 27 lõiked 1 ja 2	Artikli 77 lõiked 1 ja 3
–	Artikli 77 lõige 2
–	Artikkel 78
Artikkel 30	Artikkel 79
–	Artikkel 80
Artikli 28 lõige 1	Artikli 81 lõige 1
Artikli 28 lõige 2	–
–	Artikli 81 lõiked 2 ja 3
–	Artiklid 82–87
Artikkel 31	Artikkel 88
Artikkel 32	Artikkel 89
I lisa	I lisa
–	II lisa
III lisa	III lisa